ప్రేమ ధర్మము

ప్రేమధర్మము

హైందవ మహమ్మదీయ క్రైస్తవ మహామతత్రయ

సామరస్య నిరూపణము

[ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమువారిచే 1941 సం॥రం ఇంటర్మీడియేట్
పరీక్షకు అవశ్యపఠనీయ గ్రంథముగ నిర్ణయింపఁబడినది.]

1939

ఋత

యల్లాపంతుల జగన్నాథం, బి.ఏ.,

వెల 1 రూపాయి]

విషయసూచిక.

పుటలు.

పీఠిక.

ఉపనిషత్తులు దేనిని "ఆత్మ" అని చెప్పుచున్నవో, దేనిని ఖోరాను "రూహు" అనియు, బైబిలు "సోల్" అనియు, చెప్పుచున్నవో, అట్టి జీవతత్త్వము యొక్క స్వరూప స్వభావములు మనకు ముఖ్యముగఁ దెలియఁ దగినవి. ఈశ్వరతత్త్వాంశ సంభూతుఁడును, అణుప్రాయుఁడును, అగు జీవుఁడు సహజముగ శుద్ధుఁడు. ఈశ్వరతత్త్వమును హిందువులు "బ్రహ్మ" "పరమాత్మ" "భగవంతుఁడు" అను నామములతో వ్యవహరించుచున్నారు. ఆ తత్త్వమునే మహమ్మదీయులు "అల్లా" అనుచున్నారు; క్రైస్తవులు "గాడ్" అనుచున్నారు.

ఈశ్వరుఁడు సర్వశక్తిమంతుఁడు. అయినను మనమతని శక్తులలో మూఁడింటిని మాత్రమే ఎఱుఁగియున్నాము. అందులో మొదటిది "ఆత్మశక్తి" "చిచ్ఛక్తి" లేక "అంతరంగశక్తి" అనునది. ఈశక్తి అతనికి సారభూతమగుచు అతని నిత్యసిద్ధ స్వరూపమందు సదా చూడఁబడుచున్నది. ఈశక్తి చేతనే అతని నిత్యలోకము నిర్మింపఁబడినది. అతని పారిషదులు, లేక, దివ్యపురుషులుకూడ దీనిచేతనే నిర్మింపఁబడుచున్నారు. ఈనిత్యలోకమును మహమ్మదీయులు "బెహిష్ట" అనియు, క్రైస్తవులు "హెవెన్" అనియు చెప్పుచున్నారు.

రెండవది "బహిరంగశక్తి" "మాయ" లేక "ప్రకృతి" అనునది. శ్రీభగవద్గీతయందు ఇది ఆకాశము, వాయువు, అగ్ని, జలము, పృథివి, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము అను ఎనిమిది విధములు గలదిగఁ జెప్పఁబడినది. ఇందులో మొదటి ఐదింటిచే స్థూలజగత్తును, కడపటి మూఁడింటిచే సూక్ష్మజగత్తును, నిర్మింపఁబడినవి. అష్టవిధములగు ఈప్రకృతి "అపరా ప్రకృతి" గఁ జెప్పఁబడినది. ఇదిగాక "పరాప్రకృతి" అని చెప్పఁబడెడి మఱియొకశక్తి అతనికిఁ గలదు. ఇదియే మన మెఱిఁగియున్న అతని మూఁడవశక్తి. దీనిని "జీవశక్తి" అందురు. ఈశక్తి చిచ్ఛక్తివలె ఈశ్వరతత్త్వమునకు సారభూతమే అగుచున్నది.

ఈమూఁడు శక్తులును ఈశ్వరతత్త్వముతో సంబంధము గలవే. ఆత్మ శక్తిచేఁ జిన్మయజగత్తు, లేక, నిత్యలోకమును, మాయాశక్తిచే సకల భువనాత్మకమగు సమస్త విశ్వమును, నిర్మింపఁబడినవి. మాయాశక్తి ఆత్మశక్తి యొక్క ఛాయామాత్రమనియే చెప్పఁబడినది.

అగ్నికంటె భిన్నముగ దాహకశక్తి యుండఁజాలనట్లు శక్తులేవియును శక్తిమంతునికంటె భిన్నములుగ నుండఁజాలవు. కనుక సర్వశక్తిమంతమగు ఈశ్వరతత్త్వము "అద్వయ" తత్త్వమని చెప్పఁబడుచున్నది. శక్తిమంతుఁడు తనశక్తుల నన్నిఁటిని తెలిసికొని యున్నవాఁడగుటచే ఈశ్వరుఁడు "జ్ఞాన" తత్త్వమనికూడఁ జెప్పఁబడుచున్నాఁడు.

ఈ "అద్వయజ్ఞానతత్త్వము" నకు "చిత్తు" సాగభూతమని యింతకు ముందే చెప్పఁబడినది. బ్రహ్మాండములను నిర్మించు మాయాశక్తి సంబంధించెడి దేశకాల కారణత్వములచేఁ దనకెట్టి బాధయు లేకుండుట వలన ఆతత్త్వము "సత్తు" అను లక్షణము, అనఁగా నిత్యవర్తమాన లక్షణము గలదిగఁ జెప్పఁబడుచున్నది. తనశక్తి ప్రకటనము "క్రీడార్థం సృష్టిరితి" అని ఉపనిషత్తులయందుఁ జెప్పఁబడినట్లు తనకు విలాసమాత్రమగుటచే ఆతత్త్వము ఆనందలక్షణము గలదిగఁ గూడఁ జెప్పఁబడినది. ఈవిధముగ అద్వయజ్ఞానతత్త్వమునకు "సచ్చిదానంద" లక్షణ మేర్పడుచున్నది.

ఈ అద్వయజ్ఞానతత్త్వము "జ్యోతిషామపి తజ్జ్యోతిః" అని శ్రీ భగవద్గీతయందు చెప్పినట్లు స్వయంప్రకాశవంత మగునదియేకాక జీవతత్త్వమునకు అంతర్యామి అగుచున్నదనియు, జీవజగత్తుల సంబంధముచే బాధింపఁబడక మఱలఁబ్రత్యేక పూర్ణావస్థయందే ఉండుననియుగూడ అంతర్యామి బ్రాహ్మణమునందుఁ జెప్పఁబడినది. హిందువులలో ఈతత్త్వమును పైనిఁ జెప్పినట్లు "వెలుఁగులకు వెలుఁగు" గ భావించువారు దీనిని "బ్రహ్మ" అనుచున్నారు. జీవాంతర్యామిగ భావించువారు దీనిని "పర

మాత్మ" అనుచున్నారు. పూర్ణావస్థయందున్నదానిగ భావించువారు దీనిని "భగవంతుఁడు" అనుచున్నారు.

జీవుఁడును, జగత్తును ఈశ్వరశక్తినిర్గతములని ఇంతకుముందే చెప్పఁబడినవి. శక్తి శక్తిమంతునికంటె భిన్నముకాదనికూడఁ జెప్పఁబడినది. కావున శక్తినిర్గతములగు జీవజగత్తులకు ఈశ్వరునితో ఈవిధముగ "అభేదము" ఏర్పడుచున్నది. కాని జీవుఁడు అణుప్రాయుఁడగుటయు, ఈశ్వరుఁడు మహద్విషయమగుటయు, బరిశీలించినపుడును, అనృత జడదుఃఖమయమగు ఈనశ్వర జగత్తును, సచ్చిదానంద మయమగు ఈశ్వర తత్త్వమును బరిశీలించినపుడును, జీవజగత్తులకు ఈశ్వరునితో "భేదము" చూపట్టుచున్నది. కాని ఈనశ్వరజగత్తునందు "భేదము" "అభేదము" మన్నగు విరుద్ధవిషయములు ఒకేకాలమందు సత్యత్వము నొందుటకు ఎట్టి అవకాశమును లేదు. కాని ఈశ్వరుఁడు సర్వశక్తిమంతుఁడగుటచేఁ బరస్పరవిరుద్ధవిషయము లన్నియును అతనియందే సమంజసత నొందుచున్నవి. కాని యిట్టి విరుద్ధగర్భ సామంజస్యమును మానసబుద్ధి గ్రహింపనేరదు గనుక ఇది అచింత్య భేదాభేదతత్త్వముగఁ జెప్పఁబడినది. ఈ అచింత్య భేదాభేద తత్త్వమే సర్వవేదాంతసార రూపమగు ఉపదేశముగఁ దత్త్వజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు. ఇది తెలియఁబడెనేని సర్వము తెలియఁబడినట్లే. "యేనైకేన జ్ఞాతేన సర్వమిదం జ్ఞాతం భవతి" అనునది ఉపనిషద్వాక్యము.

ఇట్లు తెలిసికొనక జీవజగత్తులకు ఈశ్వరునితో "కేవల అభేద"మే చెప్పి ఈ రెంటికిని మిథ్యాత్వము నాపాదించువారు "బ్రహ్మవాదు"లనఁబడుచున్నారు. తక్కినవారు "ఈశ్వరవాదు"లనఁబడుచున్నారు. ఏమన, వీరికిఁగల సత్యగ్రహణము బ్రహ్మవాదుల సత్యగ్రహణమును మించియుండును. బ్రహ్మవాదులు తర్కమూలమున అనాత్మనుండి ఆత్మను వేఱుపఱతురు గనుక వారు "తర్కసహాయవేదాంతులు"గఁ జెప్పఁబడుచున్నారు. ఈశ్వరవాదులు ఆత్మను అనాత్మయందు అను ప్రవేశము

భావించువారు గనుక వీరు శ్రోత్రపంథ (Way of aural reception) కు సంబంధించినవారును, "తర్కాతీత వేదాంతులు" ను అని చెప్పఁబడు చున్నారు.

జీవేశ్వర జగత్తులకు సంబంధించిన జ్ఞానము శాస్త్రీయముగ బోధింపఁ బడినపుడే అందఱకును సులభముగఁ దెలియుచున్నది. జీవుఁడు భగవంతుని అంశమనియు, చిన్మయుఁడనియు, స్వేచ్ఛామయుఁడనియు, స్వాతంత్ర్యము గల ప్రత్యేక వ్యక్తియనియు, చిన్మయములగు ఇంద్రియములతో ఒప్పు వాఁడనియు, బోధించుట మాని ప్రకృతి నిర్మితుఁడనియు, పరతంత్రుఁ డనియు, బ్రహ్మప్రతి బింబమాత్రుఁడనియు, బోధించుటవలన సర్వోత్తమ మైన మానవ జన్మయందు సోపాన మార్గముగ ఎవ్వరికిని జ్ఞానశిక్ష లభింపఁ జాలదు. ప్రపంచజ్ఞానముతోపాటు ప్రపంచమందు వ్యవహరించుచున్న తానెవ్వఁడో, ప్రపంచమును సృష్టించిన యతఁడెవ్వఁడో అను జ్ఞానము సుగ్రాహ్య సులభపద్ధతిని తెలియనప్పుడు ప్రపంచముతోడను, ఈశ్వరునితోడను దనకుఁ గల సంబంధ మెన్నఁటికైనఁ దెలియఁబడునా? అట్టి సంబంధము సరియగు విధమునఁ దెలియకుండ లోకహితముగను, ఈశ్వర ప్రీతిగను జీవించుట కెవ్వరికైన సాధ్యపడునా? ప్రజలును, భగవంతుఁడును సంతోషించని బ్రతుకొక బ్రతుకా? స్వార్థపరత్వముతోఁ గూడుకొన్న నిరంకుశ జీవనము నింద్య జీవనమని జీవునికిఁ దెలియుటెట్లు? కావున జీవజగత్తులతో మనకుఁ గల సంబంధము సక్రమ పద్ధతిని మనము తెలిసికొనకున్నచోఁ బశుజీవనమే మనకుఁ బ్రాప్తించును. ఇట్టి జ్ఞానము మనకు ఉన్నతపాఠశాలలో లభింపవలసినదే.

శైశవమునఁ దల్లిదండ్రుల లాలన పాలనములు మనకు లభించు కాల మందే దేవుఁడు, జీవుఁడు, ప్రేమ, మైత్రి, కృప మున్నగునవి మనకుఁ బరిచితములు కావలసి యుండును. తదుపరి విద్య నేర్చికొను కాలమందు ఈ పదములకు ఉపాధ్యాయులు సరియగు నర్థము చెప్పి మన జీవనము నింద్యమును, నిరంకుశమును గాకుండఁ గాపాడవలెను. ఇట్టి శిక్షమాని యితర శిక్షయెంత

యొసంగినను చుక్కానులేని నావవలె మన జీవితము సంసార సముద్రమునఁ ప్రమాద రహితముగఁ గడపఁబడ నేరదు. దేవుఁడెవఁడో, వానికేదైన రూపమున్నదో లేదో, వానిఁ దెలిసికొను టెట్లో, ప్రేమించు టెట్లో, స్మరించు టెట్లో, అను విషయములును, జీవుఁడెవఁడో, అతనికి ఈప్రపంచముతో ఎట్టి సంబంధము గలదో, అతఁడు ఇతరులకు ఎట్టిమేలు చేయవలెనో, నిజమగు శాంతి అతనికెట్లు కలుగునో, స్వార్థత్యాగమన నెట్టిదో, ఏయేభావములతో దేవుని సేవింపనగునో అను విషయములును, పిన్ననాఁటనుండియే సులభమార్గమునఁ దెలిసికొనఁ దగినవి. పాఠశాలలలో వేదాంతము చెప్పఁగూడదనునది దీనికన్వయించునది కాదు.

సులభమార్గము విడిచి సర్వము బ్రహ్మమనియు, బ్రహ్మముకంటె వేఱొక్కటియు నితరము లేదనియు, జీవుఁడు జగత్తు అనునవి మిథ్యాభూతములనియు, మాయాధ్యాసచే బ్రహ్మమందు ఇవి తోఁచుచున్నవనియు, ఆ ధ్యాస తొలఁగనేని బ్రహ్మమే మిగులుననియు, ఆబ్రహ్మమే నీవనియు, నీవే నారాయణుఁడవు, కృష్ణుఁడవు, శివుఁడవనియు, సమస్తలోకములును నీయందే పుట్టి మరల నీయందే అణఁగి పోవుచున్నవనియు, మున్నగు ధోరణిలో చేయు బోధకే పైనఁజెప్పిన "వేదాంత" శబ్దమన్వయించును. ఇట్టి బోధ సరియగునది కాదని నేను చెప్పువాఁడనుకాను. కాని యిది విద్యార్థులకు ఉపయోగించునది కాదు. కొందఱు విద్యాధికులకుఁ గూడ ఇది తలకెక్కునట్టి బోధకాదు.

పైనుదహరించిన విధమున దేవుని విషయమును, జీవుని విషయమును, చిన్నలకుపయోగించు విధమునఁ బది అధ్యాయములలో ఈగ్రంథము వ్రాసితిని. ఏవ్యసనములను గూర్చి పిన్నలు జాగరూకులై యుండవలెనో, అట్టి వ్యసనములు మున్నగునవి పదునొకండవ అధ్యాయమునందు వివరింపఁబడినవి.

హైందవ మహమ్మదీయ క్రైస్తవమతములు ప్రపంచమునందుఁ జాల భాగము వ్యాపించియున్నవి. వానికి సంబంధించిన మతగ్రంథములందు

దేవుఁడు, జీవుఁడు, జగత్తు అనువాని విచారము కలదు. ఈ విచారమునకు సంబంధించిన సాదృశ్య నిరూపణమే ఈగ్రంథముయొక్క ముఖ్యాభిప్రాయము. ఇది అంత సులభమగు పనికాదని చదువరి ఊహింపవలెను. వివిధ మత సామరస్య నిరూపణములేని గ్రంథము ఎల్లరచేఁ బఠనీయముకాదు. చిన్నలగు విద్యార్థులలో ఈమూఁడు మతములవారును ఉందురుకదా? కావున ఇట్టి సామరస్య నిరూపణములేని గ్రంథమునందు వారికి ఆదరబుద్ధి కలుగుట కష్టము.

ధర్మబోధనము విద్యార్థులకు ఆవశ్యకమను నభిప్రాయము ఎందఱో విద్యాధికులు అనేకపర్యాయములు వెలిబుచ్చియున్నారు. అట్టి విద్యార్థులకు ఉపకరించుట కొఱకే ఈగ్రంథము వ్రాయఁబడినది. దొరతనము వారియొక్కయు, విశ్వవిద్యాలయములవారియొక్కయు, ఆమోదము లభింపఁగలదేని సోపానమయమార్గమున ధర్మబోధ చేయుటకు ఉపయోగించు విధమున మిక్కిలి తేలికభాషలో ధర్మబోధ వాచకములు వ్రాయనున్నాను.

ఈగ్రంథమునందలి విషయములన్నియును నాకుఁ దెలిసినంత మట్టుకు సప్రమాణముగనే వ్రాసినాను. అయినను బ్రమాదవశమున భిన్నాభిప్రాయములు లిఖింపఁబడెనేని వానిని రెండవ ముద్రణమునందు సవరించికొందును. ఇందుకు హైందవ మహమ్మదీయ క్రైస్తవ సోదరులు నన్ను మన్నింతురుగాక.

ఈగ్రంథమునందుఁ గననగు కఠినములును, అపరిచితములును అగు కొన్ని పదములకు సరళార్థములు సూచించుచు అర్థసూచిక ఒకటి ఇందుఁ జేర్చినాను. ఇది యెల్లరకు నుపయోగించునని తలఁచుచున్నాను.

ఇట్టిరచనలను ఎల్లరును ఆమోదించి రచయితలకుఁ దగిన ప్రోత్సాహమొసంగుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

యల్లాప్రంతుల జగన్నాథం, బి. ఏ.,

ప్రేమధర్మము.

దేవుఁ డెవఁడు?

సచ్చిదానంద లక్షణముగల ఏకానేక అద్వయజ్ఞాన తత్త్వము సర్వమునకు మూలకారణముగ వేదములును, ఋషులునుగూడ అంగీకరించియున్నారు. కాని ఈ అద్వయజ్ఞాన తత్త్వమును వేదాంతులందఱును ఒకే విధముగ భావించుచున్నారనుట సరికాదు. తెలిసినవారు వేదాంతులలో రెండు తెగలుకలవని చెప్పుదురు. అందులో ఒక తెగవారు ఈశ్వరవాది వేదాంతులు. వీరు అద్వయజ్ఞాన తత్త్వమును "భగవంతుఁ"డని చెప్పుదురు. వీరు భగవంతునిఁదప్ప ఏ ఇతర తత్త్వమును బూనింపరు. వీరికి భగవంతుఁడు చిన్మయవిగ్రహుఁడు. రెండవ తెగవారు బ్రహ్మవాది వేదాంతులు. అద్వయజ్ఞానతత్త్వమును వీరు "బ్రహ్మ"అని చెప్పుదురు. మొదటి తెగ వేదాంతులకు ఈ అద్వయజ్ఞానతత్త్వము సాకారమగుచుండ, రెండవ తెగవారికి ఇది నిరాకారతత్త్వ మగుచున్నది. నిరాకార బ్రహ్మతత్త్వముతో జీవునికి ఐక్యానుసంధానముకలుగుటకు తత్త్వము నిశ్చలముకావలసివచ్చెను. చిత్తైకాగ్రతచేఁగాని నిశ్చలతత్త్వమునకు

అవకాశము లేదు. నిరాకార బ్రహ్మతత్త్వముపైఁ జిత్తము ఒక్కమాఱుగా నిలువఁజాలదు. కనుక ప్రతీకస్వరూపులగు గణేశ, శివ, శక్తి, సూర్య, విష్ణువు లను ఐదుగురు దేవతలలో ఎవ్వరిపైనైనను జిత్తైకాగ్రత ముందుగ అభ్యసింపఁబడినచోఁ గ్రమముగఁ జిత్తముయొక్క లక్ష్యమును బ్రహ్మతత్త్వముపైఁ జేర్పవచ్చును. కావున వీరు దేవతామూర్తుల నాదరించు వేదాంతులు (Henotheists). ఈశ్వరవాది వేదాంతులు భగవంతునిఁగప్ప వేఱొక దేవతను గొలువని వేదాంతు (Monotheists) లని ఇంతకుముందే చెప్పఁబడినది. బ్రహ్మవాది వేదాంతులు దృశ్యవర్గవిచారముచేసి దర్భపోఁచనుండి ఈనుల వలె (ముంజాదిషీకామివ) నద్వయజ్ఞాన తత్త్వమును దానినుండి వేఱుపఱతురు. నామరూపములుగల ప్రపంచము నుండి వేఱుపడుటచే ఆ తత్త్వము నామరూపములు లేని తత్త్వమనియే వారి అభిప్రాయము. అదియే బ్రహ్మతత్త్వము. విచారజనితమగు ఈ తత్త్వమునకు వ్యతిరేక చింతయుం డైనను బ్రకృతి గోచరించు చుండును. నామరూప రహితమగు బ్రహ్మనుండియే నామరూప సహితమగు భగవత్తత్త్వము ఉదయించుచున్నదని ఈ వేదాంతుల అభిప్రాయము. కావున వారికి ఈశ్వరుఁడు మాయోపాధికుఁడగుచున్నాఁడు. భగవంతుఁడు కల్పితనామరూప విశిష్టుఁడు కాక అప్రాకృత నామరూప విశిష్టుఁడగు నిత్యతత్త్వమనియు,

అతఁడు సర్వశక్తిమంతుఁడు గనుక అతని యిచ్ఛననుసరించి అతఁడు నిరాకారుఁడు కావచ్చుననియు, అప్పుడతని నిరాకారిత్వము అతని యనంత గుణములలో నొక గుణముగఁ జెప్పవలెననియు, "ఈశ్వరవాది" వేదాంతుల అభిప్రాయము.

అమెరికాఖండమునకుఁ బోయి అచ్చట చికాగో నగరమునఁ బూర్వము జరిగిన సర్వమత సమ్మేళన సభయందు అద్వయజ్ఞానతత్త్వమును గూర్చి సంభాషించిన వివేకానంద స్వామి బ్రహ్మవాది వేదాంతులలో నివాఁడు. ఆతఁడా ఖండమందు వేదాంతప్రచార మొనర్చి వానికచట సమితగౌరవము కలిగించెననుట నిజమే కాని సర్వాంకషముగ వేదాంత మచటఁ బ్రచారితము కాలేదు. మేధాబలముచే నిర్వచింపఁ బడిన బ్రహ్మతత్త్వముతో స్వయంబ్రహ్మ యగు జీవుని కభేదము చెప్పినంత నే వేదాంతవిచారము పూర్తి కాలేదు. జీవేశ్వరులకుఁ గేవలభేదముగాని, కేవలఅభేదముగాని చెప్పుట వేదమున కిష్టము లేనందున వేదమునందు దీనింగూర్చి పరస్పర విరుద్ధవాక్యములే తోఁచుచున్నవనియు, భేదము, అభేదములను నీ రెండును యుగపద్ధర్మమున సత్యత్వము నొందుచున్నవనియు, పరస్పర విరుద్ధ విషయములన్నియు ఏ ఈశ్వరతత్త్వమందు సమంజసతాలాభము నొందుచున్నవో అట్టి ఈశ్వరతత్త్వమందే భేదాభేద తత్త్వములు గూడ సమంజసత నొందుచున్నవనియు, ఈ యౌగపద్యము మానవబుద్ధికి అచింత్యా

మగుటచే అది అచింత్యభేదాభేదతత్త్వ మని చెప్పఁబడు చున్నదనియు, ఈ అచింత్యభేదాభేదతత్త్వము ఎపుడు విచారింపఁబడుచున్నదో అపుడు వేదాంతవిచారము పూర్తియగు చున్నదనియు, మనము ముఖ్యముగఁ దెలిసికొనవలసియున్నది. కావున బ్రహ్మవాదులది తర్కమయ వేదాంతమగుచుండ ఈశ్వరవాదులది తర్కాతీత వేదాంత మగుచున్నది. తర్కాతీతవేదాంతులు అద్వయజ్ఞాన తత్త్వమును, నిర్గుణుఁడును అగు భగవంతు నొక్కనినే కొలుచుచుండఁ దర్కమయ వేదాంతులు తుదకొక్కటియగు బ్రహ్మవస్తువునే పొందు చున్నామని చెప్పినను బంచదేవతారాధనము చేసి ఒకప్పు సగుణోపాసకులే అగుచున్నారు.

పంచదేవతోపాసనాపద్ధతి గల వేదాంతమందు జ్ఞాన జ్ఞాతృజ్ఞేయములను త్రిపుటియొక్క నాశనము చెప్పఁబడుటచే భగవంతుఁడు, భక్తుఁడు అను వివక్షత కవకాశ ముండదు. భాగవతధర్మము ఒక శాఖామతమని చాలమందికిఁ దప్పు అభిప్రాయముగలదు. హిందూధర్మమనునది కేవలము ఒక హైందవజాతికే సంబంధించిన దగుటచే అది యథార్థముగ శాఖామతమే కాని విశ్వసమ్మత మతముకాదు. భాగవతధర్మ మందు నిత్యులును, చిన్మయులును అగు జీవులు విశ్వమయుఁడును, విభుఁడును అది భగవంతుని సేవించుటగూర్చియే చెప్పఁబడుటచే అది కేవలము హిందువులకే సంబంధించిన

ధర్మముకాదు. అవి సృష్టియందుఁగల సమస్త చరాచరముల కును సంబంధించిన విశ్వసమ్మత మతముగాని శాఖామతము కాదు. ఇది హిందువులకే కాక క్రైస్తవులు, మహమ్మ దీయులు మున్నగువారికిఁగూడ సంబంధించినదే. క్రీస్తుప్రభువు ఏతత్త్వమును 'గాడ్' (God) అనియు, మహమ్మదు 'అల్లా' (Allah) అనియుఁ జెప్పుచున్నారో, ఆతత్త్వము భగవంతునికి సంబంధించినదే అగుచున్నది. సర్వాదియు, సర్వాంశియునగు వాస్తవవస్తువే భగవన్నామ మగుటచే భగవదంశను నిరూ పించునట్టి గాడ్, అల్లా అనునామములు భగవన్నామమునందు అంతర్భూతములే అగుచున్నవి. భగవంతునిఁ బ్రత్యక్షముగ దర్శనముచేయుటకు అధికారము సంపాదించినవారు పూర్ణపురు షునిసే దర్శించుచున్నారు. కాని భగవంతునిఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూడనివారలకు భగవత్తత్త్వము సుస్పష్టము కాఁజాలదు. ఆతత్త్వమును సాధ్యమైనంత సుస్పష్టముగ నిరూపించు నుద్దేశ ముతో వారుదానిని అల్లా, గాడ్ అను నామములతో వ్యవహ రించిరి. కాని ఏవిధముగఁజూచినను అవి భగవన్నామముకంటె భిన్నములుగాని, స్వతంత్రమైనవి కాని కావు. క్రీస్తుప్రభువుకాని, మహమ్మదుకాని భగవంతునిఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూచినట్లును ప్రత్యక్షముగ వినినట్లును, గనఁబడదు. "తెరచాటుననుండి తప్ప దేవునితో సంభాషించినవారు ఎవ్వరును లేరు." * అని

* "వమకాన, లిబషరిన్, ఇల్లా, అయియు కల్లిముల్లాహ మిన్ వరాయిల్ హుజ్ రాతీ"

ఖొరానునందు చెప్పబడినది. క్రీస్తు ప్రభువుకూడ మహమ్మదు వలెనే "నబీ" (ప్రవక్త-Prophet) లలో ఒకరినిగ ఖొరాను చెప్పుచున్నది. వారిరువురును వేరొక సాధనమును అనుష్ఠానము చేసికొని దాని మూలమున భగవంతునితో మాట్లాడిరి. భగవంతుడు క్రీస్తుప్రభువుతో మాట్లాడిన సాధనమునకుంబరిశుద్ధాత్మ (Holy Ghost) అనిపేరు ♱. భగవంతుడు మహమ్మదుతో మాట్లాడినసాధనము జిబ్రయీల్ (Zebrail) అను దేవదూత. జిబ్రయీల్ అనునతడు అల్లావద్దనుంచి ప్రవక్తలకువార్తలు దెచ్చెడి దేవదూత. అతడు మహమ్మదును బురాక్ అనెడి సత్వముయొక్క వీపుపై నెక్కించుకొనిపోయి తన స్థానమగు "షజరతుల్ మున్ తేహా" వద్ద విడిచెను. ఇదియొక మహా వృక్ష విశేషము. అచ్చటినుండిమహమ్మదు "[illegible]" వరకుబోయెను. ఇవి దేవునిస్థానమువద్దనున్న తెరలుకమానులు (Arches). అప్పుడు మహమ్మదుకు "నూర్ ఇలాహీ" (భగవత్ప్రకాశము) యొక్క దర్శనమయ్యెను. అప్పుడు అల్లాకును, మహమ్మదుకును నడుమ డెబ్బది తెరలున్నవని "రూహూల్ బయాన్" అను వ్యాఖ్యాన గ్రంథమున జెప్పబడినది. కావున తెరచాటున నుండియే అతనికిని, భగవంతునికిని,

---

♱ And the Holy Ghost descended in a bodily shape like a dove upon him & a voice came from heaven which said, "Thou art my beloved son; in thee I am well pleased."

— St. Luke III—22

అప్పుడు సంభాషణ జరిగినది. కావున భగవత్ప్రకాశ దర్శన మతనికిఁ గలిగినది. ఈ ప్రకాశమునడుమ నుండువాఁడు భగవంతుఁడని హిందూశాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. సవితృ మండల మధ్యవర్తి అనిన(బరమపురుషుఁడే. ఆత్మసమర్పణ బుద్ధి సహితముగ సర్వభావములతోఁ దన్ను సదా సేవించునట్టి తనకు మిక్కిలి కూర్చెడి భక్తజనుల ప్రేమనేత్రములకు మాత్రము అతఁడు గోచరించును. చిన్మయ స్వరూపుఁడగు భగవంతుని సేవించుటయందు ఏరసముగలదో, అది నిరా కారుఁడును, అవ్యక్తుఁడును అగు దేవుని సేవించుటచేఁ గలు గదు. ఏది సమస్త ధర్మములలో సర్వోత్తమ ధర్మమని చెప్పఁ బడుచున్నదో అట్టి భగవచ్ఛ్రీమ జీవులయొక్క భగవద్దాస్య రూపమగు నిత్యస్వరూప ధర్మాచరణమునుండి ఉదయించు చున్నది. భగవద్దాస్యము తమ స్వధర్మము అనువిషయమై క్రైస్తవులును మహమ్మదీయులును, భిన్నాభిప్రాయ ములు లేనివారు గనుక వారు భాగవత ధర్మపరునితో సోదరభావము కలిగియుండుట యుక్తము కాని అతనితో ద్వేషించుట యుక్తముకాదు; ఏమనిన, క్రైస్తవుఁడేకాని, మహమ్మదీయుఁడే కాని, హిందువుఁడేకాని, మగవాఁడేకాని, ఆఁడుదికాని, చెట్టుకాని, గాడిదకాని- వేయేల సమస్త సత్వము లును భగవత్కృపా సంపన్నములే. వాస్తవచిన్మయ విగ్రహుం డగు పరమపురుషునియందు తమకుఁగల ప్రేమానుబంధము

నందలి తారతమ్యము ననుసరించి ఒక జీవుఁడు వేఱొక జీవుని కంటె భిన్నుఁడుగఁ గనఁబడు చున్నాఁడు. కాని అది వాస్తవముగ భేదమే కాదు. కావున యథార్థ భాగవత ధర్మసంపన్నునితో ఎవ్వరును ద్వేషించుటకు అవకాశము లేదు. లోకమునందుఁగల సమస్తమతములందును కనబడునట్టి పరస్పర భేదము లన్నియును భాగవత ధర్మమందు లీనములగు చున్నవి. వాస్తవ మహమ్మదీయులు ఖొరానునందును, వాస్తవకైస్తవులు బైబిలునందును ఏధర్మములు తెలిసికొను చున్నారో, ఆధర్మములన్నియును, భాగవత ధర్మములందు అంతర్భూతము లగుచున్నవి. అప్రాచీనము లయ్యును, ఈ మతములన్నియును శ్రీమద్భాగవతమందుఁ జెప్పఁబడిన సంపూర్ణమగు ప్రాచీన ధర్మమునే ఇంచుమించుగ అనుసరించు చున్నవనియు, అవి ఆధర్మము యొక్క రూపాంతరము లేఅనియు, మనము నేఁడు కానిచో రేపయినను అంగీకరింపక తీఱదు. భగవంతునితో సాక్షాద్వ్యాపారము చేయుటచే హైందవ ఋషులకు మాత్రము మహమ్మదీయ కైస్తవ ధర్మప్రవర్తకులకంటె ఒకింత అవస్థాభేదము కలదని చెప్పిన చెప్పవచ్చును.

ఏ అద్వయజ్ఞాన తత్త్వముయొక్క అంశవైభవమును తమహృదయ కుహరమ లయందు దర్శించిన యోగులు పరమాత్మ యని దేసిని జెప్పుచున్నారో, ఏ అద్వయ జ్ఞానతత్త్వము యొక్క చిత్ప్రకాశమును దమలోఁ జూచిన

జ్ఞానులు బ్రహ్మయని దేనినిఁ జెప్పుచున్నారో, ఏ అద్వయజ్ఞాన తత్త్వముయొక్క నామరూపగుణ లీలాదికమును సంపూర్ణముగఁ దమమనోవీధియందు దర్శించినభక్తులు భగవంతుఁడని దేనినిఁ జెప్పుచున్నారో, ఆ అద్వయజ్ఞాన తత్త్వమునే క్రైస్తవులు దేవుఁడనియు, మహమ్మదీయులు అల్లా అనియు, హిందువులు ఈశ్వరుఁడు, పరమపురుషుఁడనియు చెప్పుచున్నారు. ఇతఁడే జగత్కర్త్రియగు మాయకుఁ బ్రభువు. బ్రహ్మ, శక్తి మున్నగు ఇతర దేవ దేవీగణమంతయు జగత్తునకు సంబంధించినవారే. వారినిఁ బ్రత్యేకముగఁ గొలుచుట నిరర్థకము. కష్టకాలమందు మనకు సాయము చేయువాఁడు భగవంతుఁడు కాని దేవతలుకారు. "నేను ఉండఁగా ఇతర దేవతలను మీరు కొలువరాదు." అని బైబిలునందు దేవుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు. (Exodus, xx-3). "నీవు వారి (దేవతల) యెదుట మొఱపెట్టినను వారు నీ మొఱను వినరు. ఒకవేళ వినినను, వారు నీకెట్టి ఉపకారమును జేయరు." అని ఖురాను చెప్పుచున్నది. "విశ్వమయత లేమి వినియు నూరకయుండి, రంబుజాసనాదు లడ్డపడక" అని భాగవతము చెప్పుచున్నది.

వృక్షమూలమున నీరుపోయుటచే దాని కొమ్మలును రెమ్మలును ఎట్లు పుష్టివంతములగుచున్నవో, ప్రాణశక్తి కాహారమిడుటచే అన్నియింద్రియములును ఎట్లు వికాసము

నొందుచున్నవో. అట్లు పరమపురుషు నొక్కని సేవించుటచే సమస్త చరాచరమును సేవింపఁబడుచున్నది.

శ్లో॥ యథాతరోర్మూల నిషేచనేన,
తృప్యంతి తత్స్కంధ భుజోపశాఖాః
ప్రాణోపహారాచ్చ యథేంద్రియాణాం
తథైవసర్వార్హణ మచ్యుతేజ్యా.

ఈ విషయమే గీతయందుఁగూడఁ జెప్పఁబడినది. సమస్త యజ్ఞములకును, భగవంతుఁడే భోక్తయుఁ, బ్రభువును.

శ్లో॥ అహంహి సర్వయజ్ఞానాం, భోక్తాచ ప్రభురేవచ. (గీ. 9-24)

ఇతర దేవతల నతనితో సమానులుగను, అతని కంటె స్వతంత్రులుగను. జెప్పువారు భగవత్ జ్ఞానము లేనివారగుచు అతనియెడ నపరాధమునే జేయుచున్నారు. ఇతర దేవదేవీ పూజన మొనర్చువారుగూడ అవిధిపూర్వకముగ భగవత్పూజన మొనర్చువారే అగుచున్నారు.

శ్లో॥ యేప్యన్యదేవతాభక్తా, యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః
తేఽపిమామేవ కౌంతేయ ! యజంత్యవిధిపూర్వకమ్.
(గీ. 9-23)

అట్టి దేవదేవీ పూజనము చేయువారు ఆయా దేవతలకు సంబంధించిన అనిత్య లోకములకే పోవుదురుగాని చిన్మయలక్షణముగల నిత్యలోకమునకు మాత్రముపోఁజాలరు.

శ్లో॥ యాంతిదేవవ్రతాదేవాన్, పితౄన్‌యాంతి పితృవ్రతాః
భూతాని యాంతిభూతేజ్యా, యాంతి మద్యాజినోఽపిమాం.
(గీ. 9-25)

"ఆకాశమునఁ దోఁచెడి సూర్యునివలె స్వయంప్రకాశమానుఁడగు భగవంతుని బండితులు సదాచూచుచున్నారు" అనుచు ఋగ్వేదము చెప్పుచున్నది.

"తద్విష్ణోః పరమంపదం, సదాపశ్యంతి సూరయః, దివీవ చక్షురాతతం"

భగవంతుఁడే సర్వమునకు ప్రభువనియు, అతని యాకారము సచ్చిదానంద మయమనియు, అతఁడు సర్వకారణములకును మూలకారణమనియు, బ్రహ్మసంహిత చెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ ఈశ్వరః పరమః కృష్ణస్సచ్చిదానంద విగ్రహః
అనాదిరాది గోవింద స్సర్వకారణ కారణమ్॥

భగవంతుఁడే సర్వమునకుఁ బ్రభువనుటకు ఇట్టి ప్రమాణములు అన్ని శాస్త్రములనుండియు నెత్తి చూపవచ్చును. క్రైస్తవ మతమునందుఁ గుమారుఁడు, పవిత్రాత్మ, దివ్యపురుషగణము అను వానింగూర్చి చెప్పఁబడినను నిత్యలోకమునందుండెడి తండ్రి యొక్కఁడే సర్వేశ్వరుఁడని ఆమతమెల్లఁగీకరించుచున్నదో, మఱియు నబీలు (ప్రవక్తలు) జిబ్రయీల్, హూర్ (దేవతాస్త్రీలు) ఫరిష్త (దివ్యపురుష గణము అనువానిం గూర్చి మహమ్మదీయ మతమందుఁ జెప్పఁబడినను బెహిష్త (స్వర్గము లేక నిత్యలోకము) అందుండెడి

అల్లా ఒక్కఁడే సర్వేశ్వరుఁడని ఆమత మెట్లంగీకరించు చున్నదో, అట్లే వాస్తవ వేదాంత మగు భాగవత ధర్మమందు దేవ దేవీ గణముగూర్చి చెప్పఁబడినను పరమపురుషు డొక్కఁడే సర్వేశ్వరుఁడని ఆధర్మ మంగీకరించుచున్నది.

భగవత్సేవ ఏయేయుగములందు ఏయేవిధముగఁ జేయ బడెనో ఆవివరణము మనకు శాస్త్రములందు లభించుచున్నది. శాస్త్రమందుఁ గల్పమునకు నాలుగు యుగములు చెప్పఁ బడినవి. సత్యయుగము, త్రేతాయుగము, ద్వాపరయుగము, కలియుగము అని వానికి పేళ్లు. మనమిపుడున్నది కలియుగము. సత్యయుగమున మానవగణమందు న్యూనతాధికతాభేదము లు లేకుండుటచే ఆ గణము "హంస"యను పేరితో వ్యవహరింపఁబడెను. వీరు భగవంతు నొక్కని నేఆరాధించుచుండెడివారు. వీరి గురువునకు "పరమహంస" అని పేరు. ఈ యుగము యొక్క కడపటి భాగమందు భగవదారాధన విషయమై ప్రజలయందు భేదబుద్ధి కలిగెను. భోగైశ్వర్య ప్రసక్తి గల కొందఱు పరమపురుషు నారాధించుట మాని ఇతర దేవదేవీ గణమును బూజించుట కారంభించిరి. కావున హంసగణమం దిపుడు దైవగణమనియు, ఆసురగణమనియు, రెండుగణము లేర్పడినవి. భగవంతుని నారాధించువారు దైవగణమనియు భగవదారధనము చేయనివారు ఆసురగణమనియుఁ జెప్పఁ బడిరి. కావుననే అసురుఁడగు హిరణ్యకశ్యపునకుఁ బుట్టినను

ప్రహ్లాదుఁడు భగవద్భక్తి కలవాఁడగుటచే దైవసంపత్తి కలవాఁడుగా నెన్నఁబడి సురశబ్ద వాచ్యుఁడయ్యెను. తండ్రి భగవద్ద్వేషిగాన అసురుఁ డయ్యెను.

త్రేతాయుగమునందు భగవదారాధనా విషయమైన భేదబుద్ధి మఱింత అధికమై చాతుర్వర్ణ్య వ్యవస్థ ప్రబల మయ్యెను. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులను ఈనాలుగు వర్ణములందును బ్రాహ్మణులు మాత్రము పరమ పురుషు నారాధించు వారుగ నుండిరి. తక్కిన మూఁడువర్ణ ములవారియందును ఎవరికైనను భగవద్భక్తి కలిగినచో వారు బ్రాహ్మణ వర్ణమందే చేర్చఁబడిరి. క్షత్రియుఁడగు విశ్వామిత్రునియందు బ్రాహ్మణ లక్షణములు కనఁబడినంతనే వశిష్ఠమహర్షి వానిని బ్రాహ్మణవర్ణమందుఁ జేర్చుకొనెను. సత్యయుగ సంబంధమగు సుర లేక దైవశబ్దము ఈయుగ మున బ్రాహ్మణులకు మాత్ర మన్వయించెను.

ద్వాపరయుగమునను ఈ భేదబుద్ధి యింకను ప్రబల మగుటచే బ్రాహ్మణవర్ణమందుఁగూడ అంతశ్శాఖ లేర్పడి వారిలోఁ గొందఱికి అసురశబ్దముగూడ ప్రయోగింపఁబడెను. చార్వాకుఁడను నతఁడు జాతికి బ్రాహ్మణుఁడే అయినను భగవద్భక్తి లేకుండుటచే అతనిని ఇతరబ్రాహ్మణులు నాస్తి కుఁడనియు, రాక్షసుఁ (అసురు) డనియు బిలుచుచుండిరి. త్రేతాయుగమందు ఈరాక్షస శబ్దము శ్రీరామచంద్రునితో

విరోధించిన బ్రాహ్మణుఁడగు రావణుని విషయమైకూడఁ బ్రయోగింపఁ బడెను. ఈవిధముగ బ్రాహ్మణజాతికి అధఃపతనము సంభవించుటచే భాగవత ధర్మ ప్రవర్తకులగు ఆకాలపు బ్రాహ్మణులయందు సత్యయుగ సంబంధమగు హంసలక్షణము గలవారు మిక్కిలి అరుదైరి. బ్రాహ్మణులయందు భాగవత ధర్మము నశించుటచే తద్ధర్మబోధనమందు బ్రాహ్మణులకు హక్కు తొలఁగి పోయినది. కావుననే జాతిచే బ్రాహ్మణులు కానట్టి రోమహర్షణుఁడును, అతని కుమారుఁడగు సూతుఁడును బ్రాహ్మణులకే భాగవత ధర్మముబోధించవలసివచ్చెను. వంశానుక్రమముగ భక్తులగువారి కుటుంబములకు సంబంధించిన వారమనియు, సచ్చిదానంద విగ్రహుఁడును, వాస్తవ వస్తువును, అద్వయజ్ఞాన తత్త్వమును అగు భగవంతుఁడే సర్వేశ్వరుఁడను విశ్వాసము గలవారమనియు, చెప్పుకొనునట్టి భక్తనామధారులు ఇపుడు మన దేశమందంతటను గోట్లకొలఁది ఉన్నారు. కాని సత్యయుగ సంబంధమగు 'హంస' లక్షణములతో నొప్పు వాస్తవవేదాంతి యగు భాగవతధర్మ ప్రవర్తకుఁడు మాత్రము ఎచ్చట వెదకినను మచ్చునకైనను గానరాఁడు.

దేవుఁడు సాకారుఁడా? నిరాకారుఁడా?

ప్రపంచమునందు ప్రసిద్ధమతములని చెప్పఁబడు హిందూ, మహమ్మదీయ, క్రైస్తవ మతములు మూఁడును భగవత్తత్త్వమే సర్వోత్కృష్టమును నిర్వివాదమునునగు సత్య పదార్థమని చెప్పుచున్నవి. ఈ మతముల ననుసరించువారు సాకార పరమతత్త్వమగు భగవంతుఁ డొకఁ డున్నాఁడని చెప్పుచు అతఁడే ఈ లోకమును సృష్టించువాఁడును, రక్షించువాఁడును, సంహరించువాఁడును, అనికూడ చెప్పుదురు. హిందూ మతమునకును, మహమ్మదీయ క్రైస్తవ మతములకు భేదమొక్క టున్నదనిన హిందువులు భగవంతుని సాకారునిగఁ బూజింతురు; మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు అట్లు పూజింపరు. ఇట్లనుటచే వారల మతగ్రంథములగు ఖురాను, బైబిలు మున్నగువానియందు నిరాకారుఁడగు దేవునిఁ గూర్చి చెప్పఁబడియున్నదని మాత్రము మనము భావింపరాదు. ఈ రెండు మతముల వారును దమతమ మతగ్రంథములయందుఁ గనఁబడు విషయమును ఉన్నది ఉన్నట్లు తెలిసికొనక సాకారుఁడగు భగవంతునిఁ బూజించెడి హిందువులు విగ్రహారాధకులనియు, హిందూమతము విగ్రహారాధనకు సంబంధించిన మతమనియు జెప్పుచు, హిందువులను అపహసించుచున్నారు.

ఇట్టి అపహాస్యములు బహిర్దృష్టితో మతవిచారముచేయువా రొనర్చునవేకాని మతముయొక్క యథార్థతత్త్వ మెఱిఁగిన వా రొనర్చునవికావు. ఇట్టి బహిర్దృష్టి కలవడిన వారికి ఆ యా మతములయందలి విషయములయొక్క రమణీయతను ఎఱింగెడిశక్తి బొత్తుగ నశించుచున్నది. ఇట్టి వారలయొక్క మనస్సులు సత్యాన్వేషణము వంకకుఁ బోఁజాలవు. చెప్పునది వినుటకైన ఇష్టములేక కాదని యెదిరించుటయు, దప్పులు పట్టుటయు, దూషించుటయు మాత్రమే తమపనిగాఁ బెట్టుకొన్నవారితో వాదించుటకంటె బుద్ధిహీనత వేఱొండు లేదు. వారిని మనము అట్లే విడువవలెను. చెప్పునది వినుటకు ఓపికఁ గలవా రున్నయెడల వారలను ఈ మూఁడు మతములకు సంబంధించిన శాస్త్ర గ్రంథములను నిష్పక్షపాతబుద్ధితో విమర్శింపుమని మనము ప్రార్థించవచ్చును. ఈ మూఁడు మతములకును ఎట్టి తాత్త్వికభేదమును లేదనియు, సర్వలోకమాన్యమగు ఒక విశేష ధర్మముయొక్క రూపాంతరములే ఈ మూఁడు మతములనియు, వారికపుడు తెలియుటయే కాక ఈ మూఁడింటి యందును అంతర్భూతముగ నున్న సర్వోత్కృష్టమగు సత్యవిషయమునుగూడ వారు తెలిసికొనఁగలిగి యుందురు. అప్పుడు హిందూ మతమును గూర్చిన అధిక్షేపణలకు మఱి అవకాశము కలుగదు.

కాని హిందువులలోఁగూడ బాహ్య విగ్రహారాధనము చేసెడు కొన్ని తెగలున్నవనియే చెప్పవలసియున్నది. వారలు

శ్రుతిమార్గము ననుసరించినవారు కానందున వారినిఁగూర్చిన విచారణతో మనకుఁ బనిలేదు. వేదములందును, బురాణములందును జెప్పఁబడిన భాగవత ధర్మమునకు వీనితో ఎట్టిసంబంధమునులేదు. భాగవతధర్మము ఆత్మకు సంబంధించిన దగుచు ఆత్మచేతనే గ్రాహ్యమును, ఆచరణీయమును అగుచున్నది. యుక్తితో దానికెట్టి సంబంధమును లేదు. అది శరీరమునకును మనస్సునకును అతీతమగు ధర్మము. అద్వితీయుఁడగు పరమపురుషునికి భక్తి సేయుటయే దీని లక్షణము. భగవంతుఁడు అద్వితీయుఁడని ఖొరాను, బైబిలుకూడ అంగీకరించుచున్నవి (Deuteronomy V—39). హిందువులు ఆ పరమపురుషుని భగవంతుఁడని కాని, ఈశ్వరుఁడని గాని అందురు. భగవంతునిఁ బూజించువాఁడే భక్తుఁడనఁబడుచున్నాఁడు. భగవంతుఁడు నిత్యలోకమందే సదా విరాజమానుఁడై యుండును. కాని అప్పుడప్పుడు అతఁడీ లోకమునం దవతరించును. అప్పుడతనిని అందఱును జూతురుగాని అతని భక్తులు తప్ప ఇతరులెవ్వరును అతనిని భగవంతునిగ నెఱుంగఁజాలరు. తన భక్తులకు మాత్రము అతఁడు సదా దర్శనమిచ్చుచునే యుండును. లోకమునందలి ప్రజలు విషయలంపటులుగనే ఉన్నారు. సమస్తపదార్థములు కూడఁ దేశకాల కారణ (Time, space and causation) త్వావచ్ఛిన్నము లగుటచే వారలదృష్టికి నిరోధము కలుగుచున్నది.

కాని భగవంతుని సంబంధమగు చిన్మయ జ్ఞానముగల అతని భక్తులకు మాత్రము అట్టి దృష్టి నిరోధము లేదు. భాగవత ధర్మముయొక్క సూక్ష్మపరిజ్ఞానము తగినంత లేనట్టి సాధారణ ప్రజలు అనుకొనునట్లు అధర్మమునందు మతాంతర భేదములు లేశమైన లేవు. అదివిశ్వమందలి సర్వజనులకును సంబంధించిన ధర్మము. భగవంతునిఁ గూర్చి బోధించు ఇతరమతము లన్నియును ఈ ధర్మములో నంతర్భూతములే. ఏ మతమందు అద్వితీయుఁడగు భగవంతుని సేవించుటఁ గూర్చి ముఖ్యముగ జెప్పబడుచున్నదో ఆమతము భాగవత ధర్మమునే బోధించుచున్నది. భాగవత ధర్మమే సకలమతములకును ఏక వాక్యతఁ గలిగించుచున్నది. సకలమతములును భాగవత ధర్మమందే సమంజసత నొందుచున్నవి. భిన్న భిన్న విషయములను బోధించుచున్నట్లు పైకిఁగనఁబడు మన మతము లన్నియును భాగవతధర్మము ఏవిషయమును సమగ్రముగ నిరూపించుచున్నదో ఆ విషయము యొక్క భిన్న దృక్పథములను మాత్రమే నిరూపించుచున్నవిగాని విషయాంతరమును నిరూపించుట లేదని తెలియవలెను. శాస్త్రీయమును ఉన్నదున్నట్లు బోధింపఁగల మహాశక్తిమంతులగు భక్తాచార్యులు శాస్త్రములు విపరీతార్థముల పాలఁబడకుండ వానిని రక్షించియున్నారు. వారి యథార్థశిష్యుల సాంగత్యము మనకు లభించి వారి శిక్షాప్రణాళికను వారివలన మనము గ్రహింపఁగలుగుదు

మేని వారల ఉపదేశమే కేవల సత్యబోధకమనియు, భాగవత
ధర్మమే సర్వజన గ్రాహ్యమగు అద్వితీయ ధర్మమనియు,
మనకు సులభముగఁ దెలియఁగలదు. భాగవత ధర్మప్రవర్త
కులకు ఈవిషయము గురుముఖమునుండి తెలియుటయే కాక
గురుపరంపరా మూలమునఁ గూడ ఇది లోకమున నిత్య
వర్తమాన మగుచున్నది.

హిందూమతములోని వని చెప్పఁబడినట్టియు, అనార్షశాస్త్ర
మతములని మాత్రము చెప్పఁదగినట్టియు. భిన్నభిన్నమతము
లన్నియును సత్యాన్వేషణమునకు లేశమైనను భగవదనుగ్ర
హముపై ఆధారపడక తమ మేధాబలముపై ఆధారపడి
భుక్తివాంఛాపరులు కల్పించిన వనియే చెప్పవలసియున్నది.
ఎంతటి మేధావంతుఁడైనను తర్కమూలమున భగవంతునిఁ
బొందజాలఁడను విషయము అందఱికిని తెలిసినదే. ఏమన:
భగవంతుఁడు మన మేధాబలమునకు లోఁబడువాఁడు కానుండు
టచే మనకు ఆవిధముగ నగమ్యగోచరుఁడే అగుచున్నాఁడు.
సూక్ష్మాతిసూక్ష్మములను గమనించు బుద్ధికూడ సత్యపదార్థ
మునుగూర్చి ఇదమిత్థమను సిద్ధాంతమెన్నటికిని చేయఁజాలదు.
సత్యనిర్ధారణము చేయునది ఆత్మది కాని మనస్సుది కాదు. ఈ
విషయమై హిందూ మహమ్మదీయ క్రైస్తవ మతములకు
ఎట్టి భిన్నాభిప్రాయమును లేదు. సత్యపదార్థము అప్రాకృత
మును, శాశ్వతమును, సనాతనమును అగు నిత్యతత్త్వము.

మేధావులగు భుక్తివాంఛాపరులు భగవత్తత్త్వ విషయమై చెప్పఁగలిగిన వన్నియును బాలభాషితములకంటె హెచ్చు విలువ కలిగినవికావు. భగవంతుఁడు తానెట్లుండునో అట్లే యుండునుగాని వారు వర్ణించిన విధముగ నుండవలసిన ఆవశ్యకత అతనికిలేదు. తనకు సంపూర్ణానుగ్రహము కలుగుటచే అతఁడెవ్వనికైన దర్శనమిచ్చినచో అట్టి దర్శనభాగ్యము నొందిన మహనీయుని కొక్కనికే భగవత్స్వరూపము తెలియ గలదుకాని యితరులకది యెంతమాత్రమును తెలియునది కాదు. భుక్తివాంఛాపరుల సిద్ధాంతము లన్నియును అన్నిమతములందును ఒకే రీతిగ నుండును.

భుక్తివాంఛాపరులు యథార్థముగ విగ్రహారాధకులే. మనోనిర్మితమగు ప్రతివిషయముగూడఁబౌత్తళికత (Idolatry) యేకాని వేఱొండుకాదు. కాని భాగవతధర్మము పౌత్తళికతకు సంబంధించినధర్మముకాదు. ఎందుచేతఁగాదో చెప్పుచున్నాను. మహమ్మదవతరింపకముందు అరేబియాలోను, క్రీస్తుప్రభు వవతరింపకముందు పాలెస్తీనులోను జేయఁబడుచున్న విగ్రహారాధనము విషయమై మనమొకింత విచారించినచో భాగవత ధర్మము పౌత్తళికతాధర్మమనుట ఎంతటి అన్యాయమో స్పష్టపడఁగలదు. మెక్కాయందు కాబా (Kaaba) లో లాత్, మనాత్, గోరా అనుపేళ్లుగల మూఁడువిగ్రహములు మొదటఁ బూజింపఁబడుచుండెడివి. ఈమూఁడును వేల్పులనే అక్కడివారి

భావము. రానురాను ఈముగ్గురువేల్పులును మున్నూట అరువదిమంది వేల్పులుగఁ బెరిగిరి. ఈవేల్పులందఱును మనుష్యులచేత నిర్మింపఁబడినవారే. మఱియు వారి ఆరాధనము అపుడువారికిఁగల యే మతగ్రంథమునందును జెప్పఁబడి యుండలేదు. కావున మహమ్మదు ఈమున్నూటఅరువదిమంది వేల్పులపైఁగూడ దండెత్తవలసి వచ్చినది. ఈవిగ్రహములు అరేబియావాసులచేఁ దమ కులదేవతలుగ భావింపఁబడు చుండెడివి. ఈవిగ్రహములకు ఎట్టి అంగవైకల్యము కలిగినను దేశమునందలి ప్రజలందఱును దదేకదృష్టికలిగి విచారసాగరమున మునిఁగియుండెడివారు. అంతేకాక, అంగవైకల్యము నొందిన ఆవిగ్రహమును అట్లేయుంచిరిగాని దానిస్థలమున వేఱొక నూతనవిగ్రహమును నిలుపుటలేదు. ఈవిధముగ ప్రకృతి తత్త్వము ఆత్మతత్త్వముక్రిందఁ జలామణి యగుచుండెను. ఇట్లు బహుకాలము జరిగినవెనుక మహమ్మదనతరించి విగ్రహారాధనము దూష్యమగు పనియని యతఁడు బోధించెను. మహమ్మదుచేసిన బోధలు అరేబియావాసులకు అమిత కోపము గలిగించినవి. కావున వారితో మహమ్మదు హోరాహోరిగఁ బోరాడవలసివచ్చెను. ఆయుద్ధములలో మహమ్మదు విజయుఁడై వారికిఁగల దేహబలముతోపాటు వారల పిచ్చినమ్మకములనుగూడ నశింపఁజేసెను. రానురాను మహమ్మదుకు అనేకులు శిష్యులేర్పడఁగా వారలకు విగ్రహా

సాధనము నెడలఁ గలిగిన అమిత ద్వేషముచే ఇతరులను హింసించియైనఁ దమసిద్ధాంతములు వార లంగీకరించునట్లు చేయవలెనని వారుపట్టుపట్టిరి. ఇంతేకాక ఇందువిషయమై జీవహింస చేసినవారికి నిత్యలోకమే కలుగుచున్నదనికూడ వారల యభిప్రాయము. మహమ్మదీయులు నిత్యలోకమునే బెహిస్త అందురు. హిందూమతమందుఁగూడ విగ్రహారాధనమే వారలకుఁగనఁబడినందున హిందువులనుగూడ వారలు హింసించిరి. ఇంచుమించుగ ఇదేవిధమగు విగ్రహారాధనమే పాలెస్టీనునందుఁగూడ వ్యాపించియుండెను. దీనినిఁ క్రీస్తుప్రభువు ప్రేమచేత రూపుమాపెనుగాని హింసామూలకముగ రూపుమాపలేదు.

కాని భాగవతధర్మము ప్రకృతితత్త్వమును ఆత్మతత్త్వముగ భావింపదు. ఆత్మతత్త్వము నిరాకారమని కూడ అదిచెప్పదు. మీఁదుమిక్కిలి తత్త్వమునకును, దాని రూపమునకును అభేదమే చెప్పుచున్నది. ఈ ప్రాకృత ప్రపంచమందు ఆత్మతత్త్వమునకును, దానికి శరీరరూపమగు ఆవరణగ ఏర్పడుచున్న ప్రకృతి తత్త్వమునకును విశేషభేదము గలదు. కాని చిన్మయప్రపంచమందు ఆత్మకిట్టి ప్రకృతిమయదేహము లేదు. ఈ లోకమునందువలె ఆలోకమందలి వస్తుతత్త్వమందు గొంత చిన్మయభాగమును, గొంతప్రకృతిమయ భాగమును గానరాదు. అచ్చటి వస్తువును, దానిరూపమును గూడ ఒక్క-

చిత్ప్రదార్థముయొక్క సంస్థాభేదములే. నిత్యలోక స్థితియందు జీవాత్మ తనకు సహజసిద్ధమగు శుద్ధావస్థ యందే ఉండును. అచ్చట అతనికిఁగల రూపము కేవల చిన్మయరూపమే. బద్ధావస్థయందు మాత్రము అతని శుద్ధ చిన్మయరూపము ప్రకృతిమయ రూపముతోఁ గప్పఁబడుచున్నది.

ముందుగ భగవంతునిఁ గూర్చి విచారింతము. భగవంతుఁడు సాకారుఁడా? నిరాకారుఁడా ? పైనిఁజెప్పిన మూఁడు మతములుగూడ భగవంతుఁడు నిరాకారుఁడని చెప్పవు. మహమ్మదీయుఁడు, "లా ఇలా ఇల్లల్లాహు ముహమ్మదుర్ రసూలుల్లాహి" (దేవునికంటెఁ బ్రభువులేఁడు; మహమ్మదు కంటె దేవునివాక్యములు పలుకువాఁడులేఁడు.) అని చెప్పునప్పుడు అతఁడు సాకారుఁడగు భగవంతునిఁ గూర్చియే చెప్పుచున్నాఁడు. క్రీస్తుప్రభువు తనశిష్యులతో, "నన్నాదరించు నతఁడు నన్నుఁ బంపిన యతని నాదరించినట్లే" అని చెప్పినపుడు అతఁడుకూడ సాకారుఁడగు భగవంతునిఁ గూర్చియే చెప్పుచున్నాఁడు. వంగభాషయందు "జీవేర్ స్వరూపహోయ్ కృష్ణేర్ నిత్యదాస" అని చెప్పినపుడు జీవుఁడు ఎవనికి నిత్యదాసుఁడో అట్టి సాకారుఁడగు భగవంతునిఁ గూర్చియే చెప్పఁబడుచున్నది.

"భగవంతునికి ఏదైన నిత్యసిద్ధమగు రూపము కలదా ?" అనునది రెండవ ప్రశ్నయగుచున్నది. భగవంతుని

కట్టిరూపము కలదనియే దీని కుత్తరము. కాని యిది వివాదాస్పదమగు విషయమే. కేవల మనుభవజ్ఞానమందు విశ్వాసము గలవారిలోఁ గొందఱు భగవంతుని కెట్టి యాకారమును లేదనియు, అతఁడీలోకమం దవతరించవలసి వచ్చినపుడు ఏదేనొక రూపముదాల్చి యవతరించుచున్నాఁడనియుఁ జెప్పుదురు. అవతార కాలమందు భగవంతుఁడు ధరించెడి రూపము మాయికమును, నశ్వరమును అనియే వారల అభిప్రాయము. ఇందులకుఁ బ్రమాణముగ వేదవాక్యములనే వారు చూపింతురు. కాని వారుచూపు వేదవాక్యములకు విపరీతార్థము కల్పించినఁగాని వారి సిద్ధాంతమును అవి పోషింపజాలవు. ఇట్టివారు మహమ్మదీయ మతమందును, క్రైస్తవ మతమందును గూడఁ గలరు. కాని వీరికంటె వారలు ఒక యాకు ఎక్కువ చదివినవారలగుటచే దేవుఁడు నిరాకారుఁడని చెప్పుటయేకాక, అతఁడెట్టిరూపమును ధరింపఁజాలఁడని కూడఁ జెప్పుదురు. ఇట్లు చెప్పుటచే వారలు సర్వశక్తిమంతుఁడగు భగవంతునికి ఒక శక్తిలోపముగూడఁ గల్పించుచున్నారు. భగవంతుఁడు సదా ఒకేవిధముగ నుండునుగాని మనము అనుకొన్న విధముగ నతఁడుండఁడు గదా? అతనికి ఆకారము లేనప్పుడు అతనికెట్టి ఆకారమును మనము గల్పింపజాలము. అతఁడు సాకారుఁడైనపుడు అతని ఆకారమును మనము తీసివేయజాలము.

ఇందు విషయమై మత గ్రంథములు ఏమి చెప్పు చున్నవో విచారింతము. మొదట బైబిలు నెత్తికొందము. భగవంతుని ఆకారము గూర్చి క్రీస్తుప్రభు వేమి చెప్పి యున్నాఁడు? క్రైస్తవ సిద్ధాంతములందు దేవునికి నిత్య సిద్ధ రూపమే చెప్పఁబడియున్నది. నికోడెమసు (Nicodemus) తోఁ గ్రీస్తుప్రభు విట్లు చెప్పియున్నాఁడు. "మానవునకు రెండవ జన్మ వచ్చినఁగాని అతఁడు దేవుని రాజ్యమును జూడఁజాలఁడు. రెండవజన్మ యన నేమి యని యతని నడుగఁగా, "జలతత్త్వము యొక్కయు, ఆత్మతత్త్వము యొక్కయు సమ్మేళనముచే మానవుఁ డుద్భవించినఁ గాని అతఁడు దేవుని రాజ్యమందుఁ బ్రవేశింపఁజాలఁడు. మాంసమునకు బుట్టినది మాంసమే అగు చున్నది; ఆత్మకుఁబుట్టినది ఆత్మయేఅగుచున్నది" అనిచెప్పెను. (St. John III—5 & 6.) మనుష్యునియం దేభాగము మాంస మయము? ఏభాగమాత్మమయము? అని యిచ్చట ప్రశ్న కలుగు చున్నది. మన శరీరమే మాంసమయము; మన ఆత్మయే ఆత్మమయమనిదీనికుత్తరము. ఆత్మకు ఆత్మదర్శనము చేయుటకు శక్తియు సాక్ష్యము గూడఁగలవు. అట్టిశక్తి యుండుటచేతనే మనమందఱమును దేవుని బిడ్డలమని మనకుఁ దెలియుచున్నది (Romans VIII—16). కావునమనుష్యుఁడుమాంసతత్త్వమును విడిచి స్వకీయమగు ఆత్మతత్త్వమును మఱలఁ జేరుకొననిచో దేవునిరాజ్యమునందలి వైభవములు అతనికిఅనుభవనీయములు

కాఁజాలవు. బద్ధావస్థయందుండి స్వకీయమగు ఆత్మతత్త్వమును మఱచినజీవుఁడు మఱలఁదన ఆత్మతత్త్వమును బొందుటయే మానవుని రెండవజన్మయని క్రీస్తుప్రభువుచెప్పెను. హిందువులు చెప్పినదికూడ ఇదియే. భగవదంశమును, అణుప్రాయమును అగు ఆత్మతత్త్వము మానవశరీరమందుఁ బ్రవేశించినపుడు అతఁడు మనుష్యుఁడనఁబడుచున్నాడు. అట్టి శుద్ధచిన్మయుఁడగు జీవుఁడు ఎంతవఱకుఁదన స్థూలశరీరముతోఁ దాదాత్మ్యము వహించుచుండునో అంతవఱకు అతఁడు తననే కాక తనతండ్రి యగు భగవంతునిఁగూడ మఱచియుండును. కాని ఎప్పుడతఁడు తన్నుఁదాను దెలిసికొనుచున్నాఁడో, అప్పుడతఁడు భగవంతునిఁ గూడఁ దెలిసికొనుచున్నాఁడు. ఇదే అతనికి రెండవ జన్మము.

రెండవజన్మమనఁగా: తాను ఆత్మోపలబ్ధిఁ బొంది తన స్థూలశరీరమును విడుచుచున్నాఁడని కాని, స్థూలవిషయములను గ్రహించుట లేదని కాని, అర్థముకాదు. అతఁడు ఈ శరీరము నందే ఉండవచ్చును. స్థూలవిషయములనుగూడ గ్రహించుచు నుండవచ్చును. కాని తనప్రకృతిమనోేంద్రియములన్నియును దనచిన్మయేంద్రియములకు స్వాధీనమందుండుటచేఁదనకు దేహ యాత్ర యథాప్రకారముగ సాగుచున్నట్లును, దాను యథా ప్రకారముగ లోకవిషయములు గ్రహించు చున్నట్లును లోకులకుఁ గన్పట్టుచున్నను మునుపటివలెనే తాను దేహ యాత్ర నిర్వహించు చున్నాఁడనియు, మునుపటివలెనే తాను

విషయగ్రహణముఁ జేయుచున్నాఁడనియు చెప్పుటకవకాశము లేదు. తాను ఈ లోకమందుండఁగనే తన వైకుంఠజీవనము (Transcendental life) లేక దివ్యపురుష జీవనము (Angelic life) ప్రారంభమగుచున్నది. శరీరపతనముచే ఆ జీవనమునకు భంగము కలుగక పోవుటయేగాక, అది మఱింత జాజ్వల్యమానముకూడ నగుచున్నది. శరీరపతనమునకుఁ బూర్వమును, శరీర పతనానంతరమును గూడ నతఁడు దివ్యపురుషుఁడనియే చెప్పఁబడుచున్నాఁడు. ఈ దివ్యపురుషు లందఱును భిన్నభిన్న జీవాత్మలగుచు భిన్నభిన్న చిన్మయ రూపములతో నొప్పుచుందురు. భగవంతుని చిన్మయ స్వరూపము జీవస్వరూపములకంటెఁ బ్రత్యేకాకారము గలదిగ నున్నది. "నా స్వరూపమువంటి స్వరూపము ఎవరికిని లేదు" అని ఖొరానునందు జెప్పఁబడినది*. భగవంతునికి అట్టి ప్రత్యేకాకారము లేనిచో అతని యంశములగు శుద్ధజీవులు అతనికంటె భిన్నరూపములు కలవారుగఁ దెలిసికొనుటకు అవకాశము లేకపోవును. అప్పుడు ఒక్క చిన్మయతత్త్వమే అవస్థాభేదములనొంది తండ్రి (Father) అనియు, కుమారుఁడు (Son) అనియు, పరిశుద్ధాత్మ (Holy Ghost) అనియు, దివ్యపురుషులనియుఁ జెప్పబడుట అసంభవమగుచున్నది. కావున, ఈ నిత్యలోకవాసుల కందఱకును భిన్న భిన్నములగు ఆత్మమయ రూపముతో కలిగి.

* లయిస, కమస్, లిహి. షయ్యాస్ — ఖొరాన్

యుండవలెను. నిత్యలోకవాసులయొక్క రూపములకును, భూలోకవాసుల యొక్క రూపములకును, భేదము ఎచ్చట నున్నదనిన, భూలోకవాసుల బహిరాకారములు మాయికములును, అనిత్యములును అగుచుండ నిత్యలోకవాసుల రూపములు అప్రాకృతములును, నిత్యములును అగుచున్నవి.

అట్లయినచో నిత్యలోకవాసులు భూలోకమున కవతరించినపుడు మనకు ఏరూపములతోఁ గనఁబడుచున్నారో ఆరూపము లెట్టివి? వారు తమచిన్మయరూపములతోనే అవతరించుచున్నారా? లేక భూలోకవాసులవలె రక్తమాంసమయములగు అనిత్య రూపములు ధరించి వచ్చుచున్నారా? దీని కుత్తరమేమనిన: అట్టి అనిత్యరూపములు వారు ధరించివచ్చుట లేదు. ఇందువిషయమై నికోడెమసుతోఁ క్రీస్తుప్రభువు ఈ విధముగ జెప్పియున్నారు:—"నేను నీకిపుడు లౌక్యవిషయములను జెప్పితిని. వానినే నీవు విశ్వసించలేదు. ఇపుడు నేను ఆత్మసంబంధములగు విషయములను జెప్పినచో నీ వెట్లువానిని విశ్వసింపఁ గలవు? ఏమన, నిత్యలోకముదాఁక పోయిన మానవుఁడేలేఁడు. నిత్యలోకమునుండి అవతరించి మనుష్యపుత్రుఁడనగుచు నేను మఱల అట్లే దేవలోకమందుంటిని. **(St. John III-12 & 13).** ఇచ్చట క్రీస్తుప్రభువు మనుష్యపుత్రునివలెనే నిత్యలోకమునందుఁగూడ ఉంటినని తన్ను గూర్చియే చెప్పుచుఁ దాను దేవునిపుత్రుఁడుగా ఉన్నప్పుడు

తనకుఁగల రూపముకంటె భిన్నమగు రూపముతోఁ దాను డేవిడ్ (David) పుత్రుఁడై అవతరించలేదని చెప్పెను. ఇట్లనుటచే తాను ఒకేరూపముతో నిత్యలోకమందును, భూలోకమందును ఉండెనని అర్థము.

ప్రజలందఱును క్రీస్తు ప్రభువును డేవిడ్ పుత్రుఁడని చెప్పుకొనుచున్నప్పుడు క్రీస్తుప్రభు విట్లనెను:—"అట్లయినచో ఆత్మరూపుఁడగు డేవిడ్ తనను ప్రభువని పిలుచుచుఁ బ్రభువు (దేవుఁడు) ప్రభువు (క్రీస్తువు)తో, 'నీశత్రువులు నీకుఁ బాదాక్రాంతు లగువఱకును నీవునాకుడిచేతివైపు గూర్చుండుము' మని యెట్లు చెప్పఁగలిగియుండును?" (Psalm cx—I) క్రీస్తు ప్రభువు యథార్థముగ నిత్యలోకమునందే పుట్టియున్నవాఁ డగుటచే సత్పురుషుల కైనను ఈలోకమందు మాంసరూపమునఁ బుట్టఁ జాలఁడు. వానిని మానవపుత్రునిగ భావించుటనగా: వాని చిన్మయస్వరూపమును మనము పూర్తిగ మఱచినట్లే. అతఁడు భూలోకమునకు అవతరించినంత మాత్రమున అతని చిన్మయత్వమునకుఁ జెఱుపుగాని, మార్పుగాని ఎన్నఁడైనఁ గలుగునా? అతఁడు మానవలోకమందు మానవుఁడుగఁ గనఁబడినను అతఁడు చిన్మయుఁడగుటచే సదా చిన్మయావస్థ యందే ఉండెను. అతని యథార్థరూపమును జూచుటకు అందఱికిని సాధ్యమగు పనికాదు. చిన్మయదృష్టి గలవారికే అతని రూపము ఉన్నదున్నట్లు గోచరించుచున్నది. క్రీస్తు ప్రభువు,

ఒకప్పుడు జెరూసలము (Jerusalem) నకుం బోఁగా అచ్చటి యూదు (Jews) లను తెగవారు వానినిజూచి, "ఇట్టి అద్భుత కార్యములు చేయఁగల సమర్థత నీకున్నటుల నీవు ఏ నిదర్శనమును మాకుఁ జూపఁగలవు ?" అని యడిగిరి. క్రీస్తుప్రభువు వారలతో, "ఈ దేవళము (శరీరము) ను నశింపఁ జేయుఁడు. నేను దానిని మఱల మూఁడునాళ్లలో మీకుఁ జూపుచున్నాను" అనిచెప్పెను (St. John II—19). అటులే క్రీస్తుప్రభువు మూఁడవదినమునఁ బ్రేతలోకమునుండి లేచివచ్చి సమాధిలో అతని శరీరమును గానక వెక్కి వెక్కి యేడ్చుచున్న మేరీమెగ్డలీను (Mary Magdalene) అను స్త్రీయెదుటఁ గనపడెను. ఈసందర్భమునందే మహమ్మదీయమతమునకుసంబంధించిన "సునన్ బైహాకీ" అను గ్రంథమునందు నబీ (ప్రవక్త) లలో ఎవ్వరి శరీరమునైన భూమి తినఁజాలదని చెప్పఁబడినది. ఇదే విధముగ అతఁడు తనశిష్యులలోఁ బదునొకండుమందికగపడెను. పండ్రెండవ శిష్యుఁడగు టామసు (Thomas) అను వాఁడు అపుడు లేనందున ఇతర శిష్యులు తనతోఁ జెప్పిన మాటలను అతఁడు విశ్వసింపలేదు. అతనిని బ్రత్యక్షముగఁ దాను దాకినఁగాని విశ్వసింపనని యతఁడు జెప్పెను. ఒకనాఁడు పండ్రెండుగురు శిష్యులును ఒక యింట్లో తలుపులు మూసికొని సభదీర్చి యుండగాఁ గ్రీస్తుప్రభువు వారలనడుమఁ బ్రత్యక్షమై తాను నిలువఁబడి టామసుతో, "నీ వ్రేలిఁటు

చెమ్ము. నా రెండు చేతులను జూడుము. నీ హస్తమిటు చెమ్ము. నన్ను ఈ ప్రక్క జూడుము. విశ్వాస రహితుఁడవు కాకుము. ఇప్పుడైనను విశ్వాసము కలిగియుండుము" అని చెప్పెను. (St. John XX-27.) అప్పుడుతోమాసు క్రీస్తుప్రభువునుజూచి తన స్నేహితులు చెప్పిన మాటల నమ్మెను. అప్పుడు క్రీస్తుప్రభువు మరల వానినిఁ జూచి, "ఓయీ! తోమాసూ! నీవు నన్నుఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూచితివి గనుక నమ్మితివి. కాని అట్లు చూడక యుండ నమ్మినవారలే ధన్యులు సుమా!" అని చెప్పెను. (St. John XX – 29.) ఈ శిష్యులు క్రీస్తుప్రభుదర్శనభాగ్యము నొందిన సమాచారము అట్లుండనిండు. గురువుగాని, ధర్మ ప్రచారకుఁడు గాని, చెప్పినరీతి నడచుకొనుచు ఎవఁడు భగవంతునియందు విశ్వాసముంచి భగవదాజ్ఞలను నెఱవేర్చు చుండునో, అట్టి వానికిఁ గ్రమముగఁ జిన్మయదృష్టి యేర్పడుటచే అతఁడు క్రీస్తు ప్రభువునేకాక దేవునిసైతము నిత్యలోకవైభవముతో సహా దర్శింపగలిగి యుండును. ఇట్టిదృష్టి క్రీస్తుప్రభువుయొక్క శిష్యులకు లేకుండుటచేఁ గ్రీస్తు ప్రభుని శరీరము భౌతికమనియే వారలుఊహించిరి. ఇంతకుఁబూర్వము క్రీస్తుదర్శనము చేసినప్పుడు వారిదృష్టి యెట్లుండెనో, ఇపుడు సమాధినుండిలేచి ప్రత్యక్షమైనప్పుడుకూడ వారిదృష్టిఅట్లే ఉండెను. అతనినిఁజూచిరి. అతఁడేఅనినమ్మిరి.అంతకు మించి వారలెఱుఁగరు. కాని మనమిపుడు తెలిసికొనవలసిన విషయమొద్ది

యనిన, అతని శిష్యులు అతనినిఁ జూచుటయు, దాఁకుటయు, అతఁడే యని తెలిసికొనుటయు, అనునవి. క్రీస్తుప్రభువు ఈ ప్రపంచరంగమున ఏరూపముతో విహరించెనో ఆరూపమునే అతని శిష్యులు అపుడు చూచిరి. కాఁబట్టి క్రీస్తుప్రభువు ప్రపంచరంగమును విడిచిన వెనుక అతనికిఁ గలిగినరూపము అతఁడు ప్రపంచమందున్నపుడు కలిగియున్న రూపముతో సరిపోలినపుడును, జన్మింపకముం దతనికిఁగలరూపమును, జచ్చిన వెనుక నతనికిఁగల రూపమును ఒక్కటేయైనప్పుడును, అతనికి జననముఁగాని, మరణముగాని లేదనియే భావింపవలసి యుండును గదా? జననమరణములతో సంబంధము లేని ఒకే రూపముఁగల వ్యక్తియే అతఁడగుచున్నాఁడు. క్రీస్తుప్రభువు నిత్యుఁడును, వృద్ధిక్షయాది పరిణామరహితుఁడును. నిత్యలోకసంబంధముఁగల ప్రతివ్యక్తికిని ఇదే స్వభావము. మనుష్యమాత్రునికిఁ గలిగెడి జననమరణములు అతనికిఁగలుగవు. "మీరు క్రిందినుండివచ్చితిరి; నేను పైనుండివచ్చితిని. మీరు ఈలోకమునకు సంబంధించిన వారు. నేను ఈలోకమునకు సంబంధించినవాఁడను కాను"అని క్రీస్తుప్రభువు స్పష్టముగఁ జెప్పియుండెను. (St. John VIII – 23.) అతఁడు కేవలము అప్రాకృతుఁడు. ఆత్మయు, జిత్తును, దేహమునుగూడ అతఁడే. అతఁడు పుట్టినట్లును, మరణించినట్లును గనఁబడునట్లు చేయునది మన దృష్టిదోషమే. ప్రకృతిమయమగు నేత్రేంద్రియము దాని యెదుటఁబడెడి ప్రతివస్తువును

దనకు స్వకీయమగు సూక్ష్మదేహమును దాచియుంచి అసా దించియే దానినిఁ జూడఁగలిగి యుండునుగాని ఏవస్తువునైనను ఉన్నదున్నట్లు చూచుట దానికి స్వభావవిరుద్ధమగు కార్యము. కాని బద్ధజీవులమగు మనకిది ఒకవిధముచేత మిక్కిలి మేలగు కార్యమే అగుచున్నది. ఏమన, ధర్మబోధకుఁడగు గురువు మనుష్య రూపముతో ధర్మప్రచారముచేసి నప్పుడే, తనశిష్యుల హృదయమందు భగవత్ప్రేమ అంకురించుచున్నది. కావుననే ఖొరానులో ఇట్లు చెప్పఁబడెను. “ఓప్రవక్తా! ఇట్లు చెప్పు కొనుము. ‘నేను మీవంటి మానవుఁడను. కాని నావద్దకు దేవుని ఆజ్ఞ వచ్చుచున్నది*’”. గురువుయొక్క అమ్భుత ప్రభావముచే ఆకర్షింపఁబడినవారై శిష్యులు అతని యుప దేశములను మనములం దిడికొని తదనుసారముగఁ దమ జీవితములను సవరించి కొందురు. గురువు మనుష్యరూపము వహించుటచేతనే తన శిష్యులతోఁ గలసిమెలసి యుండుటకును వారలకు ధర్మబోధసేయుటకును, అతనికి సంపూర్ణమగు అవ కాశము కలుగుచున్నది.

భూలోకమందుఁ బుట్టినవారు కూడ నిత్యలోకమందు మొదట దివ్యరూపములతోనే ఉందురు. ఆ దివ్యరూపములు రక్తమాంస మయములగు శరీరములచే ఈలోకమున నావ

---

* ఖుల్, ఇన్నమా, అనబరుషమ్, మిస్లుకుమ్, యూహా, ఇలయ్య. (ఖొరాన్)

రింపఁ బడుచున్నవి. కావుననే క్రీస్తుప్రభువు తనయందు విశ్వాసముగలవారిని ఆక్షేపింపవలదని శిష్యులకుఁ జెప్పుచుఁ దా నిట్లనెను. "ఈ చిన్నవాండ్ర నెవ్వరినైనను నీవు తృణీకరింపరాదు. ఏమన, ఒకప్పుడు వీరందఱును దమ దివ్యరూపములతో నిత్యలోకమందున్న నా తండ్రియొక్క ముఖమును సదా చూచుచుండెడివారు సుమా."

క్రీస్తుప్రభువును దమ నబీలలో నొకరినిగా భావించెడి ఖోరానుకూడ బైబిలులోని సిద్ధాంతములను అంగీకరించుచున్నది. మహమ్మదు తన నిత్యలోకారోహణ (మేరాజ్) దినమునఁ దనశిష్యులను బిలిచి, ధర్మప్రచారము కొఱకు భగవంతునిచేఁ బంపఁబడిన వాని నోటచే ఏ భగవత్సంకల్ప సూచక వాక్యములు పలుకఁబడినవో ఆ వాక్యములను బరిపాలించువారందఱు భగవంతుని దర్శింపగలరని చెప్పెను. ప్రపంచ రంగమునఁ దాను జేయవలసిన పని పూర్తియైన వెంటనే మహమ్మదు బెహిష్ట (నిత్యలోకమున) కే పోయెనుగాని ఇతర మృతజీవులతోపాటు విచారణ దినము (ఖియామత్) వఱకు అతఁడు నిరీక్షించలేదు. విచారణదినమందు మహమ్మదు తనను నమ్మకొన్నవారి పక్షమున దేవునియెదుట వాదింపవలసి యుండును. కావున మహమ్మదుకూడ క్రీస్తుప్రభువు వలెనే ప్రత్యేకదివ్యరూపముగల చిన్మయవ్యక్తి యనియే చెప్పవలసియున్నది. తనను భూలోకమునకుఁ బంపిన దేవుని

రూపముకంటె భిన్నమగు రూపము అతనికిఁ గలదని నొక్కిఁ జెప్పవలసి యున్నది. ఇంతేకాక బహిష్తులో నుండునట్టి ఫరిష్త (దివ్యపురుషు) లందఱికిని భిన్నభిన్న దివ్యరూపములు గలవనియు, అవి యన్నియుఁ గూడ దేవుని రూపముకంటె భిన్నరూపము లగుచున్న వనియు జెప్పవలసి యున్నది. కాని మహమ్మదీయులు తమ ప్రవక్తకును, క్రైస్తవులు తమ రక్షకునకును చిన్మయరూపము లున్నట్లు ఎంతమాత్రము అంగీకరింపరు. భగవద్ధర్మ ప్రవర్తకులగు హిందువులు తమగురువును సాక్షాద్భగవంతునిగను, చిన్మయునిగను భావింతురు గాని వానియందు మానవబుద్ధి సేయరు. "నేను, నా తండ్రియు ఒక్కటే" అనునది క్రీస్తుప్రభుని వాక్యము. (St. John X—30) "ఆచార్యం మాం విజానీయాత్" అనునది భగవంతుని వాక్యము.

ఇప్పుడు మఱియొక ప్రశ్న కలుగుచున్నది. "భగవంతునికి ఎట్టిరూపముగలదు? అది మనుష్యరూపము వంటిదా?" అనునది. మనుష్యరూపమువంటిదే అనిదీని కుత్తరము. భగవంతుఁడు తనరూపము వంటిరూపముతోనే మనుష్యుని పుట్టించెనని బైబిలునందుఁ జెప్పఁబడియున్నది (Genesis II-27). మహమ్మదీయ మతగ్రంథమగు ఖొరాను నందుఁగూడ భగవంతుఁడు కరచరణములతోఁ గూడుకొన్న మానవుఁడుగనే వర్ణింపఁ బడినాఁడు. "(విచారణ దినమునందు) తన మోకాలు

చాఁచి, 'రండు, నాపాదమునకు మ్రొక్కుఁడు' అని భగవంతుఁడు చెప్పెను" అని సూరేఖ్యాలమునందుఁ జెప్పియున్నది *. "నేను (ప్రజలను) రెండుచేతులనుండి పుట్టించితిని" అని సూరే బఖరునందుఁ జెప్పియున్నది♦. కావున దేవుని రూపము మనుష్యరూపమనియే తేలుచున్నది. దేవుఁడు తనకు ఇచ్చవచ్చిన రూపము ధరింపఁగలఁడనుట నిజమేకాని మానవరూపమే అతని యథార్థమగు రూపము.

మహమ్మదీయ మతగ్రంథములందును, క్రైస్తవమత గ్రంథములందును జెప్పఁబడిన విషయములకు మనము ఇప్పుడు చెప్పిన అర్థము సరియైనదైనచో - సరియైనదనియే మా అభిప్రాయము-తమ హిందూసోదరులు భగవంతుఁడు సాకార పరమతత్త్వమని (Job XIII-8) చెప్పినప్పుడు వారలతో ఈ రెండుమతములవారికిని ద్వేషము అనునది ఉండఁగూడదుకదా? భగవంతుఁడు తమ్మునుద్ధరించుటకొఱకుఁదన పుత్రునేపంపెనని క్రైస్తవులును, తమ్మునుద్ధరించుటకుఁ దన పారిషదునే పంపెనని మహమ్మదీయులును, భగవంతుని మెచ్చుకొనుచున్నపుడు నిజస్వరూపముతో భగవంతుఁడే అవతరించెనని హిందువులు ఏలచెప్పఁగూడదు? ఏల అతనిని మెచ్చుకొనఁ

---

* యౌమయుక్షఫు, అన్‌సాఖిన్, వయుదవూన ఇలా సుజూది — సూరేఖ్యాలమ్ (ఖొరాన్)

♦ ఖ్యాలఖ్‌తహూ, బి యదయేహి — సూరేబఖర్ (ఖొరాన్).

గూడదు? స్వస్వరూపముతో భగవంతుఁ డవతరించుటకూడ యుక్తమని నే చెప్పవలెను. తనపుత్రుఁడు ఈలోకమం దవతరింపఁగలిగినప్పుడు తండ్రియగు తాను అవతరింపఁగలుగుటలో ఏమివింతగలదు? భగవత్పారిషదుఁడు మనకన్నుల కెదుటఁ గనిపింపఁగలిగినప్పుడు అతనినిఁ బంపిన భగవంతుఁడు మనకు ఏల అక్షిగోచరుఁడు కాఁజాలఁడు? తన భక్తులు తనను జూడఁగోరునప్పుడును, వారలసేవను దా నంగీకరించవలసి వచ్చినప్పుడును, భగవంతుఁడు ఈలోకమందు సాక్షాత్తుగ నవతరించుట అనివార్యమే అయిఉన్నది. ఇదియే భగవంతుఁ డిచ్చిన వరము. ఇట్టివరమును దేవుని పుత్రుఁడుగాని, దేవుని పారిషదుఁడుగాని, ఇయ్యఁజాలఁడు.

దేవుఁడు మన చర్మచక్షువులకుఁ గనఁబడఁడని చాల మంది చెప్పుదురు. కాని అతఁడు సర్వశక్తిమంతుఁడనుమాట వీరు మఱచియే ఇట్లనుచున్నారు. దేవుఁడు ఈపని చేయఁగలఁడు; ఆపని చేయఁజాలఁడు అనుట దేవుని శక్తికిఁ గొంత లోప మాపాదించుటయే కదా? భగవంతుఁడు ఇట్టి లోపములతోఁ గూడుకొన్నవాఁడని చెప్పుట అతనిని అపహసించుటయే కదా? ఇట్లు చెప్పువారు దేవునిఁ దిరస్కరించినవారే కాని పూజించువారు కారు. కాని ఆ దేవునివలనఁ దా మేమైన లాభములు పొందవలసి వచ్చినప్పుడు అట్టివారు కూడ దేవుని ఆశ్రయింతురు; పూజింతురు; ప్రార్థింతురు. కాని అట్టి

భగవత్సేవనముచే వారు ముక్తి నెట్లు సాధింపఁగలుగుదురో తెలియుచున్నది.

భగవంతుఁడు మనకన్నులకుఁ గనఁబడఁ గలఁడు. అతఁడు తనంతటఁదానే మనకు సాక్షాత్కరించును. ఇంతకు ముందు అతఁడు సాక్షాత్కరించినాఁడు; ఇటుపైనిఁ గూడ అతఁడు ఎన్నిపర్యాయములైనను సాక్షాత్కరింపగలఁడు. అతఁడు సర్వమునకును ప్రభువు. "ఇహపరలోకములందుఁగల సమస్తవస్తువులును భగవంతునివే. అవిమఱల అతనినే పొందు చున్నవి" అని ఖొరాను చెప్పుచున్నది. భగవంతునితో సమానులులేరు. అతనికంటె అధికులును లేరు. "నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యః" అనియే గీతావాక్యము (గీ11–43). భగవంతుని ప్రభావమునే సర్వశాస్త్రములును ఘోషించుచున్నవి. ఈలోకమునందు రామకృష్ణాది రూపములతో అవతరించిన పరమపురుషుఁడే భగవంతుఁడు. క్రీస్తుప్రభువు అతనినే 'తండ్రి' అని చెప్పుచున్నాఁడు. అతనినే మహమ్మదు 'అల్లా' అని చెప్పుచున్నాఁడు. వారు అల్లాను దర్శింపగలిగినపుడు భగవంతునినే దర్శించుచున్నారు. తండ్రివాక్యములను వినుచున్నపుడు భగవంతుని వాక్యములనే వినుచున్నారు. కాని వారు తమశిష్యులకు ఆపరమపురుషుఁడగు భగవంతునిగూర్చి ఏలవివరణముగఁ జెప్పలేదని అడుగవచ్చును. కారణమేమనిన, తాము బోధింప వలసినప్రజలకు భగవత్తత్త్వముయొక్క సూక్ష్మాతిసూక్ష్మము

లను సిద్ధాంతములను దెలిసికొనుటకుఁదగినంత ఆత్మవికాసము లేకుండుటయే. భగవంతుఁడు సాకారుఁడనియు, స్వరూపతత్త్వ మనియు వారు బోధించుటకు మొదలిడినచో దమప్రజలు అప్పుడు పూజించుచుండిన వందలకొలఁది విగ్రహములలో భగవంతుని రూపమునుచు మూలకవిగ్రహమును చేర్చుకొందురు. అందు వలన దమ ధర్మప్రచారము సర్వనాశనమగును. ఇంతేకాక, ఏవిషయమైనను మనము ప్రత్యక్షముగ గమనించినంత సమ గ్రముగ మనము దానిని వర్ణింపఁజాలము. అప్రాకృత విషయ మైనచో దానిని సమగ్రముగ వివరించుట ఎవ్వరికిని దరము కాదు. ఏమనఁ వాక్కునకు అందనివిషయమును వాక్కు వివ రింపఁబూనుట అతిసాహసముగదా! కావున మనుష్యభాషలో భగవంతుని వర్ణించుచున్నప్పుడు భగవంతునికి మానవలక్షణ ములు ఏర్పడుటయును, నిస్సీమమగు భగవత్తత్త్వము ససీమ మగు నరయుక్తిచేఁ గుంఠితమగుటయు, అనివార్యముగ సంభవించును. ఇదియే భగవద్వర్ణనమందుఁగల మహాలోప మును, మహాప్రమాదమును. వర్ణనకు మించినవిధముగ భగవ త్తత్త్వము ఉండనేరదని ప్రజ లభిప్రాయపడుటకు ఆరంభిం చినచో ఇఁక అవర్ణనవలన ఎంతటి ప్రమాదము తటస్థించు చున్నదో వేఱే చెప్పవలసిన పనిలేదు. కావుననే మతగ్రంథ ములందు భగవంతుని వర్ణించిన స్థలములందు వర్ణనాతీతుఁడగు భగవంతుని వర్ణింపసాహసించినందులకు భగవంతుఁడు తన్ను

మన్నింపనగునని ఆ వర్ణించినయతఁడు రచించిన క్షమాపణ వాక్యములు చూపట్టుచునేఉండును. భక్తాచార్యులు ఈమహా ప్రమాదము నెఱిఁగినవారగుటచే వాస్తవగురుని సాయము లేకుండ సిద్ధాంతవిషయములు ఎవ్వరును బఠించరాదని తమ శిష్యులను కఠినముగ శాసించియున్నారు. కావున దేవుని రాజ్యమందుఁ బ్రవేశించుటకుఁ గోరికగలవాఁడు దాని ప్రవేశద్వారమగు నిత్యలోక ద్వారమును దెఱచుటకు ఎవ్వనివద్ద బీగముకలదో అట్టి గురుదేవుని నాశ్రయించినచో అతఁడా ద్వారమును దెఱచి తన్నులోనికిఁ బంపఁగలఁడు. భగవంతుని దర్శించుటకు ఇది యొక్కటే ప్రమాద రహితమగు మార్గము. క్రీస్తు ప్రభువును, మహమ్మదును దేవుని వర్ణించుట మాని ఈ ప్రమాదమును దప్పించుకొనిరి. "భూమిపై పెరిగెడి వృక్షజాలమును కలములుగను, సప్త సముద్రములందలినీటిని సిరాగను భగవంతు డొనర్చియున్నను భగవద్వర్ణనము లిఖించుట పూర్తి కానేరదు." అనిమాత్రము ఖొరానులో చెప్పఁబడి యున్నది. తమ శిష్యులకు దేవుని యందు విశ్వాసము కల్గించుట ఒక్కటే తమ అవతార ప్రయోజనమగుటచే భగవద్వర్ణనము సేయకుండ వారలు ఈ పనిని సాధింపఁగలిగిరి. కాని హిందూమతోద్ధారకులగు ఋషు లకును; మహాజనులకును దమ శిష్యుల హృదయము లందు భగవంతునియెడల విశ్వాసము పుట్టించుటే కాక ఉజ్జ్వల

మగు ప్రేమగూడఁ బుట్టించుట తమ ప్రయోజన మగుటచే భగవంతుని వర్ణించుట వారికిఁ దప్పినది కాదు. భగవంతుని ప్రేమించుటకును, లాలించుటకును, సేవించుటకును దహాతహ పడుచున్న అట్టి ప్రజలకు జగన్మోహనమును, మందహాస సుందరమును, అభయాది హస్తశోభితమును అగు పరమ పురుషుని అవతార రూపమే సర్వాకర్షణీయ మగుచున్నది. మహమ్మదుయొక్కయు, క్రీస్తుప్రభునియొక్కయు శిష్య ప్రశిష్యులు తాము గొలుచు దేవుని దూరమునుండిగాని నమస్కరించుచుఁ దమ పాపములను క్షమింపుమని వేడుకొనుచుండ, హైందవ ఋషుల శిష్య ప్రశిష్యులు దేవుని నాలింగనము చేసియు, ముద్దాడియు, దమ ప్రాణ ధనముగ నతని నెడఁ బాసి ఇంతవఱకు ఎట్లుండఁ గలిగితిమని తమ్ముఁ దాము నిందించుకొను చుండియు, దమ జీవితములు గడవు చుందురు. ఇట్టివారల హృదయములు భగవద్వర్ణనముచే ఆకర్షింపబడి, క్రమముగ వికాసమునొంది, సదా భగవంతుని వంకకే పరువెత్తుచుండును. ప్రజలయందుఁగల ఆత్మవికాసము ననుసరించి వారలకు ఎంతవఱకు అవసరమో అంతవఱకే శ్రుతివాక్యములు బోధింపవలెను. అట్లుకానిచో ఆ శ్రుతిబోధలచే వారల కొక విధమగు ఆత్మక్లమ (Spiritual langour) మేర్పడి క్రమముగ వారునాస్తికులలోఁ గలియుదురు. హిందూమత సిద్ధాంతమునకును, మహమ్మదీయ

క్రైస్తవ మత సిద్ధాంతములకును, గల విశేష భేదమునకు ఇదియేకారణము. మనలను ఎట్లుద్ధరించవలెనో భగవంతునికిఁ దెలియును. కావున అతఁడేమి యొనర్చినను అది మన పారమార్థిక క్షేమము కొఱకే అగుచున్నది. అతని మార్గములు దుర్జ్ఞేయములు. మనబుద్ధి వానిని విమర్శింపఁజాలదు. కాని అట్లని మనమూరకుందుమా? ఊరకుండక వాని మార్గముల యందు దప్పులుకూడ నెన్నుచుందుము. భగవద్వాక్యముల యందుఁ మనకుఁగల విశ్వాసము ఒక్కొక్కప్పుడు అతిమూఢ విశ్వాసముగఁ బరిణమించి ఇతర మతవాక్యములు వినుటకుఁ గాని, విమర్శించుటకుఁగాని అవకాశమీయక, పరమత దూషణమే పరమార్థ సాధనమను నికృష్టపు స్థితికి మనలనుఁ దెచ్చుచున్నది. భగవంతుఁడే సమస్తమునకును సృష్టికర్త కాని, అతని నెవ్వరును సృష్టించలేదు. భగవంతునిఁగూర్చి మనము పలుకు నిందావాక్యములన్నియును మనకే తుదకు ముప్పు దెచ్చునుగాని అతని స్వరూప స్వభావములను అవి ఎంత మాత్రమును మార్చఁజాలవు. "కృష్ణస్తు భగవాన్ స్వయం" మ్మనునది ఋషివాక్యము. కృష్ణుఁడు తాను భగవంతుఁ డనియే చెప్పెను; భగవంతునిగనే అతఁడు వ్యవహరించెను. ఈ భౌమ జగత్తునకు రాకపూర్వమును అతఁడు పరమపురుషుడే; వచ్చి యిచ్చట వ్యవహరించుచున్నపుడు కూడ అతఁడు పరమపురుషుఁడే; ఈ ప్రపంచరంగమును విడిచినతరువాతఁ గూడ

అతఁడు పరమపురుషుఁడే. అవతరించినంతమాత్రమున బరమ పురుషునకు దేశకాలబంధము కలుగనేరదు. అతని దేశకాలానవచ్ఛిన్నమగు నతని నిత్యసనాతనస్థితియందాతని యవతరణ లీల ఒక భాగమగుచున్నది. ఇట్లనుటచే దేశకాలకారణాత్వములు అతనికి లోఁబడియే ఉన్నవనికాని అతని నతిక్రమించి యుండఁజాలవని అర్థము. అతఁడు సర్వాత్ముఁడు; సర్వాతీతుఁడు; ఆద్యంతరహితుఁడు; శాశ్వతుఁడు; సత్యస్వరూపుఁడు.

బ్రహ్మసంహితయందు అతఁడు సర్వమునకుఁ బ్రభువనియు, సచ్చిదానంద లక్షణముగల అప్రాకృతరూపము గలవాఁడనియు, వర్ణింపఁబడినది.

''శ్లో. ఈశ్వరః పరమః కృష్ణః, సచ్చిదానంద విగ్రహః
అనాదిరాది గోవింద, స్సర్వకారణ కారణమ్.''

అతఁ డవతరించుటకుఁ గారణము శ్రీమద్భాగవతమందుఁ జెప్పఁబడినది. తన భక్తులగు వసుదేవుఁడు మున్నగువారు కంసాదులగు అసురులచేఁ బీడింపబడు చున్నపుడు చిన్మయ ప్రకృతి మయలోకములకుఁ బ్రభువైన అతఁడు, పుట్టుకలేనివాఁడైనను వారలయందుఁ దనకుగల అనుగ్రహముచేఁ గర్భమం దగ్నివలె నుద్భవించెనని అందుఁ జెప్పఁబడినది.

"శ్లో. స్వశాంతరూపే ష్వితరైస్స్వరూపై
రభ్యర్థమానేష్వను కంపితాత్మా
పరావరేషో మహదంశయుక్తో
హ్యజోఽపి జాతో భగవాన్ యథాగ్నిః"

దీనినిఁబట్టి అతఁడు మొదట నిరాకారుఁడై యుండి, అవతరించవలసి వచ్చినపుడు ప్రాకృతమును, నశ్వరమును అగు రూపమును ధరించినాఁడని మనము అనుకొనరాదు. తానెన్నఁడు జన్మించలేదని అర్జునునకుఁ గృష్ణుఁడు గీతయందు స్పష్టముగఁ జెప్పెను. "నేను వాస్తవముగ నిరాకారుఁడ ననియు, అవసరమునుబట్టి నేను మాయిక రూపముతో అవతరించుచున్నాననియు, భావించువారు మూఢులే. నేను ఎల్లప్పుడును నిత్యమును, సర్వోత్తమమును అగు ఈ రూపముతోనే ఉందునని వారలెఱుంగరు."

"శ్లో. అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం, మన్యంతే మా మబుద్ధయః
పరంభావ మజానంతో, మమావ్యయ మనుత్తమమ్." (గీ 7-24)

కృష్ణుఁడు ఆ రూపముతోడనే నిత్యవర్తమానుఁడై యున్నచో మనము ఆ రూపముతో అతని నేలఁ జూడఁజాలమని యెవరైన నడుగవచ్చును. దీనికిఁ గృష్ణుఁడు ఇట్లుత్తరము చెప్పెను. "నేను ఈ రూపముతో నిత్యవర్తమానుఁడ నగుటయు, నిత్యదర్శనీయుఁడ నగుటయు నిజమే. కాని యోగమాయ అను నా శక్తి ఒకటి కలదు. అది మానవనేత్రముల

నావరించుటచే నేను వారికిఁ గనఁబడను. కావున నేను ఈ రూపముతో నుండియును, బుట్టుక లేనివాఁడననియు, నాశరహితుఁడననియు, వారెఱుంగరు.

"శ్లో. నాహం ప్రకాశ స్సర్వస్య, యోగమాయా సమావృతః
మూఢోఽయం నాభిజానాతి, లోకో మా మజమవ్యయమ్," (గీ7-25)

దీనికి ఉదాహరణము ఇట్లు చెప్పవచ్చును. సూర్యుని మేఘము ఆవరించినదను కొందము. సూర్యుఁడు ఆకాశమందు సదా ఉండువాఁడే. అతనికిని, మన కనులకును, నడుమ మేఘ మొకటి అడ్డువచ్చుటచే సూర్యుఁడు మనకన్నులకుఁ గానరా లేడు. దీనినిఁబట్టి మేఘము సూర్యుని దాఁచివేసినదని మనము భావింపరాదు. ఏమనఁగా: అతిస్వల్ప పరిమాణముగల మేఘము సూర్యునంతటి మహత్తరమగు వస్తువును ఆవరించినదనుట సరికాదు. ఆ మేఘము మన కన్నులనే కప్పి మనకు సూర్యుఁడు కనఁబడకుండఁ జేసినది. ఈ మేఘమే మాయ. మేఘము తొలఁగిపోయినచో సూర్యుఁడు ప్రత్యక్షమగు చున్నాఁడు. అట్లే మాయ తొలఁగిపోయినచో పరమపురుషుఁడు ప్రత్యక్షమగు చున్నాఁడు.

కాని ఈమాయ తొలఁగుట ఎట్లు ? కృష్ణుఁడిట్లనెను:— "నా మాయ ప్రాకృత గుణములు కలదగుటచే దానిని జయించుట అసాధ్యము. కాని నన్ను శరణుజొచ్చిన వారికి మాత్రము ఈ మాయ తొలఁగిపోవుచున్నది.

"శ్లో॥ దైవీహ్యేషాగుణమయీ । మమ మాయా దురత్యయా
మామేవ యే ప్రపద్యంతే । మాయామేతాం తరంతితే." (గీ7-14)

ఈ మాయా ప్రభావమునకు అధీనులై యున్నవారు మాత్రము కృష్ణుఁడు మానవుఁడనియే భావింతురు. అతఁడు ఎట్లు భగవంతుఁడగుననికూడ అడుగుదురు. ఇందు విషయమై కృష్ణుఁడు అర్జునునితో ఇట్లనుచున్నాఁడు. "వీరు మిక్కిలి మూఢులు. ఈ భౌమజగత్తునందుఁగూడ నాస్వరూపమును బ్రకటింపఁగలశక్తి నాకుఁగలదని వీరలెఱుఁగరు. మఱియు నేను ఈరూపముతోడనే సమస్త సృష్టికిని బ్రభువునగుచున్నాననికూడ వీరలెఱుఁగరు."

"శ్లో. అవజానంతి మాంమూఢా । మానుషీం తనుమాశ్రితం
పరంభావ మజానంతో । మమభూత మహేశ్వరమ్." (గీ 9-11)

కృష్ణుని విశ్వరూపునిగఁ జూడవలెనని అర్జునుఁడు కోరినపుడు తనకుఁగల నేత్రములు ఆరూపమును జూడజాలవనియు ఆరూపమును జూచుటకు దివ్యదృష్టి నిచ్చెదననియు, కృష్ణుఁడు చెప్పెను.

"శ్లో. నతుమాం శక్ష్యసే ద్రష్టు మనేనైవ స్వచక్షుషా
దివ్యం దదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగ మైశ్వరమ్." (గీ 11—8)

దివ్యదృష్టి నొందినవాఁడై అర్జునుఁడు కృష్ణునియందు మొదట రుద్రరూపమును, తదుపరి విశ్వరూపమును, దఱువాత చతుర్భుజ నారాయణ రూపమును, జివరకు "స్వకం

రూపమ్మని కృష్ణుని చేరి చెప్పుటచేనట్టి కృష్ణరూపమును జూచెను. తన కృష్ణరూపముతో అర్జునునకు మఱల నగపడి నపుడు అతనితో, "ఓ అర్జునా! ఇప్పుడు నీవు చూచుచున్నటువంటి ఈ సుందర రూపముతో నున్న నన్నుఁ జూచుటకు దేవతలు గూడ సదా కోరుచుందురు" అని చెప్పెను.

"శ్లో. ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్త్వా
స్వకం రూపం దర్శయామాస భూయః
ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం
భూత్వా పునస్సౌమ్యవపుర్మహాత్మా
సుదుర్దర్శమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాంక్షిణః." (గీ 11—50,52)

కాని ఈ కృష్ణరూపము ఇంతకుముందు అర్జునుఁడు చూడలేదనియా? అని ప్రశ్నించవచ్చును. అర్జునుఁడు చూడ కేమి? అర్జునుఁడే కాదు. కృష్ణునికి గర్భశత్రువులగు కంసుఁడు, జరాసంధుఁడు, శిశుపాలుఁడు మున్నగు వారుకూడ అతనిని ఆరూపముతోనే చూచిరి. ఇట్లుండగా, ఆరూపముతో నున్న తనను దేవతలుగూడ సదా జూడగోరుచున్నారని చెప్పుటకుఁ గారణమేమి? ఇంతకుముందు దేవతలు ఆరూపమును జూడ లేదనియే కదా అర్థము? దీనికిఁ గారణము ఇంతకుముందు చెప్పినదే ఇప్పుడుకూడ అనువర్తించుచున్నది. అర్జునుని మాంస నేత్రములకే గాక సమస్తమైనవారి మాంస నేత్రములకుఁ గూడ అతఁడు రక్తమాంస నిర్మితమగు

రూపము గలవాఁడుగనే అగపడెను. ఇపుడు అర్జునుఁడు దివ్య దృష్టి కలవాఁడగుటచే "గోలోక" వాసి కృష్ణరూప మతఁడు చూడఁగలిగెను.

భగవంతుఁడు ప్రకృతిరంగమునకు అవతరించినపుడు ప్రకృతిప్రభావమున కతఁడు బద్ధుఁడగుటయు, మర్త్యునికిఁగల దోషములన్నియును అతనియం దగపడుటయు, దప్పదని కొందఱు పండితులకే అభిప్రాయముగలదు. కాని భగవంతుఁడు ప్రకృతిసీమయందు అవతరించినను బ్రకృతిచే నెంత మాత్రమును బాధింపఁబడఁడని శ్రీమద్భాగవతము చెప్పుచున్నది.

శ్లో. ఏతదీశాన మీశస్య ప్రకృతిస్థోపి తద్గుణైః, నయుజ్యతే.

కృష్ణుని జనన మరణములనుగూర్చి శ్రీమద్భాగవతమందు ఇట్లు చెప్పఁబడెను.

"అవి ఇంద్రజాలకుని చేతలవలె మర్త్యుని మోసపుచ్చుచున్నవి"

శ్లో. రాజన్! పరస్య తనుభృజ్జననాప్యయేహా
మాయావిడంబన మవేహి యథానటస్య"

స్కాందపురాణమం దిట్లున్నది.

"భగవంతుఁడు మరణించె ననుటచే అతఁడు ఈప్రపంచమును విడిచి పోయె ననియే అర్థము. అతఁడు నిత్యానంద స్వరూపుఁడు. అతని మరణమునకు ఇంకొక అర్థమే లేదు. అతని రూపము అప్రాకృతమును, చిన్మయమును, అగుటచే అది

నశ్వరము కాఁజాలదు. కావున వానికి మరణ మెక్కడిది? అతఁడు మరణించుటయు ఇంద్రజాలము చేయువాఁడు ఇతరులను మోసగించుట కొఱకు చేయునట్టి యుక్తివంటిదే.”

“శ్లో॥ పృథివీ లోకసంఘాతో నేహ తాత్వికో మాతరస్స్మృతః
నిత్యానంద స్వరూపస్య తస్య నైవోపలభ్యతే
సర్వయే జ్ఞానమోహాయ సృష్టిం స్థితికాకృతిం
నటవ ద్భగవాన్ విష్ణుః నగజ్ఞానాకృతి స్స్వయమ్.”

భగవంతుఁడు నిత్య సచ్చిదానంద విగ్రహుఁడను మాట నమ్మక మాయాసంబంధ మగు సత్త్వగుణముచే భగవంతుని కొఱకు శరీరము నిర్మింపఁబడుచున్నదని చెప్పువారు పెద్దపెద్ద పండితులలోఁ గూడఁ గలరు. వారు పామరులును, ప్రకృతిబద్ధులు నని గూడ చెప్పవలసి యున్నది. ఈ విషయమే వంగభాషయందు ఇట్లు చెప్పఁబడి యున్నది.

“విష్ణునిందా ఆర నాహి ఇహార ఉపర
ప్రాకృత కరియా మానే విష్ణుకలేవర
ఈశ్వరేర శ్రీవిగ్రహ సచ్చిదానందాకార
సే విగ్రహే కహ సత్త్వగుణేర వికార
శ్రీవిగ్రహ యే నా మానే సేఇ త పాషండ
అస్పృశ్య అదృశ్య సేఇ హయ యమదండ్య.”

—చైతన్య చరితామృతము.

"భగవంతుని శరీరము ప్రాకృతమని చెప్పుటకంటె వేఱొండు భగవన్నిందలేదు. ఈశ్వరుడు సచ్చిదానంద విగ్రహుడు. అతని విగ్రహము సత్త్వగుణ వికారముకాదు. ఈశ్వరవిగ్రహమును సంభావింపని యతడు పామరుడు (పౌత్తలికుడు– Idolater). అతని నెవ్వరును ముట్టగూడదు; చూడకూడదు. అతడు యమదండన కర్హుడు."

మన సిద్ధాంతగ్రంథముల యందును ఇట్టివాక్యములు ఎన్నియో కలవు. అవి అన్నియు ఈశ్వరుడు పరబ్రహ్మ యనియే చెప్పుచున్నవి. బ్రహ్మ లక్ష్యార్థమును, భగవంతుడు వాచ్యార్థమును అనుట తప్పు; చాలదప్పు. ఇట్లనుకొనువారు పాపమునకే ఒడి గట్టుకొనుచున్నారు. భగవంతుడు బ్రహ్మయే; బ్రహ్మకంటె అధికుడుకాడు; తక్కువవాడును గాడు. ఉపనిషత్తులు అతనిని బ్రహ్మయని చెప్పుచున్నవి. అతనినే యోగులు పరమాత్మ అనుచున్నారు. భక్తు లతనినే భగవంతుం డనుచున్నారు. అతడు అద్వితీయుడే కాని తన్నుగొలిచెడి జ్ఞానులకును, యోగులకును, భక్తులకును బైనిజెప్పిన మూడుపేళ్ళతో ఉపాసనీయుం డగుచున్నాడు. "వదంతి తత్తత్త్వవిదస్తత్త్వం యద్ జ్ఞానమద్వయం, బ్రహ్మేతి పరమాత్మేతి భగవానితి శబ్ద్యతే" అనునది ఋషివాక్యము. అతని సాక్షాత్కారము నొందిన సాధుపురుషులు ఈ విషయ

మును బలపఱచుచు భగవంతుని సర్వమునకును ప్రభువుగ భావించి వానిని గొలుచుచున్నారు.

సర్వేశ్వరుడును పరమపురుషుడును భగవంతుడని మతమందే చెప్పబడినది. భగవంతుడును, భగవంతుని శరీరమును గూడ ఒక్కటియే. మనకుంగల శరీర శరీరిభేదము అతని యందు లేదు. అతనియందు నశించునది ఎద్దియును లేదు; సమస్తమును ఉండునదే. అతడు అవతారము చాలించి జగద్రంగమును విడిచినప్పుడు ఏదియు విడిచిపెట్టి పోలేదు. భగవంతునికివలెనే అతని పారిషదులగు దివ్యపురుషులకుం గూడ దివ్యములు, నిత్యములును అగు రూపములే కలవు. ఈ రూపములు వినా వారికి అస్తిత్వమే లేదు. వారు ఈ ప్రపంచమునకు వచ్చినపుడు గూడ ఈ రూపములతోనే వత్తురు.

కావున రూపములను పూజించుట ఏ విధముచేతను గూడం దప్పుగాదు. విగ్రహారాధకులని కోపము వచ్చుకొనువారు మతసిద్ధాంతముల నెఱుంగనివారును, ఋషి వాక్యములయం దాదరణము లేనివారును అని చెప్పవలెను. దేవునికి రూపమే లేదను నిశ్చయబుద్ధితో వారున్నప్పుడు రూపముగల దేవుడు వారికెట్లు కనంబడగలడు? దేవుని దర్శనమే వారికిం గలుగదు. తనప్రభువుయొక్క దర్శనమే లేకుండ అతనినిం గొలిచెడి సేవకునకు అట్టి సేవచేత ఏమియు సంతృప్తి కలుగదుగదా?

విగ్రహారాధనము ఒకఁడు చేయవచ్చును: చేయక పోవచ్చును. ఇంతలోమునిఁగినదిఏమియునులేదు. శ్రీ విగ్రహ ప్రయోజనము మనకు చిన్మయదృష్టి కలుగుటకు ఉపకరణము మాత్రమే అగుచున్నది. శ్రీ విగ్రహారాధనమే జీవిత ప్రయోజనముకాదు. చిన్మయదృష్టి కలిగిన తరువాత శ్రీ విగ్రహము భగవద్రూపము వహించుచున్నది. కాని ప్రాకృతరూపముతో మఱి కనఁబడదు. అట్టిదృష్టి యేర్పడు వఱకును రామకృష్ణాది రూపములతో జగద్రంగమున కవతరించిన భగవంతుని గొలుచుటయును, మానవపుత్ర రూపముతో జగద్రంగమున కవతరించిన క్రీస్తుప్రభువును గొలుచుటయును, ఎంతటి ప్రయోజనకారియో, శ్రీ విగ్రహరూపముతో నున్న భగవంతుని గొలుచుట అంతటి ప్రయోజనకారియే. ఏమన, కృష్ణునిఁగంసుఁడు చూచియును వానినిఁ జంపుటకుఁ బ్రయత్నించలేదా? కెయఫాసు (Caiaphas) క్రీస్తుప్రభువునుజూచికూడ అతనిని మతవిప్లవకారుఁ డనలేదా? (St. John XI-49) భిన్నభిన్నమతములవారి శిక్షాప్రణాళికలను మనము వేలువేలుగ విమర్శించునపుడు అందులో ఒక ప్రణాళిక కంటె వేఱొక ప్రణాళిక శ్రేష్ఠమైనదిగఁ గనిపించవచ్చును. కాని ఏ ప్రజలకొఱకు ఏప్రణాళిక యేర్పడినదో ఆ ప్రజలనుద్దేశించి ఆప్రణాళికను విచారించినప్పుడు అన్ని ప్రణాళికలును సమానశ్రేష్ఠత్వము గలవిగనే తోచును.

ఇంద్రియముల కుపాహారము. ఆహారమే దేహమును పోషించుచున్నది. కావున దేహపోషణమే ఆహారమునకుఁ బ్రయోజనమగుచున్నది. కావున దేహపోషణమునకు ఆహారము తప్ప మఱియొకటి శ్రేష్ఠమును కాదు. కాని పెద్దలకిచ్చెడి ఆహారమునకును, చిన్నపిల్లలకిచ్చెడి ఆహారమునకును ఎంతయో భేదము కలదు. ఇట్లుండ పిల్లలకిచ్చెడి ఆహారము పెద్దలకును, పెద్దలకిచ్చెడి ఆహారము పిల్లలకును ఇచ్చినచో యేమగును ? వీరికి, వారికిఁ గూడ దేహపుష్టి కలుగదు. మన దేహములు వేరైన మన మనస్సులుకూడ భేదించుచుండును. కావున వానికి దగినశిక్ష వానికిచ్చుట యుక్తము. ఒకవిధమగు మనోధర్మముగల ప్రజలకు అనుకూలించుశిక్షాప్రణాళిక వేఱొకవిధమగు మనోధర్మముగలవారలకు ఎంతమాత్రమును ఉపయోగపడక పోవచ్చును. కావున ఎవరి శిక్షాప్రణాళికను వారు ప్రేమించుటయును, ఎట్టికష్టములు కలిగినను వారు దానిని విడువకుండుటయును, సర్వోత్తమమగు పని. “నీవు ఇతర దేవతలను గొలువరాదు. నీ చుట్టుపట్ల ఉండెడి ఇతరులు కొలిచెడి వేల్పులనుగూడ కొలువరాదు” అని బైబిలునందుఁ జెప్పియున్నది. (Deu VI-14). కాని వారుఇతరుల శిక్షాప్రణాళికలయందు ద్వేషబుద్ధి మాత్రము కలిగి యుండరాదు. ఇతరుల శిక్షాప్రణాళిక తనకు రుచింపక పోవచ్చును. అంతమాత్రముచేత దానిని నిందించుట ఏమిన్యాయ్యము ?

శ్రీమద్భాగవతమందుఁ జెప్పిన నవవిధభక్తులలో భగవన్నామ సంకీర్తనమే కలియుగమునకు అనుకూలించు భక్త్యంగమని భక్తాచార్యులు చెప్పియున్నారు. కాని శ్రీ విగ్రహారాధనమును వారుకూడ అంగీకరించియే యున్నారు. ఏమన, దానియందు ఆసక్తిగలవారికి అదిఅవసరమని వారికిఁ దెలియును, వారు శ్రీ విగ్రహారాధనమును అంగీకరించినప్పటికిని, ఆ విగ్రహములు దారుమయములనియు, మృణ్మయములనియు భావించరాదని మాత్రము నొక్కినొక్కి చెప్పియున్నారు. తనశిష్యులు చేయవలసిన పూజావిధానములను, ఉపాసనా విధానములను నిర్ణయించునతఁడు గురువు. అట్టివి తమకుఁదామే శిష్యులు నిర్ణయించుకొనరాదు. అట్లు చేసినచో వారలు ఆత్మతత్త్వమును విడిచి తమ మనస్తత్త్వమునే అనుసరించిన వారగుచున్నారు. అనఁగా తమ ఇష్టమువచ్చినట్లు చేయుచున్నారని అర్థము. అట్లుచేయుటచే వారలు భగవంతునిఁ బొందలేరు సరేకదా అతనికి మఱింత మఱింత దూరస్థులే యగుచున్నారు. భగవంతునిఁజేర్చు మార్గము నెఱిఁగియున్న సద్గురుని ఆశ్రయించుటమాని, తనమనస్సు నాశ్రయించి తనకుఁ దానే గురువును, మార్గదర్శకుఁడును, అగువానికి ఎన్నటికిని ఆత్మవికాసము కలుగనేరదు. దీనింగూర్చియే గీతాశాస్త్రమందు, "యశ్శాస్త్రవిధి ముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః, న ససిద్ధిమవాప్నోతి నసుఖం నపరాంగతిమ్"

(గీ. 10–28) లోను చెప్పఁబడినది. కావుననే భాగవతమునందుఁ గూడ గురువులేని వానికి ప్రాణియే గురువగు చున్నాఁడని చెప్పఁబడినది. గురువునందు మానవబుద్ధిచేసి అతనిని ఆశ్రయించుటకు ఇష్టములేనివారు తాము పూజించు శ్రీ విగ్రహములను కొయ్యలుగను, రాళ్లుగను భావించుటలో ఏమి వింతఁగలదు? "అర్చ్యేవిష్ణౌ శిలాధీ ర్గురుషు నరమతి ర్వైష్ణవే జాతిబుద్ధి...ర్యస్యవా నారకీసః" అనునది ఋషివాక్యము.

సాధారణముగ మనుష్యులైనవారికిని విగ్రహారాధనము ఉత్సాహకరమగు విషయమే. ప్రపంచమునందు ఏ దేశపుఁ బ్రజలయందుఁ జూచినను విగ్రహారాధనము ఏదో ఒక రూపమునఁ గనఁబడుచునే యున్నది. కాని బొత్తుగ లేకుండుట లేనే లేదు. హిందువులు సాలగ్రామములను, శ్రీ విగ్రహములను బూజించునప్పుడు బౌద్ధులు బుద్ధవిగ్రహ రూపములు మున్నగువాని నాదరించుచున్నారు. గ్రీకులును, రోమనులును జ్యూపిటరు (Jupiter) మున్నగు దేవతల విగ్రహములను బూజించుచున్నారు. క్రైస్తవులలో రోమను క్యాథలికులు మేరీ, జీససు విగ్రహములను బూజించుచుండ ప్రొటెస్టెంటులు క్రాసులను పేరుగల శిలువలను బూజించుచున్నారు. మహమ్మదీయులు కూడ పంజాలను, చందువంక (Crescent) లను బూజించుచున్నారు. వేయేల ? విగ్రహారాధనమును నిరసించెడి కొందఱు నవనాగరికులగు

పండితులు గూడ స్వాతంత్ర్యము (Liberty), శాంతి (Peace) మున్నగువానికి విగ్రహరూపము లిడి పూజించుచున్నారు. ఇది అంతయు విగ్రహారాధనమే కదా? ఇందులో నే తప్పుని యున్నది? ధనికులగువారిలో ఎవ్వరైనం జనిపోయినప్పుడు కొందఱు వారికి విగ్రహరూపము లిడి ఏల పూజించుచున్నారు? వారలయెడం దమకుం గల కృతజ్ఞత మనస్సులో ఉండినం జాలదా? ఇట్లు విగ్రహారాధనము ప్రపంచమందుం బాదుకొని చిరస్థాయిగ నున్నది.

మఱియు విగ్రహారాధనమును అందఱును సులభముగ నిందింప వచ్చునుగాని ఆపని చేయకుండ ఎవ్వరును ఉండ జాలరు. ఈవిషయమే పైనిం జెప్పంబడినది. హిందూమత గ్రంథములయందు ఎనిమిది విధములగు మూర్తులు పూజనీయములని చెప్పబడినది. వానిలో నొకదానికి మనోమయమూర్తి అనిపేరు. దారు శిలావిగ్రహములయెదుట వంగి నమస్కరించుటకు ధైర్యము చాలనివాఁడుగూడ మనోమయమూర్తి యెదుట అట్లు చేయుటకు ఏమాత్రమును వెనుదీయఁడు. కాని మృణ్మయ విగ్రహము ఎంతప్రాకృతమైనదో మనోమయవిగ్రహముకూడ అంతప్రాకృతమైనదే. మనము ఎంతవఱకు ఆత్మోపలబ్ధిలేనివారమైయుందుమో అంతవఱకు మనభావము లన్నియును మానసికము లగుటచేఁ బ్రకృతిమయములే అగుచున్నవి. కావున మనకు ఆత్మోపలబ్ధియు, ఆత్మవికాసమును గలుగు

వలెను భగవంతుని ప్రత్యక్షవిగ్రహమును ధ్యానించుటకు అవకాశము లేదు. కావున మనోమయమూర్తిని పూజించువారు కూడ విగ్రహ పూజ చేయువారగుచున్నారు. విగ్రహారాధకులమే అని మనము ఒప్పుకొనకుండుటకు కారణము మనగుట్టు మనము దాచుకొనుటకైనను కావచ్చును; లేదా "మేము విగ్రహారాధకులము" అని నిష్కపటముగఁ జెప్పుకొను వారిని ఈసడించుటకైనను కావచ్చును.

మనోమయ విగ్రహమును ఆరాధించువారు హిందువులలోఁ గొందఱున్నారు. వీరికి బ్రహ్మవాదులని పేరు. వేదాంతులనియు, జ్ఞానులనియు వీరికి నామాంతరములు కలవు. మహమ్మదీయులలో "సూఫీ" లు ఎట్టివారో, హిందువులలో వీరు అట్టివారు. వీరిసిద్ధాంతము ననుసరించి బ్రహ్మ అనిర్దేశ్యుఁడును, నిరాకారుఁడును, నామరూప రహితుఁడును, సచ్చిదానంద ఘనుఁడును. బ్రహ్మకు అప్రాకృత విగ్రహము లేదు. బ్రహ్మవినా వేఱొక వస్తువే లేదు. దేవులకు అనేకత్వము లేదు. బ్రహ్మ మొక్కఁడే. అనేకత్వము నీకుఁ గనఁబడినచో నీవు మాయకు వశుఁడవై యున్నావని అర్థము. మాయ తొలఁగినచో నీవు నిజముగ బ్రహ్మవే అగుదువు. నీవే అఖండ సుఖాంభోధివి. మాయామారుతము నీపైని వీచినప్పుడు ప్రపంచములనెడి తరంగములు నీయందుఁ బుట్టుచున్నవి; నీయందే మఱల అణఁగి పోవుచున్నవి. భక్తియను పదము

వారుగూడ ఉపయోగింతురు. వారికిఁ బరమప్రయోజనమగు ముక్తికి భక్తి కారణముగఁ జెప్పుదురు. స్వస్వరూపానుసంధానము, లేక, స్వాత్మతత్త్వానుసంధానము భక్తియని వారు నిర్వచించిరి. నామరూప రహితుఁడగు బ్రహ్మవస్తువును అనుసంధించుట గూర్చియే అది చెప్పబడినది. అట్టి బ్రహ్మానుసంధానము ఒక్కమాఱుగాఁ జేయఁజాలనివారు సూర్యుఁడు, గణపతి, శివుఁడు, శక్తి, విష్ణువు అను ఐదుగురు దేవతలలో నేమూర్తినైనను ఇష్టదేవతగ నుంచి ఇతర మూర్తులను ఆ దేవతకు ప్రత్యధిదేవతలుగ భావించుచుఁ బూజింపవలసియుండును. దీనికే వారు పంచదేవతోపాసన మందురు. ఈ దేవతలలో నెవరిని బూజించినను సాధకుని హృదయము పరిశుద్ధమై బ్రహ్మానుసంధానమునకు అనుకూలమగుచున్నది. అప్పుడుమఱి అతనికి ఉపాసనతోఁ బనిలేదు. ఏమన, ఉపాసకుఁడే ఉపాస్యతత్త్వముగ మాఱినపుడు ఎవనిని ఎవఁడు ఉపాసించువాఁడు? ఈఉపాసన విగ్రహారాధనమేకదా? నీఉపాస్యతత్త్వము, నీ ఉపాసనకూడ నీమనస్సుచే భావింపఁబడినవగుటచే అవి అవశ్యముగ మానసికములే అగుచున్నవి. కావున బ్రహ్మము ఇంతవఱకు వృత్తి వ్యాప్యముగనే ఉన్నది. ఈభావననే యోగులు సంప్రజ్ఞాత సమాధి అనుచున్నారు. తదుపరి బ్రహ్మమునందు మనస్సును, మనోవృత్తియు లయమగుటనే అసంప్రజ్ఞాత సమాధి యనుచున్నారు. ఇదే కైవ

ల్యము, నిర్వాణము, మోక్షము, నిశ్శ్రేయసము, అపవర్గము అని చెప్పబడుచున్నది. ఇదే బ్రహ్మవాదుల సిద్ధాంతము.

మనస్సు కేవలము ప్రాకృతవస్తువేయనియు, ఇదిలో చనపై ఆలోచనలను చేయుచునే యుండుననియు, మనము ముఖ్యముగ జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. మన గురువులును, పెద్దలును మనయందుంచిన దయకుంగల అపారమగు అనుగ్రహముచే మన శాస్త్రగ్రంథముల ననుసరించి మనకొఱకు ఏర్పరచిన సర్వజనసౌభాగ్యమగు శాస్త్రప్రణాళికను మనమనస్సులనెడి కోతి చిందులువందలుచేయకుండ మనము జాగ్రతగఁ జూచుకొనుచుండవలెను. మనకు వారు చూపెడి మార్గము ఎంతమాత్రమును క్రొత్తమార్గము కాదు. అనేకులు ఆ మార్గమును బట్టిపోయి తమ పరమ ప్రయోజనమును సాధించుకొనిరి. ఇంతేకాక మఱియొక క్రొత్తమార్గమును నిర్మించుటకు మనకు అవకాశమే లేదు. ప్రాంతమార్గమే మనకు సురక్షితమగు మార్గము. "మహాజనో యేన గతస్సపంథా" అనునది ఋషివాక్యము. మన పెద్దలవాక్యములే మనకు శరణ్యములు; మన పెద్దల అనుభవమే మనకు వజ్రకవచము. కావున మనము వారిమార్గమును బట్టిపోవు అతి జాగరూకతతోఁ బోవలసియుండును. ఏమన, ప్రమాదవశముచేనైనను మన యడుగులు ఒకింత దారితప్పి అటునిటు పడినచో అవి మ[illegible] పంకమందే పడుచున్నవి. దానియందుఁ జాఱిపడినవాఁడు

మజల లేచు టెక్కడ? పౌత్తలికతకు తల్లి ఈవాసనః పిశాచమే కదా?

అవతారకాలమందు శబరి విభీషణ భీష్మార్జున ప్రముఖులగు యథార్థ భక్తుల ప్రేమ నేత్రములకు భగవంతుని ఏనామ రూపములు గోచరించెనో, భక్తియోగము నాశ్రయించిన వ్యాసుఁడు మున్నగు మహర్షులకుఁ గలిగిన సహజ సమాధియందు వారలు ఏ పూర్ణపురుషుని నామ రూప గుణ లీలా పరికర వైశిష్ట్యమును దమ చిన్మయ నేత్రములచే గాంచిరో, ఆ నామరూపముల ననుసరించియే భగవత్సంబంధములగు శ్రీ విగ్రహములు నిర్మింపబడినవి. కావున శ్రీ విగ్రహములు భగవంతుని ప్రతిమూర్తులే అగుచు భగవంతుని సర్వాంగ సౌందర్యమును నిర్దేశించుచున్నవి. కావున శ్రీ విగ్రహారాధనము సర్వజనులకును అవశ్యాచరణీయమగుచున్నది. భగవద్దర్శనము చేసినవారు తన్నామ రూపాదులను ప్రకృతిసీమయందు యథాదృష్టములుగ నెలకొల్పి పూజించుట శ్రీ విగ్రహారాధనమగుచుండ భగవద్దర్శనమును ఎన్నఁడును జేయనివారు భగవంతుని రూపమిట్లుండవచ్చునని తమ మనస్సుచే నూహించి నిర్మించిన బొమ్మలను బూజించుట పౌత్తలికత అగుచున్నది. వీనిలో శ్రీ విగ్రహారాధనము ఆత్మకు సంబంధించిన దగుటచే

శాస్త్రవిధి ననుసరించుచున్నది. పవిత్రీకరణ మనుష్యునితో సంబంధించిన దగుటచే సాకారత్వమునే నిర్దేశించుచున్నది. కావున శ్రీవిగ్రహారాధనము సాపద్ధతి మార్గమునకు సంబంధించినది. భగవద్రూపము పట్ల ఇదే ప్రధాన సోపానము.

దేవునిఁ దెలిసికొను టెట్లు?

సత్యాన్వేషణమునకు అనాదినుండియు రెండుమార్గములు గలవు. అవరోహపంథ మొదటిది. రెండవది అధిరోహపంథ. కారణమునుబట్టి కార్యమును ఊహించునది మొదటిది. కార్యమును బట్టి తర్కమార్గమునఁ గారణము నెఱుంగునది రెండవది. రెండవదానికిఁ దర్కపంథ అనెడి మఱియొక పేరు గలదు.

అవరోహపంథ (Divine-descent-method) యందు దుర్జ్ఞేయమును, ఆదికారణ రూపమును అగు అద్వయజ్ఞాన తత్త్వమునకు సంబంధించిన జ్ఞానము ననుసరించి ప్రత్యక్షవస్తు జ్ఞానము సాధింపఁ బడుచున్నది. రెండవదగు ఆరోహ (అధిరోహ) పంథ (Ascending or argumentative method) యందు ప్రత్యక్షవస్తుజ్ఞానము ననుసరించి పరోక్ష వస్తుజ్ఞానము అన్వేషింపఁబడుచున్నది. భగవంతుఁడు సర్వమునకును ప్రభువని తెలిసినవారును, వానియందును, వాని పారిషదులందును, విశ్వాసము గలవారును, భగవదిచ్ఛయు, భగవదనుగ్రహమును, దమకు భగవద్జ్ఞానము కలుగుటకుఁ బ్రధాన సాధనములను నమ్మకము గలవారును, అవరోహపంథకు సంబంధించినవారు. వారి మార్గమునకు భక్తిమార్గమనియే

పేరు. ప్రసిద్ధ మతములగు హిందూమతము, మహమ్మదీయ మతము, క్రైస్తవమతము అను మూడుమతములును, దివ్య సాధ్యవస్తువును సాకార స్వరూపము భేదము తెలుసుకొనునామము కలిగియున్నను తత్వము యోగమునందు భక్తిమార్గమునే అవలంబించుచున్నారు.

అనుమాన (తర్క) పంథాకు సంబంధించిన వారు స్వయంకృషిచేతనే జ్ఞానసంపాదన ప్రయత్నమొనరింతురు. వారు భగవంతుని సాక్షాత్కారమనియంగీకరింపరు. తమస్వానుభవమునే వారు నమ్ముదురు. ఆంగ్లేయభాషా పరిచయము గలవారు వీరిని "ఎంపిరిసిస్ట్స్" (Empiricists) లేక "ఎలివేషనిస్ట్స్" (Elevationists) అని చెప్పుదురు. ఈ పటిష్ఠ విశ్వాసము గల కర్మిష్ఠులు, జ్ఞానులు, యోగులు మాత్రమే కాక ఈశ్వర విశ్వాసరహితులగు చార్వాకుడు, ఎపిక్యూరస్ (Epicurus) మున్నగువారు కూడ అధ్యక్షజ (ఇంద్రియజన్య) జ్ఞాన సంపన్నులే (Elevationists). ఈమూడు తెగలవారును తమతమ అవసరములను బట్టి ఆయాసమయములందు, దసరా, పంచదేవతోపాసనాది సమయములందు భక్తిప్రకటనము కొంత అభినయించినను అది యథార్థభక్తి కాదనువిషయము మనము ముఖ్యముగ జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను.

యోగ, కర్మ, జ్ఞానమార్గములలో జ్ఞానమార్గము తర్కశాస్త్రముపై ఆధారపడి యుండునది. ఈమార్గము

ననుసరించువారు "నేతి నేతి" (ఇదికాదిది కాదను) ప్రక్రియంతోఁగూడుకొన్న తర్కమునననుసరించి వస్తుసిద్ధాంతము సేయుదురు. నిర్గుణబ్రహ్మయే వారల సత్యవస్తువు. జీవుఁడు యథార్థముగ బ్రహ్మయే. కావున వీరుసోహంవాదులన బడుచున్నారు. ఇట్టివారు మహమ్మదీయ మతమందుఁగూడఁ గలరు. "అనల్ హఖ్" (నేనే దేవుఁడను) స్థితిని, అనఁగా భగవదైక్యమును వారు గోరుచుందురు. వారలకు సూఫీ (Sufi) లని పేరు.

సోహంవాదుల వాదము ఈవిధముగ నుండును:— "జీవుఁడు బ్రహ్మయే. బ్రహ్మకంటె అధికుఁడు కాఁడు; తక్కువవాఁడుగాఁడు. తాను బ్రహ్మయని తనకుఁ దెలియక పోవుటకు మాయయే కారణమగుచున్నది. ఈమాయ (1) అంతరస్థము (Intrinsic) (2) బాహ్యము (Extrinsic) అని రెండువిధములు. ఒకఁడు త్రాడుచూచి పాము అను భ్రాంతి నొందినచో అతఁడు అంతరస్థమగు మాయకు వశుఁడగుచున్నాఁడు. అతఁడు అంతటితో నిలువక ఆపాము ఇంతపొడుగుగ నున్నది, ఇంతలావుగనున్నది, ఇన్నిమలఁకలు గలది, అనుచుఁ జెప్పుటను మొదలిడినచో అతఁడపుడు బాహ్యమగు మాయకు వశుఁడయ్యెనని చెప్పవలెను. అంతరస్థమగు మాయచేఁ ద్రాడు పాముగఁ జెప్పఁబడినది. బాహ్యమగుమాయచేఁద్రాటియొక్క పొడవు, లావు, మున్నగునవి భ్రాంతికల్పితమగు సర్పమునందు చూడఁబడుచున్నవి.

అంతరస్థమగు మాయ జీవునకు సంబంధించినది. జీవుఁడు స్వయముగ బ్రహ్మమే. అయినను మాయకు వశుఁడై తన బ్రహ్మత్వమును అతఁడు తెలిసికొనఁజాలకున్నాఁడు. అనఁగా బ్రహ్మకే భవభ్రాంతి కలుగుచున్నదని అర్థము. బాహ్యమగుమాయ జగత్తునకు సంబంధించినది. దాని ప్రభావముచేతనే జగత్తునందు నానానామరూపములును, విశేషత్వము, అనేకత్వము మున్నగునవియును, సత్యములై కనుపట్టుచుండును. సమస్తపదార్థములును వేనికవియే నిక్కములైనట్లుండును.

"కాని వస్త్రమునందలి నూలుపోగు అనెడి తత్త్వము ఎట్లు అంతర్యామిగనున్నదో అట్లే ఒక్కటేయగు ఆత్మతత్త్వము సమస్తమునకు అంతర్యామియగుచు సమస్తనామరూపములను వహించుచున్నది. ఈ నామరూపములను మనము అతిక్రమింపఁ గలుగుదుమేని మనమే సమస్తమును అగుచు, సమస్తమును మనమే నిండియున్నట్లు తెలిసికొనుచున్నాము."

అనుభవమాత్రజ్ఞానము సత్యాన్వేషణమునందు ఏవిధముగ ఉపయోగించునో మనమిప్పుడు విచారింతము. ఈ కార్యమునందు మన మేధాబలము సమర్థమగునో లేదో అదియుఁగూడఁ జూతము. మనస్సు బహిర్విషయములను ఇంద్రియముల మూలమున గ్రహించుచున్నది. ఈ గ్రహణము ఇంద్రియజ్ఞానము ననుసరించి యుండునుగాని బహిర్విషయ

వాస్తవికత్వమును అనుసరించి యుండదు. దీని యర్థమే మనిన, విషయములు మన యింద్రియములకు ఎట్లు గోచరించుచున్నవో అట్లే వానిని గ్రహించుచున్నాముగాని మనము వానిని ఉన్నవి ఉన్నట్లు గ్రహించుటలేదు. అట్లు గ్రహించుటకుఇంద్రియములకవకాశముకూడ లేదు. కావుననే పాశ్చాత్య శాస్త్రజ్ఞుఁడగు క్యాంటు (**Kant**) అను నతఁడు, "ఇంద్రియముల మూలమునఁ గలిగిన విషయజ్ఞానమును మించిన విషయ జ్ఞానము మనకు బొత్తుగలేదు. మన యింద్రియములకు గోచరించిన విషయములనే మనము గ్రహించుచున్నాము" అని చెప్పెను.

ఇంద్రియములు పంచభూతములచే నిర్మింపఁబడిన వగుటచే అవి ఆ పంచభూతములనే నిరూపించు చుండునుగాని పంచభూతములను అతిక్రమించి తదతీతమగు వస్తువు వంకకు అవిపోఁజాలవు; అట్లు పోవుటకూడ వాని పక్షమున అక్రమ పద్ధతియే; కావున విషయములయొక్క వాస్తవతత్త్వముమన బుద్ధికి ఎప్పటికినిదుర్జ్ఞేయమును, దురూహమును అగుచున్నది.

మఱియొక పాశ్చాత్య శాస్త్రజ్ఞుఁడగు హెర్బర్ట్ స్పెన్సర (**Herbert Spencer**) రను నతఁడు కూడ ఇదేవిధమగు అభిప్రాయము కలిగియుండెను. "సమస్త విద్యలకును మూలాధారముగ ఒక తత్త్వము ఉండియే తీఱవలెను. కాని దానిని

ఏవిద్యయు, ఇదమిత్థమని నిరూపింపఁజాలదు" [illegible] చెప్పెను.

మనకు దృష్టి గోచరము లగుచున్న విషయముల వాస్తవతత్త్వమే పైని చెప్పిన విధముగ మనకు దుర్జ్ఞేయ మగుచున్నప్పుడు మనదృష్టికి అతీతమగు విషయము మన కెట్లు తెలియగలదు? ఏవిషయమునుగూర్చి మనము సిద్ధాంతము చేయఁబూనినను దానికిఁ దోడ్పడు తర్కము సహేతుకమై సర్వాంగ సుందరమై యుండవలెను. కాని ఆసిద్ధాంతము జగదతీత విషయమునకు సంబంధించిన దైనప్పుడు ఏహేతువులు దానికిఁ దోడ్పడఁగలవు? "యతో వాచో నివర్తంతే, అప్రాప్య మనసాసహ" అనెడిశ్రుతి వ్యర్థమెట్లగును? మనమేధ జగత్తు నంతయు ఒక్కమారుగా గ్రహింపఁగలిగిన గ్రహింపగలిగి యుండునేమో గాని జగదతీతమగు విషయమును అది అంటనైన నంటఁజాలదు. మనమేధాబల మంతయును జగత్తునందుఁ బనికివచ్చునదే కాని జగదతీత విషయముల యందది నిష్ప్రయోజన మగు చున్నది. మేధాబలముగల అనుభవజ్ఞాన విశ్వాసి (Empiricist) జగదతీతుఁడగు భగవంతునిఁ దెలిసికొను టెట్లగును?

ఇట్టి మహనీయుల కందఱకును గ్రిందవ్రాసిన విధముగ శ్రుతి బుద్ధిచెప్పియే ఉన్నది.

"నాయ మాత్మా ప్రవచనేన లభ్యో
నమేధయా న బహునా శ్రుతేన
యమే వైష వృణుతే తేనలభ్య
స్తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూగ్ స్వామ్."

"వాగ్వైఖరియు, వైదుష్యమును, శాస్త్రవ్యాఖ్యాన కౌశలమును, భగవంతునిఁబొందింపఁజాలవు. తన్నుఁబొందుటకు ఎవ్వఁడు అర్హుఁడగుచున్నాఁడో అట్టివానికే భగవంతుఁడు తనంతటఁదాను దర్శన మిచ్చుచున్నాఁడు" అని దీనికి సగటున అర్థము చెప్పవచ్చును.

మేధావికి ఏల భగవద్దర్శనము లభింపదు? దీనికుత్తరము పాశ్చాత్య శాస్త్రజ్ఞు లిచ్చినది పైనిఁజెప్పియున్నాను. ఇప్పుడు మనశాస్త్రములు ఇందునుగూర్చి ఏమి చెప్పునో తెలిసికొందము.

నామరూపమయమగు ఈ దృశ్యసృష్టికి అంతరాళమునఁ శుద్ధజీవాత్మ తత్త్వము ఒకటి ఉన్నదనుట సర్వజన సమ్మతమగు విషయమే. ఈ జీవుఁడు భగవదంశ తత్త్వమును, భగవంతుఁడు పూర్ణతత్త్వమును అగుచున్నారు. శ్రీకృష్ణుఁడు గీతలయందు,

"మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూత స్సనాతనః" (గీ 15-7)

అని చెప్పియున్నాఁడు "జీవులు నా అంశములు. కావున వారందఱును సనాతనులు (నిత్యులు)" అని దీనికి సరళార్థము. "జీవులు నాఆజ్ఞ (సంకల్పము) నుండి పుట్టినారు, వారిని

గుఱించి మీకు స్వల్పజ్ఞానము మాత్రమే యొసంగబడెను. (జీవస్వరూప జ్ఞానము మీకు స్వల్పమే గలదు.)" అని ఖొరానునందు చెప్పఁబడినది *.

ఈజీవులు అనేకులగుటచే అన్నిక మతగురులట్లు వ్రాసి చెప్పఁబడినది. భగవంతునివలె జీవులును నిత్యులు. విస్తృయులు అనుచు నీతని యోగములగుటచే అనాదినిత్య త్రికాలాబాధ్యులగుచున్నారు. భగవంతుఁడు సర్వజ్ఞుఁడ మయ్యెను. కావున అతని యోగములగు జీవులును తదనుస్థితి కనుగుణముగ ఈ మూఁడు లక్షణములను కలిగి యున్నారు. శరీరపతనమైన వెనుక శుద్ధజీవులు నిత్యలోకమందు భగవంతునితోపాటు నిత్యభోగములతో దివ్యపురుషులవలె నుందు రనుచు గీతతోపాటు బైబిలు గ్రంథముగూడ చెప్పుచున్నవి. (St. matthew XXII-30)

సాక్షాద్భగవత్స్వరూపుఁడగు ఏకానేక భక్తాగ్రగణ్య శిఖామణి జీవుఁడెప్పటికిని జీవుఁడేయనియు, భగవంతుఁడెప్పటికిని భగవంతుఁడే అనియు చెప్పియున్నాఁడు. జీవుఁడు ఎన్నఁడును భగవంతుఁడు కాఁజాలఁడు. భగవంతుఁడు మాయాధీనుఁడై జీవుఁడగుట ఎన్నఁడును సంభవింపనేరదు. సర్వజ్ఞుఁడగు భగవంతుఁడు తన్నుఁదామఱచి జీవభావము వహించువాఁడు

---

* ఖులిర్ రూహు, మిన్ అమ్రిరబ్బీ, వమా ఊతీతుమ్, మినల్ ఇల్మి, ఇల్లా ఖలీలా.-(ఖొరాన్.)

కాఁడు. సర్వశక్తిమంతుఁడగు భగవంతునిపై మాయాశక్తి యెట్టి అధికారమును జూపఁజాలదు. అతఁడు సర్వాతీతుఁడు; కేవల సత్యస్వరూపుఁడు; మాయాధీశుఁడు.

భక్తాచార్యుల సిద్ధాంతము ననుసరించి మాయ అనునది భగవంతుని అపరాప్రకృతి (Material aspect) కాని జ్ఞానమార్గావలంబులగు బ్రహ్మవాదులు చెప్పునట్లు భ్రాంతి మాత్రము కాదు. ఈ అపరాప్రకృతి భూమి, జలము, నీరు, వాయువు, ఆకాశము, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము అనుచు ఎనిమిది విధములగు భూతములగుచున్నది. ఇవియే జగత్సృష్టికిఁ గారణములు.

భగవత్తత్వము వలె జీవతత్త్వముగూడఁ జిన్మయతత్త్వమగుటచే మాయ దానియందు లేకున్నను జీవుని బద్ధావస్థ యందు భగవదిచ్ఛ ననుసరించి మాయ జీవునిపై గొంత అధికారముఁ జూపును. ఆకారణముచేఁ జిన్మయుఁడగు జీవునకు మాయామయములగు రెండు శరీరములు కలుగుచున్నవి. అందులో ఒకదానిని సూక్ష్మశరీర మందురు. అది మనోబుద్ధ్యహంకారమయము. రెండవదాని పేరు స్థూల శరీరము. అది పృథివ్యాపస్తేజో వాయు రాకాశ మయము. ఈ రెండు శరీరముల సమష్టియే అపరా ప్రకృతి.

జీవుఁడు తన స్వభావము చేతనే భగవదధీనుఁడు. భగవద్దాస్యమే అతని సహజ ధర్మము. కాని భగవంతునికిఁ

వలెనే అతనికిగూడ స్వేచ్ఛావృత్తి (Freewill) కలదు. ఈ స్వేచ్ఛావృత్తి అనవసరముగ నుపయోగించినందువలనను భగవద్దాస్యస్వరూపమగు తన స్వధర్మమును దాను మఱచెను. దానిని సదా జ్ఞాపకముతోఁ బాలించుచునే యుండును. కాని తన స్వేచ్ఛావృత్తికి దురుపయోగము సంభవించినచో జీవుఁడు సమస్త విషయములను దన భోగముకొఱకే యగుచున్నవని భావించి స్వభోక్తయగుచు భగవంతునికిఁ దద్విషయము లర్పింపకుండ వాని నన్నిఁటిని తానే అనుభవించి తాను భోగి లేక విషయి అగుచున్నాఁడు. ఈ విధముగ అతఁడు తన స్వధర్మమును మఱచుచున్నాఁడు. అప్పుడు జీవుఁడు సంసారమను చెఱసాల యందుఁ బడి దాని కధికర్త్రి యగు మాయాదేవిచే ఎడ తెగని పీడన మొందుచుండును. తనకుఁ బ్రభువగు భగవంతుని యాజ్ఞ ననుసరించి మాయాదేవి శుద్ధచిన్మయుఁ డగు ఆ జీవునకు స్థూల సూక్ష్మ రూపములగు పైని చెప్పిన రెండు శరీరముల నిచ్చి అతనిని సదా తన అధీనమందుంచుకొని అతని స్వధర్మమును అతఁడు పూర్తిగ మఱచునట్లొనర్చును.

ఈవిధముగ జీవుఁడు తన స్వరూపమును, స్వధర్మమును గూడ మఱచి తనకు ఉపాధిమాత్రములగు స్థూల సూక్ష్మ శరీరములతోఁ దాదాత్మ్యము వహించి తనను ఒకప్పుడు హిందువునిఁగను, ఒకప్పుడు మహమ్మదీయునిఁగను, ఒకప్పుడు పురుషునిఁగను, ఒకప్పుడు స్త్రీనిగను, ఒకప్పుడు

వృక్షముగను, ఒకప్పుడు క్షుద్రజంతువుగను, భావించుకొను చుండును. ఈ తాదాత్మ్యమునకు అంతమే లేదు. ఇవ్విధముగఁ దన్ను గూర్చి భావించుకొనుటయేగాక తనకగంటఁబడెడి ప్రతివస్తువును గూర్చియు, ఇట్టిభావనతో కలిగియుండును. ఏవిషయముయొక్క వాస్తవతత్త్వమునైనను గ్రహింపఁగల సమర్థత అతనికప్పుడుండనే ఉండదు. ప్రతివిషయమును దన భోగముకొఱకే ఉన్నదనుకొనునుగాని అది, సమస్తవిషయము లకును ప్రభువగు భగవంతునికి సంబంధించిన వస్తువుగఁ దాను గ్రహింపఁజాలఁడు.

ఇట్టి అసంబద్ధ తాదాత్మ్యకారణముచే జీవునికిఁ గలిగెడి కృత్రిమజీవనమువలన ఆత్మానాత్మలకును, జడచిత్తులకును, సత్యాసత్యములకును గల శాశ్వతభేదము జీవుఁడు గ్రహింపఁజాలకున్నాఁడు. జీవుఁడు సహజముగ శుద్ధుఁడును, శాశ్వతుఁడును అయ్యును దాను ఇపుడు జననమరణములు గల వానిగ భావించుకొనును. జీవుఁడుజననమరణరహితుఁడు. చావు పుట్టుకలు అతనిశరీరములకేకాని అతనికిఁ గలుగవు. కాని ఈ కృత్రిమజీవనముఅలవడినప్పుడుజీవుఁడుతానేపుట్టువాఁడనియు, దానేమరణించువాఁడనియు చెప్పుకొనును. పరువెత్తి పోవుచున్న రైలుబండిలో సుఖముగ గూర్చుండిన మనుష్యుఁడు పరువెత్తుచున్నాఁడనవచ్చునా ? మనుష్యుఁడు కదలువాఁడుకాఁడు. రైలుబండియే కదలుచున్నది. రైలుబండికిఁ గలిగెడి చలనము

దానిలోఁ గూర్చఁబడిన వానియందు అనురించువారు [illegible] నెక్కకుండ ఎటువలెను నున్నవారలే. బంధములో నున్నవారితో పాటు మనముకూడ బంధ [illegible] వారము నగుచున్నాఁ డని మఱచెదము. దురదృష్టవశమున నీ మనమును మన స్వధర్మమును మఱల నెప్పుడు [illegible] ఆత్మ ధర్మము మనలను బాగుగ వదలివేయుచున్నది. [illegible] శోధింపఁ [illegible] శాస్త్రాం [illegible] ప్రాపం చిక కష్టములు సహించుటయును సంభవించుచున్నది.

కాని జీవునిఁ గ్రహించు [illegible] సంకల్పవికల్పములు సేయునట్టి వ్యక్తికేది ? మనస్సు అనియే చెప్పవలెను. ఈమనస్సే కాంతా కనక ప్రతిష్ఠలను సదా కోరుచుండును. విషయములు తన్ను ఎటు లాగుచుండిన అవంకకే అది పోవు చుండునుగాన దానికి నిశ్చలత్వము సున్న. మసిబొగ్గును దెలుపు చేయుట ఎంతకష్టమో మనస్సుయొక్క సహజ చంచలత్వ మును వదలించి దానికి నిశ్చలత్వము కలిగించుట అంత కష్టము. ఏమన, ఈమనస్సుకూడ మాయావికారమే కావున మాయను అతిక్రమించు శక్తి దానియందు లేదు. మనస్సును బట్టుకొని సంసార సముద్రమును దరింపగోరువారు మొసలి వీఁపుపై నెక్కి నదీప్రవాహమును దాటఁ గోరువారే. దేవునిఁ దెలిసికొనుటకు మనస్సు ఎంతమాత్రమును ఉపయో గించునదికాదు. అట్టి ప్రయత్నమందు దాని సాయముగోరుట

కూడ అక్రమమే. మీఁదుమిక్కిలి దాని బారికిఁ జిక్కకుండ ఆత్మను రక్షించుటే కర్తవ్యము.

దేవుని నెట్లు తెలిసికొనఁ జాలమో ఇంతవఱకు విచారించితిమి. దేవునిఁ దెలిసికొనుట ఎట్లో ఇపుడు విచారింతము. భగవద్దాస్య సంబంధమగు మన స్వరూప లక్షణమును మనమెపుడు తెలిసికొనుచున్నామో, అపుడే మనము భగవంతునిఁ దెలిసికొనుచున్నాము. భగవంతునిఁ దెలిసికొనుటన్నను, ఆత్మను దెలిసికొనుటన్నను ఒక్కటియే.

భగవదనుభవము విషయమై హిందూ మహమ్మదీయ క్రైస్తవమతములకు సంబంధించిన సిద్ధాంతగ్రంథములందు ఏమి చెప్పబడెనో ఇపుడు చూతము—

ముందుగ మనము, క్రైస్తవ మతగ్రంథమగు బైబిలు నెత్తికొని అందు దేవుని పుత్రుఁడగు క్రీస్తుప్రభువు ఏమి చెప్పెనో తెలిసికొందము. క్రీస్తుప్రభువు ఒకప్పుడు,

“అడుగుము; నీకు అది తప్పక ఈయఁబడును. వెదకుము; నీవు దానిని దప్పకపొందగలవు. తట్టుము; నీకు అది వెంటనే తెఱవఁబడును” అని చెప్పెను. (St. Matthew VII-7.) కాని నిత్యలోక ద్వారము తెఱవఁబడునట్లు మనము తట్టఁ గలుగుట ఎట్లు? దీనికి అతఁడే ఇట్లు సదుత్తరమిచ్చెను.

“నాతండ్రిచే అగు సమస్త పదార్థములును నా అధీనములు చేయబడినవి. కుమారుని దండ్రియే తప్ప మనుష్యుఁ

డెవ్వఁడును దెలిసికొనలేరు. తెలిసికొనఁ బ్రయత్నించినను కొడుకును దప్ప దండ్రి నెవ్వఁడును ఎఱుఁగజాలఁడు. తండ్రిని జూడనెంచిన ఎవ్వఁడైనఁ గోరినచోఁ గుమారుఁడుఁ అతనినిఁ జూపఁగలఁడు." (St. Matthew XI-27)

అతఁడే మఱియొకచోట ఈవిధముగఁ జెప్పెను. "నన్ను ఎవ్వఁ డాదరించునో అతఁడు నన్నుఁ బంపినవానిని ఆదరించినట్లే. కావున ఎవ్వఁడు ఇతరులకు నన్నురక్షకునిగఁ గనఁబఱచునో, అతనిని నేను నిత్యలోకమందున్న నాతండ్రి యొక్క అనుగ్రహమునకుఁ బాత్రునిగ జేయుచున్నాను. (St. Matthew XI-32)

పైనిసన్నిటిని బట్టి యాలోచించి చూడఁగా వేఱొకని సాయము లేకుండ మనము దేవునిఁ దెలిసికొనఁ జాలమని స్పష్టపడుచున్నది. వేఱొకఁడు ఎవ్వఁడనిన, మాయాబంధము లేని ముక్తపురుషుఁ డనియే తెలియవలెను. ఏమన, మాయాబంధముగలవాఁడు ఇతరుల మాయాబంధమును ఎట్లు తొలగింపఁగలఁడు? బద్ధజీవులను గురువులుగ అంగీకరించిన వారినిఁ గ్రీస్తుప్రభువు చాల నిరసించెను. తన ఉపదేశములు తనకుఁ గిట్టకుండుటచేఁ దనయెడలఁ గోపముతోనున్న ఫారిసీ (Pharisee) లను వారలఁగూర్చి తన శిష్యులతో నొకప్పుఁడు అతఁడిట్లని చెప్పెను.

"వారలను అట్లేవిడువుఁడు. గ్రుడ్డివారలకు గ్రుడ్డివారలే దారిఁజూపుచున్నారు. ఇరువురును గ్రుడ్డివారలే అగుటచేఁ ఇరువురు కూడఁ గూపమునఁబడుదురు (St. Matthew XV-14.)

కాని అట్టిముక్తపురుషుఁడగు గురువును అనుసరించు టెట్లు? అట్టి అనుసరణమునకు శిష్యునకుఁ గావలసిన సాధన సంపత్తియేమి? ఇందు విషయమై క్రీస్తుప్రభువు చెప్పిన వాక్యములు తేటతెల్లముగ నున్నవి. వానిని ఈక్రిందఁ బొందు పఱచుచున్నాను.

"శిష్యుఁడు గురువునకు బైవాఁడు కాఁడు. సేవకుఁడు తన యజమానునికిఁ బైవాఁడు కాఁడు. గురువు వర్తించినట్లు శిష్యుఁడు వర్తించినఁజాలును. యజమానుఁడు వర్తించినట్లు సేవకుఁడు వర్తించినఁ జాలును." (St. Matthew. X-24.)

"నన్ను అనుసరించువాఁడు స్వార్థత్యాగమొనర్చి నావెంటరావలయును. ఆత్మార్థమై నెవఁడు జీవించునో, అట్టివాని జీవనము వ్యర్థము. ఎవఁడు నాకొఱకు జీవించునో వాని మనుగడ సార్థకము." (St. Matthew. XVI-24&25)

"నన్నుమాని తన తండ్రినిగాని, తల్లినిగాని అధికముగ ప్రేమించువాఁడు నన్ను అనుసరించుటకు అర్హుఁడు కాఁడు. కుమారునిఁగాని, కొమార్తెనుగాని అధికముగఁ ప్రేమించు వాఁడు నన్ను అనుసరించుటకు అర్హుఁడు కాఁడు.'(St. Matthew XI—37).

ఒకానొక నూతన శిష్యునితోఁ క్రీస్తుప్రభువు చెప్పిన వాక్యములు ఈవిషయమును ఇంకను స్పష్టపఱచుచున్నవి. ధనికుఁడగు ఆ నూతనశిష్యుఁడు ఆతనితో, "ప్రభూ! నాకు నిత్యలోకవాసము రావలయునని నేను ఏసత్కార్యమును జేయవలసి యుండును ?" అని అడిగెను. అందు కతఁడు, "నాయుపదేశసూత్రము (Commandments) లను బాలింపుము" అని బదులుచెప్పెను. అంతట ఆ నూతనశిష్యుఁడు, "నా చిన్నప్పటినుండియు వాని నన్నిటిని బాలించుచునే యున్నాను. ఇంకను నేను జేయవలసిన దేమి ?" అనెను. అప్పుడు క్రీస్తు ప్రభువు "నీజీవనము నిర్దుష్టము గావలయునని కోరుదువేని, పోయి నీసంపన్నదంతయు అమ్మివేసి అది బీదల కిచ్చివేయుము. నిత్యలోకమున నీకుఁ బెన్నిధి దొరకఁగలదు. రమ్ము. నన్ను అనుగమించుము" అని చెప్పెను. (St. Luke-XVIII 18 to 22)

క్రీస్తు ప్రభువుయొక్క శిష్యులుగూడ ఇదే విధముగ బోధించిరి——

పౌలు (Paul) అను నతఁడు అథెన్స్ (Athens) పట్టణపుఁ బ్రజలు భగవద్ జ్ఞానము లేకుండ భగవదారాధనము సేయుచుండుటచూచి వారితో "అథెన్సువాసులారా! మీకు అన్ని విషయములందును బిచ్చినమ్మకము గలదు. నేనొకసారి మీ పూజావిధానములను గనిపెట్టుచుండ ఒక పూజాపీఠముపై "ఎవ్వరెఱుఁగని దేవునకు" అనుచుఁ గొన్ని అక్షరములు

నాకుఁ గనఁబడినవి. దేవుని నెవ్వరును ఎఱుఁగజాలరని కదా మీ యభిప్రాయము? కావున ఏదేవుని మీరు గ్రుడ్డిగఁ బూజించుచున్నారో ఆదేవుని మీకు నేను వివరింప గలను" అని చెప్పెను (The Acts XVII—22 & 23).

జాన్ అను నతఁడు తాను వ్రాసిన మొదటి సందేశ (Epistle) మందు, "ప్రపంచమును జూచిగాని, ప్రపంచమునందలి వస్తువు లను జూచికాని మోహపడకుము. ప్రపంచమందు మోహము గలవానికిఁ దండ్రియందు ప్రేమ ఉండదు (II John-15). ఏమన, ప్రపంచమునందలి ప్రతివిషయమును, అనఁగా శరీరసంబంధ మోహము, నేత్రసంబంధమోహము, తనకుఁగల పదవినిఁ దలఁ చుకొని విఱ్ఱవీఁగుట మున్నగునవన్నియుఁ బ్రపంచమునకు సంబంధించినవేకాని తండ్రికి సంబంధించినవి కావు. ప్రపంచము నశ్వరమైనది. దాని సంబంధమగు మోహముకూడ అట్టిదే. కాని దేవుని సంకల్పమును నెరవేర్చుచుండువాఁడు మాత్రము శాశ్వతస్థానము నొందును (II John-16 & 17). భగవంతుని యందే సదా యుండువానికిఁ బాపము కలుగదు. పాపము సేయువాఁడు దేవునిఁ జూచుటయు లేదు, తెలిసికొనుటయు లేదు." అనిచెప్పెను (III John-6).

బైబిలుకు సంబంధించిన ఇట్టి వాక్యములు మహమ్మ దీయులకుఁ బ్రధాన మతగ్రంథమగు ఖొరానునందుఁ గూడ గలవు. వానిలోఁ గొన్నిఁటిని ఇచ్చట వివరించుటయే కాక

తిన్నతావలంబుబగు నొందెడి సుఖజీవితములనుగూర్చి తెలుపు చున్నాను.

"మాలిక, ఫజలుల్లాహి, యుతీహి, మంయషాఉ"

దీనియర్థమేమనగా, "ఈ జ్ఞానము (భగవంతుని జ్ఞానము) దేవునిదయను అనుసరించియే కలుగుచున్నది దేవునికెవడు ఇష్టుడో వానికే అతడు ఈ జ్ఞానము నిచ్చును."

"మైయుతి ఇల్లాహ, వరసూలహూ, ఫఖద్ ఫాజ ఫౌజన అజీమా."

దీని యర్థమేమనగా "దేవుని ఆజ్ఞలను పాలించు వాడును, దేవుని వాక్యములు పలుకువానిని అనుసరించు వాడును పరమ శ్రేయస్సును పొందుచున్నాడు."

"వమన్, యత్తఖిజిష్, షైతాన వలీయం,
మిందూనిల్లాహి, ఫఖద ఖసిర ఖుసరానం, ముబీన"

దీని యర్థమేమనిన, "అల్లానువిడిచి సైతాను ననుసరించువాడు స్పష్టముగ నష్టపోవును."

"ఆయాబసా ఇబ్లీస్ ఒ ఆదమ రూయి హస్త్
పంచ బహార్ దస్తెన బాయిద్ కే దాదస్త్"

దీని యర్థమేమనిన "(ప్రపంచమున) లెక్కలేని సైతానులు మనుష్యరూపములతో దిరుగుచున్నారు. కావున అనాలోచితముగ నీవు ఎవరినిబడితే వారిని గురువుగ వరింపకుము.

ఇక మన శాస్త్రములను పరిశోధించిచో ఈ

వాక్యములే యింతకంటె విపులముగఁ గూడఁ గనుపట్టు చున్నవి.

గీతలయందు శ్రీకృష్ణుఁడు ఇట్లు చెప్పెను:—

శ్లో. దైవీహ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే. (గీ.7-14)

దీనియర్థ మేమనిన "దైవికమగు నా మాయను దాఁటుట శక్యము కానిది నాయందు ఎవరికి ప్రపత్తి కలదో, వారే దానిని దాఁటగలరు."

మనము భగవంతుని మఱచినను భగవంతుఁడు మనలను మఱచువాఁడు కాఁడు. అతనికి మనయందు అపారమగు ప్రేమ కలిగియుండుటచే అతనిని మనము తెలిసికొనుమార్గము తన పారిషదుల మూలముగను, తన ఆచార్యులమూలముగను, మనకు బోధించుచున్నాఁడు. "భగవంతునకు ప్రపంచమునందు గల ప్రేమ ఎంతటిదనిన, తనయందు విశ్వాసముగలవారికిఁ బ్రకృతి బంధరూప మరణము నుండి రక్షించి అప్రాకృతమగు శాశ్వత జీవనము నిచ్చుటకై తన ఒక్కఁడగు కుమారునే పంపించియున్నాఁడు." అని బైబిలునందు చెప్పియున్నది **(St. John III—16.)**. మహాభారతమందు ధర్మదేవత కొంగ రూపమునవచ్చి యుధిష్ఠిరు నడిగినప్పుడు అతఁడు "మహాజనో యేన గతస్సపంథా" అని ఉత్తరమిచ్చియున్నాఁడు. ఇట్లనుటచే భగవత్పారిషదులగు మహాత్ములే భగవంతునిఁ దెలిసినవా

రనియు, వారలు పోవునమార్గమే భగవంతుని దెలిసి కొనుటకు మార్గమనియు అర్థము.

ఆచార్యులే మానవరూపము వహించిన దివ్యపురుషులు. మనకు దారిచూపుటకే వారు అవతరించుచున్నారు. తమపాద ధూళిచే లోకమునంతయుఁ బవిత్రముసేయుచు మానవకోటి నుద్ధరించుటయే వారలకేవల ముఖ్యాభిప్రాయము. కావుననే సర్వశాస్త్ర శిరోమణి యగు శ్రీమద్భాగవతమందు భగవంతుడు ఇట్లని చెప్పెను.

శ్లో॥ ఆచార్యం మాం విజానీయా న్నావమన్యేత కర్హిచిత్
న మర్త్యబుద్ధ్యా సూయేత సర్వ దేవమయో గురుః"

దీని యర్థమేమనిన, "ఆచార్యుని నన్నుగా నెఱుంగుము. వాని నెప్పుడును గొంచెపు దృష్టితోఁ జూడకుము. వానిని మనుష్యునిగా భావింపకుము. ఏమన: గురువు సర్వదేవ మయుఁడు."

కాని యిట్టి గురువు మనకు ఎట్లు లభించును? దీనికి ఉత్తరము భక్తాచార్యు లిట్లు చెప్పియున్నారు.

"గొప్పకులమందుఁ బుట్టినను, సమస్త యజ్ఞదీక్షలను బొందినవాఁడైనను వేదశాస్త్రములు చదివిన వాఁడైనను భగవద్భక్తుఁడు కానిచో గురుపదమునకు ఎవ్వఁడును అర్హుఁడు కాఁడు"

ఏమన, భక్తుఁడే భగవంతుని నెఱింగినవాఁడు; భక్తుఁడే భగవంతుని సర్వమునకును బ్రభువుగ భావించువాఁడు. భగ

వంతుడు కూడ అట్టివానియందు పరమప్రేమ గలిగి వానిని క్రమముగఁ దన పారిషదునిగఁ జేసికొనును. జగద్గురువగు శ్రీగౌరసుందరుఁడు గూడ గురుని లక్షణములు ఈ క్రిందఁ జెప్పిన విధముగ వివరించెను.

“ కివా విప్ర కివాన్యాసీ శూద్ర కేనే నయు
యెఇ కృష్ణతత్త్వవేత్తా సెఇ గురుహాయు ”

దీని యర్థమేమనిన, “భగవత్తత్త్వమందలి సూక్ష్మాతి సూక్ష్మములు తెలిసినవాఁడే గురువు. అతఁడు బ్రాహ్మణుఁడే కావచ్చును, సన్యాసియే కావచ్చును, శూద్రుఁడే కావచ్చును.”

కాఁబట్టి అట్టిభక్తులను గురువులుగ స్వీకరించిన వారికే నిశ్శ్రేయస పదము లభించుచున్నది. అభక్తులగు గురువులను వరించినవారికిఁ దుదకు అనర్థమే కలుగుచున్నది. ఏమన, వారల మూలమునఁ దమ జీవధర్మము తమప్రాణావసాన కాలమునకు సైతము తేటపడ కుండుటయే కాక మీఁదు మిక్కిలి జీవసంబంధజ్ఞానము వెనుకఁబడుటచే వారలకు దుఃఖమే కలిగి తుదకు సద్గురూపదేశము లభించినపుడు తమ గతజీవిత మెల్ల వ్యర్థమయ్యెనే అను కించ వారిని విడువకుండును.

జీవధర్మము మఱల ఉద్ధరింపఁబడుటకు ఇతరుల సాయము అంత అవసరమా? మానవుఁడు మున్ను దాఁ బోఁగొట్టుకొన్నది తన స్వప్రయత్నముచే మఱల సంపాదించ లేఁడా? అని యెవరైన అడుగవచ్చును. అట్లు సంపాదించ

లేఁడని యింతకు ముందే చెప్పియుంటిని. గురుసాహాయ్యము అత్యంతావశ్యకము. కావుననే శ్రీమద్భాగవతమందు ఇట్లు చెప్పఁబడినది.

"అనాద్యవిద్యాయుక్తస్య పురుషస్యాత్మ వేదనమ్,
స్వతోనసంభవేదన్యస్తత్త్వజ్ఞో జ్ఞానదోభవేత్"

దీని యర్థమేమనిన, "అనాదియగు అజ్ఞానముచేఁ గప్పఁబడిన పురుషునకు ఆత్మజ్ఞానము జ్ఞానవంతులగు పురుషులవలనఁ గలుగునదే కాని తన స్వప్రయత్నముచేఁ గలుగునది కాదు."

ఇఁకను అట్టివంటి గురువులను ఎట్టివారు అనువర్తింతురో, ఎట్టివారు అనువర్తింపరో మనము తెలిసికొనవలసి యున్నది.

ప్రపంచమందు దేవ సృష్టియనియు, అసుర సృష్టియనియు రెండువిధములగు మానవసృష్టిగలదు. భగవంతుని ఆరాధించువారు దేవతలు; భగవంతుని ఆరాధింపని వారు అసురులు" అని పద్మపురాణమునందుఁ జెప్పఁబడినది.

బైబిలులో ఈ రెండు తెగలనే "దేవుని బిడ్డ"లనియు, "సైతానుబిడ్డ"లనియు చెప్పిరి. ఆవాక్యములు ఇచట వ్రాయుచున్నాను—

"దీనియందు (ప్రపంచమందు) దేవుని బిడ్డలును, సైతాను బిడ్డలునుగూడఁ గనఁబడుచున్నారు. సత్ప్రవర్తనము

లేనివాఁడును, దన సోదరునిఁ బ్రేమించనివాఁడును దేవుని బిడ్డఁడుకాఁడు." (I John III—10)

దేవుని బిడ్డలగు దేవతలు దేవునిఁ దెలిసికొనవలయు నను బుద్ధికలవారగుటచే గురుసాహాయ్యమునుగోరుచుందురు. రక్కసిబిడ్డలగు అసురులు దేవుని బూజించువారు కారు గనుక వారలకు గురువుతోఁ బనిలేదు; గుర్వావశ్యకతను గూర్చి మనము వారలయెదుట ముచ్చటించినచో వారలు మనలనుజూచి నవ్వి మనలను అవమానము కూడఁ జేయుదురు.

శ్రీమద్భాగవతమందు అసురుఁడగు హిరణ్యకశ్యపుఁడు పరమభాగవతుఁడగు తన కుమారుని ప్రహ్లాదుని దండింపఁబోవుచున్నప్పుడు ప్రహ్లాదుఁ డిట్లనెను.

"అసన్మార్గవర్తనులును, కాంతాకనక ప్రతిష్ఠాలోలుపులును అగువారు భగవత్సేవనము [illegible]వ ధర్మమును ఎన్నఁడును దెలిసికొనఁజాలరు. గ్రుడ్డివారిచే దారి చూపఁబడిన గ్రుడ్డివారివలె వారలు తప్పుడు మార్గమునఁ బడి మాయాపాశములచే మఱింత మఱింత గట్టిగ బిగింపఁబడుచున్నారు."

కావున భగవంతునిఁ దెలిసికొనుటకు భక్తిమార్గమే మార్గము. మాయాజాలము లందు జిక్కుకొనిన జీవపక్షులకు ఇది యొక్కటియే మార్గము. కర్మమార్గము, యోగ

మార్గము, జ్ఞానమార్గము అను వాని ఫలములు విని వానిచే ఆకర్షింపబడి పెద్ద పెద్ద పండితులు గూడ పదకు మోసపోవు చున్నారు. కావుననే భట్టాచార్యు లవారిట్లు చెప్పుచున్నారు.

“భగవద్భక్తియే దేవుని తెలిసికొనుటకు సాధనము. కర్మ, యోగ, జ్ఞానము లిత్యాది ఫలములు అత్యస్వల్పములు. అస్వల్పఫలములనుగూడ భక్తిసామర్థ్యము లేనిచో కాని యిడజాలవు.” “మోక్షకారణ సామగ్ర్యాం భక్తి రేవ గరీయసీ”, “ఈశ్వర ప్రణిధానాద్వా” మున్నగునవి యోగాలను ప్రమాణవాక్యములు.

భక్తి లేక భగవద్దాస్యము తన స్వధర్మముగానున్నదని యింతకుముందే చెప్పఁబడినది. తన స్వయంకృతాపరాధముచే మఱచిన భగవద్దాస్యరూపమగు తనస్వధర్మమును మరల నెపుడు జీవుఁడు పొందుచున్నాడో, అపుడు అతని జీవితము చరితార్థత నొందుచున్నది. అప్పుడే అతనికి దేవుని సాన్నిధ్యము లభించుచున్నది.

కావున జీవుఁడు తనస్వధర్మరూపమగు భగవద్దాస్య మును తాను ఈ లోకములో ఉండగనే చేయనారంభింప వలెను. ఇచట జేయఁగా జేయఁగా శరీర పతనానంతరము జీవుఁడు తన శాశ్వతస్థానమగు పరంధామము (నిత్యలోక) మందుఁజేరి దివ్యపురుష రూపమునొంది భగవంతునికిఁ

పారిషదుఁడుగను, దాసుఁడుగను ఉండి అతనిని నిరంతరము సేవించుచుండును.

కాను ఈలోకమందుండఁగా జీవుఁడు భగవంతునిఁ బ్రత్యక్షముగ సేవింపఁజాలడు. కాని భగవత్పారిషదుఁడగు తనగురువునకుఁ గపటరహితమగు సేవన మొనరింపఁ గలిగినచో జీవుఁడు మాయకుదూరుఁడై భగవత్సేవనమందు మిగులసమర్థుఁడగును. "నీవు నన్నూ ఎఱుఁగవు. నాతండ్రినీ ఎఱుఁగవు. నీవు నన్ను ఎఱిఁగియుంటే నాతండ్రిని గూడా ఎఱిఁగిఉందువు" అను బైబిలులోని వాక్యము ఈవిషయమునే చెప్పుచున్నది. **(St. John VIII-19.)** ఇంతేకాక అతఁడు ఈభూలోకమందే నిత్యలోకసేవనసౌఖ్యములను జవిచూచుచు దేవునిరాజ్యమును భూలోకమున వెలయించిన వాఁడగుచున్నాఁడు. కావుననే జీవుఁడు భూలోకమం దుండఁగనే భగవద్భక్తియు, సద్గురు సేవనమును జేసినచో మాయాజాలములఁద్రెంచి భగవద్దాస్య రూపమగు తన స్వధర్మమును మఱలఁబొందఁ గలుగును." అని ఒకానొక భక్తాచార్యుఁడు చెప్పియున్నాఁడు.

మనము కొలిచెడి గురువు భగవద్వాక్యములు పలుకఁగల భగవంతుని ప్రతినిధికానిచో వానికి మనముసేయు దాస్యమంతయుఁ బూడిదలోఁ బోసిన పన్నీరగును. ఏమన, కపటగురుసేవనము వలన గురుసాహాయ్యమువలని ఫలము ఎంతమాత్రమును లభింపనేరదు. ప్రస్తుతము లోకమంతయుఁ

గపటగురువులతో నిండియున్నది. వారిపాలఁబడకుండ మనము అతి జాగరూకతతో మెలఁగవలసి యున్నది.

ప్రసిద్ధ మతములగు హిందూమహమ్మదీయ క్రైస్తవ మతములకు సంబంధించిన ప్రధానగ్రంథములందుఁ గనఁబడు వాక్యరత్నములను, భిన్నభిన్నకాలము లందును భిన్నభిన్న దేశములందును నివసించి యుండిన ఆయా మహాచార్యుల నోట వెలువడిన వాక్యరత్నములను, బైనిఁజెప్పిన విధముగ మనము నిష్పాక్షికముగ విచారించిన పైని భక్తిమార్గ మొక్కటియే భగవంతునిఁ దెలిసికొనుటకు మార్గమని మనకు స్పష్టపడుచున్నది. భగవత్కృపచే మనకుఁ దన్మార్గవర్తియగు సద్గురువు దొరకినచో మన జీవితము చరితార్థత నొందుననుటకు సందేహమే లేదు.

దేవునిఁ బ్రేమించు టెట్లు?

"దేవునిపై నీహృదయమంతయుఁ జేర్చి అతనినిఁ బ్రేమింపుము; నీమనస్సంతయుఁ జేర్చి ప్రేమింపుము; నీ ఆత్మనంతయుఁ జేర్చి ప్రేమింపుము; నీశక్తినంతయుఁ జేర్చి ప్రేమింపుము. మానవుని నీ సోదరునిగ భావింపుము." అను ఈవాక్యములు మొట్టమొదటఁ గ్రీస్తుప్రభుని నోటనుండి వెలువడినవి. (St. Luke X—27) ఈ వాక్యములు సత్యవిషయమునే చెప్పుచున్నవి కాని మానవులు తమ ప్రవృత్తి తారతమ్యములను బట్టి వీనికి వేఱువేఱుఅర్థములను జెప్పుచున్నారు. మహాత్ముల ముఖములనుండి వెలువడిన వాక్యములు అన్నియును మహోత్తరములు, సత్యస్వరూపములు, నిగూఢార్థములు అగుచున్నవి. కాని అవిమనకుఁ జక్కఁగ బోధపడినపుడు వాని యందలి సత్యము మనకు హృదయంగమ మగును. చక్కఁగ బోధపడనపుడు అవి భాషావిశేష మాత్రములే అగుచు అస్పష్టపడియుండును. ఇట్టివాక్యములు నిగూఢార్థములగుటకు గారణమేమనిన, అంతర్ముఖులై భగవద్దర్శనలాభము నొందిన మహనీయులు భగవదాజ్ఞారూపములగు ఇట్టి సువాక్యములను దమయందు అంతర్యామిరూపముతోనున్న భగవంతుని వలన వినుటకు అలవాటు పడినవారగుటచే వానిని దాము

వివినవిధముగనే ప్రకటించెదరు. అవి బహిర్ముఖులగు ప్రజలకు సులభముగ బోధపడునవి కావు. పదార్థ పద్ధతులకు ఎట్టి సంబంధమో ఆత్మదృష్టికిని, పదార్థదృష్టికిని అంతటి సంబంధము కలదు.

బద్ధస్థితి యందుండిన జీవాత్మకు వికాసము కలిగెడి సుసౌభాగ్యము లభించినపుడు ఆ వికాసము సోపానములుగ సంప్రాప్తించును. చిన్న సోపాన స్థితియందున్నప్పుడు జ్ఞానము, అతడు పై మెట్టునకు బోయినంతనే అసంపూర్ణముగను, దోషయుక్తముగను ఉన్నట్లు సహజముగ తోచును. సర్వోచ్చ సోపానమును జేరువరకును, ఆత్మవికాసముచే కలుగు జ్ఞానము అసంపూర్ణముగనే యుండును. ఆత్మవాదులగు కొందఱు స్థూలవిషయములు సూక్ష్మతా పరాకాష్ఠ నొందినపుడు ఆత్మరూపము వహించుచున్నవని చెప్పెదరు. ఇది సహజజ్ఞానము (Commonsense) నకు కూడ విరుద్ధమగు విషయమని వేఱే చెప్పనక్కఱలేదు. స్థూలము స్థూలమే; ఆత్మ ఆత్మయే. స్థూలము ఆత్మపదార్థముగ మారుననుట అసంభవము. ఆత్మ నిస్సంశయముగ సర్వోత్కృష్టమగు పదార్థము. దానికి దేశకాల కారణత్వములతో గల సంబంధము బద్ధావస్థయందున్న మనకు గోచరించునట్టి విషయము కాదు. కాని జీవాత్మకు వికాసము కలిగినపుడు అది క్రమముగ ఉచ్చావస్థల నొందుచుండుననియు, ఆయా అవస్థలయందు ఇంతకుముందు దుర్బోధములుగ నున్న

విషయములు అప్పుడు సుబోధము లగుచుండుననియు, మనము నిస్సందేహముగ చెప్పవచ్చును. దీనిని అనుసరించి యేసు క్రీస్తు ప్రభు వుచ్చరించిన పైని చెప్పినవాక్యములు మనసోపాన స్థితికి అనురూపముగ మనకు వేఱువేఱు అర్థముల నొసంగు చుండును. సామాన్య మనుష్యమాత్రస్థితికంటె ఒకింత ఉచ్చస్థితిలోనున్న జ్ఞానవంతులకు పైనిజెప్పిన క్రీస్తుప్రభుని వాక్యములలో "దేవునియందు హృదయమంతయుఁ జేర్చి ప్రేమింపు" మనుదానికి, ద్వేషబుద్ధి యించుకయులేక బాలుర హృదయమునలె అతినిర్మలమును, కపటశూన్యమును అగు హృదయముతోఁ బ్రేమింపుమనియు, "మనస్సునంతయుఁ జేర్చి ప్రేమింపు" మను దానికి, అంధప్రాయముగఁ గాకుండ వివేకవతియగు బుద్ధితోఁ బ్రేమింపుమనియు, "ఆత్మ సంతయుఁ జేర్చి ప్రేమింపు" మనుదానికి, మానవ వ్యక్తియందు ఏ ప్రవృత్తిక్రమమున భగవదారాధనము సేయబడుచున్నదో, ఏప్రవృత్తిక్రమమునఁ దన అమర్త్యత్వమును జీవుఁడు తెలిసికొను చున్నాఁడో, ఆప్రవృత్తితోఁ బ్రేమింపుమనియు, "శక్తి సంతయుఁ జేర్చి ప్రేమింపు" మనుదానికి, కర్మాచరణముచేఁ బ్రేమింపు మనియు, అర్థము. సర్వోచ్చస్థితిలోనున్న ఆత్మవంతులకు క్రీస్తు ప్రభుని వాక్యములయందు ఇంతకంటె ఉత్కృష్టమును, గంభీరమును అగు అర్థమే గోచరించును. అతఁడు దేవునిఁ బ్రేమింపుమని చెప్పియుండెను గాని, అతనినిఁ దెలిసికొను

మనిగాని, ఊహింపుమనిగాని, మననము సేయుమనిగాని చెప్పియుండలేదు. మానసపువాడు తాత్త్వికముగ శుద్ధ జీవాత్మయోకాని, అతఁడు బుద్ధికాని, దేహముకాని కాఁడు. ఆత్మకు జ్ఞానము సారభూతము. కర్మవిమలప్రేమ. మానసపుని శుద్ధజీవావస్థయందుఁ దన్ను భగవంతునితోఁ గలుపునది విమలప్రేమయే. కనుక ప్రేమయే జీవాత్మయొక్క లక్షణము. అనఁగా (ఇచ్ఛాట) మానసలక్షణము. ఈ సందర్భమున ఎవరైన ఇట్లు ప్రశ్నించవచ్చును. "హృదయముతో నాకు ఏమి పనియున్నది ? నా హృదయము ఇపుడు ఉద్యానవనవిహారము, షడ్రసోపేతమగు ఆహారము, నిరంకుశవర్తనము మొదలగు వానినిఁ గోరుచున్నది."

దీనికిఁ క్రీస్తుప్రభువు ఇట్లు గంభీరముగ బదులు చెప్పెను. " హృదయముతో నీకు ఏమిపనియున్నదో చెప్పుచున్నాను వినుము. నీహృదయమంతయు భగవంతునియందే చేర్చి అతనిని ప్రేమింపుము. నీహృదయము ఇప్పుడు భోగములవంకకే పరుగెత్తుచున్నది కాని దేవునివంకకుఁ బోలేదు. కాని దుష్టాశ్వమును లొంగదీసినట్లు హృదయ ప్రవృత్తుల నన్నిఁటిని నీవు స్వాధీనపఱచుకొని వానినిఁ ప్రేమమయుడగుఁ భగవంతునియందే చేర్పుము." ఇది చతుర్విధ భగవదారాధనములలో ఒకవిధమగు ఆరాధనముగఁ జెప్పబడుచున్నది. భాగవత ధర్మమందు దీనిని శాంతరస సంబంధమగు భక్తి

అని చెప్పవచ్చును. ఇప్పుడు ఒకరు ఇట్లనుగవచ్చును. "హృదయము భగవంతునివంకకు బోవుచున్నను మనస్సు భగవంతుని విడిచి దృశ్యసృష్టి వాస్తవికత్వ విచారము (Positivism) వంకకు నన్నుఁ గొనిపోవుచున్నది. కావున నేను ఇపుడేమి చేయవలెను?"

దీనికిఁ గ్రీస్తు ప్రభువు ఇట్లు బదులుచెప్పెను. "నీ మనస్సంతయు భగవంతుని యందే చేర్పుము. అనఁగా నీవు ఏది చూచినను, గ్రహించినను, స్మరించినను, భావించినను, దర్శించినను అది ప్రేమసంపన్నమై యుండవలెను గాని శుష్కముగ ఉండరాదు. శుష్కబుద్ధికిఁ బ్రేమయే ఆర్ద్రతగలిగించుచున్నది. సత్యమందు ఆదరమును, పరమార్థ చింతనమును, సాత్త్విక స్వభావమును గలుగు విధమున బుద్ధినిఁ బ్రశస్తములును, బవిత్రములును అగు విషయములందు సదా ప్రవర్తింపజేయుము."

భాగవత ధర్మమందు దీనిని దాస్యరససంబంధమగు భక్తియని చెప్పుదురు. కాని హృదయము బుద్ధియు వికసించినంతనే మానవుని చరమోద్దేశము చేకుఱునా? అని ఒకరడుగవచ్చును. దీనికిఁ గ్రీస్తు ప్రభువు ఇట్లు బదులుచెప్పెను.

"నీ ఆత్మనంతయు భగవంతునియందుఁ జేర్చి అతనినిఁ బ్రేమింపుము. నీ హృదయము బుద్ధియు భగవంతుని యందు ఉన్నంత మాత్రమునఁ జాలదు. నీ ఆత్మకూడ భగవదర్పితము

కావలెను. భగవంతునితో నీకుఁగల సంబంధమును మఱువఁ గలుపుకొని ధ్యానకాలమున నీవు అతని సంకల్పములను, ఆదేశములను ఎఱుఁగుము."

ఇది భాగవత ధర్మమందు సఖ్యరసమునకు సంబంధించిన భక్తి యని చెప్పెదరు. ఈ అవస్థయందు జీవాత్మ నిర్భయముగ భగవత్సేవ చేయుచున్నను.

ఇప్పుడు ఒకరు ప్రశ్నింపవచ్చును. "ఇట్టి భగవదర్పణముచే జీవాత్మ భగవంతుని యందు లీనమై తన ప్రత్యేక స్థితి నాశనమగుచుండు నదియును తెలియఁబాలకుండునే?" అని.

దీనికి దేవుని పుత్రుఁడగు క్రీస్తు ప్రభువు ఇట్లు బదులు చెప్పెను. "నీ శక్తిసంపదయును దేవునియందు చేర్చి అతనినిఁ ప్రేమింపుము. నీ యిచ్ఛాశక్తి యతని యిచ్ఛాశక్తిచేతనే నియమింపఁబడి యున్నది. నీ ప్రత్యేక స్థితికి ఎన్నఁటికిని నాశము లేదు. నీవు కర్మమయుఁడవు. స్వార్థపరత్వము లేశమైనను లేకుండ నీ స్వేచ్ఛాప్రవృత్తి ననుసరించి భగవదర్పితములుగను, భగవంతుని కొఱకును, నీవు సమస్తకర్మలు చేయుచుండినచో నీవు సదా ప్రేమ సముద్రుఁడగు భగవంతునియందే నివసించుచుందువు." ఇందు సాధారణ భక్తి లక్షణమే చెప్పఁబడినది (గీ. 12 — 6, 7, 8.)

"మానవుని సోదరునిగ భావింపుము" అను క్రీస్తు ప్రభుని మఱియొక వాక్యము గలదు. మానవులకు అందఱ

కును సోదరభావము కలిగినపుడు తమకుఁ దండ్రి భగవంతుఁడే అగుచున్నాఁడు. ఇది ప్రాథమికావస్థ యందున్న వాత్సల్యరస సంబంధమగు భక్తి అని చెప్పవచ్చును.

భక్తి ఈ విధముగఁ బ్రథమావస్థయందు హృదయ గమ్యముగను, తదుపరి మనోగమ్యముగను, తదుపరి ఆత్మ గమ్యముగను, తదుపరి యిచ్ఛా గమ్యముగను లభ్యమగు చున్నదని స్పష్టపడుచున్నది. హృదయము, మనస్సు, ఆత్మ, ఇచ్ఛ అను నాల్గింటిచే సంపాదితములగు భక్తి వృత్తులు పరస్పర నాశ కారణములు కాకుండుటయే కాక ఇవి ఏకీకృతము లగుచు భాగవత ధర్మమందుఁ జెప్పఁబడిన ఏకాంత భక్తిరూపము వహించుచున్నవి.

ఈభక్తికిఁ బరాకాష్ఠా రూపమును, సర్వోత్కృష్ట మును, అత్యంత నిగూఢమును అగు మఱియొక భక్తి వృత్తి గలదు. ఇందు మానవుని శుద్ధజీవాత్మ స్త్రీభావము వహించి కేవల పరమపురుషుఁడగు భగవంతునితో రమించును. ఇది కాంతా కనకప్రతిష్ఠలయొక్క వాసనయైన లేనట్టి మహా సుకృతాత్ములకు అనుభవవేద్యమే కాని దీనిని వర్ణించుట అసాధ్యము. భక్తివృత్తులలో ఇది ఐదవది. దీనినే భాగవత ధర్మమందు మధుర రససంబంధమగు భక్తి అని చెప్పుదురు. ఇది శ్రీమద్భాగవతము మున్నగు రసగ్రంథములయందు దీని యందు అధికారము గలవారిచేఁ దెలిసికొన దగినదై యున్నది.

భగవత్ప్రేమికులకు, అనఁగా భగవంతునికి "స్వజనము" అయినవారికే ఈరసము అనుభవము నాస్వాదమునుగాని ఇతరులు ఎంతటి మేధావులైనను, ఎంతటి జ్ఞానసంపన్నులైనను, ఎంతటి ఈశ్వర చింతనము గలవారైనను, దీనిఁ బొందఁజాలరు సరిగదా ఇది స్వభావవిరుద్ధ భావనమని చెప్పుచు మానసికముక్రింద దీనిని అపహసింతురు. ఇట్టి రసమయ జీవనముయొక్క మహాత్త్వముగూర్చి "కృష్ణప్రేమ" అను అధ్యాయమునఁ గొంచెము వివరింపఁబడినది.

దేవుని స్మరించు టెట్లు?

"కష్టకాలమందు నన్ను స్మరింపుము. నిన్ను నేను ఉద్ధరించెదను." అనునది బైబిలులోని ఒక వాక్యరత్నము. సమస్తచరాచరములను గని పెంచుచున్న ప్రేమసముద్రుండగు భగవంతుని నోటనుండి వెలువడిన ఈవాక్యము అతి మనోహరమును, మానవులకు ఎంతయు ఉత్సాహజనకమును అగుచున్నది. శీర్ణహృదయులకు అమృతతుల్యమై, అస్పృశ్యుం జీకటింబడి గృహావ్రతులైన వారలకుఁ గరదీపకమై ఈవాక్యము వెలుఁగొందుచుండును. కష్టభూయిష్ఠమును, దుఃఖమయమును, బుంఖానుపుంఖములుగఁ గలుగుచుండెడి ఆశాభంగములకు నిలయమును, అగు ఈ సంసారసముద్రమునందు మునిఁగి తేలుచుండు వారలకు సర్వలోక శరణ్యుండును, అనాథ రక్షకుండును, దండ్రులకు దండ్రియు, మిత్రులకు మిత్రుండును, సర్వశక్తిమంతుండును అగు భగవంతుండను పోతము తప్ప వేఱొక తరణోపాయమే లేదని ప్రత్యేకించి చెప్పవలసిన పనిలేదు. దుఃఖము లనుభవించుట మానవకోటికి ఎంతటి అనివార్య విషయమైనను, దుఃఖానుభవముచేఁ గలుగు పరమఫలము సుఖరూపమైనదని కవులు ఎంతవర్ణించినను, సర్వజ్ఞుండును, దయామయుండును, అగు ఒక మహావ్యక్తి మనలను సదా వేయికన్నులతోఁ గని పెట్టి ప్రోచుచున్నాఁడను గాఢ

విశ్వాసమును, ఆ సర్వజ్ఞమూర్తి మనకుఁ గలిగించినది అంతయు మనమేలుకొఱకే అగుచున్నది అను గట్టినమ్మకమును, మన హృదయములను ఉత్సాహము గొలుపకున్నచో, మనము మనోవ్యాధిగ్రస్తుల మగుటయు, మన జీవితములు మనకు భరింప శక్యములు కాని వగుటయు సంభవించును. మానవునికి ఎన్ని తెలివితేటలున్నను, ఎంతటి ద్రవ్యబలమున్నను, వాని జీవితములో ఒకొక్కప్పుడు సంభవించెడి మహాక్లిష్ట పరిస్థితులయందు అవి బొత్తుగఁ బనికిరాకుండఁ బోవును, కష్టకాలమందు మనకు దారిఁ జూపువాఁడును, సాయము చేయువాఁడును అగు భగవంతుఁ డున్నాఁడను మనోధైర్యముగలవానికిఁగలహాయి, మానవ ప్రజ్ఞను నమ్ముకొని దుఃఖనివారణము కొఱకు విశ్వప్రయత్నము సేయువానికిఁ కలుగదు. ఈవిషయము యథార్థమనుటకు లోకమునందలి స్త్రీలయొక్కయు, పురుషుల యొక్కయు, జీవితములను గొన్ని పరీక్షించినచో దీని వాస్తవస్థితి వారి జీవితములలోఁ బ్రతిదినమందును, ప్రతి నిముసమందునుగూడఁ దప్పక గోచరించుచుండును.

దేవుఁడే లేఁడనియు, దేవుఁడున్నాఁడను విశ్వాసము అవివేక జనితమును, మేధాదౌర్బల్య లక్షణమును అనియు, చెప్పువారు పెక్కుమంది కలరు. వీరు భగవంతుని స్మరింపనైన స్మరింపక స్వశక్తి స్వప్రయత్నములచేఁ దమ జీవిత

సుఖములను అభిలషించుచుందురు. కాని వీరి జీవితముల యందుఁగూడ ఒక్కొక్కప్పుడు విషమ పరిస్థితు లేర్పడినచో దారి తెన్ను దోచక వీరు కొంతవఱకు గింజులాడి తుదకు నిస్సహాయత్వము తోచినప్పుడు "చచ్చితిమో దేవుఁడా!" అను పలుకులు సహజముగ వీరి నోటనుండి వెలువడును. మనలోఁ జాలమంది నాస్తికవాదములు చేయుచు, 'దేవుఁడు లేఁడు; గురువు లేఁడు' అని చెప్పుచుండియును దమకుఁ గష్టకాలముగాని, మరణకాలముగాని తటస్థించినపుడు ఏమియుఁ దోచక నిర్విణ్ణులగుచు భగవంతుఁ డున్నాఁడను నమ్మకము తమ కిపుడు కలిగెననియు, దమ అపరాధములు ఎట్లు క్షమింపఁ బడునో తెలియకున్నదనియు, తమతమ గురువుల యెదుట చెప్పుట వినుచున్నాము. కావున లోకపరిస్థితులు అన్నికాలముల యందును, అన్ని స్థలములయందును, ఇదేవిధముగ నుండుటచేఁ గామక్రోధాదులను జయించిన వాఁడైనను, దేవునిపై ఆధారపడకుండ, గష్టకాలమందు దేవుని స్మరించకుండ, సుఖజీవనము చేయఁజాలఁడని మనము నొక్కి వక్కాణింప వచ్చును.

అట్లయిన గష్టములు మనకు ఏల కలుగుచున్నవి? దేవునికి మనపైఁ గోపము వచ్చుటచేతఁ గలుగుచున్నవని చెప్పినచో అతనిని స్మరించినంత మాత్రమున అతనికోపము ఎట్లు చల్లారును? భగవంతుఁడు చపలచిత్తుఁడును, చంచల

స్వభావముఁ గలవాఁడును, అగు ఈశ్వరుఁడు? అట్లున్నచో అతఁడు మనకుఁ గష్టములను ఏల కలిగించవలెను? భరింపఁజాలమనుచు ఆతనిని బతిమాలుకొని అతని అనుగ్రహమునకై మనము ప్రార్థించినచో ఎప్పుడును మనకీ కష్టములను ఆతఁడేల తొలఁగించవలెను? ముఖ్యముగ మనము భగవంతుని ఏవిధముగఁ బ్రార్థింపవలెను?— ఈ ప్రశ్నలన్నిటికిని సదుత్తరములను మనము ఆలోచించి అధ్యాయారంభమున ఉదాహరించిన భగవద్వాక్యమునందలి వాస్తవ తత్త్వమును తెలిసికొందము.

మానవజీవితముయొక్క ప్రయోజనమును, పరమోద్దేశమును తెలిసినవారు మనకుఁ గలిగెడి కష్టములన్నియుఁ బూర్వకర్మానుసారముగఁ గాని, స్వధర్మపద్ధతిని ఉల్లంఘించుటచేఁగాని, కలుగుచున్నవని చెప్పుచున్నారు. భూలోకమందేకాని, దేవలోకమందేకాని, కర్మ అనుల్లంఘనీయమనియు, కర్మవిధికి లోఁబడని సత్త్వము ఉండనే ఉండదనియు, మనము తెలిసికొనవలెను. కర్మ ప్రభావము నెఱింగి, దాని విధులను అనుసరించుచు జీవితము గడపు మనుష్యునికి ఎప్పటికైనను మృత్యుసంసారము నుండి తరించు మార్గము గలదు. కర్మతోఁ బోరాడెడు బుద్ధిహీనుఁడు సంసారమను సుడిగుండమునఁబడి, దానినుండి తరించు మార్గము కానరాక తన జీవితమును చెఱచుకొనును. ఒక

కర్మను సాధించుకాలమున ఇతరములగు అనేక కర్మలు మనము చేయవలసి వచ్చును. వానివలన మనకుఁ గీడుకాని, కష్టములుగాని, కలిగియే తీఱును. ఈ కష్టములు మనము తెచ్చుకొన్నవేకాని భగవంతుఁడు తెచ్చినవి కావుగదా? మన స్వతంత్రత్వమునకు లోఁబడి ఇవన్నియుఁ గార్యకారణ శృంఖలారూపమున సహజముగ సంభవించుచునే ఉండును. కష్టములను, విపత్తులను మనము తప్పించుకొనఁ జాలము. కర్మ యొనర్చినవానికిఁ గర్మఫలానుభవము తప్పదు. మనము ఏకర్మ యొనర్చిన ఆకర్మఫలమే మనకు అనుభవనీయ మగుచున్నది. మిరెపవిత్తనములు పొలములోఁ జల్లినవానికి బంటకాలమున గోధుమలులభింపఁజాలవు. కొందఱుదుష్కర్మ పరంపరలను భరింపజాలక గుండె పగిలి చత్తురు. లేదా, ఆత్మహత్య నొనర్చుకొందురు. విధి అనుల్లంఘనీయమని తెలిసిన మఱికొందఱు తమ కష్టములను అట్లే ఓపికతో భరించి, వినయము, సంతృప్తియుఁ గలిగి జీవితములను గడపుకొనుటచేఁ దుదకు ఆకష్టములు వారికిఁ దొలఁగి పోవచ్చును. భగవంతుఁడు దయామయుఁడనియు, బక్షపాతము లేనివాఁడనియు, వారికి సంపూర్ణవిశ్వాసము కలిగియుండుటచేఁ దన్మూలమున వారికిఁ గలిగెడి శాంతిసహనములే వారి కష్టనివారణమునకుఁ గారణము లగుచున్నవి. బాగుగఁ బరిశీలించినపుడు ఈ విశ్వాసముకూడ మున్ను దానొనర్చిన

సత్కర్మకు ఫలమనియే తేలుచున్నది. ప్రార్థనము సలుపుటయు, మనన మొనర్చియు, కరుణానిధి యగుచు న్యాయమైన దృష్టి గలిగిన భగవంతునియందు పూర్ణవిశ్వాసమును మనము సంపాదించవలసి యున్నది. ఆ విశ్వాసము హృదయ గతము, మనోగతము మాత్రమగుచు, ఆత్మగతముకానిచో అది నామమాత్ర విశ్వాసమే యగుచున్నది. విశ్వాసము ఆత్మ గతమైనఁగాని భగవంతునితో జీవునికిఁగల సంబంధము పునఃస్థాపితము కానేరదు. అప్పుడుగాని మనము పిలిచిన పిలుపు భగవంతునికి వినఁబడదు.

అపరోక్షకాలమందు ఒకానొకప్పుడు నిరీశ్వరవాదికిఁ గూడ హఠాత్తుగ ఈశ్వరవిశ్వాసము గలుగవచ్చును. ఇట్లు కలుగుటకుఁ గారణము పైకి ఏదియుఁ గనఁబడకుండుట నిజమే. కాని పురుషుఁడు అనాదికర్మవాసనలతో నొప్పిను బద్ధజీవుఁడని మాత్రము మనము మఱువరాదు. కావున నాస్తికునకు ఆకస్మికముగ ఈశ్వరవిశ్వాసము గలిగినప్పుడు అనేకజన్మల నుండి పొందుపడియున్న అతని ఈశ్వర విశ్వాస రూపమగు వాసన క్రియారూపమునఁ బ్రకటితమగుటకు ఇంతవఱకు అవకాశము చిక్కకుండెననియు, ఇప్పుడు అట్టియవకాశ మొద్దియో కలుగుటచే అది ప్రకటితమయ్యెననియు, మనము తెలిసికొనవలెను. ఈరీతిగఁ బరిశీలించినపుడు ఈశ్వర విశ్వాసము హఠాజ్జనితముగాక, పురాకృత కర్మజనితమనియే తేలుచున్నది.

కావున ఈలోకమందుఁ గారణములేకుండఁ గార్యము పుట్టు టకు ఎట్టి అవకాశమునులేదు. దీనినిబట్టియే జననమరణ తత్త్వవేత్తలగు హిందూధర్మశాస్త్రజ్ఞులు మన పూర్వజన్మల తో ఇప్పటిజన్మకు అవినాభావసంబంధము గలదనియు, మన ఇప్పటిజన్మ అనేక జన్మకృత కర్మఫలమేయనియు జెప్పి యున్నారు. కావున "ఎవరి అదృష్టమునకు వారేకర్తలు" అనెడి సామెతయొక్క తాత్త్వికార్థము ఇపుడు సుస్పష్టము కాఁగలదు. ధర్మస్వరూపుఁడగు భగవంతుఁడు మనయోగ్యతా యోగ్యతల ననుసరించి సంపత్తులను, విపత్తులను, సుఖము లను, దుఃఖములను మనకు బహుమానరూపముగఁ గాని, శిక్షారూపముగఁగాని ఎట్లొసంగుచున్నాఁడో ఈ విధముగఁ మనకుఁ దెలియుచున్నది. కావున మనకుఁ గలిగెడి కష్టములు మనకర్మఫలములే అని తెలిసికొంటిమి. భగవంతుని స్మరించుటచే విపత్తులను ఎట్లుదాఁటఁగలుగుదుమో, భగ వంతుఁడు ఎట్టిస్వభావము గలవాఁడో, ఇఁకను మనము తెలిసి వలసి యున్నది.

భగవంతుని స్వభావము, నిత్యము, అచలము, సనా తనములయినదని శాస్త్రవేత్తలు ఎఱింగియున్నారు. మానవుని అవిశ్వాసముచే భగవత్స్వభావము కదనట వహించు నదియుఁగాదు; మానవుని ప్రార్థనల చేతనే అది ద్రవీభూత మగునదియుఁ గాదు. భగవంతుఁడు ధర్మ స్వరూపుఁడును,

దయామయుండను బిరుదునొందిన అతండు ఎప్పుడును అట్లే యుండవలెను గదా? మానవుని ప్రవర్తన బట్టి భగవంతుని స్వభావము మాఱుట అసంభవము. చపలచిత్తులగు మానవ ప్రభువులవలె భగవంతుండు కూడ ఒకనిపైఁ గోపించు ననియు, ఒకనిని ఆదరించుననియు, గొందఱి ననుగ్రహించి మఱికొందఱిని యాపత్సముద్రమునఁ ద్రోచివేయు ననియు, భావించుటకంటె వేఱొండు అజ్ఞానము లేదు. మనము చేయు దైవప్రార్థనమునకు ఫలము మనము పూర్వము ఏ కర్మ లొనర్చుటచే ఇప్పుడు కష్టములను అనుభవించుచున్నామో ఆ కర్మలకుఁ బ్రతిక్రియ ఒనర్పఁజాలు ఇతర కర్మల సంభవమునకు అవకాశ మొసంగుటకాని, కోపావిష్టుఁడైయున్న దేవుని కోపమును ఉపశమింపఁ జేయుట కాదు. స్థూల జగత్తునందు ఇంద్రియముల సహాయమునఁ జేయఁబడిన కర్మలకంటె మనన ప్రార్థనములకు ఫలములుగ ఏర్పడు కర్మలు బలవత్తరము లైనవని మనము గుర్తించవలెను. వాస్తవముగ మన దైహికకర్మలకంటె మానసిక కర్మలు అధికబలము గలవి యును, అధికఫలము నొసంగునవియును, అని చెప్పవచ్చును. మన ఇచ్ఛాశక్తిచే ఎట్టి కార్యములను సాధింపఁ గలిగి యున్నామో మనము ఎఱుఁగని విషయము కాదు. ప్రార్థన మన్నను, ఇచ్ఛాశక్తి అన్నను ఒక్కటే. మనము ఇచ్ఛగించిన అర్థమును సాధింప సమర్థమగునట్టి ఒకానొక మనోధర్మ

విశేషమునే ప్రార్థనమని చెప్పుచున్నారు. మనశ్శక్తి రూప మగు ఈ ప్రార్థనము బలవత్తరమైన కొలఁది దానిఫలము మహత్తర మగుచుండును. కావున మన కపటరహిత ప్రార్థనమే మనకు భగవదనుగ్రహము నొడఁగూర్చునుగాని, వాగాడంబరముచేతను, పూజాడంబరముచేతను, భగవదనుగ్రహము కలుగనేరదు. కపటరహిత ప్రార్థనమనిన నిర్మలమగు ఇచ్ఛాశక్తి స్వరూపమే అని తెలియవలెను.

ఈ విధముగ ఆలోచించినపుడు విశ్వాస మనునది ధర్మసంబద్ధమును, జీవునికి భగవంతునితోఁ గల సంబంధమును బునఃస్థాపిత మొనర్ప సమర్థమును, అగు కర్మవిధి యొక్క స్వభావనిరూపణము తప్ప వేఱొండుకాదని స్పష్టమగుచున్నది. మనము ఇంతకుముం దొనర్చిన దుష్కర్మల యొక్క ప్రభావమును బ్రతిహత మొనర్పఁజాలిన కొన్ని సత్కర్మలు సంభవమగుటకు మన మొనర్చెడి ప్రయత్నమునకే ప్రార్థనమని పేరు.

ఇఁకను ఈఅధ్యాయారంభమున ఉదాహరింపఁబడిన భగవన్ముఖనిఃసృతమగు వాక్యరత్నమునకు అర్థమేమియొ విచారింతము. దాని అర్థము ఇట్లు చెప్పఁబడుచున్నది. "ఓయి మానవుఁడా! నీకు ఇపుడు కలుగుచున్న కష్టములనుగూర్చి వగచుటకుగాని, కించ నొందుటగాని, నీకుఁదగదు. ఏమన, మున్ను నీ వొనర్చిన దుష్కార్యములకు ఫలరూపములుగ,

అవి నీకు ఇప్పుడు కలుగుచున్నవి. ప్రార్థన బలముచేతఁగాని, ఇచ్ఛా ప్రధానముచేతఁగాని, వానిని నీవు జయింపఁ గలుగుదువు. కావున వానిని అట్లు జయింపుము. నేను నిర్ణయించిన విధుల నన్నింటిని నీవు పరిపాలింపుము. వానిని నీవు యుక్తముగఁ బరిపాలించెదవేని నిన్ను నీ వుద్ధరించుకొని నీ స్వస్థానమును నీవు చేరుదువు.

పైనిఁ జెప్పిన భగవద్వాక్యమునకు ఇంతకు మించిన అర్థము లేదు. లేని అర్థమును గల్పించెదమేని మనకే మోసము కలుగును. కర్మవిధులు అనుల్లంఘనీయము లగుటచేఁ గర్మాచరణమందు అప్రమత్తులమై యుండవలయునని ఈవాక్యము మనకుబోధించుచున్నది. భగవంతుఁడు న్యాయైకదృక్కనియు, దయామయుఁడనియు, గూడ ఈ వాక్యము మనకుఁ దెలుపుచున్నది. మన మొనర్చిన కర్మలకు ఫలములను నిరాక్షేపణముగను, నిష్పాక్షికముగను, ఒసంగుటలో అతని న్యాయవర్తనమును, దుష్కర్మానుభవమైన వెనుక మనకుబుద్ధికలిగి మనము సన్మార్గవర్తనము నవలంబించుటకై లెక్కలేని అవకాశములను మనకు, గలిగించుటలో అతని దయాస్వభావమును, మనకు ద్యోతిత మగుచున్నవి. భగవదనుగ్రహమనిన, ఒకమానవ ప్రభుని అనుగ్రహము వంటిదికాదు. భగవంతుని స్వభావము మానవబుద్ధి గమ్యముకాదు. కామక్రోధాది షడ్వర్గశూన్యమగు ప్రశాంత చిత్తమునొడఁగూర్చి, భగవం

తునితో మనకు గల జ్ఞానస్వరూప సంబంధమును మనకు మఱలఁ గూర్చి, భగవత్ప్రేమస్వరూపమగు చరమప్రయోజనము మనము సాధింపఁ గలుగుటకు అనేకమార్గములును, లెక్కలేని అవకాశములును మనకుఁ జూపించి, మనకు సర్వవిధములచేతను దోడ్పడునట్టి భగవత్సంబంధమగు ఒక ప్రవృత్తికే భగవదను గ్రహమని పేరు.

కర్మవిధులయందుఁ బూర్ణవిశ్వాసము కలిగి, మానవ చరమ ప్రయోజనమందు దృష్టినిలిపి, దుష్కర్మాచరణ మును ప్రేరేపించునట్టి మనఃప్రవృత్తిని నిర్మూలముచేసి, మానవుఁ డొనరించు సరళప్రార్థనమే "దేవుని స్మరించుట." దుష్కర్మఫలములు మనము అనుభవించెడి దినమే మనకు "కష్టకాలము". మన మొనర్చిన దుష్కర్మలకు అనురూపము లగు దుష్ఫలముల నొసంగుటచే అవిద్యా నిద్రాగతులమగు మనలను లేవఁగొట్టి, మనకు ఆత్మజ్ఞానము కలిగించి, భగవత్సేవారూపములగు సత్కర్మలను మనచేత జేయించి మనకుఁ దోడ్పడుటయే భగవంతుఁడు మనలను "ఉద్ధరించుట".

ఈరీతిగ మనము కర్మను గూర్చియు, దానిఆవశ్యకతను గూర్చియు, భగవదనుగ్రహ మనుదానిఁ గూర్చియుఁ దెలిసి కొంటిమి. "విశ్వాసము". "ప్రార్థనము" అను మాటలకు అర్థమును గూడఁ దెలిసికొంటిమి. ఈ నాల్గింటికిని నేనొసం గిన నిర్వచనములు సర్వమత సమ్మతములనియే నాఅభిప్రా

యము. ఎంతటి వారికైనను గర్మ దాఁటశక్యము కానిదనియు, దుష్కర్మ బీజములు నశించినఁగాని కర్మబద్ధుఁడగు జీవునకుఁ దరణోపాయమే లేదనియు భాగవత ధర్మప్రవర్తకుల నిశ్చితాభిప్రాయము. కర్మవిచారమునకు సంబంధించిన ఒక అమూల్యమగు శ్లోకము ఈక్రింద నుదాహరింపఁబడినది.

శ్లో. నమస్యామో దేవాన్ననుహతవిధేస్తేఽపి వశగా
విధిర్వంద్యస్సోఽపి ప్రతినియత కర్మైక ఫలదః
ఫలం కర్మాయత్తం కిమమరగణైః కించ విధినా
నమస్తత్కర్మభ్యో విధిరపి నయేభ్యః ప్రభవతి.

“దేవతలకు నమస్కారము. వారునైతము పాడు దైవమునకు లోఁబడినవారు గాన దైవమునకు మ్రొక్కెదను. ఆదైవము కర్మానుసారముగ ఫలమునిచ్చునుగానఁ గర్మకు నమస్కారము. ఫలము కర్మాధీనము కావున దేవతలతోడను దైవముతోడను మాకేమిపని? దేవతలచేతఁగూడ దాఁటశక్యముగాని కర్మమునకే మ్రొక్కెదను.”

జీవుని సంసార భ్రమణము.

జీవుఁడు మఱలమఱల జన్మించువాఁడను సిద్ధాంతము కేవలము హిందూమతమునకు సంబంధించిన సిద్ధాంతమే. ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించియే ఈ మతమునకును మహమ్మదీయ క్రైస్తవ మతములకును గొంత పార్థక్యత యేర్పడుచున్నది. ప్రపంచమునందుఁ గనఁబడు నానాత్వమునకు సమాధానము చెప్పుటయే ఈ సిద్ధాంతము యొక్క ప్రయోజనము. జీవుని పునర్జన్మముఁగూర్చి అనేకులకుఁ గల వివిధాభిప్రాయములు సరియైనవి కావు. వారలకుఁ గల దురూహలను దొలఁగించుటకై భక్తాచార్యుల శిక్షాప్రణాళికను అనుసరించి జీవ పునర్జన్మము గూర్చి యిచ్చట విచారింతును.

పునర్జన్మమునకు సంబంధించిన జ్ఞానము జీవునితో సంబంధము కలది కావున జీవ స్వరూపము ఎట్టిదియో ముందుగఁ దెలిసికొనుట మనకు ఆవశ్యకమై యున్నది.

ఈ జీవస్వరూపము గూర్చియే ప్రపంచమందుఁ గల శాస్త్రవేత్త లందఱును మేదశ్ఛేద మొనర్చుకొనుచున్నారు. ఈ మేదశ్ఛేదమునకుఁ జిత్తభ్రాంతియే ఫలముగ నేర్పడుచున్నది. ఇంద్రియ జన్యమగు జ్ఞానముచే ఎవరికి దోచినట్లు వారలు ఈ జీవతత్త్వమును గూర్చి విచారించుటయే కాని

శ్రుతివాక్యమును పాలించువారు ఒక్కరైనను గానరారు. మనబుద్ధి ఏప్రదేశమునకు బోవుటకుఁ గేవలము అసమర్థమై యుండునో, ఆ ప్రదేశ మందు అది ప్రవేశించుటకుఁ బ్రయత్నించినప్పుడు గందరగోళమే కాక మరేమి కలుగఁగలదు? ఈ గందరగోళమునకు ఫలము ఎట్టిదియో వేఱే చెప్పవలసిన పనిలేదు. అసలు వస్తువును విడిచి దాని నీడ వెంటఁ బరువెత్తుటయే కదా? జర్మనీ దేశమునందుఁ బ్రజలు చెప్పుకొను పిట్టకథలలోఁ దననీడను బోఁగొట్టుకొన్న ఒకమనుష్యునిగూర్చినకథ ఒకటి గలదు. నీడను బోగొట్టుకొనుటచే ఆమనుష్యునకుఁ దీఱనిముప్పు వచ్చినదఁట! అతఁడు సమస్తమును గోలుపోయెను. స్నేహితులందఱును అతనిని విడిచివైచిరి. బంధువులు అతనిని దలఁచుటయే లేదు. నీడను గోల్పోయినవారికే ఇట్టిగతి పట్టినప్పుడు అసలు వస్తువును గోల్పోయిన వారిగతి ఏమికావలయును? మనలో ఇంచుమించుగ అందఱమును దెలిసియో, తెలియకయో నీడ (చిచ్ఛాయ, లేక, మాయ) వెంటనే పరువెత్తుచుఁ జివఱకు దుఃఖభాజనుల మగుచున్నాము. ఈశరీరమే మనము అను భావముతో విషయసుఖముల వెంట మనము సదా పరువెత్తుచునే ఉన్నాము. ప్రపంచ భోగమే జీవధర్మము అను అభిప్రాయము గలిగి ఆ భోగము కొఱకే మనము జీవించుచున్నాము. ఇదే మనము చేయుచున్న గొప్ప తప్పిదము. స్థూలసూక్ష్మ దేహములు అనుభ

వించెడి సుఖము ఆత్మసంబంధమైన సుఖము అనుకొని మనము భ్రాంతినొందుచున్నాము. కాని దేహసుఖమెక్కడ? ఆత్మసుఖమెక్కడ? ఆత్మసుఖము నిరుపమానము. అది ఈ భోగలోకమందులభింపదు; లభింపవలయునని గోరుటయుఁ దగదు. ఐహికభోగాన్వేషణము వలన గలుగు ఫలము చివఱకు దుఃఖమే అగుచున్నది. కావుననే బైబిలులో ఇట్లు చెప్పఁబడినది.

"ప్రపంచమందలి ప్రతివిషయమును, అనగా, శరీర సంబంధ మోహము, నేత్ర సంబంధమోహము, తనకుఁగల పదవిని దలఁచుకొని విఱ్ఱవీగుట, మున్నగునవి అన్నియును బ్రపంచమునకు సంబంధించినవే కాని తండ్రికి సంబంధించి నవికావు. ప్రపంచము నశ్వరమైనది. దాని సంబంధమగు మోహముకూడ అట్టిదే. కాని భగవత్సంకల్పము నెరవేర్చు చుండువాఁడుమాత్రముశాశ్వతపదవి నొందును. (I John II - 16, 17)

సరియే. జీవతత్త్వమును గూర్చి శ్రుతివాక్యములు ఏమిచెప్పుచున్నవో తెలిసికొందము. శ్రుతులయందు జీవతత్త్వమును నిరూపించుచు, జీవుఁడు, లేక, ఆత్మ అనువస్తువు భగవంతుని పరాప్రకృతికి సంబంధించినదనియు, అందువలనఁ దాత్త్వికముగ భగవంతునికంటె అది అభిన్నమైనదనియు చెప్పఁబడినది. స్థూలసూక్ష్మశరీరములగు ఈ దేహమును, మనస్సును, భగవత్సంబంధములగు అపరా ప్రకృతి యొక్క

వికారములనియే చెప్పఁబడినవి. ప్రపంచము చిన్మయముఁగాదు. శరీరాదులు మాయికములు. ఈ రెంటికిని గలభేదము ఎంతటి దనిన, మానవబుద్ధిచే ఎంతదూరము ఆలోచించినను ఈ రెంటికిని ఎన్నఁటికిని పొత్తుగలియఁజాలనంతటి భేదమున్నదనియే చెప్పవలసియుండును. అయినను భగవత్సంకల్పమును అనుసరించి అసాధ్యములు సాధ్యములగుచున్నవి. చిదచిత్తులు రెండును అన్యోన్యసాహాయ్యముతోఁ గార్యాచరణ మొనర్చుచున్నవి. కాని వానికిఁగలభేదము ఎప్పటికిఁ బోఁగలదు? మనము గమనింపక పోయినను భేదము అట్లులే యుండునుగదా?

జీవాత్మ తనకర్మచేతనే ఈ అచిత్ప్రపంచమునందుఁ బ్రవేశించి స్థూలసూక్ష్మములగు రెండు దేహములు ధరింపవలసివచ్చెను. ఈ విధముగ అతఁడు మాయాబద్ధుఁడగుచుఁ దన తత్త్వాను రూపములగు చిత్కార్యము లొనరించుటమాని ఈ అచిత్ప్రపంచమునందు అనేకరూపములు వహించిదారియు, దెన్నను ఎఱుఁగనివానివలె ఇందు భ్రమ్మరుచుండును. తనచిన్మయలక్షణమును బూర్తిగమఱచి తన్నుసదా ఆకర్షించుచుండు మాయికభోగముల వెంటఁ బరువెత్తుచు అవి లభించినపుడు క్షణభంగురమగు సుఖమే కలిగెనని వగచుచు, ఈ రీతిగఁగాలము గడపుచుండును.

కాని జీవాత్మకు నిజముగ జననమరణములు కలవా? లేవు అనియే చెప్పవలెను. జీవాత్మ ఒకప్పుడు పుట్టునదికాదు.

గిట్టునది కాదు. "స్వరూపేతే సబాయి సదాయి గోలోకేతే స్థితి" అని వంగభాషయందుఁ జెప్పఁబడినది. "చిత్ప్రపంచమగు నిత్య లోకమందు జీవులందఱును స్వస్వరూపముతో, అనఁగా, దివ్య స్వరూపముతో ఉందురు" అని దీనికి అర్థము. బైబిలులోను, ఖొరానులోనుకూడ ఇట్లే చెప్పఁబడియున్నది (St. Matthew XXII-30). స్వస్వరూపముతో ఉన్న జీవునకుఁ బరిణామమే లేదు. చిన్మయుఁడగు జీవాత్మపై మాయికములగు జననమరణములకు ఎట్టి అధికారమును లేదు. పరుగెత్తి పోవుచున్న ధూమశకటమందుఁ గూర్చుండిన మనుష్యుఁడు ఒక స్థలము నుండి వేఱొకస్థలమునకుఁ బ్రయాణము చేసినట్లు చెప్పఁబడు చున్నాఁడు. కాని మనుష్యుఁడు కొంచెమైనను కదలుట లేదు కదా? నిజముగఁ బ్రయాణము చేయునది ధూమశకటము. కాని ప్రయాణము చేసినవాఁడు మనుష్యుఁడే అని చెప్పఁబడు చున్నాఁడు. జీవాత్మయొక్క గతాగతములుకూడ ఇదే విధముగ ఉండును. జననమరణములచేఁ గలిగెడి పరిణామము శరీరమునకే అగుచుండ వీనితో ఎట్టి సంబంధమును లేని జీవుని యందు అవి ఆరోపింపబడుచున్నవి. ఇందులకు మనకుఁగల అజ్ఞానమే కారణము. మాయామోహితులమై మనస్వస్వరూపములను మనము మఱచుటచే జీవునకు శరీరముతోఁ దాదాత్మ్యము గలుగుచున్నది. అందువలన, "నాకుఁ జావుపుట్టుకలు గలవు, వానికిఁ జావుపుట్టుకలుగలవు, పిల్లికిఁ జావు పుట్టుకలు

గలవు; చెట్టునకుఁ జావుపుట్టుకలు గలవు" అని మనము సదా చెప్పుచుందుము—

కాని జననమరణములు ప్రపంచధర్మము లగుటచే, "నేను బుట్టుచున్నాను, నేను జచ్చుచున్నాను" అను విషయమును వ్యవహారములో మనము ఒప్పుకొనక తీఱదుగదా? శుద్ధజీవునకు జననమరణములు లేనప్పుడు మఱి దేనికి ఇవి కలుగుచున్నవి? "దేహాదులకు అనియే చెప్పవలెను. దేహాదిరూపమగు ఆత్మ, లేక, చిదాభాసుఁడు (Apparent Self) గతాగతములనొందుచుండ అవి జీవరూపమగు ఆత్మకు, అనగా శుద్ధజీవు (Real Self) నకుఁ గలుగుచున్నట్లు మాయామోహితులమైన మనము చెప్పుచున్నాము. "ఇతఁడు పురుషుఁడు; ఇది స్త్రీ; ఇతఁడు హిందువు; ఇతఁడు మహమ్మదీయుఁడు; ఇది పిల్లి; ఇది కుక్క; ఇది చెట్టు; ఇది రాయి" అను వ్యవహారము చిదాభాసునకే కాని శుద్ధజీవునకు లేదు.

ఇఁకఁ జిదాభాసుఁడన ఎవరో విచారింతము. జీవుని బద్ధావస్థయందు మాయావరణము శుద్ధజీవునకుఁ గలిగినను జీవతత్త్వమందు మాయకు అనుప్రవేశము లేదు. ఆభాసజీవుఁడు స్థూలసూక్ష్మదేహద్వయ రూపుఁడగుచు కేవలము మాయాశక్తిచేతనే నిర్మింపఁబడుచున్నాఁడు. కాని స్థూలసూక్ష్మశరీరములు రెండును జడప్రాయము లేకదా? వానికిఁగల్ల చైత

న్యము ఎచ్చటినుండి వచ్చెను? దీనికి ఉత్తరమేమనిన, వానికి స్వభావసిద్ధముగఁ జైతన్యము లేకపోయినను చైతన్యమయుఁడగు శుద్ధజీవునకు అవిసన్నిధానమందుండుటచే వానికిఁ జైతన్యము కలిగినది. జీవుఁడు దేహాంతర్వర్తియై యున్నంతకాలమును దేహాదులకు జీవచైతన్యము కలిగియేయుండును. గులాబి పుష్పము ఒక స్ఫటికముచెంతఁ జేర్చినచో స్ఫటికము అంతయు ఎఱ్ఱగా దోఁచును. ఆ పుష్పమును ఎడముగఁ దీసివేసినచో స్ఫటికము స్ఫటికమువలెనే కనఁబడును. ఇదే విధముగ శుద్ధజీవుని సాన్నిధ్యమందుండిన దేహాదులకు జీవలక్షణమగు చైతన్యము కలుగుటచే స్థూలదేహసూక్ష్మదేహ సంఘాతము ఒక ప్రత్యేకవ్యక్తిగఁ దోఁచుచు "నేను నేను" అను వ్యవహారముతో ఒప్పుచుండును. ఈ సంఘాతమునకే చిదాభాసుఁడని పేరు.

కాని ఆరెంటికిని ఎప్పుడు జీవసంబంధము వీడిపోవుచున్నదో, వానికి స్వభావ సిద్ధమగు జడప్రాయత్వము వానికపుడు గలుగుచునే ఉన్నది. బాగుగ విచారించినపుడు ఈరెంటిలో శరీరము అనునది, మనస్సు అనుదానికిఁ గేవలము ఉపకరణమే అగుచుఁ దనమూలమున మనస్సును స్థూల ప్రపంచముతో వ్యవహరింపఁ జేయుచున్నది. కావున జీవ చైతన్యముతోఁ గూడుకొన్నమనస్సే నిక్కముగఁ జిదాభాసుఁడు వీనికే జననమరణములు కలుగుచున్నవి.

కాని వీనికి జననమరణములు కలిగెడు మార్గ మెయ్యది? దీనికి ఉత్తరము జీవుని స్వకర్మ యనియే చెప్పవలెను. చిదాభాసుఁడు మాయానిర్మితమగు దేహాభిమానియై వ్యవహారికముగ మాయచేతనే చాలితుఁడగుచుఁ గొన్ని కర్మలొనర్చును, ఆ కర్మలయొక్క ఫలమును అనుభవించుటకు అనువగు దేహము తానుపొంది ఆ దేహసంబంధమువలన మఱల నేక విధములగు కర్మలొనర్చును. తత్కర్మఫలానుభవమునకు అనువగు వేఱొక దేహము మఱలవానికి ఆవశ్యకముగఁ గలిగితీరును. ఈ విధముగఁ గర్మవలన కర్మయును బుట్టుకకు బుట్టుకయును ఫలములగుచుండుటచే జీవుఁడు జననమరణ చక్రమందే సదా తిరుగుచున్నాఁడు. ఇప్పుడు మనుష్యరూపముతో జన్మించిన జీవుఁడు తన దుష్కర్మచేతఁ బిల్లియై పుట్టవచ్చును. ఆ పిల్లి తత్కర్మ క్షయానంతరము మఱల మనుష్యుఁడై పుట్టవచ్చును. ఒక జన్మము వేఱొక జన్మమునకు దప్పక కారణమే అగుచున్నది. జీవునకు స్వకర్మానురూపమగు జన్మతప్ప వేఱొకవిధముగ నిక్కముగా ప్రపంచమందు జన్మకలుగదు. ఇదే ప్రపంచ ధర్మము. ఇదే జననమరణ సూత్రము లేక విధి. ఈ విధికి వ్యతిరేకముగ ఏ జీవుఁడును సంచరింపఁజాలఁడు. దేవతాజన్మము మొదలు పిపీలికా జన్మము వఱకుఁగల సమస్త జన్మములును ఈ విధికి బద్ధములే అని తెలియవలెను.

కాని మనకు ఈ సందర్భమున ఒక ప్రశ్న కలుగవచ్చును. జీవుఁడు శుద్ధుఁడు కదా తాను దుష్కర్మ చేయుటెట్లు? దుష్కర్మ చేయకుండఁ దాను ఈ మాయాప్రపంచమునకు ఎట్లు రాఁగలిగి యుండును? అధర్మవర్తనము గలిగించు ప్రవృత్తి శుద్ధ జీవతత్త్వమందు ఎన్నఁడును గోచరింపదుగదా? దీనికి ఉత్తరమేమనిన ప్రవృత్తి లేకున్నను గారణమైనను జీవతత్త్వమందు ఉండియే తీఱవలెను. మాయా ప్రపంచమందు జీవుఁడు జన్మించుటకుఁ గారణము జీవతత్త్వమునకు సంబంధించిన సహజసిద్ధమగు ఒక అసంపూర్ణత అనియే చెప్పవలసి యుండునుగాని ప్రపంచ మాయాదోషము కారణ మెంతమాత్రమును గాదు. ఏమన జీవుఁడు శుద్ధుఁడును, జన్మయుఁడును అగుటచేఁ బ్రకృతి దోషము అతనికి ఎన్నఁడును అంటఁజాలదు. కాని అణుప్రాయుఁడగుటచే అగ్ని కణమునవలె ఆ అణుత్వమే తనకు దోషముగ ఏర్పడుచున్నది. ఈ తీఱని అణుప్రాయత్వ దోషముచే జీవుఁడు తనంతటఁ దాను మాయచే ఆకర్షింపబడి ఈ అచిత్ప్రపంచమునఁ బ్రవేశించినఁ బ్రవేశింప వచ్చును. లేదా, తాను చిత్ప్రపంచమందు, అనఁగా "దేవుని రాజ్య" (Kingdom of God) మందుండి సదా భగవత్సేవ యొనర్చుచు సంసార పతన భయము లేకుండఁ గూడ ఉండవచ్చును. అల్పత్వదోషముచే అందఱి జీవులకును ఏల పతనము కలుగఁగూడదు? అనినచో దానికిఁ గారణము చెప్పుచున్నాను. జీవుఁడు

అణుప్రాయుఁ డేకస్స్యను స్వస్థుఁడని కూడ వేదము చెప్పుచున్నది. తాటస్థుఁడు అనఁగా చిదచిత్స్వభావములుగల రెండులోకములయందును సంచరణ మొనర్చుటను అర్హత గలవాఁడని అర్థము. జీవుని యవస్థానము చిదచిత్ప్రపంచముల సంధిస్థానమనికూడఁ జెప్పఁబడినది. సంధిస్థానమందుండుటచేత నే తాను చిత్ప్రపంచమునందు భగవత్సేవ చేయుటయో, అచిత్ప్రపంచసంబంధమగు సంసారమునఁబడి ప్రపంచభోగములు అనుభవించుటయో, తనస్వబుద్ధిచేఁ బరిష్కరించుకొని తన యిష్టమువచ్చినట్లు చేయుటకు జీవునికి అనుకూలతఁ గలుగుచున్నది. అనఁగా, శుద్ధజీవుఁడు స్వతంత్రుఁడని దీనికర్థము. జీవుఁడు ప్రపంచభోగమును అభిలషించినపుడు తాను మాయాబంధమునందే చిక్కుకొనుచున్నాఁడు. ప్రపంచభోగాలసత్వమే జీవుఁడు భగవంతునియెడఁ జేసిన మహాపరాధము. మాయాబంధమే దీనికి ఫలము.

చిదాభాసుఁడు ఎట్లు జనన మరణముల పొందుచున్నాఁడని అడుగవచ్చును. మనము ఇచ్చట విచారించిన దానినిఁబట్టి చూడఁగా ఆతఁడు ప్రాకృతాహంకారమునకు లోనై విషయసంబంధము కల్పించుకొని కర్మలు చేయుచు వానిఫలములను అవశ్యముగఁ దాను అనుభవించుచున్నాఁడు. "అవశ్యమను భోక్తవ్యం కృతం కర్మ శుభాశుభమ్" అనియో శాస్త్రము. ఒక జన్మకు సంబంధించిన కర్మలే వేఱొక జన్మకుఁ

గారణము లగుచున్నవని ముందే చెప్పఁబడినది. మనోరూప
మగు సూక్ష్మశరీరమే కర్మవాసనలకు నిలయము. ఈ కర్మ
వాసనలే జీవుఁడు జన్మాంతరమందు సంపాదింపఁ బోవునట్టి
దేహముయొక్క లక్షణమును నిర్ణయించుచున్నవి. అంతేకాక
అట్టి ఆదేహమునందుండి చేయునట్టి కర్మల లక్షణమును
నిర్ణయింపఁగలవు. కావుననే కర్మకుఁ గర్మయే ఫలమనియు,
జన్మకుఁ జన్మయే ఫలమనియు, ఇంతకు మునుపుఁ జెప్పఁబడినది.
సముద్రమునందు అలలకువలె సంసారమందుఁ బడియున్న
జీవునకుఁ గలిగెడి జననమరణములకు అంతములేదు. కర్మ
సూత్రము ఇదియే. కర్మవిధికి నిషేధమే లేదు. కాని జీవుఁడు
ఎప్పుడు స్వస్వరూపమును మఱల సంపాదించి భగవత్సేవా
రూపమగు తన స్వధర్మమును మఱల ఆచరించునో, అప్పుడు
ఈ జననమరణ రూపమగు కర్మచక్రము నిలిచిపోవుచున్నది.
భగవద్భక్తిచేతనే జీవునికి స్వస్వరూపలబ్ధి కలుగుచున్నది కాని
వేఱొకవిధముగ అది కలుగనేరదు. భగవద్భక్తి చేతనే
జీవునకు భోగవాంఛలు నశించుచున్నవి. "క్షీయంతే చాస్య
కర్మాణి తస్మిన్ దృష్టే పరావరే" అని వేదవాక్యము. భక్త్యా
చరణమందు జీవుఁడొనర్చు కర్మలు భగవత్ప్రీత్యర్థములగు కర్మ
లగుటచే అవి అతనికి మఱల జననమరణము లిచ్చునట్టివి
కాకపోవుటయే కాక జన్మాంతర కర్మల ఆవేగమునుగూడఁ
బూర్తిగ నిలుపజాలినవి అగుచున్నవి. ఈ రీతిగఁ గలుగు

అవస్థితికే ముక్తి యనిపేరు. ఇట్టి విషయ భోగములందు విముఖతను గలుగఁజేసి ప్రాకృతమగు మాయా సంబంధము అతనికి లేకుండఁ జేయుటయు, భగవత్పారిషదుఁడగుచుఁ దన నిత్యనివాసమగు పరంధామము లేక నిత్యలోకము నందు సదా భగవత్సేవ యొనర్చుటయు, జీవునికిఁ గలుగు ఈ ముక్తియొక్క లక్షణమని తెలియనగును.

కాని భగవద్భక్తి చేయక ఇతర దేవతల యెడల భక్తి గలిగినవారికి ఎట్టిగతి కలుగుచున్నది? ఇందు విషయమై శ్రీ కృష్ణుండు గీతలయందు ఈ విధముగఁ జెప్పెను.

"యాన్తి దేవ వ్రతా దేవాన్,
పితౄన్ యాన్తి పితృవ్రతాః
భూతాని యాన్తి భూతేజ్యా,
యాన్తి మద్యాజినోఽపి మామ్" (గీ. 9—25)

దేవతలను ఆరాధించువారు దేవలోకమును బొందుదు రనియు, పితృ దేవతలను బూజించువారు పితృలోకమునకుఁ బోవుదురనియు, భూతములను బూజించువారు భూతములనే పొందుదురనియు, భగవంతునిఁ బూజించువారు భగవంతునినే పొందుదురనియు దీని కర్థము. ఇందులోఁ జెప్పిన నాలుగు లోకములలో మొదటి మూఁడును ప్రాకృత మయములగు భోగలోకములు. ఆ లోకములందుండు వారలు ఆయాలోక ములకు సంబంధించిన భోగములనుదాము. ఈ భూలోకమందు

చేసిన కర్మలకు ఫలరూపములుగఁ గొప్పదిగనో, గొప్పగనో, అనుభవించి భోగకాలము తీఱిన వెంటనే మఱల భూలోకము నకు అరుదెంచుచున్నారు. గీతలయందు ఇట్లున్నది.

"శ్లో. త్రైవిద్యామాం సోమపాః పూతపాపా
యజ్ఞైరిష్ట్వా స్వర్గతిం ప్రార్థయంతే
తే పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోక
మశ్నంతి దివ్యాన్ దివిదేవభోగాన్ (గీ. 9—20)

శ్లో. తేతం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
క్షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి
ఏవం త్రయీధర్మ మనుప్రపన్నా
గతాగతమ్ కామకామా లభంతే." (గీ 9—21)

నాలుగవదియగు భగవల్లోకము, అనఁగా సత్యలోకము. ఈ ప్రాకృతలోకములకు అవ్వలనుండునట్టి చిన్మయ లోకమగు చున్నది. అందు జేరినవారికిఁ బునరావృత్తి భయము లేదు.

"శ్లో. నతద్భాసయతే సూర్యోన శశాంకోన పావకః
యద్గత్వాన నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ"—(గీ. 15-6)

"ఆ పరంధామమును మనము జేరినంతట తిన్నవికిఁ గలిగెడు సంసారసంబంధమగు శోకమోహములును, కష్టములును గట్టెక్కుచున్నవి." ఆ పరంధామము బైబిలులో ఇట్లు వర్ణింపఁబడినది. "మఱియు, అచ్చట రాత్రిఅనునది లేదు; దీపమక్కఱ లేదు. సూర్యకాంతికూడ అవసరము లేదు. ఏమన, భగవం

తూఁడే అచ్చటి సమస్తమునకును కాంతి నిచ్చుచున్నాడు. అచ్చటి వారందఱును శాశ్వతముక్తులై యుందురు." (Revelation XXII-5) సోహంవాదులగు బ్రహ్మోపాస్త్యవలంబులఁగూర్చి (శ్రీ) మద్భాగవతము ఇట్లు చెప్పుచున్నది.

"శ్లో. యేఽన్యేఽరవిందాక్ష! విముక్తమానిన
స్త్వయ్యస్తభావాదవిశుద్ధబుద్ధయః
ఆరుహ్య కృచ్ఛ్రేణ పరంపదం తతః
పతంత్యధోఽనాదృత యుష్మదంఘ్రయః"

జ్ఞానమార్గము వారు అత్యున్నత ప్రదేశమగు బ్రహ్మ ధామము వఱకుఁబోయి అచ్చట వారలకు భగవద్భక్తి అనెడి ఆలంబనము దొరకకుండుటచే వారలుమఱల భూలోకమునకువత్తురని దీనిభావము. ఆత్మ (జీవ) వినాశరూపమగు నిర్వాణముక్తిగనే వారికి అవధిఅగుటచేత, ఆత్మసంబంధమును, శాశ్వతమును అగుజ్ఞాన జ్ఞాతృజ్ఞేయ రూపమగు త్రిపుటియొక్క నాశనము కోరుకువారుసదా ఉద్యుక్తులై యుందురు.

యోగమార్గమువారిని గూర్చి వేదముచెప్పునది ఏమన, వారలలోఁ గొందఱు పరమాత్మ ధ్యానపరులగుటచే మహర్లోకము, జనోలోకము, తపోలోకము, సత్యలోకమువఱకుఁబోయి, తమభక్తికి అనురూపములగు సుఖభోగములను ఆయాలోకములందుఁ గొంతకాలము అనుభవించి, మఱల మనుష్యలోకమునకు అరుదెంచి ఉత్తమకులములందు జన్మించుచున్నారు.

వారిలోఁ గొందఱు బ్రహ్మసాయుజ్యము పొందుదురనే నిర్వాణముక్తిఁ గోరుచు, బ్రహ్మజ్ఞానమును సంపాదించుకొని అచ్చటనుండి మఱల భూలోకమునకు రారు. ఈ విషయమే శ్రీమద్భాగవతమందు ఈ క్రిందివిధముగాఁ జెప్పఁబడినది.

శ్లో. [illegible]
[illegible]॥

కాని మహమ్మదీయ క్రైస్తవమతములు ఈ సిద్ధాంతమును అంగీకరించినట్లు కనబడదు. దేవుఁడు ఈసృష్టిసంతతియును ఒక్కమారే నిర్మించెనని వారు నమ్ముదురు. ఈ లోకమునఁ గనఁబడు వివిధవస్తుసంచయమును అతఁడే విభజించెననియు, ఈ లోకమునందు జన్మించిన పిమ్మటనే జీవుఁడు సత్కర్మమైనఁ జేయుటగాని, చేయఁగలుగుటగాని, సంభవించుచున్నదనియు, వారలు చెప్పుదురు. ఈ జన్మలో తాము నొనర్చిన కర్మలయొక్క ఫలమే తాము అనుభవించుటకు అర్హు లగుచున్నారు. కాని ఈ జన్మ చాలించినంతటనే జీవులకు ఫలానుభవము కలుగనేరదు. తమతమ శరీరములను విడిచిన జీవులలో పుణ్యాత్ములగువారు "ఇల్లీన్" అనుస్థలమునందును, పాపుల లగువారు "సిజ్జీన్" అను స్థలమునందును, ఖియామత్ (విచారణదినము, **Day of judgment**) వఱకును ఉందురు. ఇస్రాఫీల్ అను దేవదూత ఆనాఁడు 'సూర్' (బిగులు, **Bugle**) ఊఁదినంతనే సమాధిలోనున్న తమశరీరములలో వారుప్రవే

శించి చెప్పినట్లైన త్వరత్వరగా పడచెదరు. భూమిలోనుండి మఱల అనాయాసముగా వారలకు శరీరములు ఏర్పడుచున్నవి. ఇందుకు ప్రమాణవాక్యము ఖొరానుసందున గలదు. "(నేను) భూమి నుండియే మిమ్ములను పుట్టించితిని. మఱియుదానిలోనికే మిమ్ములను తీసికొని పోవుదును. మఱల (రెండవపర్యాయము) అందులోనుండియే మిమ్ములను తీసెదను.*" బైబిలుసందునఁ గూడ ఇట్లే చెప్పఁబడినది. "భగవంతుఁడు మనుష్యుని మట్టితో నిర్మించి వాని నాసికారంధ్రముల మూలమునఁ బ్రాణమును బ్రవేశపెట్టెను. అప్పుడు మనుష్యుఁడు సజీవుఁ డయ్యెను (Genesis II—7).

దీనినిబట్టి మృతులు విచారణాదినమున స్థూలశరీరములతో లేచినట్లు కనఁబడుచున్నది. దీనిని బలపఱచుచు ఈజిప్టు చక్రవర్తియగు "ఫిరౌను" అనువతనితో దేవుఁడిట్లనెను. "కాఁబట్టి ఈ దినమున నీయొక్క శరీరముతో నిన్ను రక్షింతును. ఇది నీ తరువాత వచ్చెడి వారలకు నిదర్శన నిమిత్తమగుచున్నది. ♦"

కాని యీ విచారణా దినమందు మహమ్మదీయశాస్త్రము ప్రకారము జీవు (రూహు) లకు స్థూలవాసన తప్పునట్లు కనఁ

* మిన్ హా, ఖలఖ్ నాకుమ్, వఫీహా, నుఈదుకుమ్, వమిన్ హా, నుఖ్ రిజ్ కుమ్, తారతన్ ఉఖ్ రా—ఖొరాను.

♦ ఫల్ యౌమ నునజ్జీక, బిబదనిక, లితకూన లిమన్, ఖల్ఫక ఆయా—ఖొరాన్.

బడదు. క్రైస్తవమతమందుఁగూడ ఆనాఁడు జీవుని (సోల్)కు ప్రపంచవాసన ఉన్నట్లు కనఁబడుచున్నది. కాని పుణ్యాత్ములగు జీవులు దివ్యరూపములతో నిత్యలోకము (బహిస్తు) లేక దేవుని రాజ్యమునకుఁబోవుదురని చెప్పఁబడినది (St. matthew XXII-30.)

మహమ్మదీయ క్రైస్తవ సిద్ధాంతముల ననుసరించి, ఏదేని ఒక కారణముచే బాల్యమునందు సాధుసంగ లాభము నొందినవాఁడు చేసిన సత్కర్మకు దేవునివలన అనంతసత్ఫలము లభించుటయు, దనప్రయత్నముకాని, తన నేరముగాని, లేశమాత్రము లేకున్నను దుష్టసహవాసము బాల్యమునందు దొరకి దుష్కర్మ యొనర్చిన వానికి అనంతమగు దుష్ఫలము లభించుటయు సంభవించుచున్నది.

సంసార మండలములోఁ బడకమునుపే జీవుల కందఱకును కర్మాచరణము కొఱకు సమానములగు నవకాశము లిచ్చి తన ఆజ్ఞలను నెఱవేర్చుపని వారలకుఁ గలిగించినపుడు తత్కార్య నిర్వాహకమందు వారలయందు నోచెడు ప్రవర్తనభేదమునుబట్టి వారలను శిక్షించుటయో మన్నించుటయో సమంజసమగుపనిఅని హిందూమతము చెప్పుచున్నది.

మహమ్మదీయ మత పరిభాషలో "రూహు" అని చెప్పబడునదియును, క్రైస్తవులచే "సోల్" అని పిలువఁబడునదియును ఒకటే అయినను హిందువులచే "జీవుఁడు" అని

పిలువబడుదానికంటె [illegible] భిన్నములుగనే కనఁబడు చున్నవి. హిందూమతము ననుసరించి జీవుఁడు భగవదంశమే అని యింతకుముందు చెప్పఁబడినది. బద్ధదశయందైనను జీవునికిఁ బ్రకృతి సంబంధము లేశమైనను లేదు. జీవుఁడు ముక్తావస్థయందు సత్యలోకమును జేరినపుడు ప్రకృతియొక్క- ఆకర్షణశక్తి కూడ వానిని ఏమియుఁ జేయఁజాలదు. "రూహు" అనునదియును, "సోల్" (Soul) అనునదియును, ప్రత్యేక తత్త్వములే అయినను భగవత్తత్త్వము కంటె భిన్నములుగ గనఁబడు చున్నవి. పునరుత్థాన (Resurrection) కాలమందుఁ కూడ ప్రపంచవాసనలు వాని నాశ్రయించి యుండుటచేఁ దా మొనర్చిన పుణ్యకర్మలకు ఫలమనుభవించుటకు బెహిష్టు లేక స్వర్గమునకుఁ బోవునప్పుడు కాని, తా మొనర్చిన పాపకార్యముల ఫలమనుభవించుటకు దోజక్ (Dojak) లేక నరకమునకు బోవునప్పుడుగాని, "రూహు", "సోల్" అనువారికిఁ బ్రకృతి సంబంధమున్నట్లు కనిపించుచుండును. పైనిఁజెప్పిన స్వర్గ రూప నిత్యలోకము (Heaven, paradise) కంటె శుద్ధజ్ఞాన మయమగు అవస్థానము హిందూ మతమునందు జెప్పఁబడి నది. కావున హిందూమతము ననుసరించి జీవుఁడును దేవుఁడును నొకశుద్ధావస్థయందు కలియుటకు గాని జీవుడు అచ్చట నిత్యదాస్యవృత్తి నవలంబించి దేవునికి శుద్ధభక్తి యొనర్చుటకు గాని, సంపూర్ణమగు అవకాశము కలుగుచున్నది.

దీనినిబట్టి చూడఁగా మహమ్మదీయ క్రైస్తవ మతములకు సంబంధించిన శ్రుతివాక్యములయందు అసంపూర్ణత్వమైన ఉండియుండవలెను; లేదా, ఆవాక్యములకు విపరీతార్థమైనను గల్పింపఁబడి యుండవలెను; లేదా, ఈరెండునుగూడ వాస్తవములై ఉండవలెను. బాగుగఆలోచించి నప్పుడు ఈ రెండుఁగూడ వాస్తవములనియే చెప్పవలసి యుండును. ఏమన, శ్రౌతవాణి, (Revelation) వినువారలకు గల పారమార్థికాధికారము ననుసరించి ప్రవర్తించును. కావుననే క్రీస్తుప్రభువు మహమ్మదుకూడఁ దమ శిష్యులకు ధర్మబోధ సేయుచుఁ దాము వారలకుఁ జెప్పిన దానికంటె పేయింతలు ధర్మవిషయము ఇంకను మిగిలియే ఉన్నదని చెప్పిరి. భగవంతునితో ముఖాముఖిగ సంభాషించుటకుఁ దగినంత ఆత్మశక్తి కలవాఁడే భగవత్సంకల్పములను ఎఱుంగఁ గలిగియుండును. అతఁడే భగవద్వాక్యము లనఁబడు శ్రుతివాక్యముల యొక్క సరియైన అర్థము తెలిసికొనఁ గలిగియుండును.

ధర్మసమ్మతమగు ప్రతిమతమందును దన్మతావలంబులు (1) అంతర్ముఖులనియు, (2) బహిర్ముఖులనియు, రెండువిధములుగ ఉందురు. అంతర్ముఖులు శ్రుతివాక్యములను, గురువాక్యములను లెస్సగ అర్థము చేసికొనఁ గలిగినంత ఆత్మశక్తి కలిగియే ఉందురు; వారు ఎల్లప్పుడును, అల్పసంఖ్యాకులుగనే యుందురు. కాలక్రమమున వారల సంఖ్య మఱింత మఱింత

స్వల్పమగుచుఁ బోదకు సత్పురుషులను నిలిచియుండక పోవచ్చును. వారలసంఖ్య తగ్గుచున్నకొలంది మతకర్మము చెడుటయు, సత్యము మాఱుపడాయుటయు సంభవించెను. తుదకు ఆమతము మర్మరహితమే యగుచున్నది. అప్పుడు దుర్మతావలంబులు తమ మతము గొప్పదని చాటుచుండి కొని, తమ మతము బోధించు ధర్మవిషయములు తమకే తెలియకుండుటచే వాని రక్షణగూర్చి వివాదపడుట యంతయు నుండదు. వస్తువును విడిచి దాని పేరు కొఱకుఁ బ్రయాసపడుటయే యది. తమ మతగ్రంథములందుఁ జెప్పిన విధులను చాలునవాలు చేసియు, స్వకార్య సాధనము కొఱకు వానికి విపరీతార్థములు కల్పించియు, తుదకు మతమును బూర్తిగ ధ్వంసము చేయుదురు. బహిర్ముఖుల లక్షణము ఇట్టిదే.

మన మతమునకు సంబంధించిన వని చెప్పుచు అనేకు లాచరించు ఘోరములును, హింసాత్మకములును అగు కర్మలు శాస్త్రవిధికి వ్యతిరేకముగఁ జేయఁబడిన కర్మలే అగుచున్నవి. వీనికంతటికిని అర్థకాములును, బరమార్థ శూన్యులును, బండితమ్మన్యులును అగు గురునామ ధారులే ఉత్తరవాదులు. ఈ కాలమున సద్గురువు దొరకుట అంత సులభమగు పని కాదు.

ఇతరుల కెట్టిమేలు చేయవలెను?

"ఇతరులకు మేలు చేయుము" అనెడివాక్యము ప్రసిద్ధ వాక్యమే. ప్రతిమనుష్యుఁడును ఇది తాను ఎఱిఁగియున్నట్లును, దీనిని అనుసరించు చున్నట్లును, గూడ నటించుచుండును. కాని నిజముగ ఎవరును దీనిని ఎఱిఁగి యుండుటయు లేదు, అనుసరించుటయును లేదు. "ఇతరులకు మేలుచేయుము" అను వాక్యమునందలి తత్త్వము అంత సులభముగ బోధపడునది కాదు. కావున భక్తిమార్గము ననుసరించి ఈవాక్యమును ఇచ్చట విమర్శింతము.

ఈ వాక్య విమర్శనమందు ఐదు సమస్యలు బయలు వెడలు చున్నవి. వానిని మనము సూక్ష్మముగ విచారించ వలసి యుండును. అవి ఎయ్యవి అనిన :

1. ఇతరులకు ఎట్టిమేలు చేయవలెను ?
2. మేలుపొందవలసిన ఇతరులు ఎవరు ?
3. ఇతరులకు మేలుసేయుపనికి ఎట్టివారు తగినవారు ?
4. ఇతరులకు మేలుచేయుట ఎట్లు ?
5. ఎట్లు ఇతరులకు మేలుసేయవలెనో బోధించువారు ఎవ్వరు ?

ఈ రెండు సమస్యలును ఒకదానితో నొకటి సంబం ధించి యున్నందున ఒకదానిని విమర్శించునప్పుడు మఱి యొకదాని విమర్శనముగూడ అందులో కలిసిపోవుచుండును. ముందుగ వానిలో మొదటి రెండు సమస్యలను విచారింతము.

ప్రపంచములో "మేలు" అను శబ్దమునకు "ఇతరులు" అను శబ్దమునకును, మనుష్యులు తమకుఁగల భిన్నాభిప్రాయము లను బట్టి వేఱు వేఱగు అర్థములను జెప్పెదరు. మిక్కిలి స్వార్థపరుఁడగు మనుష్యుఁ డెన్నఁడు అతఁడు తనను గూర్చి తప్ప ఇతరులను గూర్చి తలఁపనే తలఁపఁడు. అతఁడు తనకొఱకే జీవించుచుండును. హాయిగఁ దినుటయు, త్రాఁగుటయు, దిరుగుటయు, అనునవే అతని జీవితాదర్శములు. ఇట్టిజీవితము ఇతరులకు ఆదర్శప్రాయముగ నుండవచ్చునా ? అట్లుండుటకు ఎంత మాత్రమును దగదు. ఏమన, అట్టివాని జీవితము పశు ప్రాయమును, నిరంకుశమును అగుచుఁ బరబాధకముగ ఉండును. తనవిషయభోగములు తాను సాధించుటలో ఇత రులకుఁ గలుగు కష్టసుఖములతో అతనికిఁ బనిలేదు. ఇంతే కాక తన శరీరమునకును, మనస్సునకును మేలు చేయుటలో ఈ రెండింటిని అధివసించి యున్న తన ఆత్మయొక్క మేలు సంగతి తలఁపనైనఁ దలఁపఁడు. కాఁబట్టి ఇట్టి స్వార్థపరుఁడు "మేలు" శబ్దమునకును, "ఇతర" శబ్దమునకును జెప్పెడి

అర్థము మిగుల సంకుచితమైనది అగుటచే అది మన జీవిత మునకు ఆదర్శమే కాదు.

ఇఁకమఱియొక విధమగు జీవితమును విచారింతము. తనగుఱ్ఱమందు అపారమగు మోహముగల ఒక మనుష్యుఁడు ఉన్నాఁడనుకొందము. "ఇతర" శబ్దమునకు అతఁడు చెప్పెడి అర్థము గుఱ్ఱమే. అతని జీవితమంతయు, ఆగుఱ్ఱమునకు మేఁత బెట్టుట యందును, దానికొఱకు చక్కని జీనులు సంపాదించుటయందును, దానినిఁ బుష్టముగను, బలిష్ఠముగను జేయుట యందును, వినియోగపడుచుండును. ఇది సార్థక జీవనమా? ఎంతమాత్రమునుగాదు. ఇందుకుఁ గారణములు ఏవవిన, దాను ఒక్కఅశ్వమునే పోషించుచు ఇతరాశ్వము లను పోషింపకుండుట మొదటి కారణము. ఆగుఱ్ఱమును పోషించుట వాస్తవముగఁ దన మేలుకొఱకేగాని దానిమేలు కొఱకుఁ గాదనుట రెండవ కారణము. తాను ఆ గుఱ్ఱమును పోషించుటలో దాని అంగీకారము ఏమాత్రమైనను లేనందునఁ దన పోషణవిధానము దానికి మేలుచేయుటకు బదులు కీడుచేయవచ్చుననుట మూఁడవకారణము. తాను గుఱ్ఱము యొక్క శరీరమునకు మాత్రమే మేలుచేసి దాని ఆత్మకు మేలుచేయకుండ విడిచెననుట నాలుగవకారణము. తనకు ఆగుఱ్ఱముపై వెఱ్ఱిమోహము కలిగి యుండుటచేఁ దనకే తీఱని ముప్పు కలుగుచున్నదనుట అయిదవకారణము. తీఱని ముప్పు

ఏమనిన: మన శాస్త్రములందలి వాక్యములు యథార్థము లైనచో జడభరతునికథయందువలె అతఁడు మఱల జన్మించి నపుడు సుట్టును జన్మమేకదా ఎత్తవలసి యుండును ?

ఇఁక మఱియొక విధమగు జీవితమును విచారింతము. తనకుటుంబమును బోషించుకొనుచున్న ఒక గృహస్థుఁడున్నాఁ డనుకొందము. "ఇతర" శబ్దమునకు ఇతఁడు చెప్పెడి అర్థము అంత సంకుచితమైనదికాదు. కొంత విస్తృతిగలదిగనే అగు చున్నది. "ఇతరులు" అనఁగా ఇతని తల్లి, తండ్రి, భార్య, బిడ్డలు, పశువులు మున్నగు వ్యక్తులని అర్థము. వీరలనే మనము ఆత్మశేషభూతులని చెప్పుచున్నాము. వారికి అతఁడు అన్నము పెట్టియు, వస్త్రములిచ్చియు, ఇంకను ఇతరసౌకర్య ములొనఁగూర్చియు, వారికి అన్నివిధములచేతను సుఖము గలిగించుటకే ప్రయత్నించుచుండును. ఈ జీవనము ఆదర్శ ప్రాయమైనదా ? కాదు. ఇతర శబ్దమునకును, మేలు శబ్దము నకును అర్థము అతనికిఁగూడ సరిగా తెలియనట్లే. పైనిఁ జెప్పినఁ గారణములను బట్టియే అతని జీవితమందుఁగూడఁ బక్షపాతబుద్ధియు, అసంపూర్ణతా దోషమును గూడఁ జూపట్టుచున్నవి. తన కుటుంబమునకు దాను ధర్మాధికారి అగుటచేఁ దనకుటుంబమువారికిఁ బరమశ్రేయస్సు గూర్చు టయే అతనికి అవశ్యకర్తవ్యము. అట్టి తనవిధితాను చక్కఁగ నిర్వహింపనందునఁ దనకుటుంబములో ఎవరికైన ఎట్టి ఆపద

వచ్చినను దాను అందులకుఁ దప్పక ఉత్తరవాది అగు చున్నాఁడు.

ఇఁక వేఱొక విధమగు జీవితమును విమర్శింతము. గోవధముగూర్చి వివాదపడుచున్న ఇద్దఱు మనుష్యులు ఉన్నా రనుకొందము. అందులో ఒకఁడు తనమత గ్రంథములు గోవ ధను అంగీకరించుటచే గోవును జంపుటకుఁ దనకు హక్కుగల దని వాదించును. రెండవవాఁడు తనమతము గోవధను నిషే ధించుచున్నది కావున దానికిఁ దాను అంగీకరింపనని వాదిం చును. తమ వాద ప్రతివాదములలోఁ బాల్గొనుటకును, దమ తమ పక్షములను బలపఱచుటకును, వీనికిఁ గొందఱు శిష్యు లును, వానికిఁ గొందఱుశిష్యులును ఉండవచ్చును. ఈజీవనము సార్థకమైనజీవనమా? కాదు. ఎంతమాత్రముగాదు. ఇది నింద్య మగు జీవనమని కూడఁ జెప్పవచ్చును. ధర్మజీవనమునకు ఘాతుకకృత్యములతో ఎట్టి సంబంధమైన ఉండునా? పశుహిం సలు, జీవహింసలు మున్నగువానిని ఏమతముకూడ ఆమో దించదు. ఆవును జంపుట ఒకానొకనికి ఆనందదాయకముగ ఉండిన ఉండవచ్చునేమో కాని ఎట్టి పరిస్థితి యందైనను దాను వానిచేఁ జంపఁబడుటకు ఆ ఆవు అంగీకరించునా? అట్లు చంపఁబడుచున్నపుడు ఆ ఆవు ఆనందించునా? ఇది ఇట్లుండ నిమ్ము. తమ ధర్మశాస్త్రము ననుసరించి గోహింస నింద్య మని తెలుచున్నను దానికై దగవులాడుట మాత్రము

సమంజసమగు కార్యమా ? కాదు. ఏమన, దయా గుణము అంగీకరించుచున్నదని కాని, తమ ఆహారము కొఱకని గాని, ఇతరజీవరాసులను జంపి తినుటకుఁ దమకు హక్కు కలిగి యున్నదని ఒకరు చెప్పినపుడు, ఆ కారణములను బట్టియే ఇతరమతస్థుఁడు ఆవును జంపునపుడు వానితో ఇతఁడు ఏ మొగము బెట్టుకొని తగవాడఁగలఁడు? కాని ఒక జంతువు తనకు నిరుపయోగమైనది గనుక దానిని నశింపఁ జేయుచున్నానని ఒకఁడు చెప్పవచ్చును. ఇట్లు చెప్పుటకూడ అతని పక్షపాతబుద్ధిని, స్వార్థపరత్వమును మాత్రమే వెల్లడించుచున్నది. తనకుఁ బనికివచ్చినంతకాలమే ఒక పశువును ప్రాణముతో నుంచుటయు, దనపని దీఱినంతనే దానినిఁ జంపివేయుటయు, ధర్మసమ్మతములగు కార్యములు కావు. ప్రాణముతోనున్న ప్రతివ్యక్తియు దాని యిచ్ఛచొప్పున అది జీవించుటకు దానికి హక్కు గలదు కాని, అది యింతకాలము మాత్రమే జీవింపవలెనని నిర్ణయించుటకు, ఎవ్వరికిని హక్కు లేదు.

ఇఁకను ఒక స్వదేశాభిమాని జీవితమునువిచారింతము. స్వదేశాభిమాని తన దేశక్షేమము కొఱకు పడెడి కష్టములకు మితి ఉండదు. అతని స్వార్థత్యాగమును జూచి తన దేశము నందు అతనినిఁ బ్రేమింపనివాఁడు ఉండనే ఉండడు. కావున, ఈ జీవనమైనను మనకు ఆదర్శజీవనము కాదా? కాదు. పైకి

స్వార్థరహితముగఁ గనఁబడెడి అతని జీవితమందుగూడ స్వార్థ పరత్వము ఇమిడియే యున్నది. తాను ఏఅభిమానముచేఁ దన దేశమునకై యుద్ధము చేయుచున్నాఁడో, అట్టి అభిమానమే కలిగి యుండుటచే ఇతర దేశస్థులు కూడఁ దనతోఁ బ్రతిఘటించ వచ్చును. తన దేశమును మఱియొకని బారినుండి రక్షించుటకుఁ బ్రయత్నించువానికి ఎంతటి అభిమానము కలదో, తన దేశ క్షేమమునకై మఱియొక దేశమును దనస్వాధీనమందుంచు కొను వానికిఁగూడ అంతటి దేశాభిమానమే కలదు. కావున ఇట్టి విరుద్ధభావములుగల ఆ ఇరువురను ఎవరు తృప్తిపఱుప఼గలరు? ఇందులో ఒకనిమేలు మనము చూచినప్పుడు రెండవవానికి అది కీడేఅగుచున్నది. కావున ఇట్టి జీవనము కూడ సంకుచితజీవనమే. దీనిచేఁ బరమశ్రేయస్సు సాధింపఁ బడ నేరదు.

ఇఁకను ఒక శాస్త్రవేత్త జీవనమును విమర్శింతము. ఒక గొప్పశాస్త్రజ్ఞుఁడు తనకుఁ గల అద్భుత మేధాశక్తివలన అనేక నూతనవస్తువులను గల్పించుటచేఁ బ్రపంచమునకు అంతకును అపారమగు సేవ యొనర్చుచున్నాఁడు. కావున "ఇతర" శబ్దముచే అతఁడు సర్వప్రపంచమనియే అర్థము సేయును. కాని అతని ప్రపంచసేవవలన మానవకోటికిఁ బరమశ్రేయోరూపమగు మేలు కలుగుచున్నదా? కొంచెము విచారించినచో అట్టిమేలు కలుగలేదనియే స్పష్టపడును.

రసాయనశాస్త్ర సాహాయ్యముచే ఒకఁడు నీలిమందు కని పెట్టెను. అందుచే నీలిచెట్లను పెంచి మందు తయారు చేయుచున్నవారికి ఘోరమగు నష్టము కలిగి వారి వ్యాపార మంతయు ధ్వంసమయ్యెనా లేదా ? వస్త్రములు నేయుటకు యంత్రములు నిర్మింపఁబడుటచే ఎన్ని మగ్గములు పాడువడి వంటచెఱకు క్రింద వినియోగమయ్యెనో మనకుఁ దెలియదా? పొగబోడలు నిర్మింపఁబడిన తఱువాత నాటుపడవలను గడపు వాండ్రకు కూటికో డుమ్ము పడలేదా ? కాబట్టి ఒక్కొక్క నూతనకల్పన ఒక్కొక్క జాతి మనుష్యులకు వృత్తి నాశనమును, జీవనభంగమును గలిగించుచునే ఉన్నది. నూతన వస్తునిర్మాణముచే బాగుపడెడివారలు అల్పసంఖ్య గలవారే. కావునఁ గల్పితవస్తువులు లేనంత మాత్రమున ప్రపంచ వ్యాపారమునకు ఎట్టి కొఱఁతయుఁ గలుగనేరదు. ఈ కల్పితవస్తువులు ధనవంతులను మఱింత ధనవంతులుగను, ధనహీనులను మఱింత ధనహీనులుగను మాత్రము చేయు చున్నవి. ధనమంతయును ఏ స్వల్పసంఖ్యగలవారికో చేరి పోవుటచే దేశమున మోసము, దొంగతనములు, దోపిడులు, హత్యలు మున్నగునవి నిరాఘాటముగ ప్రబలుచున్నవి. కావున శాస్త్రవేత్తల నూతన నిర్మాణములచేఁ బ్రపంచము నకుఁ గలుగుచున్న నాగరికత ఎందఱి జీవనములనో తీయు చున్నది. "గతకాలము మేలు వచ్చుకాలముకంటె" నని ప్రజ

లందఱును ఘోషించుటకు ఇదియే కారణము. సకలవస్తు సమృద్ధిగల గత కాలమువంటికాలము మఱల ఎప్పుడు వచ్చునని ప్రజలు చూచుచున్నారు. ప్రజలకుఁ ముఖ్యముగఁ గావలసినది ఆహారముకాని నాగరికత కాదు. కడుపునిండఁ దమకుఁ గూడు దొరికినచో ఈ నాగరికతను ఎవరు దక్షిణ పెట్టికూడ ఎవరు కోరితే వారికి దానిని సంతోషపూర్వకముగ ధారవోయుదురు.

ఇంతవఱకు మనము భుక్తివాంఛగలవారలు ఏది మేలని చెప్పుచున్నారో దానినిఁగూర్చి విచారించితిమి. ఇప్పుడు ముక్తివాంఛ గలవారు "మేలు" శబ్దమునకు ఏ అర్థము చెప్పుచున్నారో దానిని విచారింతము.

భోగివలె కేవలముక్తివాదిగూడఁ బ్రపంచముతన చెప్పుచేతలలోఁ దిరుగునని అనియే భావించుచుండును. ప్రపంచమందుగల సకల వస్తువులును దాను జెప్పినరీతిగ ఉన్నవనియే వాదించును. ఇరువురును సుఖము గోరువారే; ఇరువురును దుఃఖమువలదనువారే; కాని భోగి దుఃఖనాశముకొఱకు సదా కృషిచేయుచుండును. కేవల ముక్తివాది దుఃఖము అనునది లేనేలేదుఅని వాదించును. ప్రపంచమునకును, దానినిభోగించెడి తనకును అస్తిత్వము లేదనియు, అంతయు భ్రాంతి కల్పితమనియు, భ్రాంతియే మాయ అనియు వాదించును. ఈ మాయ తొలఁగినచోఁ బ్రపంచము ఉండదు. దానినిఁ జూచువాఁడు కూడ

ఉండదు. అప్పుడు, "ఇతరులు" అనెడి శబ్దమే లేదు. కావున ఇతరులకుఁ జేయవలసిన మేలు గూర్చి ప్రస్తావించుటకే అవకాశము లేదు. ఇట్టి జీవనము ఆదర్శ జీవనమని చెప్పఁగునా! చెప్పఁగూడదు. ప్రపంచమునందలి వస్తుజాల మంతయు మనము ఉండమనిన ఉండునదియును, పొమ్మనినఁ బోవునదియును గాదు. దానికి అస్తిత్వము ఉండియే యుండవచ్చును. అట్లయినచో అది లేదని చెప్పుట వాచా దోషమును, ఒకప్పుడు ప్రమాదకరమును గూడ అగుచున్నది. కావున భుక్తి-విరామ-ముక్తి గోరు వాని జీవనమునకు నిలుకడ లేదు. అతని జీవనము సర్వజన వాంఛనీయమగు ఆదర్శ జీవనము కాదు.

ఇప్పుడు భక్తాచార్యుల సిద్ధాంతమును అనుసరించి ఏది ప్రపంచమంతకుఁ బరమ శ్రేయోదాయక మగుచున్నదో దానినిఁ గూర్చి విచారింతము. వారు దేనిని పరమ కళ్యాణప్రదముగ భావించుచున్నారో అది ఈ క్రింద నుదాహరించిన దానినిఁ బట్టి తెలియ గలదు.

గీ. అవనిఁ బల్లెలఁ బట్టణము లందు నేగి
నామమొగిఁ బ్రాకు; భాగ్య భూమి జనులు
తాము తొలి శిక్షనొంది యితరుల కపలఁ
బరమ కళ్యాణమును గూర్పఁ బాడి యగును.

భగవన్నామప్రచారముచేతను, భగవన్నామసంకీర్తనము చేతను మానవకోటికిఁ బరమ కళ్యాణము చేకూరు చున్నదని

యు, తాము ముందుగా అర్హత సంపాదించినగాని నామ ప్రచారముచేయుటకు ఎవ్వరికిని అధికారములేదనియు. దీని అర్థము. నామప్రచారముగూర్చి ఖొరానునందును, బైబిలు నందునుగూడఁ జెప్పబడినది. "దయాసముద్రుఁడగు భగవంతుని 'అల్లా'అని పిలిచినను సరే. 'అబ్రహామ్'అని పిలిచినను సరే. అతనికి అనేక దివ్యనామములుగలవు మిక్కిలి బిగ్గఱగఁ గాని, మిక్కిలి మెల్లగఁగాని కాకుండ భగవన్నామమును కీర్తింపుము." అని ఖొరాను చెప్పుచున్నది. "భగవంతుని స్తుతింపుము. భగవన్నామమును కీర్తింపుము. భగవల్లీలలను ప్రజలకు వినిపింపుము. భగవన్నామము సర్వోత్కృష్టమైన దని వారలకుఁ జెప్పుము." అని బైబిలు చెప్పుచున్నది. (Isaiah XII-4)

నామప్రచారమన నేమియో ఈ క్రింద వివరింపఁబడుచున్నది.

1. అధికారము గలవారివలన భగవన్నామమువినుట.

2. భగవన్నామమును కీర్తించుట.

3. భుక్తిముక్తి వాంఛలు లేకుండ భగవదనుగ్రహముకొఱకై ప్రార్థనమొనర్చుట.

4. భగవత్సందేశము అర్హులగువారికి బోధించుట.

5. భగవత్సందేశ బోధనమునకు వలయు సౌకర్యములను గూర్చుట.

6. శక్తిసంచారము చేయఁగల భగవద్భక్తులను సేవించుట.

7. భగవత్సేవకొఱకు ఇతరులవలన ఉపాయనములను గొనుట.

8. పైని చెప్పిన కార్యములు చేయుటయందు ఇతరులకుఁ దోడ్పడుట.

భగవంతుఁడు మహద్వస్తువు లన్నిటికంటె మహత్తరమగు వస్తువు; అణువుకంటె అణువుకూడ అగుచున్నాఁడు. అతఁడు అన్నిటియందును గలఁడు. అన్నియు అతనియందుఁ గలవు. అతనిని సేవించినచో అన్నియు సేవింపఁబడినట్లే. అతనిని సేవింపకున్న నేదియు సేవింపఁబడనట్లే. చెట్టుమొదట నీరుపోసినచో దాని ఆకులును కొమ్మలునుగూడ ఎట్లు తత్ఫలమును అనుభవించుచున్నవో, అట్లే భగవత్సేవనముచే సర్వచరాచరసేవనమగుచున్నది. భగవద్దాస్యమే పరమనిశ్శ్రేయసకరమగుచు మానవకోటికిఁ బరమకళ్యాణ మొనఁగూర్చుచున్నది.

ఈవిధమగు భగవత్సేవనమును గూర్చిన అద్భుతమగు ఉదాహరణము మహాభారతమందు ఒకటి కలదు. దుర్యోధనునకుఁ బాండవులయెడ అధికద్వేషము కలిగియుండుటచే అనేక మాయోపాయములు పన్ని వారలను రాజ్యభ్రష్టులనుజేసి అడవికిఁ బంపెను. వారలు అరణ్య-

వాసముచేయు చుండగా అచ్చటనున్న వారేల సుఖముగ నుండవలెనను దురుద్దేశము కలిగి వారిని నాశనముచేయ వలెనను కోర్కెతో ముక్కోపియగు దుర్వాసమహర్షిని రావించి తనశిష్యులతోఁ బాండవుల యొద్దకుఁబోయి ఒక్క దినము వారికి అతిథిగఉండి రమ్మని ప్రార్థించెను. పాండవ పత్నియగు ద్రౌపదికి మాత్రము తానుభోజనము చేయక పూర్వము ఎందఱు అతిథులు వచ్చినను దానువండిన స్వల్ప వంటకము తోనే వారి నందఱిని దృప్తి పఱుపఁగల అమానుషశక్తి గలదు. కాని ఆమెభుజించిన వెనుక ఆశక్తి ఆమెవద్దనుండదు. తన అరువదివేల శిష్యులను దోడ్కొని దుర్వాసుఁడు పాండవుల కడకు వచ్చువఱకు ద్రౌపది భోజనముగూడఁ బూర్తి అయ్యెను. ముక్కోపి యగు దుర్వాసుఁడు తమ్ము దప్పక శపించునని భయపడి, ద్రౌపది అప్పుడు కృష్ణుని ప్రార్థించి దుర్వాసునిఁ జూచి తానును శిష్యులును స్నానముచేసి భోజనమునకు రావచ్చునని చెప్పెను. ఇంతలోఁ గృష్ణుఁడు ద్రౌపదికిఁ బ్రత్యక్షమై ఆమెవండిన పాత్రలలో ఏమైనమిగిలియుండిన యెడలఁ దనచేతిలోనుంచు మని కోరెను. పాత్రలుశోధింపఁగా శోధింపఁగా ఒక కూరాకు ముక్కుకు ఒకపాత్రయందు అంటుకొని యుండెను. కృష్ణుఁడు దానిని భుజించి సంతృప్తుఁడయ్యెను. అతఁడు సంతృప్తుఁడు కాఁగానే, దుర్వాసునియొక్కయు, అతని శిష్యులయొక్కయు

కడవులు షడ్రసోపేతములగు భోజనపదార్థములతో నిండి క్రిక్కిఱిసిపోయెను. పాండవుల యింటికిఁబోయి వారువడ్డించిన పదార్థములు తినఁజాలక పోయినచో వారు అపహసింతురను బిడియముతో దుర్వాసుఁడును, శిష్యులును, దామువచ్చిన దారినేపోయిరి.

ఇట్టి ఉదాహరణమే రామాయణమందుగూడ ఒకటి కలదు. విష్ణుని అవతారమగు శ్రీరామచంద్రమూర్తి లంకకుఁ బోవుటకు ఒకసేతువు గట్టఁ గోరెను. అతఁడు దానిని సంకల్పించినంతమాత్రమునఁ జరాచర ప్రపంచమంతయు అతనిని సేవించుటకే సిద్ధపడెను. సముద్రము తరంగశూన్యమై నిశ్చలమయ్యెను. ఱాళ్లు నీటిలో మునుఁగకుండెను. ఉడుతకూడ గడ్డియు, ఇసుకయుఁ దెచ్చి యిచ్చుచుండెను. ఈ విధముగ సేతుబంధనము అతిస్వల్పకాలములోఁ బూర్తి అయ్యెను.

ఈ ఉదాహరణములనుబట్టి ఒక్కపరమతత్త్వమే సకల చరాచరములందును వ్యాపించి యున్నదనియు, ఆ తత్త్వస్వరూపుఁడు తృప్తినొందినపుడు సకలప్రపంచమును దృప్తినొందుచున్నదనియు, అతఁడు సేవింపఁబడుచుండ సర్వమును సేవింపఁబడుచున్నదనియు, అతఁడు ఎట్టి సేవ నర్థించినను విశ్వమంతయు, అతనికి దానిసర్వై ఉండుననియు స్పష్టపడుచున్నది.

భగవద్దాస్యమే జీవస్వధర్మమని భక్తాచార్యు లందఱును ఏకగ్రీవముగ బోధించిరి. జీవుఁడు మనుష్యరూపము వహించినను, వృక్షరూపము వహించినను, శిలారూపము వహించినను, పరమపురుషుని సేవించుటే అతని ముఖ్యధర్మమగుచున్నది. భగవత్సేవనమందే జీవుని జీవత్వము చరితార్థత నొందుచున్నది. భోగబుద్ధిచే గలిగిన భగవత్సేవోన్ముఖత వలన దనకు స్వస్థానమగు ఏ చిన్మయలోకమును మున్ను దానుగోలుపోయెనో, ఆలోకమును మఱలభగవత్సేవచేసియే సాధింపవలసియున్నది. కావున దేహమునకుఁ జేసిన మేలు సర్వోత్తమమైన మేలుకాదు. అట్లేమనస్సునకుఁ జేసిన మేలు కూడ సర్వోత్తమమైనదికాదు. ఆత్మకుజేసిన మేలే వాస్తవమగు మేలగుచున్నది. అదియే పరమనిశ్శ్రేయసము. తాను స్వయముగ భగవంతుని సేవించుటయు, ఇతరులు భగవంతుని సేవించునట్లు చేయుటయు, ప్రతిమనుష్యునకును ప్రధానవిధి యగుచున్నది. భగవత్సేవామార్గమునుండి ఎట్టివాఁడును చలింపరాదు. చలించినచో మనము ఏకకాలమునందే రెండు నేరములు చేసినవారమగుచున్నాము. మనము ఆత్మనాశన మొనర్చుకొనుట ఒకనేరము. ఒకవిధముగ ఇతరుల ఆత్మను గూడ మన అక్రమప్రవర్తనచే నశింపఁజేయుట రెండవనేరము. ఇట్లే మన ఆహారముకొఱకు ఏజంతువును జంపినను ఒక్కుమ్మడి రెండు నేరములు చేయుచున్నాము. వంటకట్టెలకొఱకు

చెట్లను నఱికినప్పుడు కూడ అపరాధద్వయమునే చేయుచున్నాము. ఇల్లుకట్టుటకు మ్రాలనునఱికినప్పుడుగూడ అపరాధద్వయమునే చేయుచున్నాము. త్రాగుటకు నీరుతోడినప్పుడు గూడ అపరాధద్వయమునేచేయుచున్నాము. ఈ కార్యములన్నియునుభగవదర్పణముగనుభగవత్ప్రీతికొఱకును చేయకున్నచో ఈరెండువిధములగు నేరములును సంభవించుచునే యుండును. వంటచేయువాఁడు భగవంతునికొఱకే వంటకము వండ నగును. నీరుతోడువాఁడు భగవదుపయోగమునకే నీరుతోడ నగును. చెట్లునఱకువాఁడు భగవదుపయోగమునకే అట్లు చేయునగును. గృహనిర్మాత భగవన్నివాసము కొఱకే గృహమునిర్మింపనగును. భూమిని దున్నువాఁడు భగవత్సేవ కొఱకే అట్లుచేయ నగును. శాస్త్రవేత్తకూడఁదన నూతన నిర్మాణములను భగవంతుని ప్రీతికొఱకే నిర్మింపనగును. ఈ విధముగ విశ్వమంతయు కేవల భగవన్మందిరమగుటయు, విశ్వమండలిసమస్త జనులునుదమవృత్తి ధర్మములను భగవత్సేవా రూపమున నొనర్చుటయు, అవశ్య కర్తవ్యములు. అట్లొనర్చినచో అవియే జీవుఁడు మున్నుఁ దానుగోలుపోయిన స్వధర్మజ్ఞానము మఱల అతనికి సిద్ధించుటకుఁ గారణము లగుచున్నవి.

"యస్యాంతస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతం,
స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః" (గీ.8-22)

అను గీతావాక్యము ఈవిషయమునే చెప్పుచున్నది, మానవుల భక్తిలక్షణము తాముచేయు కర్మలను అనుసరించి యుండదు (గీ. 2-49) ఏకర్మలు సర్వేశ్వర ప్రీతికొఱకుఁ జేయఁబడుచున్నవో ఆ కర్మలు వారు అతనికొఱకొనర్చి అతనికి దాసులే అగుచున్నారు. సమస్త విశ్వమును పాలించువాఁడు పరమేశ్వరుఁడు, అతఁడే యజ్ఞేశ్వరుఁడును, యజ్ఞభోక్తయును (గీ. 9-24) మనము ఏది ఆలోచించినను, ఏది భుజించినను, ఏకర్మ నొనర్చినను, అవి అన్నియుఁ ఈశ్వరార్పణముగనే చేయవలెను. (గీ. 9-27) లేనిచో, మనము అతని పదవిని అన్యాయముగ ఆక్రమించిన వారమగుచున్నాము. అర్పణ విధానము నిర్ణయించుటకు, అనఁగా, ఏది అర్పింపనగునో, ఏది అర్పింపరాదో తెలియుటకు మనము శాస్త్రమునే ప్రమాణముగ భావింపవలసి యుండును. (గీ. 16-24). శాస్త్రసమ్మతములు కాని కర్మలుగాని, ఆలోచనలుగాని చేయరాదు. అట్లొనర్చినచో అవి భగవత్ప్రీతి కొఱకుఁ గాక భోగబుద్ధితోఁ జేయఁబడినవే అగుచున్నవి. వాని వలన ఎట్టిసుఖమును గలుగనేరదు. శాస్త్రము భగవదిచ్ఛా స్వరూపము. కావున శాస్త్రవిధికి వ్యతిరేకముగ మనము అతనికి ఏమి అర్పించినను అది అతనికి గ్రాహ్యము కాదు. (గీ. 16-23). భగవదాజ్ఞ నొనర్చుటయే భగవత్సేవా లక్షణము.

దేశభక్తుఁడు ఏస్వాతంత్ర్యము తన దేశమునకుఁ గలుగ వలెనని హోరాహోరిగఁ బోరాడుచున్నాఁడో, ఆ స్వాతంత్ర్యము ఒకానొక విధమగు బంధనము యొక్క రూపాంతరమే అని తెలియనగును. ఈ ప్రపంచమంతయు ఒక చెఱసాల. స్వాతంత్ర్యము అనునది ప్రపంచ ధర్మమునకు అన్వయించు పదముకాదు. విశ్వమంతయు బంధనమయమే. ప్రపంచసుఖమును గోరుట అనిన ఒక బంధమును విడిచి వేఱొక బంధమును గోరుకొనుటయే. మనము ఈ చెఱసాలలో ఉన్నంతకాలమును స్వేచ్ఛ అనుమాటకుఁ జెఱసాల లోని ఒక గదినుండి మఱొకగదికి మాఱుచుండుట అనియే అర్థము. మనము ఏ ఐహిక సుఖములకొఱకుఁ బోరాడుచుందుమో, ఆసుఖభోగములే మనలను మఱల బంధించుచుండును. ఒక సుఖమును భోగింపఁబోయి తుదకు ఆసుఖమునకే మనము దాసుల మగుచున్నాము. “భోగా న భుక్తా వయమేవ భుక్తా” అని ఒక అనుభవశాలి చెప్పియున్నాఁడు. ఈవిధముగఁ బ్రపంచ స్వేచ్ఛా కాములమగు మనము బంధన పరంపరనే పొందుచున్నాము. ఇదే మనకు భగవంతుఁడు సంకల్పించిన దండనము. ఈ ప్రపంచమునందు ఈ బంధనములకు అంతములేదు. వీనినిఁ దప్పించుకొనుమార్గముకూడ లేదు. కావున సౌఖ్యములగు ఈ తాత్కాలిక లాభములపై మనకుఁ గల దృష్టిని మఱలించుకొనక తీఱదు. ప్రపంచదృష్టిని విడిచి

విస్మయదృష్టితోఁ జూచినపుడు విశ్వమంతయు మనకుఁ బ్రేమ మయముగా అగపడును. కనుకఁ బ్రేమైకదృష్టితోఁ మనము ప్రపంచమును దిలకించినప్పుడే ప్రేమసముద్రుఁడగు భగవంతునివంశమువారమని మనము చెప్పుకొనుటసార్థకమగును. "మనము భగవంతుని వంశమువారము. భగవంతునితో సంబంధము గలవారు మనమాటలు విందురు. భగవంతునితో సంబంధము లేనివారు మన మాటలు వినరు * * * ఓయీ! ప్రియతముఁడా! మన మొకరి నొకరము ప్రేమింతము గాక. ఏమన, ప్రేమ భగవంతునికి సంబంధించినది. ప్రేమ గలవారందరును భగవంతుని బిడ్డలగుచు భగవంతుని దెలిసికొను చున్నారు. ప్రేమ లేనివారు భగవంతుఁడు లేనివారే. ఏమన, భగవంతుఁడు ప్రేమస్వరూపుఁడు. * * * మానవుఁడు భగవంతునిఁ జూచుట లేదు. మన మొకరినొక దొకరము ప్రేమగలిగి యుందుమేని భగవంతుఁడు మనయం దుదయించును. అప్పుడు భగవత్ప్రేమ మనయందు సంపూర్ణ వికాసము నొందును" అని బైబిలు చెప్పుచున్నది (I. John IV—6, 7, 8 & 12). ఒకరికి మనము చెడుగుచేసినచోఁ దుదకు ఆ చెడుగే మనకు లభించును. చెడుగునకుఁ జెడుగే ఫలము; ద్వేషమునకు ద్వేషమే ఫలము. ఈప్రకారముననఁ జెడ్డతనము లేకుండఁ జేయవలయు ననినఁ జెడ్డను మంచిచేతను జయింపవలెను. ద్వేషమును ప్రేమచేత

జయింపవలెను. కోపమును మందహాసముచేత జయింపవలెను. ఎడమచెంపపైఁ గొట్టినవానికి వెంటనే కుడిచెంపనర్పింపవలెను. మూఢ విశ్వాసములచే ఎన్నటికిని జ్ఞానము కలుగదు. ద్వేష బుద్ధికిఁ బ్రేమ ఎన్నటికిని ఫలముకాదు. ప్రేమకుఁ బ్రేమయే ఫలము; సేవకు సేవయే ఫలము. మనము అందఱిని బ్రేమించినచో, అందఱును మనలను బ్రేమింతురు. మనము అందఱిని సేవించినచో, అందఱును మనలను సేవింతురు. పులినిఁ జూచి మనము ద్వేషించినచోఁ బులి మనలను అవశ్యముగ ద్వేషించును. కాని మనకు ఎప్పుడు భగవత్ప్రీతి కలుగుచున్నదో అప్పుడు ఆ పులి క్రూరత్వమును విడిచి మనలను బ్రేమించును. అట్లు కాకున్నచో, బ్రహ్లాదునిఁ జావఁ ద్రొక్కటకుఁ బంపఁబడిన మదపుటేనుఁగు ప్రహ్లాదునిఁ జంపుటకు బదులు వానినిఁ దనవీఁపుపై నెక్కించుకొని ఆనంద తాండవ మొనర్చునా ? అతనినిఁ గఱచుటకుఁ దెచ్చిన విష సర్పము కూడ అతనియందుఁ బ్రేమదృష్టి కలిగి అతని ఒడిలో ఆడ లేదా ? ఏ భూతముగూడఁ బ్రహ్లాదునకు ఎట్టి హానియుఁ జేయ జాలకుండెను గదా? సహజముగ దుష్టబుద్ధి గల జంతువులు కూడ భగవత్ప్రీతి ప్రభావముచేఁ దమ స్వభావ గుణమును జూపింప మఱచెను. కావున మనలను జంపుటకు వచ్చినవారినిఁ గూర్చికూడ మున్ను క్రీస్తు ప్రభువు చెప్పినట్లు, "తండ్రీ ! వారిని క్షమింపుము. వారు చేయుచున్న పని వారికే తెలియ

కున్నది'' అని చెప్పుటయే యుక్తము. వారు మన యెడల దుష్టబుద్ధిని జూపనిండు. మనము వానియెడలఁ బ్రేమనే చూపవలెను.

ఈ ప్రేమ సందేశమునే ఒకానొక భక్తాచార్య శిష్యులకు బోధించి దీనినే ప్రపంచమందు ఎల్లెడల బోధింపవలయునని ప్రజలనందఱను ఆజ్ఞాపించెను. ఇదిసమస్తజనులును ఆమోదించునట్టి విశ్వసమ్మతమగు సందేశము. ఈ సందేశమునకు వర్ణాశ్రమ జాతి భేద వివక్షత లేదు. సత్కులము, వయస్సు, పదవి, పాండిత్యము మున్నగు వానితో దీనికిసంబంధము లేదు. భగవద్భక్తి సేయువాఁడే అందఱికంటె అధికుఁడని అతని అభిప్రాయము.

ఇఁకను ఇతరులకు మేలుసేయు పనికి ఎవ్వరు తగినవారు అనునది విచారించవలసి యున్నది. ప్రేమ ప్రచారకులందఱును సత్యసంధులును, నిష్కల్మష హృదయులును అయి ఉండవలెను. కపటగుణము ప్రచారకునిఁ జెఱచును; ప్రజలనుగూడఁ జెఱచును. నిష్కపటియే గురూపదేశమునకు అర్హుఁడు. ఎంతటి ప్రజ్ఞావంతుఁడైనను గురూపదిష్టుఁడు కానిచోఁ బ్రేమ ప్రచారమునకు అర్హుఁడుకాఁడు. ప్రేమ ప్రచారముసేయువానిని ఆశీర్వదించి వానికి అపారమగు శక్తి నొసంగువాఁడు గురుదేవుఁడు. సదాచారుఁడు సదాచారమునే వృద్ధిఁబొందించును. మిథ్యాచారుఁడు మిథ్యాచారమునే వృద్ధిఁ

బొందించుచు, ప్రజలను సందేహవాదులుగనో, నాస్తిక వాదులుగనో, చేయును. ఇందు విషయమై ఒక కథకలదు.

మనుష్యాహారమునకు వంకాయ శ్రేష్ఠమా ? అను విషయమై ఒకానొకఁడు ఒక పెద్దసభలో ఉపన్యసించుచుండెను. అతఁడు తన వక్తృత్వమహిమను వెల్లడించుచు దానిం గూర్చి కొన్ని గంటలసేపు ప్రసంగించి తుదకు, వంకాయ మనుష్యాహారమునకుఁ బనికిరాదనియు దానినిఁ దిన్నవాఁడు దానిలో ఎన్నిగింజలు ఉండునో అన్ని సంవత్సరములు నరకములో ఉండవలసి యుండుననియుఁ జెప్పెను. అప్పుడు అతనిభార్యకూడ ఆ సభయం దుండెను. వంకాయ కూర లేకుండఁ దనఁ భర్తకు అన్నము నోటికిఁ బోదని ఆమెకు బాగుగఁ దెలియును. కాఁబట్టి అతనికి బుద్ధిచెప్పుటకై ఆమె ఇంటికి వచ్చి అన్నము ఒక్కటే వండి ఊరకుండెను. భర్త భోజనమునకు రాఁగానే ఆమె ఆ అన్నము మాత్రమే వడ్డించెను. కూరవడ్డించనందులకు ఆతనికిఁ గోపమువచ్చి ఏల కూరవండలేదని ఆమెను గోపముతో అడిగెను. అప్పుడు ఆమె "నాథా ! మీ ఉపన్యాసము వినుటకు నేనుకూడ వచ్చియుంటిని. అది పూర్తియై నేను ఇంటికి వచ్చుసరికి అంగడి వేళ మించిపోయెను. కాఁబట్టి వండుటకు ఏకూరయుఁ దొరకలేదు" అని చెప్పెను. ఆమాటవిని అతఁడు "దొడ్డిలోనున్న వంగతోఁటకుఁ బోయి నాలుగు కాయలు తెచ్చి వండలేక

పోయుంటివా ?" అని అడిగెను. అప్పుడు ఆతనిభార్య, "నాథా! వంకాయ నిషేధవస్తువని నీ ఉపన్యాసములో నీవు నొక్కి నొక్కి చెప్పియుంటివి. కావున నేను ఆ పాడుకూరను ఇంక ముట్టనే ముట్టను సుమా" అని జవాబు చెప్పెను. అదివిని ఆమెభర్త పకపకనవ్వి, "ఓసీ పిచ్చిదానా! వంకాయం గూర్చి వినినవారికి నరకప్రాప్తిగాని, చెప్పినవారికి నరకప్రాప్తిలేదు" అని సమాధానము చెప్పెను.

ఇట్టిబోధకులు లోకమందు బయలుదేరినప్పుడు వారి మాటలయందుఁ ప్రజలకు ఎంత విశ్వాసముండునో వేరే చెప్పనక్కరలేదు. మిథ్యాచారులు మతప్రచారకులుగా ఉండరాదని సమస్తశాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి.

ప్రేమప్రచారము భగవత్సేవా రూపమునఁ జేయవలయును. భగవత్సేవా విధానమును బోధించువాఁడు గురుదేవుఁడు. గురూపదేశము లేకుండఁ జేయుప్రేమప్రచారము లౌకికవ్యాపారమే అగుచున్నది. భూతలమునకు అవతరించిన భగవత్ప్రతినిధియే గురుదేవుఁడు. భగవత్సేవా విధానమును బోధించుటకంటె వేఱుగువ్యాపారమే అతనికి లేదు. "తట్టుము; నిత్యలోకద్వారము నీకై తెఱవఁబడుచున్నది" అనునది క్రీస్తుప్రభునివాక్యముకదా? కాని ఎట్లు తట్టవలెను? ఎచ్చటఁదట్టవలెను? ఈ విషయములు చెప్పువాఁడు గురుదేవుఁడు. నిత్యలోకద్వారము దెఱచి తన శిష్యుని దేవుని రాజ్యమునకుఁ

బ్రవేశ పెట్టువాఁడుకూడ గురుదేవుఁడే. దైన్యమభ్యసించిన వానికి దేవుని రాజ్యము లభించుచున్నది. క్రీస్తుప్రభువు ఇట్లనెను. "ఈ చిన్నబిడ్డవలె దీనత్వమును అవలంబించిన వాఁడు దేవుని రాజ్యమందు అందఱికంటె అధికుఁడగుచున్నాఁడు. (St. Matthew XVIII—4). వినయము, దైన్యము గలవాఁడె గురుదేవునియొక్కయు, భగవంతునియొక్కయు, పరిచర్యకు అర్హుఁడగుచున్నాఁడు. "భగవంతుని యెదుట దీనభావముతో నుండువారే నిత్యలోకమునకు అర్హులు" అని ఖోరానుకూడఁ జెప్పుచున్నది. గురుదేవునిఁ బ్రేమించువానిని భగవంతుఁడుకూడఁ బ్రేమించుచున్నాఁడు. కావుననే క్రీస్తుప్రభువు "నేను భగవంతుని వద్దనుండి వచ్చినవాఁడననుచు నీవు నన్ను బ్రేమించుటచే, నాతండ్రి నిన్నుఁ బ్రేమించుచున్నాఁడు" అని చెప్పెను. (St. John XVI—27) భగవదనుగ్రహము కోరువాఁడు నమ్రభావము కలిగియుండవలెనని భక్తాచార్యుల అభిప్రాయము.

"ధననిధితుల్యము దీనులయెడ భగవంతుని దయ యీశుని నమ్ము
ధని పండితుఁడు కులీనుఁడు వహించును గదా నభిమానమ్ము."

పైనిఁజెప్పిన ధనికుఁడు, పండితుఁడు, కులీనుఁడు అను మూఁడు తరగతులవారును గురుశుశ్రూష నొల్లనంతటి గాఢమగు నభిమానము గలవారగుటచే వారికి నిత్యలోకద్వారము

సదా మూయఁబడియే ఉండును. "ఒంటె సూదిబెజ్జమునఁ బ్రవేశించుట ఎంతసులభమో ధనవంతుఁడు దేవునిరాజ్యమునఁ బ్రవేశించుట అంత సులభము" అని బైబిలు చెప్పుచున్నది. (St. Luke XVIII—25). "ఇద్దఱు ప్రభువులను ఎవ్వరును గొలువఁజాలరు. భగవంతునిఁ గొలుచుచు ధనమునుగూడఁ గొలుచుటఅసంభవము (St. Matthew VI-24). ధనపూజ అనినఁ బ్రకృతిపూజయే. పాండిత్యము, సంపద, పదవి మున్నగువానిచేఁ గలుగు స్వాతిశయమే ప్రకృతి మోహము. "ఇట్టి స్వాతిశయము గలవారలను భగవంతుఁడు వినుటయు లేదు. లెక్కగొనుటయు లేదు," (Job XXXV—13) కాని ఈమూఁడును స్వతస్సిద్ధముగ దోషయుక్తములు కావు; వాని వినియోగమునుబట్టి వానియొక్క దోషాదోష నిర్ణయము చేయఁబడు చున్నది. భగవత్సేవయందు వినియోగింపఁబడినపుడు అవి దివ్యప్రభావము గలవి అగుచున్నవి. అట్లు వినియోగింపఁబడనపుడు నరక తుల్యములు అగుచున్నవి. కావున ధనవంతుల ధనమును, బండితుల పాండిత్యమును కులీనులకులమును, బ్రతిష్ఠావంతుల ప్రతిష్ఠయు, ఇష్టసమస్త విషయములును భగవత్సేవయందు వినియోగింపఁ బడుటయే కర్తవ్యము.

ధన దేవతారాధనము ఎంతటి నిషేధకార్యమో తదారాధకుల సంగముకూడ అంతటి నిషేధకార్యమే. కావున

యథార్థ భక్తిగలవాఁడు ధనారాధనము చేయఁగూడదు సరే కదా డబ్బే దేవునిగ భావించువారితో సాంగత్యముకూడఁ జేయరాదు. ఏమన, వారల సాంగత్యముచేఁ దనకు ధనపిశాచము పట్టి భగవద్భక్తిని మూలముట్టుగ ఊడఁబెఱుకును. భగవంతునియందుఁ దీవ్రభక్తిగలవారుకూడ కొందఱు భాగ్యహీనతచే ధనదేవతకు దాసులగుటఁ జాలచోట్ల వినియున్నాము. కావుననే ఒకానొక యథార్థగురువు శ్రీకూర్మ క్షేత్రమందుఁ గుష్ఠరోగ పీడితుఁడగు వాసుదేవుఁ డనునతనిని ఆరోగ్యవంతునిగఁజేసి తన ప్రేమ సందేశమును అతనిచేఁ బ్రచారము చేయింపనెంచి అతనితో ఒక పరి ఇట్లనెను.

" గీ. ఇదిగొ నా యాజ్ఞ, శిరసా వహించి నన్ను
రక్షకుఁడవీవు, లోక సం రక్షణమ్ము
సేయుపని నీది, ప్రకృతి వీచికలు నిన్నుఁ
గలఁత నొందింపఁ జాలవే కాలమునను."

ఇట్టి అపారమగు శక్తిని దన అనుగ్రహమునకుఁ బాత్రులైన తనశిష్యులకు గురువొసంగును. అట్టి శిష్యులు ఎవ్వరికిని హానిచేయరు సరేగదా గురువనెడి సుదర్శనచక్రము తమ్ముసదా రక్షించుచుండుటచే వారికిఁగూడ ఎట్టి అపాయమును గలుగనేరదు. వారికి అట్టి దివ్యతరమగు ప్రాపులేకున్నచో అభక్తులతో వారు కలసి మెలసి తిరుగుచున్నప్పుడు వారికి ఎట్టి అపాయములైనను సంభవించవచ్చునుగదా ?

ఇంక నాలుగవ సమస్య ఇతరులకు ఎట్లు మేలు సేయుటం? అనునది. ఇతరులకు విద్యాశిక్ష నొసంగుటం జాల కష్టము. కష్టమైనను, గాకున్నను విద్య ఆచరణలో రాణించునుగాని నేర్చుకొను కాలమందును చెప్పుకాలమందును రాణించదు. చెప్పునది చేయకుండుటయే మిథ్యాచారము. దీనివలనం గలిగెడి నష్టమునకు మేరయే లేదు. మిథ్యాచారముగూర్చి పైనిం జెప్పంబడినది. "పుట్టెడు బోధకంటె అణువంత ఆచారము మేలు" అనునది ఒక సామెత. ఆచరణగురువే శిష్యులకుం గల్పవృక్షము. గురునిజీవితము మహాపవిత్రమైనదగుచు శిష్యులకు ఆదర్శప్రాయముగ ఉండవలెను. తాను జెప్పినది తాను ఆచరించునపుడే దానిని ఇతరులు ఆచరింతురనియు, తాను విశ్వాసపాత్రుండైనపుడే ఇతరులను విశ్వాసపాత్రులుగం జేయగలిగియుండుననియు, ధర్మప్రచారకుండు ముఖ్యముగ జ్ఞప్తియందు ఉంచుకొనవలెను. మనము ఒకరికి సేవ జేయనపుడు ఇతరులు మనకు సేవం జేయుదురు అనుకొనుట అసంభవము. మనము జెప్పునది మనమే చేయనప్పుడు ఇతరులు అది చేయుదురు అని అనుకొనుట కూడ అసంభవమే. కావుననే ఇట్లు చెప్పంబడినది.

గీ. ఏది నీవాచరింతువ ♦ దే యితరుల
కీవు బోధింప నగుంజుమ్ము; ♦ నీవు సర్వ
మితరులకుం జెప్పి నీవాచరింప కున్న
ఎవండు నీబోధచేతం దరించువాండు?"

ఎట్లు ఇతరులకు మేలుసేయవలెనో బోధించువారు ఎవ్వరు? అనునది రెండవదియు గడపటిదియు అగు సమస్య. గురుదేవుఁడని గో దీనికి ఉత్తరము. గురుదేవుని కంటె వేఱొకఁడు ధర్మప్రచార మొనర్చుటకు ఎంతమాత్రము అర్హుఁడుకాఁడు.

భగవంతుఁడెవఁడో, అతఁడు నివసించు నిత్యలోక మెట్టిదో మనకు ఏమియుఁ దెలియదు. కాఁబట్టి వానినిఁ గూర్చి మనము తెలిసికొనఁ గోరినయెడల నిత్యలోక వార్తలు చెప్పఁగల భగవత్పారిషదుఁడు నిత్యలోకము నుండి అవతరించవలసి యుండును. అట్టివాఁడు అవతరింపనిచో, భగవంతుఁడెవఁడో, భగవంతుని సేవించుటెట్లో, భగవదర్పితములుగఁ గర్మలు చేయుటెట్లో మనకు యథార్థముగఁ జెప్పువారు ఎవ్వరునులేరు. ఈసమాచారము మనకుఁ దెలియుటకు రెండు ఆధారములు కలవు. ఒకటి శాస్త్రము, రెండవది గురువు. కాని శాస్త్రవాక్యములకు విపరీతార్థములు చెప్పఁగల కాలము ఇపుడు వచ్చుటచే ఈకాలమున నిత్యలోక వృత్తాంతము సద్గురుని శ్రీముఖమునుండి వినుటయే శ్రేయస్కరము.

ఇచ్చట మఱియొక కష్టము ఏర్పడుచున్నది. శాస్త్ర గ్రంథములయొక్క వాస్తవార్థము తెలియకుండ భగవంతునిఁ జేరుమార్గము మనకుఁ దెలియదుగదా? భగవన్మార్గము ఎట్టిదో తెలియకుండ ఆమార్గమున మనలను నడపించఁగలశక్తి గలగురువును

ఎంచుకొనుట ఎట్లు సాధ్యపడును? నిజమే. శాస్త్రము ఎట్టిదో మనకుఁ దెలియదు. తెలిసినను, అందలి వాక్యములకుఁ గల సరళార్థము మనకు బొత్తుగఁ దెలియదు. కావున ఒక అపాత్రుని మనము గురువుగ నెంచి కొనినచో మనగతి యేమి? మనము అశక్తులమైనపుడు మనకై యథార్థ గురువును ఎంచిపెట్టుటకు ఎవరిపై మనము ఆధారపడవలసి యుండును? దీనికి ఉత్తరమేనిన: భగవంతుఁడే మనకు గురునిఁ బంపునని భక్తాచార్యులు చెప్పుచున్నారు. భగవంతుఁడు అచేతన పదార్థముకాఁడు. అతఁడు సర్వమును జూచుచున్నాఁడు. సర్వమును దెలిసికొనుచున్నాఁడు. నిష్కపట స్వభావముగల వారికి సర్వేశ్వరుఁడే సద్గురులాభము నొసంగుచున్నాఁడు. భగవంతుఁడును, గురువును ఏకతత్త్వమే. భగవంతుఁడు ప్రభుతత్త్వము, గురువు సేవక తత్త్వము; ప్రభువు సేవకుని, సేవకుఁడు ప్రభువును, లెస్సఁగ నెఱింగి యున్నారు. "తస్యాహం నప్రణశ్యామి సచమేన ప్రణశ్యతి" అనునది గీతావాక్యము (గీ.6-30). సేవకుఁడు ప్రభుని ఆజ్ఞలను సదా నెఱవేర్చుచుండునని ఇంతకు ముందే చెప్పఁబడెను. కావునఁ దనకు సేవకుఁడై తన అనుగ్రహమునకుఁ బాత్రులైనవారికిఁ దన ప్రభువగు భగవంతుని సంకల్పములను దాను వివరింపఁ గలిగియుండును. భగవత్సంకల్పము నెఱిఁగి భగవత్సేవ చేయఁగోరువారు, గుర్వనుగ్రహమును సంపా

డుంచి గుర్వాజ్ఞలను పాలింపవలసి యుండును. అట్లు చేయని వారికి భగవత్సేవ లభింప నేరదు. గురుని సాయము లేకుండ భగవత్సేవ చేయ మొదలిడిన వారు పోయెడిమార్గము అపమార్గమే అగుచున్నది. గుర్వావశ్యకతం గూర్చి శ్రీమద్భాగవతమందు ఇట్లున్నది.

"శ్లో. ఆచార్యం మాం విజానీయా
న్నావమన్యేత కర్హిచిత్
నమర్త్యబుద్ధ్యా సూయేత,
సర్వదేవమయో గురుః"

"గురుని నన్నుగా నెఱుంగుము. వానినిఁ గొంచెపు దృష్టితోఁ జూడకుము. అతనిని మర్త్యునిగ భావింపకుము. అతఁడు సర్వదేవమయుఁడు" అని ఈ శ్లోకమునకు అర్థము.

కులగురునిఁ దప్ప వేఱొకగురుని సేవింపరాదు అను పద్ధతి కొన్ని మత సంఘములయందుఁ గలదు. ఇది మిగుల దురాచారము. భక్తాచార్యులు ఈ ఆచారమును నిషేధించుచు సద్గురుని లక్షణము ఈ క్రింద వివరించిన విధముగఁ జెప్పియున్నారు.

సీ॥ బ్రాహ్మణుండైన నేమి ? శూద్రకులజాతుఁ
డైన నేమి ? తా సన్న్యాసి యైన నేమి ?
పరమ పురుషు నెఱింగిన పావనుండె
గురుఁడగును; కాఁడుపో కులగురుఁడు గురుఁడు.

యథార్థగురు నిర్ణయమందు బ్రాహ్మణుఁడు, సన్యాసి, శూద్రుఁడు అను వివక్షతతోఁ బనిలేదు. తనకుఁగల అప్రాకృత జ్ఞానముచేతనే గురుఁడు గురు స్థానమునకు అర్హుఁడగుచున్నాఁడు. గురుతత్త్వము అప్రాకృత తత్త్వము. గురువు గురువే. మనుష్యుఁడు మనుష్యుఁడే.

విశ్వశాంతి

దేవునిరాజ్యము (నిత్యలోకము)ను భూలోకమునందు వెలయింపజేయుటకుఁ బ్రయత్నములు అప్పుడప్పుడు చేయఁబడుచునే ఉన్నవి. ఆప్రయత్నములలో అనేకవిధములు గలవు. విశ్వమునకు అంతటికిని శాంతిగలిగించుట అనునది ఆ ప్రయత్నములలో ఒకటిగఁ జెప్పఁబడుచున్నది.

శాంతిఅనునది సర్వోత్తమమగు విషయము. దానిని గోరనివారు ఉండనేఉండరు. కాని అది లభించినవారు మిగుల దక్కువమందియే ఉందురు. శాంతిసంధాయకులు ఆయాకాలములందు ఉద్భవించియే ఉన్నారు. ప్రపంచచరిత్రయందు అట్టివారిని గూర్చి వినుచునే ఉన్నాము. వారిరాక ఎప్పుడు అత్యవసరమని మనకుఁదోచుచుండునో ఆ వేళకే వారు వత్తురు. వారికిఁగల అద్భుతమేధాశక్తియు, సౌహార్దమును, వారికి సులభముగ మహోన్నతపదవిని గలిగించుచున్నవి. కావున శాంతిని గోరినట్టిప్రజలు లక్షలకొలఁది వారిచుట్టుఁజేరి వారిచెప్పుచేతలలోఁదిరుగుచు, వారి ఆజ్ఞలను నెఱవేర్చుటకు సదా సంసిద్ధులైఉందురు. ప్రజల ఆమోదమును బడయుచు ఈ మహాపురుషులు అచిరకాలములోనే విశ్వశాంతికి ఆవశ్యకములని తాము ఊహించిన పరిస్థితులను ఏర్పఱుపఁ గలిగియుందురు.

కాని వారు ఆవిధముగ నెలకొల్పినశాంతి శాంతి అగునో లేదో అనువిషయము గూడఁ దమకుఁ బూర్తిగఁ దెలియకముందే తాముమోసపోయితిమి అనువిషయము ప్రజలు తెలిసికొందురు. ఇపుడు తమకుఁగలిగినశాంతి ఇఁకను అతి శీఘ్రముగ లోకమందుఁ గలుగనున్న తీవ్రతరమగు అశాంతికే బీజరూపము అగుచున్నదని వారుగ్రహింతురు. ఈవిధముగ ఆ శాంతిసంధాయకులకు అప్పుడుగల పేరుప్రతిష్ఠలు ఒక్క క్షణములోఁ దిరోహితములు అగుచున్నవి. వారు పదభ్రష్టులగుచుండ వారి ఉన్నతస్థానమును మఱి కొందఱు ఆక్రమింతురు. కొన్నాళ్లకు వీరికిఁగూడ అదేగతి పట్టుటయు, ఈవిధముగఁ గాలచక్రము తిరుగుచుండును.

కావున మానవోద్దిష్టమగు శాంతియొక్క లక్షణము సర్వత్ర యిదేవిధముగఁ బరిణమించుచుండును. అట్టి శాంతి బయటికిఁ జింతామణివలె సర్వదాయినిగఁ గనఁబడుటయో కాని దానివలని ఫలము అతిస్వల్పము. మారణయంత్రసమూహము చేతను, శాసనముల మూలమునను నెలకొల్పఁబడిన శాంతి నిష్ఫలమే అగుచున్నది. సాంఘికములును, నైతికములును అగు నిబంధనలుకూడ నిష్ప్రయోజనములే. న్యాయసూత్రములు, మారణయంత్రసమూహము, సాంఘికశాసనములు, శాంతిప్రదములు కావు. ఒఱలోనున్న కత్తిని దాయకుండునట్లును, హృదయమందున్న ఆలోచనలు బయట

పడకుండునట్లును అవి చేయఁగలిగియుండిన ఉండవచ్చునుగాని అశాంతికి మూలకారణమును అవి నిర్మూలింపజాలవు. వైర స్వభావము తాత్కాలికముగ నిరోధింపఁబడినంతనే శాంతి జనింపనేరదు. హృదయజనితమగు ఒక దుశ్చింత తాత్కాలికముగ నిగ్రహింపఁ బడినంతనే అది ప్రేమ లక్షణము నవహింపదు.

శత్రువుల బారినుండితన దేశమును గాపాడువారికి ఆయుధ సంగ్రహముచేతను, ప్రజాపాలనము సేయువారికి న్యాయ శాసనములచేతను పశుబలముమాత్రమే వృద్ధిఅగుచున్నది. కాని ఆ ఆయుధములును, శాసనములును, అక్రమముగ వినియోగింపఁ బడకుండునట్లు ఎవ్వరును ఏమియును జేయఁజాలరు. చట్టములయొక్క దుర్వినియోగము గూర్చియు, నిరాయుధుల పై ఆయుధ ప్రయోగముగూర్చియు, మనము లోకములో దఱచుగ వినుచునే ఉన్నారము. విధులను ఉల్లంఘించుటకు సంసిద్ధముగ నున్న ఆయుధపాణి బారినుండి ఏసంధినియమములు కాపాడఁగలవు?

కావున శాంతి శాంతి అని చెప్పుచుండుటయే కాని దానిని సంపాదించుట మాత్రము ఈ లోకమున మహత్తరమగు కష్టము. అది రాజకీయ జీవనమందును గనఁబడదు; సాంఘికజీవనమందును గనఁబడదు. శాంతి అనునది ఈ ప్రపంచమందు సులభముగ దొరకునట్టి వస్తువు కాదు.

అట్లయినచో మనుష్యుని గతియేమి ? శాంతి సంపాదన మునకై మనుష్యుఁడు నోఁచుకొనలేదా ? దేవుని రాజ్యము (నిత్యలోకము) భూలోకమందు వెలయుటకు అవకాశమే లేదా?

లేకేమి ? అవకాశమున్నది. మనము శాంతిని సంపాదించగలము. అది ఇంతవఱకు మనకు ఏల లభించలేదని ఒకరు అడుగవచ్చును. దీనికి ఉత్తరమేమనిన, అది మనకు లభించుటకై మనముచేసిన ప్రయత్నములు సరియైనవి కావు. శాంతి అప్రాకృత తత్త్వమునకు సంబంధించినది. కావున, అప్రాకృతమార్గముచేతనే మనము దానిని అన్వేషింపవలెను. మనశరీరముగాని, మన మనస్సుకాని అప్రాకృత తత్త్వములు కావు. కావున అవి దేనిని శాంతి అని చెప్పునో అది శాంతి కాదు. ఆత్మతత్త్వము దేనిని శాంతి అనునో అదే నిజమగు శాంతి. ఆత్మతత్త్వము ప్రేమమయము గనుక అది ఒనఁ గూర్చెడు శాంతియే శాంతి. ప్రేమమయమగు ఆత్మ దేనిని ద్వేషించునది కాదు గనుక అది యథార్థమగు శాంతినే కలిగించుచున్నది.

ఈ అప్రాకృతప్రేమ తత్త్వము గూర్చి ప్రచారము చేయుచున్న ధర్మవర్తనుల బోధలను ప్రజలు సమగ్రముగ గ్రహింపఁజాలరు. ఏమనఁ, ప్రతివిషయమును ప్రాకృత దృష్టితోడనే గ్రహించుటకు వారలు అలవాటుపడి

యుండుటచే ప్రేమతత్త్వ సంబంధములగుబోధలు తమసాంఘిక నైతిక విధులను జెలుచుచున్నవనియే వారి అభిప్రాయము. ఇట్టివారినిఁగూర్చి క్రీస్తుప్రభువు ఇట్లులనెను. "నేను ప్రపంచ మునకు శాంతిని గూర్చుటకై వచ్చినవాఁడనని మీరు భావింపకుఁడు. నేను పుత్రునికిఁ దండ్రితో విరోధము కలిగించుటకును, గొమార్తెకుఁ దల్లితో విరోధము కలిగించు టకును, కోడలికి అత్తగారితో విరోధము కలిగించుటకును, వచ్చియున్నాను (St. Matthew X-35). దేహసంబంధమగు ప్రేమప్రేమకాదని దీని అర్థము. దైవభక్తిగల పుత్త్రునకు అభక్తుఁడగు తనతండ్రితో సహజముగఁ బ్రతిఘటన కలుగును. అట్లు అతనినిఁ బ్రతిఘటించుట యందే పుత్రునికి శాంతి కలుగుచున్నది. నైతికసాంఘిక విధులను ఉల్లఘించుట భగవత్ప్రేమప్రచారము కొఱకైనచో అప్పుడు గూడ బరమ శాంతియేలభించుచున్నది భగవద్భక్తిసేయవలదని బతిమాలు చున్న తనతండ్రియగు హిరణ్యాకశిపుని బోధలను ప్రహ్లాదుఁడు ఉల్లంఘించుకాలమందుగూడ అతనికిఁ గలిగినది శాంతియే. కృష్ణుని ఆజ్ఞను అనుసరించి అర్జునుఁడు కురుక్షేత్రసంగ్రామ మందుఁదనవారి నందఱిని జంపినప్పుడు కూడ అతనికిఁగలిగినది శాంతియే. సిలువమ్రానుపై ఁగ్రీస్తుప్రభువు మర్మచ్ఛేదితుఁడగు చున్నప్పుడు, "తండ్రీ! వీరిని క్షమింపుము. వీరు ఇప్పుడుఏమి చేయుచున్నారో వీరికే తెలియకున్నది" అని చెప్పినపుడుకూడ

అతనికిఁ గలిగినది శాంతియే. అందులను సోదర ప్రాయు లగుటచే ఎడమచెంపపైఁ గొట్టినవానికిఁ గుడిచెంపయిడిన వాడు పొందినదికూడ శాంతియే (St. Matthew V—39). మనము దేనిని శాంతి అందుమో అది కేవలము అశాంతియే కావచ్చును. దేనిని మనము అశాంతియందుమో, దానియందే మనకుఁ బరమశాంతి లక్షణములు కనఁబడ వచ్చును. నిజమగు శాంతిని నెలకొల్పు మార్గములు భగవంతునికే తెలియును. అతని మార్గములు మనకుఁ బరస్పర విరుద్ధములుగను, ధర్మవిరుద్ధములుగను దోచవచ్చును. కాని అవి భగవదిచ్ఛా పరికల్పితము లగుటచే వానివలన శాంతికలిగినే తీఱును "కర్మణ్యకర్మయః పశ్యే, దకర్మణి చ కర్మయః. స బుద్ధిమాన్ మనుష్యేషు స యుక్తః కృత్స్నకర్మ కృత్" అనునది గీతావాక్యము (గీ. 4—18).

దేహసంబంధము చేతను, రక్తసంబంధము చేతను మనకుఁ గలిగెడి ప్రేమానుబంధములను, స్నేహానుబంధములను నిరసించునట్టి ఒకశ్లోకరాజము శ్రీమద్భాగవత మందుఁ గలదు. దాని అనువాదము ఈక్రింద వివరింపఁ బడుచున్నది.

గీ. ప్రకృతిబంధరూప మరణ ♦ భయముఁ దొలఁగఁ
ద్రోయఁజాలని గురుఁడు గు ♦ రుండె? తండ్రి
తండ్రియే? తల్లి తల్లియే? ♦ ధవుఁడు ధవుఁడె?
బంధుఁగుడు బంధువే? చెల్పు ♦ పరఁగ వేల్పె?

భగవద్ జ్ఞానము లేనివారితో భగవన్మార్గాన్వేషకుల మగు మనకు సఖ్యము కుదురదు. అట్టివారితో మనకుంగల లౌకిక సంబంధము క్షణికమును, నశ్వరమును మాత్రమే అగుచున్నది. కావున నాయెడ నిత్యమును, అవ్యయమును, అగు ప్రేమఁ జూపఁగల తండ్రిగాని, తల్లిగాని, బంధుగులు గాని నాకుఁ గలుగుటెట్లు? ఇందునుగూర్చి బైబిలులో ఇట్లున్నది. "నీమము నాతల్లిని, నాసోదరులను! నిత్యలోకమునందున్న నాతండ్రియొక్క ఆజ్ఞలను పాలించువారే నాకుసోదరుఁడును, సోదరియు, దల్లియును" (St. Matthew XII-50).

కావున భగవద్విషయకమగు ప్రేమయే మనహృదయములను అన్యోన్యాకర్షకములుగఁ జేసి మనలను ఒకచోటఁ జేర్పఁగలుగునది. భగవత్ప్రేమ సంబంధము గలిగెనేని ఒక రాజ్యపుఁబ్రజలకు వేఱొక రాజ్యపుఁ బ్రజలయెడలఁగల భిన్నాభిప్రాయములు తమంతటఁదామే మఱుగుపడుచు మగు చున్నవి. విశ్వశాంతి కలుగవలెనని మనము విశ్వముతో సంబంధములేని అప్రాకృత జీవనముచేయ నభ్యసింపవలెను. ప్రపంచసుఖమే మనసుఖముగ భావించినచోఁ బ్రపంచాతీత లక్షణముగల మనఆత్మకు అందుమూలమున నిత్యశాంతి కలుగ నేరదు. నిత్యమగు ఆత్మసుఖము మనకు ఆదర్శప్రాయమును, అన్వేషణీయమగు విషయమును, అయినప్పుడు క్షణికములగు స్థానికసుఖములను ఆసించుటచే మనకుఁగలిగెడి

బరిస్పర కలహములు తన్మూలమునఁ బటాపంచలగుననిన యింక సుఖవింపగలదు ?

దేహమునకును, మనస్సునకును సహజముగ అతీతమగు ఆత్మ తత్వము ప్రతివిషయమును పారసంబంధి విషయముగనే భావించుచుండును. కావున నుజములెల్లే ఆత్మయొక్క ఉపదేశములను అనుసరించి జీవితములు గడపుదు మేని మనము విశ్వశాంతికొఱకు సక్రమమగు ప్రయత్న మొనర్చినవారమగుచున్నాము. విశ్వశాంతి యింతవఱకుఁ గలుగకుండుటకుఁ గారణమేమనిన, రాజనీతిజ్ఞులు ఇంతవఱకు శాస్త్ర నిర్దిష్టములగు ఆత్మోపదేశములను లెక్కసేయకుండుటయైనను గావలయును. లేదా, వాని యందు నామమాత్ర విశ్వాసము గలిగి యుండుటయైనను గావలయును. రాజనీతిజ్ఞునకు దైవభక్తియే ప్రధానలక్షణము. దైవభక్తి విహీనమగు రాజనీతి యశాంతి బీజములనే యెల్లెడల వెదఁజల్లుచుండును.

యజ్ఞతత్త్వము.

యజ్ఞము అను పదమునకుగల సమగ్రమగు అర్థమును మన మిపుడు విచారింతము. వేదకాలమునకు సంబంధించిన కర్మకాండయందు నేయియు, అన్నము కలిపిన హవిస్సు, లేక, చరువును అగ్నియందు వేల్చుటకు యజ్ఞమని పేరు. కాని యజ్ఞశబ్దమునకు ఇది బహు సంకుచితార్థము. భక్తి కాండయందు యజ్ఞశబ్దమునకు సమగ్రమగు అర్థము చెప్పబడినది. భక్తుడు ప్రేమవశుడై తనకు ప్రభువగు పరమపురుషునకు ఏదియైన సమర్పించుట యజ్ఞమని చెప్పబడినది. భగవంతుడు సమస్త యజ్ఞములను గ్రహించువాడు గనుక శాస్త్రములందు అతడు యజ్ఞేశ్వరుడని చెప్పబడుచున్నాడు.

భగవంతునియందు మనకుగల ప్రేమ యొక్క నైర్మల్య తారతమ్యము ననుసరించి యజ్ఞస్వరూపము నిరూపింపబడు చున్నది. జీవ స్వధర్మమైన భగవద్దాస్యమే జీవుని యొనర్చెడి సర్వోత్తమ యజ్ఞమగుచున్నది. జీవుడు తానెపుడు భగవంతుని పాదారవిందములను ఉపగూహన మొనర్చుచున్నాడో అప్పుడు అతని సర్వస్వమును భగవదర్పిత మగుచున్నది. కావున అప్పటినుండియు అతని జీవనము యజ్ఞమయ జీవనమే అగుచున్నది. బద్ధావస్థలో నున్న జీవుడు

తన భాగ్యవశముచే భగవంతునికి ఎప్పుడు ఆత్మ సమర్పణము చేయుచున్నాడో, అప్పుడు అతనికి యజ్ఞమయ జీవనము ప్రారంభ మగుచున్నది. ఆత్మసమర్పణములేని యజ్ఞము చిన్మయశోభారహితమై కర్మకాండకు సంబంధించిన హవ్య (హోమ) స్వరూపమునే పొందుచున్నది.

లోకమునందలి ప్రజలు భిన్నభిన్నచరమ ప్రయోజనములుగలవారుగ ఉన్నారు. కావున వారి దృక్పథముల ననుసరించి వారు చేసెడి, యజ్ఞములకు స్వరూపభేదములు ఏర్పడుచున్నవి. తన పుత్రునికై తల్లి తన ప్రాణములనైనఁ గోలుపోవుచున్నది. తన దేశమునకై దేశవ్రతుఁడు ఉరికొయ్యను గూడ ఎక్కుచున్నాఁడు. తన నాయకుని ఆజ్ఞను నెఱవేర్చుటకై సైనికుఁడు వెనుదీయక మృత్యుముఖమందే చొరఁబడుచున్నాఁడు. ఇవన్నియు యజ్ఞములే అయినను ఆత్మ సమర్పణమొనర్చిన భగవత్ప్రేమమయుని జీవనము అనుత్తమ యజ్ఞస్వరూపమగుచున్నది. నిర్మలమును, నిర్హేతుకమును అగు ప్రేమను భగవంతునిపై నెఱపువాఁడు తన ఆత్మతోపాటు తన సర్వస్వమును భగవదర్పితముసేయువాఁడని వేఱే చెప్పవలసిన పనిలేదు.

భగవద్దాస్యమే జీవుని స్వధర్మమగుటచే భగవద్భక్తుని జీవనము ఆచరణమయమును, ఆదర్శప్రాయమును అగుచున్నది. అతఁడు భగవంతునిఁ గూర్చియే ఆలోచించు

చుండును. భగవంతునిఁ గూర్చియే సంభాషించుచుండును. భగవన్ని వేదనము కొఱకే వచన మొనర్చును. భగవత్సేవకై బలము మఱలఁ గూర్చుకొనుటకొఱకే నిద్రించుచుండును. భగవంతుని కొఱకే అతఁడు సర్వకర్మలనొనర్చును. వేయేల? అతఁడు భగవంతునికొఱకే జీవించుచుండును. తానుజీవించి యుండుట భగవదిచ్ఛఅయినచోఁ దానుజీవించుటే కర్తవ్య ముగ భావించును. తాను మరణించుటే భగవత్ప్రీతి కార్య మైనచోఁ దనకు అప్పుడు మరణము కర్తవ్యమని భావించును. తాను జీవించుటగాని, మరణించుటగాని భగవద్దాస్యమందు ఒక అంగముగ భగవదిచ్ఛచే సర్పడెనేని జీవునికి అప్పుడు జీవనావస్థయందు అభినివేశముగాని, మరణావస్థయందు భయముగాని, కలుగనేరదు. భగవద్భక్తుఁడు చచ్చియు బ్రదికియున్నవాఁడే; అభక్తుఁడు బ్రతికియుండియుఁ జచ్చిన వాఁడే. అభక్తులు భోగలాలసులును, స్వార్థపరులును, అగుటచే, వారు తమ కొఱకే జీవింతురుగాని భగవంతుని కొఱకు జీవింపరు. కావున వారు జీవించియున్నను జచ్చిన వారిలో లెక్కయే.

సాధుపుంగవుఁడగు పౌలు అను నతఁడు ఇట్లు చెప్పెను, "మాకు ఎటుచూచినను బాధలే కలుగుచున్నవి. కాని వానిచే మాకు వ్యసనము కలుగుటలేదు. మాకు ఎల్లప్పుడును విషమ పరిస్థితులే కలుగుచుండును. కాని వానిచే మాకు అధైర్యము

కలుగదు. మాకు ఎప్పటికి బోధింపను దండనమే కలుగుచున్నది. కానిమేము దైవోప హతులము మాత్రముకాము. మమ్ములను అందఱును బతికులనలెనే భావించెదరు కాని మమ్ము వారు నశింపఁ జేయలేరు. క్రీస్తుప్రభుని యజ్ఞమయ జీవితము మాశరీరములందు ఉద్భవింపవలెనను ఆసతో మేము ఆ ప్రభుని మరణచిహ్నములు శరీరమున ధరించియున్నాము. ప్రభుని మరణము మాకు ఆదర్శమగుచుండ భోగమయ జీవితము మీకు ఆదర్శమగుచున్నది. మనము మనకొఱకు జీవింపకుండ మనకొఱకు ఎవఁడుమరణించి పునరుత్థానమునొందెనో వానికొఱకు జీవించవలెను."

ఆత్మసమర్పణ మొనర్చుటయందు మనహృదయములు భగవదనురాగ ప్రేరితములైనచో మనమొనర్చెడియజ్ఞములు విశేష మహత్త్వము కలిగిన వగుచున్నవి. భయముచేతగాని, కర్తవ్యబుద్ధిచేతగాని, ప్రేరేపింపఁబడిన యజ్ఞములు భగవదనురాగ రహితములగుటచే అవి సర్వాంగ సుందరములగు యజ్ఞములుకావు. విచారణకాలమందు దేవుని సింహాసనము నెదుట నిలువఁబడ వలసివచ్చునను భయముచేతఁ జేసెడి యజ్ఞములును, మనకు నిత్యభోజనమిడుచున్న మనతండ్రి కొఱకుఁ గర్తవ్యబుద్ధితోఁ జేసెడి యజ్ఞములును నామమాత్ర యజ్ఞములే. ఆశాభయ కర్తవ్యబుద్ధులచేఁ బ్రేరేపింపఁబడక మన ఆత్మ స్వధర్మా చరణకాలమందు లౌక్యచింతా శూన్యముగ

నొనర్చు సర్వార్పణము సర్వాంగసుందరమగు యజ్ఞము. కావుననే భగవద్భక్తుఁడు తన ప్రభువుకొఱకుఁ జేయఁగల సర్వోత్తమ యజ్ఞము ఎద్దియని శ్రీ గౌరసుందరుఁడు తన అంతరంగిక శిష్యుఁడగు శ్రీరామానందరాయలను ప్రశ్నించినపుడు దానికి ఉత్తరము గీతాశ్లోక రూపమున,

"శ్లో. యత్కరోషి యదశ్నాసి
యజ్జుహోసి దదాసి యత్
యత్తపస్యసి కౌంతేయ!
తత్కురుష్వ మదర్పణమ్." (గీ. 9-27)

అని చెప్పినను దానికి శ్రీ గౌర సుందరుఁడు అంగీకరించలేదు. "నీవొనర్చెడి కర్మలును, భోజనమును, యజ్ఞదాన తపస్సులును నాకే అర్పింపుము" అని ఈశ్లోకమునకు అర్థము. అతడు ఈ ఉత్తరమును అంగీకరింపక పోవుటకుఁ గారణము ఏమనిన, ఇట్టి యజ్ఞములందుఁ గర్తకుఁ బ్రాకృతాహంకారము విడువదు. ఏమన, ఇది శాస్త్రవాక్యమగుటచేఁ గర్తవ్యబుద్ధిచేతనే ఈ యజ్ఞముచేయఁబడుచున్నది. "నేను యజ్ఞకర్తను" అనునదే అహంకారము. ఏ యజ్ఞము స్థూల సూక్ష్మ దేహముల కార్యముగాక వానికి అతీతమగు ఆత్మయొక్క చిత్కార్య సంబంధి అగుచున్నదో అదే సర్వోత్తమ యజ్ఞమని శ్రీరామానందులుచెప్పినప్పుడే శ్రీ గౌరసుందరుఁడు సంతృప్తుఁడయ్యెను. జీవాత్మ యొనర్చెడి నిత్యలోకజీవనమందే

వాస్తవ యజ్ఞస్వరూపము ఉదయించుచున్నది. మనము అనుభవజ్ఞానముపై ఆధారపడక భగవత్స్వరూపమే యగుచున్న "దివ్యసువార్తా తేజము" (The light of the glorious gospel) ను గురుదేవుని అనుగ్రహముచే మనము గ్రహింపఁగలుగుదుమేని బైబిలుఁజెప్పిన యజ్ఞాచరణము ఈ ఐహిక జీవనమందుఁగూడ సాధ్యమగుచున్నది. "మనకు మార్గముఁ జూపించునది విశ్వాసముగాని కనుదృష్టి కాదు" (II Corin. V-7). చిన్మయ మార్గదర్శకుఁడగు గురువే మనకు విశ్వాసపాత్రుఁడు. ఆత్మతత్త్వమందే సదావిహరించెడి శ్రీ గురుని యాజ్ఞలను మనము పాలించినచో మన పారమార్థిక జీవనమును అతఁడు ఆమోదించిన విషయము మనకు అపుడు తేటపడఁగలదు. ఆత్మసమర్పణమే యజ్ఞలక్షణము. అది విప్రలంభ శృంగార చేష్టగ శ్రీరాధికయందు ద్యోతిత మగుచున్నది. శ్రీకృష్ణ విరహమును భరింపఁజాలక ఆమె వేయి పర్యాయము లైనను మరణింపఁగోరెను గాని, తన మరణముచే అతనికి శోకము కలుగునేమో అని ఆమె అట్లు మరణించుటకు భయపడుచుండెను.

భగవంతుని సేవించుట యందు ఉత్సాహముగల భక్తుఁడు ఎట్టి కష్టములనైనను లెక్కఁగొనఁడు. "భగవంతుని సంతోషపఱచుటకై తన సర్వస్వమును ధారవోసి తన

ఆత్మనుగూడ సమర్పించినవాఁడు ఒకఁడున్నాఁడు సుమా"
అని గ్రంథమునందు చెప్పఁబడినది. క్రీస్తుప్రభువు ఇట్లనెను.

"ఏమనుష్యుఁడైన నావెంట రాఁదలఁచినచోఁ దాను ముందుగ ఆత్మసమర్పణ మొనర్చియు, సిలువ (Cross) ను ధరించియు, నన్ను అనుగమించవలెను. ఏమన. దనజీవితమును ఎవఁడు కాపాడుకొనునో వాఁడుదానిని గోల్పోయిన వాఁడు ఎవడు తన జీవితమును నాకై గోల్పోవునో వాఁడు దానిని సంగ్రహించు కొన్నవాఁడే".

కావున ఎయ్యది లౌక్యదృష్టియందు ఆత్మసమర్పణ మనఁబడుచున్నదో అదే పరమార్థ దృష్టియందు సర్వాత్మత్వము అనఁబడుచున్నది. భక్తజీవనమందు ఈ సర్వాత్మత్వ లక్షణము పూర్తిగ వికసించి యుండును. ఈ సందర్భమున ఇచట గొందఱ భక్తుల జీవితములను విచారింతము.

క్రీస్తుప్రభువు సిలువ మ్రానుపై మర్మచ్ఛేదితుఁడగు చుండినపుడు తాను దేవునిఁ దలఁచి, "తండ్రీ! వారిని మన్నింపుము. ఏమన, వారు ఏమిచేయుచున్నారో వారికే తెలియకున్నది" అని చెప్పుచు అతనిని ప్రార్థించెను.

ఐదు సంవత్సరములు వయస్సుగల ప్రహ్లాదుని అతని తండ్రియగు హిరణ్యకశిపుఁడు భగవద్భక్తిని విడువుమని ఆజ్ఞాపించెను. ప్రహ్లాదుఁడు మిగులధైర్యముతో అతని ఆజ్ఞ

నుల్లంఘించుటచే మరణశిక్ష విధింపఁబడెను. అతనిని విషము త్రాగ నిర్బంధించిరి; కొండశిఖరముపై నుండి క్రిందికిఁ ద్రోచిరి; మదపుటేనుఁగుచేఁ ద్రొక్కించిరి; మెడకు బండగట్టినీటను ద్రోచిరి. ఈదండనముల నన్నిఁటిని సంతోషపూర్వకముగ అనుభవించుచుఁదనతండ్రిని గూర్చియే భగవంతునిఁ బ్రార్థించు చుండెడివాఁడు. కుమారునిఁ జంపఁజాలక చివరకు తండ్రి భగవన్నింద చేయసమకట్టినపుడు శ్రీనృసింహదేవుఁడై అతనిని భగవంతుఁడే సంహరించెను. అప్పుడు గూడఁ బ్రహ్లాదుఁడు తనతండ్రిని మన్నించుమనియే కాక అతనికిముక్తి పదవి నొసంగుమనికూడఁ బ్రార్థించెను.

హరిదాసు అను నొక భక్తుఁడు కులమునకు మహమ్మదీయుఁడు. బాల్యమునందే అతఁడు భక్తానుగ్రహముచే శ్రీగౌరసుందరునకు శిష్యుఁడయ్యెను. అదివిని ఒక మహమ్మదీయ గురువు అతనినిఁ బిలిపించి కృష్ణనామసంకీర్తనము విడువుమని అతనిని ఆజ్ఞాపించెను. అప్పుడతఁడు "నా శరీరము ముక్కలు ముక్కలుగ ఖండింపఁబడి నాప్రాణము పోయినను కృష్ణనామ సంకీర్తనము విడువను" అని చెప్పెను. అదివిని ఆగురువు దురాగ్రహచిత్తుఁడై హరిదాసును గొట్టిచంపుఁడని ఆజ్ఞాపించెను. ఇరువదిరెండు విపణిస్థలము (సంతపట్టు) లందు అతనినిఁ గొరడాతోఁగొట్టిరి. ఆదండనము అనుభవించుచు హరిదాసు కృష్ణనామ సంకీర్తనము విడువక మీఁదుమిక్కిలి

తనను దండించుచున్న వారిని అనుగ్రహింపుమని కూడఁ గృష్ణుని ప్రార్థించెను. అతఁడు మృతినొందెనని, నీటిలోఁ గూడఁ బాఱవైచిరి. కాని అతడు ఎట్టి అపాయమును పొందకుండ సురక్షితముగ రక్షణఁ జేసెను.

వాసుదేవుఁడను ఒక భక్తుని జీవితము అత్యద్భుతమైనది. అతఁడు కూర్మాచల (శ్రీకూర్మక్షేత్ర)వాసి. శ్రీ గౌరసుందరుని శిష్యుఁడు. ఒకనాఁడు శ్రీ గౌరసుందరుఁడు తన భగవత్స్వరూపమును వ్యక్తపఱచి కావలసిన వరములను గోరుకొమ్మని తన శిష్యుల నాజ్ఞాపించెను. వాసుదేవుఁడు మాత్రము ఎట్టివరము గోరుటకైన ఇష్టపడలేదు. కోరుకొనక తీఱదని శ్రీ గౌరసుందరుఁడు అతనిని బలాత్కరించెను. అప్పుడతఁడు, "మహాప్రభూ! నాకు వరమును ఈయఁదలచితివేని నేను గోరెడి వరము వినుము. పాపాత్ముల నందఱను వైకుంఠమునకుఁ బంపుము. నేను నరకమునందుండి వారల పాపములు నేను అనుభవించునట్లు అనుగ్రహింపు" మనెను. సర్వాత్మత్వమును గూర్చి యిట్టి ఉదాహరణములు ఎన్నియైన ఈయవచ్చును.

ఆచరణమయ భాగవత జీవనముగల ఒకానొక సాధుపుంగవునిచే ఆత్మసమర్పణము గూర్చి రచింపబడిన గేయమొకటి వంగభాషయందు గలదు. భగవంతునికి

ఆత్మసమర్పణ మొనర్చిన వానిలక్షణములు అందు సమగ్రముగ వివరింపఁబడినవి. దాని ఆంధ్రానువాదము ఈక్రిందవ్రాయఁ బడినది——

1. సర్వము నీపాద, ములఁ జెంత నర్పించి, పరమసుఖినైతినింకన్
దుఃఖమెటో పోయెను, చింత నాశనమాయెను, గాంతు నానందమే యింకన్.

2. నీపాదద్వయము సుకృతనిధానంబు, భయదుఃఖవినాశంబు
దానినక్కునఁజేర్చి విశ్రాంతినొందెద, విడిచెద భవభయంబు.

3. భోగవాంఛ విడనాడి నీ సంసార, సేవనమే చేతు నేను
కోలుచుచు నీవు సకలసుఖములఁగూర్చు, పనికే సమర్పింతు నేను.

4. నీసేవ చేయుకాలమున నాకుఁగల్గు, దుఃఖమే పరమసుఖంబు
సేవా సుఖదుఃఖశ్రేణియే నా భాగ్య, మదియే అజ్ఞాన నాశంబు.

5. భవనదియ సేవానందమున మున్గిన నాకుగతదుఃఖతతి విస్మృతంబు.
నేను నీవాఁడను నీవు నావాఁడవు, నాకేల ఇతర ధనంబు.

6. భక్తవినోదుఁడ నీసేవమనసార, చేసి భవాబ్ధిఁ దరింతు,
నాది నీదే కదా? నీదు సంసారమ్ము నీ యిచ్ఛమై నిర్వహింతు.

కృష్ణప్రేమ.

ప్రేమము, కామము అనుమాటలు సంస్కృతవాఙ్మయమునందలివి. ప్రపంచమందు ప్రేమ అనెడిమాట "కామము" అను అర్థము క్రిందనే ఉపయోగింపఁబడుచున్నది. బాహ్య లక్షణము ననుసరించి ప్రేమయు, కామమును ఒకేవిధముగ ఉండుటచేఁ బ్రపంచదృష్టి గలవారు ఆరెండింటికిఁ గలభేదమును గమనింపజాలకున్నారు, కాని స్వర్గమునకును, నరకమునకును ఎంతటి భేదముగలదో, ప్రేమకును, కామమునకును అంతటి భేదము గలదు. ఏమన, ప్రేమము భగవంతునికి సంబంధించినది; కామము సంసారమునకు సంబంధించినది. ప్రేమకును, కామమునకును గలభేదము శ్రీచైతన్య చరితామృతమందు ఈక్రింద వివరించిన విధమున చక్కఁగ నిరూపింపఁబడినది.

ఆ. తమప్రకృతిమ యేంద్రి ♦ యములకు జీవని
కరము తుష్టిసేత ♦ కామమయ్యె
కృష్ణచంద్రు చిన్మ ♦ యేంద్రియములకు సం
ప్రీతిఁ గొలుపు చేష్ట ♦ ప్రేమమయ్యె.

కావున బద్ధజీవుఁడు తనయింద్రియ సుఖములను గోరినప్పుడు అది కామము అనఁబడుచున్నది. కృష్ణేంద్రియ తోషణ మొనర్చినప్పుడు అది ప్రేమ అనఁబడుచున్నది.

ఇట్టి భగవత్ప్రేమను బ్రచారము సేయునట్టి ధర్మాచారులు ఈ ప్రపంచమున ఆయా కాలములయందు అవతరించియే ఉన్నారు. కాని, వారల ప్రేమసందేశములు మనము పరిశీలించినప్పుడు వానియందు భిన్న దృక్పథములే కనఁబడుచున్నవి. ఇట్టి భేదములు కనఁబడుట సహజమే. ఏమన, ఆయా సందేశములు ఆయా ప్రజల యొక్క పారమార్థికాధికారమును అనుసరించియే వారియందు బ్రచారితములైనవి. కావున ఒక మతమునకు సంబంధించిన ప్రజలు వేఱొక మతము వారితోఁ బోరాడుటకు ఎట్టి కారణము లేదు. కాని ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకానొక వ్యక్తిగాని, ఒకానొక జాతిగాని తమకుఁ గలిగిన పారమార్థికాధికారము తమ మతవ్యవస్థ నతిక్రమించుటచే అదినిరర్థకము కాకుండునట్లు వేఱొక జాతికి సంబంధించిన మతము నవలంబించుట కూడ లోకమున గనుచున్నాము. ఆ యా ధర్మప్రచారకుల ప్రేమ సందేశములను మనము నిష్పక్షపాతముగఁ బరిశీలించినపుడు శ్రీ గౌరసుందరుని ప్రేమ సందేశమే సర్వోత్తమమైనదని మనకు స్పష్టమగును.

ప్రేమనిర్మలమైనదిగ ఉండవలయుననిన, దానికి విషయమగునదియు, ఆశ్రయమగునదియుఁ గూడఁ బరిశుద్ధములై ఉండవలెను. ఎట్లన, అగ్ని ధూమరహితముగ ఉండవలయుననినఁ గట్టెలు శ్రేష్ఠమైనవి కావలయునుగదా? మనము

భగవంతునిఁ బ్రేమింపవలయు నను విషయము మనమంద
ఱము నెఱిఁగినవిషయమే. కాని దేవుఁడెవఁడో, మనము
ఎవరమో ముందుగాఁ దెలిసికొనవలసి యుండునుగదా? ఈ
విషయమై ఆయా మతములవారు భిన్నభిన్నాభిప్రాయములే
కలిగియున్నారు. మహమ్మదీయమతమందును, క్రైస్తవమత
మందును భగవత్స్వరూపనిర్ణయము అంతస్పష్టముగఁ జేయఁ
బడలేదని యింతకు ముందే మనము తెలిసికొంటిమి. ఆరెండు
మతములవారును, భగవంతుఁడు సాకారపరమతత్త్వమని
మాత్రముమనకుఁ జెప్పుచున్నారు. అంతకుమించి మఱేమియుఁ
జెప్పలేదు. కాని భగవంతుఁడు సాకారుఁడను విశ్వాసము
మనకుఁ గలిగినంత మాత్రమున మన హృదయములందుఁ
బ్రేమ ఉదయించుట సాధ్యపడునా?

బైబిలునందును, ఖోరాను నందును జెప్పఁబడిన
దేవుఁడు తనదాసులకు ఐశ్వర్యస్వరూపుఁడుగనే దర్శనమిచ్చు
చున్నాఁడు. సర్వశక్తిమంతుఁడగు అతఁడు ఎత్తగు ఒక
సింహాసనమందుఁ గూర్చుండి న్యాయాధిపతివలె దుష్టశిక్ష
ణము, శిష్టపాలనము చేయుచుండును. అతని ఆజ్ఞలను
బాలించుటకు అతని పారిషదులు దీనత్వమును జూపుచు
దూరముగ నిలువఁబడి భక్తిపూర్వకమగు భయముతో
అతనినిఁ గొలుచుచుందురు. దేవుఁడు మనతండ్రి అని చెప్పినట్టి
క్రైస్తవ మతమునందుఁగూడ దేవుని బిడ్డలకు భయమిళితమగు

సేవనమే చెప్పఁబడినది. "నీకుఁ బ్రభువగు దేవుని భయముతో సేవింపుము" అని బైబిలునందు జెప్పఁబడినది. (Deu. VI-13). "భగవంతునియెడ భయము కలిగి యుండుము. భగవంతుని గొందగోరుము" అని ఖొరానునందుఁ జెప్పఁబడినది. కావున, ఈ రెండు మతములందును దేవుని సేవించువారలకు భయరహితమగు ప్రేమ అంకురించుట కష్టము. వారు కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ మాత్రము దేవుని సేవింతురు. కాఁబట్టి, ఇట్టి సేవనమందు ఏమాత్రమైన ప్రేమఉన్నచో అది సదా కోమల స్థితియందే ఉండును.

జీవస్వరూపమును నిర్ణయించుటయందుఁ గూడ మహమ్మదీయ క్రైస్తవ మతములు అను రెంటియందును గొంత అసంపూర్ణత్వము చూపట్టుచున్నది. మహమ్మదీయ మతమందు "రూహు" అను నదియును, క్రైస్తవ మతమందు "సోల్" అను నదియును, ఎంతటి పారమార్థికోన్నతి వహించినను వానికిఁ గల ప్రకృతి సంబంధము పూర్తిగఁ బోవునది కాదను విషయము ఇంతకు ముందే దెలిసికొంటిమి. అప్రాకృతావస్థానమునకు అవి పోఁగలుగునను విషయము సందేహాముగనే ఉన్నది. సంసారమందుండి బద్ధజీవుఁ డొనరించెడి ప్రేమానుశీలనము ముమ్మాటికిని గామానుశీలనమే అగుచున్నది కాని అది ఎన్నటికిని భగవత్ప్రేమకు సంబంధించునది కాదు.

ప్రాపంచిక విషయములందు మనకుఁగల అభినివేశమే భగవత్ప్రేమానుశీలమునకు మనలను పూర్తిగ అసమర్థులను జేయుచున్నదని అన్ని మతగ్రంథముల యందును జెప్పఁబడి యున్నది. బైబిలులో ఇట్లు చెప్పఁబడినది.

"ప్రపంచమును జూచికాని, ప్రపంచమునందలి వస్తువులను జూచికాని, నీవు మోహపడకుము. ప్రపంచమందు మోహము గలవానికిఁ దండ్రియందు ప్రేమఉండదు. (1 John II-15)

"ఏమన, ప్రపంచమునందలి ప్రతివిషయమును అనఁగా, శరీరసంబంధ మోహము, నేత్రసంబంధ మోహము, తనకుఁగల పదవిని దలఁచుకొని విఱ్ఱవీఁగుట, మున్నగునవి అన్నియును బ్రపంచమునకు సంబంధించినవే కాని తండ్రికి సంబంధించినవి కావు. ప్రపంచము నశ్వరమైనది. దాని సంబంధమగు మోహముకూడ అట్టిదే. కాని దేవునిసంకల్పము నెఱవేర్చువాఁడు మాత్రము శాశ్వతపదవి నొందును (I John II—16 & 17.).

"నన్నుమాని తనతండ్రినిగాని, తల్లినిగాని అధికముగఁ బ్రేమించువాఁడు నన్ను అనుసరించుటకు అర్హుఁడుకాఁడు. తనకుమారునిఁగాని కొమార్తెనుగాని అధికముగఁ బ్రేమించువాఁడు నన్ను అనుసరించుటకు అర్హుఁడుకాఁడు." (St. Matthew XI—37)."

పైనిఁజెప్పిన వాక్యములవలనఁ బ్రాపంచిక వస్తువుల యందు మనకుఁగలప్రేమ భగవత్ప్రేమ కాదని మనకు స్పష్టముగఁ దెలియుచున్నది. కావున, అట్టికామము మన హృదయములయందు ఎంతవఱకు దాఁగి యుండునో, అంత వఱకు వానియందు భగవత్ప్రేమకు చోటు చిక్కదనియే మనము విశ్వసింపవలెను.

అట్లయినచోఁ బ్రపంచమందుండెడి ఎట్టి వస్తువును బ్రేమింపఁగూడదని అర్థమా ? కాదు. అటులెన్నఁడునుగాదు. క్రీస్తుప్రభువు ఎన్నఁడును ఇట్లుచెప్పలేదు. అతఁడును, ఇతర మతస్థాపకులును జెప్పిన దేమనిన, ఆత్మార్థమైకాని, భోగ బుద్ధితోఁగాని ప్రపంచవిషయములను బ్రేమింపఁ గూడదని. క్రీస్తు ప్రభువు మఱొకస్థలమందు ఇట్లు చెప్పెను—

"నిత్యలోకమందున్న నాతండ్రియొక్క సంకల్పమును ఎవఁడు నెఱవేర్చునో, అతఁడే నాకుసోదరుఁడును, సోదరియు, దల్లియును" (St. Matthew XII —50).

దీని అర్థమేమనిన, మనలను గన్నవాఁడు అను భావముతోఁ దండ్రిని బ్రేమించుట తప్పిదము. కాని అతనిని దేవుని సేవకునిగ భావించి ప్రేమించుటలో ఎట్టి తప్పిదము లేదు. ఇట్లే, ఆత్మార్థమై ధనము నార్జించుట తప్పిదము. కాని దేవుని వినియోగముకొఱకు ధనార్జనము సేయుటలో ఎట్టి తప్పిదము లేదు. భగవత్ప్రేమయందు సర్వమును ఈవిధముగ సమన్వ

యింపఁ బడుచున్నవి. భగవద్దాస్యరూపముగ మనము సేయు ప్రతికర్మయు, మనము అవలంబించు ప్రతివృత్తియు, భక్తి రూపమునే వహించుచున్నది. ప్రేమమార్గమున మనము భగవంతుని సమీపించుచున్న కొలఁది ప్రపంచ విషయములందు మనకుఁగల ఆసక్తి తగ్గిపోవుచుండును.

కాని యిట్టి దృక్పథమేర్పడుట, అనగా ప్రతివస్తువును హరిసంబంధి వస్తువుగ భావించుటయు, జడదృష్టి తొలఁగి ఎల్లయెడలఁ జిత్పదార్థమునే కనుచుండుటయు, ప్రకృతి సంబంధము వదలిన మహాపురుషులకే సాధ్యపడుచున్నది. ప్రకృతిసంబంధముగల "రూహు", "సోల్" అను తత్త్వములు భగవత్ప్రేమను దమతమ నిమ్నావస్థానములందే అనుశీలన మొనరించుటచే వారలకు అది సంపూర్ణ వికాసముతో సర్వాంగసుందరముగ లభింపఁ జాలదు.

కాని జీవాత్మ అని వేదమందు చెప్పబడిన "శుద్ధాత్మ" తత్త్వమునకు అట్టి అసంపూర్ణతా దోషము లేదు. శుద్ధ జీవుఁడు చిన్మయుఁడు. కనుక భగవత్ప్రేమానుశీలము చేయుటకు పూర్తిగ సమర్థుఁడగుచున్నాఁడు.

మానవుని పారమార్థికాధికారమునకు అనురూపముగనే అతనికి భగవత్ప్రేమ లభించుచున్నదని యింతకుముందే చెప్పఁబడినది. భగవత్ప్రేమ స్వతస్సిద్ధమును, నిత్యమును అగు తత్త్వము. మన అధికారమును అనుసరించి

అది మనకు లభించుచున్నది. మనము ఓపినంతవఱకే దానిని గ్రహించుచున్నాము. మనము ఎంతవఱకు అనుశీలన మొనరింపఁగలమో, అంతవఱకే అది మనకు లభ్యమగు చున్నది. భగవత్ప్రేమకు సంబంధించిన సందేశములు మత ప్రచారకుల మూలముగనే మనకు లభ్యమగుచున్నవి.

వేదములందు భగవంతుఁడు మొదట మనకు వెలుఁగు నిచ్చెడు సూర్యునిగను, వర్షము నిచ్చెడి పర్జన్యునిగను, కార్యసిద్ధి నొసంగెడు గణపతిగను, సంపదనిచ్చెడు లక్ష్మిగను దర్శన మిచ్చుచున్నట్లు చెప్పఁబడినది. ఈ విధముగ భగవంతుఁడు ఫలప్రదాతయే యగుచున్నాఁడు. అట్టి భగవంతునిఁ బూజించుటనిన భగవదర్పితములగు ఆయా ఫలములను బూజించుటే అగుచున్నది. ఇట్టి పూజనముచే మనకుఁ గలిగెడి ప్రేమ భగవంతునికి సంబంధించినది గాక భగవద్దత్తములగు ఫలములకు సంబంధించినదే అగుచున్నది. భగవంతుఁడు ఆయా ఫలములను, ఆ యా వరములను మన కొసంగినందులకు మూల్యరూపముగ మనము అతనికి అర్పించెడి ప్రేమ ప్రేమకాదు; వాణిజ్యధర్మము. "యస్త్వాశిష ఆశాస్తే న సభృత్యః, సవై వణిక్" అనునది ప్రహ్లాదుని వాక్యము. దీనికే కామమని పేరు. ఈ కామమే ప్రేమానుశీలనమునకు అవరోధము కలిగించునది.

తదుపరి ఒక్కఁడగు భగవంతుఁడే మనకు ఉపాస్య తత్త్వమును మనప్రేమకు విషయమును, అనుచు ఆవేదములందే చెప్పఁబడినది. భగవదధికార ప్రాప్తజీవులగు దేవదేవీగణమంతయు, అతని యందే లీనమగుచున్నారు. ఇట్టి భగవంతునియెడ మనకుఁ గలిగెడి ప్రేమయందు ఐదు అవస్థానములు గలవు. ఒక్కొక్క అవస్థానమునకు సంబంధించిన ప్రేమ ఇతరావస్థానములకు సంబంధించిన ప్రేమకంటె సహజముగ భిన్నముగ నుండును. ఈ అవస్థానములకు శాంత, దాస్య, సఖ్య, వాత్సల్య, మధుర రసములని పేరు. ఇందులో రెండున్నఱ రసములందు భగవంతుఁడు నారాయణ స్వరూపముతోఁ బూజింపఁ బడుచున్నాఁడు. తక్కిన రెండున్నఱ రసములందు భగవంతుఁడు కృష్ణ స్వరూపముతోఁ బూజింపఁ బడుచున్నాఁడు. ఇట్లనుటచే నారాయణుఁడు కృష్ణునికంటె భిన్నుఁడని అర్థముకాదు. సాక్షాద్భగవంతుఁడగు కృష్ణుని యొక్క ఐశ్వర్యస్వరూపమే నారాయణుఁడు. నారాయణునకు నాలుగు హస్తములు గలవు. అందొక దానియందు శంఖమును, ఒకదానియందు చక్రమును, ఒకదాని యందు గదయు, ఒకదానియందుఁ బద్మమును ధరించు చున్నాఁడు. సర్వజ్ఞత్వము, సర్వవ్యాపకత్వము, సర్వేశ్వరత్వము మున్నగు ఈశ్వర లక్షణములన్నియును, అతనికిఁ గలవు. ఆ ఐశ్వర్య స్వరూపము నెదుట దైన్యభావముతో

నిలువఁబడి అతని సేవకుఁడు తగినంత దూరమునఁ దుండియే భయభక్తులతో అతనిని సేవించుచు, అతని ఆజ్ఞలను జాగరూకతతోఁ బాలించుచు, అతఁడు ఏమి యనుగ్రహించిన నద్దానినే కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ స్వీకరించుచుండును. ఈరసములందు భగవంతుఁడు నిరవద్యమానవస్వరూపుఁడును జగన్మోహన కైశోర విగ్రహుఁడును, మందహాస సుందర వదనారవిందుఁడును అగు కృష్ణునిరూపము వహించి ఒకచేతి యందు వేత్రమును, రెండవచేతియందు మురళిని, గంఠమందు వనమాలను ధరించి, తనభక్తులకుఁ బ్రత్యక్షమగుచున్నాఁడు. అతని ఐశ్వర్య స్వరూపము ఈ విధముగఁ గైశోరమాధుర్య స్వరూపముచే మఱుఁగుపడుచున్నది. అందువలన భక్తునకు ఇపుడు భగవత్స్వరూపదర్శనముచే అపారమును, అప్రతిహతమును అగు ప్రేమోదయమే కలుగుచున్నది కాని భయసంభ్రమములు కలుగనేరవు.

శ్రీమన్నారాయణమూర్తికి సంబంధించిన ప్రేమానుశీలనమునకు అనువగు అవస్థానమునకు వైకుంఠమనియు, శ్రీకృష్ణ ప్రేమానుశీలనమునకు అనువగు అవస్థానమునకు గోలోకమనియు పేళ్లు. కావున ఇందులో మొదటి ప్రేమానుశీలనము నారాయణ పూజనమనియు, రెండవది కృష్ణభజనమనియుఁ జెప్పఁబడుచున్నది.

పైనిఁజెప్పిన ఐదు విధములగు ప్రేమరస సోపానములును ఈ క్రింద వివరింపఁబడినవి.

నారాయణపూజనము —

1. శాంతరసము—ఈ రసమునందు భక్తుఁడు శాస్త్రనిర్దిష్టమగు భగవత్సేవనము కర్తవ్యబుద్ధితోఁ జేయుటయో కాని అతనికి నారాయణమూర్తియందు సహజప్రేమ కాని, లోకవిషయములయందు లంపటత్వము కాని ఉండదు. భక్తుఁడు భగవంతునియెడలను, సంసారమునెడలను జూపెడు ఒక విధమగు ఉపేక్షాభావమే ఈరసమునకు లక్షణము. సనకుఁడు, సనాతనుఁడు మున్నగు ఋషులు ఈ రసమునకు సంబంధించిన భక్తులు.

2. దాస్యరసము—ఈ రసమునందు భక్తుఁడు దాసభావముతో భగవంతుని సేవించును. మిగుల దీనభావముతో అతఁడు భగవంతుని యెదుట సాఁగిలి మ్రొక్కును. భగవంతుని యెడఁ దనకుఁగల అనురాగమును సూచించుచు, భగవదాజ్ఞలను నెఱవేర్చుటకు అతఁడు సదా ఉద్యుక్తుఁడై యుండును. అతనికి భగవంతునియందు ఇపుడుగల ఆసక్తియే ప్రేమాంకురరూపము వహించుచున్నది. ఇదే ప్రేమోదయమునందలి మొదటి సోపానము. గరుత్మంతుఁడు, హనుమంతుఁడు సేయు భజనము ఈ రసమునకు సంబంధించినది.

3. సఖ్యరసము—ఈ రసమునందు భక్తుఁడు భగవంతుని స్నేహభావముతో సేవనమొనర్చును. ఈ సఖ్యరసము గౌరవసఖ్యమనియు, విస్రంభసఖ్యమనియు రెండువిధములు. గౌరవసఖ్యముతో నారాయణ పూజనము పరిసమాప్తి నొందుచున్నది. భక్తుఁడు స్నేహభావముతో భగవంతుని సేవించుచున్నను ఆస్నేహము గౌరవమిశ్రమగుటయే ఈ రసముయొక్క లక్షణము.

కృష్ణభజనము— విస్రంభసఖ్యరసమే కృష్ణభజనమందు ప్రథమసోపానమని చెప్పఁబడుచున్నది. ఈ రసమునందు భక్తుఁడు భగవంతునితోఁ దనను సమానునిగ భావించుకొనును. భగవంతుఁడుతనకంటె అధికుఁడనుభావము అప్పుడుండనే ఉండదు. అతఁడు భగవంతునితో ఆడుకొనుచుండును. భగవంతుఁడును,దానునుగలసిపండుకొందురు. భగవంతునివిడిచి అతఁడుండఁజాలఁడు. వారిరువురును ఆటలాడుకొనుచుఁదమలో గెలిచినవారిని ఓడిపోయినవారు తమభుజములపై నెక్కించుకొని మోయవలయునని పందెము వేయుదురు. కృష్ణుఁడు ఓడినప్పుడు గెలుపొందిన తన భక్తుని తన భుజములపై మోయవలసియే ఉండును. శ్రీదాముఁడును, సుదాముఁడును, ఈరసమునకు సంబంధించిన భక్తులు.

4. వాత్సల్యరసము—ఈ రసమునందు భగవంతుఁడు పుత్రభావముతో సేవింపఁబడుచున్నాఁడు. భగవంతునికిభక్తుఁ

డిపుడు తండ్రిఅగుటచే భక్తునియొక్క వాత్సల్యమునకును, లాలనపాలనములకును భగవంతుఁడు పాత్రుఁడగుచున్నాడు. పైనిఁజెప్పిన రసములయందువలె ఈ రసమునందు భగవత్సేవనము విషయమై భక్తుఁడు కొంచెమైన అశ్రద్ధవహించుటకు అవకాశము లేదు. భగవంతుఁడు ఇపుడు బాలుఁడై ఆటపాటలతోఁ గాలముగడపుచుండ అతఁడు ఏవేళకు ఏదికావలయుననునో ఏవేళకు ఏవిపత్తు అతనికి సంభవించునో అనుచు అతనియందే సదా తలిదండ్రులు దృష్టికలిగియుందురు. ఆఁకలి అనినపుడు అన్నమిడుటయు, సొమ్ములు కావలెనన్నపుడు సొమ్మిలిడుటయు, అనారోగ్యముగ నున్నపుడు ఔషధమొసంగుటయు, నిద్రవచ్చుచున్నదని చెప్పినపుడు పరుండఁబెట్టుటయు, పరుండియున్నంతకాలము అతనికిఁ గావలియుండుటయు వారలకు అపుడు నిత్యధర్మము లగుచున్నవి. అపుడు వారితలఁపులన్నియుఁ దమ బిడ్డనుగూర్చియే. వారిచేతలన్నియుఁ దమ బిడ్డకొఱకే. తమ బిడ్డ సుఖముగానున్నప్పుడుగూడ వానికి ఏ అపాయమువచ్చునో అని భయపడుచుందురు. కనుఱెప్పవేసినంత కాలముగూడ అతఁడు వారికిఁ కనఁబడకుండినచో అతఁడు ఏమయ్యెనో అని బెంగబెట్టుకొనుచుందురు. తప్పుచేసినప్పుడు అతనిపైఁ గోపగింతురు. అతనిని భయపెట్టుదురు. కాని తమ తర్జన భర్జనములచే బిడ్డఁడు మిగుల జడిసెననుచు అప్పుడే మఱల అతనిని ఒడిలోఁ గూర్చుండబెట్టుకొని ముద్దా

నుచుండురు. ఈ విధముగ భగవంతునికి పాలకుఁడగుచున్న భక్తుని సేవనము వాత్సల్యమయమగుచున్నది. నందయశోదల భక్తి ఈ రసమునకు సంబంధించినది.

5. మధురరసము—ఈ రసమునందు ప్రేమతత్త్వము యొక్క పరాకాష్ఠ సూచింపఁబడుచున్నది. భక్తుఁడు భగవంతుని కిపుడు పరిగ్రహామగుచున్నాఁడు.

ఈ మహాద్భుతరసమునందు ఏ నిర్మలదాంపత్య ప్రేమ ద్యోతితమగుచున్నదో, దాని విపరీత ప్రతిఫలన (**Perverted reflection**) మాత్రమే యీ లోకమునకు సంబంధించిన దాంపత్య ప్రేమ యని మనము తెలిసికొనవలెను. భక్తుఁడు ఇపుడు స్త్రీ భావమునే వహించును. శాంత దాస్యరసముల యందు సుస్పష్టముగను, సఖ్యరసవాత్సల్య రసములయందు అస్పష్టముగను గనఁబడునట్టి భక్తునికి భగవంతుని యెడఁగల భయసంభ్రమములు ఈ రసమునందు మచ్చునకైనఁ గానరావు. భక్తుఁడును, భగవంతుఁడును ఇప్పుడు ఒక్కటే అగుచున్నారు. భక్తుఁడిప్పుడు ఆఁడుదియై అగుటచే ఆమె తన సర్వస్వమును, తన శరీరమునుగూడఁ దన ప్రాణేశ్వరునికే అర్పించుచున్నది. ఆమె తన ప్రాణేశ్వరుని కొఱకే జీవించుచుండును. తన ప్రాణేశ్వరునికొఱకే తాను ప్రాణము విడుచుటకు సంసిద్ధురాలై యుండును. తన ప్రాణేశ్వరునకు సుఖమొనఁగూర్చుటకొఱకు ఆమె చేయనిపనిగాని, ప్రయత్నముగాని,

ఉండదు. తనప్రాణేశ్వరుని కష్టసుఖములు ఇప్పుడు పూర్తిగఁ దనవే అగుచున్నవి. తన ప్రాణేశ్వరునకు ఎయ్యది భోగమొసఁగూర్చునో అట్టిభోగమును అతనికిఁ గల్పించు పనితప్ప వేఱొక పనియే ఆమె చేయదు. తనప్రాణేశ్వరుఁడు తృప్తినొందినఁ దాను తృప్తినొందును. తన ప్రాణేశ్వరుఁడు ఆనందించినఁ దాను ఆనందించును. తాను సొమ్ములు ధరించుట తన జీవితేశ్వరునకు ఆనందదాయకమైనచో వానిని ఆమె తప్పక ధరించును. తాను మరణించుట తన జీవితేశ్వరునకు ఆనందదాయకమైనచో ఆమె మరణించియే తీఱును. ఇట్టి స్వార్థరహితమును, ఆత్మసమర్పణరూపమును, అగు ప్రేమయే ఈ రసమునకు సంబంధించినప్రేమ. శ్రీ రాధికయు, యితర గోపికలును యీ రసమునకు సంబంధించిన భక్తురాండ్రు. కావుననే ఈరసము 'గోపీప్రేమ' మనఁబడుచున్నది. గోపీప్రేమ రసము అతిరమణీయముగ శ్రీ చైతన్య చరితామృతమందుఁ గ్రింద వివరించిన రీతిని వర్ణింపఁబడినది—

గీ. ప్రాణనాథుని సుఖమె మా ♦ పట్టుఁగొమ్మ
కాన మనవెత మనము లె ♦ క్కఁగొనఁ జనదు
ఆతని సంతోష పఱచుటే ♦ అగును మనకు
జీవితాశయ రూపమా ♦ చేష్టితంబు.

గీ. మనకు వెతగూర్చు పనియె ఆ ♦ తనికిఁ బరమ
సౌఖ్య మొసఁగూర్చు నట్టి చే ♦ ష్ట యగు నేని
అట్టి వెత వెత కాదు వో ♦ అయ్యది మన
భాగ్యవశమునఁ గలిగిన ♦ పరమ సుఖము.

వ్రజగోపికలను బృందావనమందు విడిచి కృష్ణుఁడు మథురావాసమునకై పోయినప్పుడు కృష్ణవిరహముచే వారలకు అపరిమితదుఃఖము కలిగెను. అప్పుడు శ్రీరాధిక మీఁద నుదాహరించిన విధముగఁ జెప్పి వారిని ఓదార్చెను. ఆమె యభిప్రాయమేమనిన, దమ్మును విడిచిపెట్టుటే తమ విభునకు ఆనందదాయకమగు విషయమైనప్పుడు అట్టి ఎడఁబాటుచేఁ దమకు మరణము సంభవించినను దానిని దాము సంతోషపూర్వకముగ స్వీకరింపవలయుననియే. గోపికలు తమ ప్రాణములను విడిచియైనఁ గృష్ణుని సౌఖ్యమునే అరయుచుందురు.

పైనిఁ జెప్పిన ప్రేమ తత్త్వసోపానములు ఈ లోకమునకు సంబంధించినవి కావు. ఈ లోకమునందుఁ గననగు ప్రభుదాస సంబంధమును, సఖ్య సంబంధమును, మాతాపుత్త్రి సంబంధమును, సతీపతి సంబంధమును, అగు ప్రేమభావములు భగవత్ప్రేమయొక్క విపరీత ప్రతిఫలన మాత్రములే. ఐహిక ప్రేమయందు స్వార్థపరత్వము సదా ఇమిడియే ఉండును. మన పుత్రుని మనము ప్రేమించుట మన సౌఖ్యముకొఱకే గాని వాని సౌఖ్యము కొఱకు అంతగా కాదు. ఈ విధముగనే భార్య భర్తను బ్రేమించుట భర్తయొక్క భోగము కొఱకే కాదు. ఇట్టి ప్రేమభావము లన్నిఁటియందును ఉభయులకును ఇంద్రియసంతర్పణము చేకుఱుచున్నది. వీనియందు స్వార్థము లేకుండుటకు అవకాశమే లేదు.

గోపీప్రేమయందుఁగల విశేష మాహాత్మ్యమును బ్రక టించునట్టి ఒక కథ ఒక పురాణమునందు గలదు. ఒకనాఁడు నారదుఁడు కృష్ణుని కడకు వచ్చి, "కృష్ణా! నీయెడల రుక్మిణికిఁగల ప్రేమ అధికమా? రాధికకుఁగల ప్రేమ అధికమా?" అని యడిగెను. అదివిని కృష్ణుఁడు రాధికకుఁ దనయెడలఁ గలప్రేమ సముద్రము వంటిదనియు, రుక్మిణి జూపుప్రేమ చవిటి పట్టెవంటి దనియు, వెంటనే బదులు చెప్పెను. నారదుఁడు అది విని ఆ విషయము తనకు నిదర్శన పూర్వకముగఁ జూపుమని ప్రార్థించెను. అప్పుడు కృష్ణుఁడు ఒక యుక్తిపన్ని నారదునితో ఇట్లనెను. "నారదా! నీవు ఇప్పుడే రాధిక చెంతకును, రుక్మిణి చెంతకును బోయి, నాకు ఆకస్మికముగ జబ్బు చేసెననియు, దమ పాదప్రక్షాళనోదకము నేను ద్రాఁగిన గాని నా జబ్బు కుదురదనియు, గావున వెంటనే ఆ జలము పంపవలెననియు, వారిరువురితోఁ జెప్పుము." నారదుఁడు తక్షణమే బయలుదేఱి మొదట రుక్మిణియొద్దకుఁ బోయి కృష్ణుఁడు చెప్పిన విధముగ ఆమె పాదప్రక్షాళనోదక మడిగెను. అది వినినంతనే రుక్మిణి నివ్వెఱపడి తనచేతఁ గృష్ణుఁడు ఎంతటి అపచారము చేయింపఁ దలఁచినాఁడనుచు లజ్జావనత వదనయై నారదునితో మాఱుమాటయిన ఆడకుండ అచ్చటనుండి లేచిపోయెను. తర్వాత నారదుఁడు రాధిక యొద్దకుఁబోయి అట్లే అడుగఁగా ఆమె విని మిగుల సంభ్ర

మముతోఁ దన పాదప్రక్షాళనోదకము అతనికే ఇచ్చి కృష్ణునకు ఎట్టి అపాయమును రాకుండుటకై తాను వెంటనే అతని దర్శనమునకుఁ బోవలయునని అతనిని ఆజ్ఞాపించెను. అప్పుడు కృష్ణుఁడు తనయొద్దకు మఱల వచ్చిన నారదమునితోఁ దన ఆజ్ఞ రుక్మిణికి రుచింపనందున, అదియొక పాపకార్యముగ ఆమె భావించెననియు, రాధికమాత్రము భగవదాజ్ఞ యెట్టిదైనను దానిని బరిపాలించుటే వ్రతముగఁ గలదగుటచేఁ దన ఆజ్ఞను బాలించెననియు, అట్టి అనుచితమగు ఆజ్ఞను బాలించుటచేఁ దాను నిత్య నరకావాసము ఆమెకుఁగలిగించినను ఆమె లెక్కఁగొనక దానిని సంతోషపూర్వకముగ స్వీకరించుననియు జెప్పెను.

శ్రీగౌరసుందరుఁడు అవతరింపక పూర్వము ఈ గోపీప్రేమతత్త్వము శాస్త్రగతముగనే ఉండెనుగాని ఆచరణములో లేదు. అతఁడు తత్ప్రేమానుశీలన మొనర్చి యితరులు దానిని అనుశీలన మొనర్చుటకుఁ దాను మార్గదర్శకుఁడయ్యెను. శ్రీగౌరసుందరుని అనుగ్రహముచేతనే గోపీప్రేమ అనిన ఎట్టిదో మనకుఁ దెలియుచున్నది. ఈ విధముగ శ్రీగౌరసుందరుఁడు లోకమునకుఁ జేసిన ఉపకారము మహోపకారమే అగుచున్నది. కాని యిది మహోపకారమని తెలిసికొనుస్థితి అయినను మనకు యింతవఱకు లభించెనో లేదో అను విషయము సందేహాస్పదముగనే ఉన్నది.

కలిపురుషుని ఆత్మకథ.

[మూలము సంగ్రహేత చలిత భాషలో రచితమైనది.]

నాపేరు కలిపురుషుడంటారు. నన్నెరగనివారు మన దేశంలో ఎవరూలేరు. అయోగ్యుల కందరికీ నేను పెద్ద స్నేహితుణ్ణే అయినా యోగ్యులుకూడా నాగొప్పతనం కొంత గ్రహించారు. ఇప్పుడు నాసంగతి కొంచెం మీతో మనవి చేసుకోవలసిఉంది. పూర్వకాలంలో పరీక్షిన్మహారాజుగారు మన ఇండియాదేశమును ఏలుతూఉన్నప్పుడు ధర్మదేవత డొక్కపగిలేటట్టుగా నేను నా బూట్సుకాలుతో తన్నడం వారు స్వయంగా చూచి వారి రాజ్యంలోనుంచి నన్నవతలికి సాగనంపుటకు ప్రయత్నించారు. కాని, నేను వారి నట్టే బతిమాలుకొన్నపైని, వారు నాపై కనికరించి వారి రాజ్యంలో నాలుగు స్థలాలలో మట్టుకు నేనుండడాని కనుజ్ఞ యిచ్చారు. అందులో మొదటిది జూదం, రెండవది త్రాగుడు, మూడోది ఆడది, నాలుగోదేమో పరహింస.* వారు నాకిచ్చిన యీ స్థలాలు నాకు మంచి నివాసయోగ్యమైన స్థలాలని తెలుసుకొన్నాను; గాని నేను వీటిలో ఏదో ఒక స్థలంలో ఉంటే తక్కిన మూడున్నూ ఖాళీగా ఉంటవే అని. నాకు చాలా దుఃఖంవచ్చి నేను మళ్ళీ మహారాజుగారి దర్శనం

---

* శ్లో॥ అభ్యర్థిత స్తదా తస్మై స్థానాని కలయేదదౌ
ద్యూతంపానం స్త్రియః సూనా యత్రాధర్మశ్చతుర్విధః.

చేసి వారి పాదాలు పట్టుకొని "మహారాజా! తమరు నాకు దయచేయించిన నాలుగు స్థలాలలో నేను ఒకే కాలమందు ఉండలేను. పోనీ, వాటిలో కొన్నిటిని భాగాలుగా విభజించి పెడదామంటే మనస్సొప్పకుండా ఉంది. కాబట్టి యీ నాలుగు స్థలాల మహత్త్వంగలది ఒక్కటే స్థలం నాకనుగ్రహించాలి" అని వారిని వేడుకొన్నాను. అప్పుడు వారికి నాయందు చాలాదయ పుట్టి జేబులోనుంచి ఒక బంగారు నవరసు (సవరను, లేక, పెద్దకాసు) తీసి నాకుచూపించి "ఓయీ కలీ! నీవుకోరిన స్థలమిదిగో, వెంటనే ప్రవేశించు" మని చెప్పి దానిని నాచేతిలో వేశారు. ఈ నవరసు నాచేతిలో పడేసరికి దానిలోనుంచి అనృతం, మదం, కామం, క్రోధం, వైరం, అనే పంచరత్నాలు బయలుదేరాయి. ♦ చీట్లపేక, చదరంగం, పాచికలాట, "యత్రవర్తంతి తత్రతిష్ఠామి." అనగా, ఇవన్నీ ఎక్కడ సాగుతూఉంటవో అక్కడ నే నవతరించి, నా భక్తుల ననుగ్రహిస్తూ ఉంటాను. విదేశాలనుంచి దిగుమతిచేయబడిన గుఱ్ఱపుపందేలు, లాటరీలుకూడా నావసతి స్థలాలే. ఈరెండింటిలోమాత్రం కోటీశ్వరులుకూడా కాలుగోసుకొని కాపరంఉంటారు. బంగారమే నాహుజూరాఫీసని ముందే నేను మనవిచేసుకున్నాను. నలుడు, పుష్కరుడు, ధర్మరాజు, దుర్యోధనుడు, శకునిమామ, మొదలైనరాజులున్నూ, ఢిల్లీ

శ్లో॥ పునశ్చయాచమానాయ జాతరూప మదాత్ప్రభుః
తతోఽనృతం, మదం, కామం, రజో, వైరంచ పంచమం.

చక్రవర్తులున్నూ, నావసతి స్థలాలన్నిటిలో ముఖ్యంగా నా మొదటివసతిలో చాలాకాలం కాపరంచేశారు; ఒకరికొంప తీశారు; తమకొంపకూడా తీసుకున్నారు. ఇప్పటికీనా మొదటి వసతి అయిన జూదం, ఊరికి దూరంగాఉండే కొన్ని కొన్ని యిళ్ళలోనూ, చాలాపాపులలోనూ, క్లబ్బులూ, హోటేల్లూ, మొదలైన పరమపవిత్ర స్థానాలలోనూ అవిచ్ఛిన్నముగా సాగుతూనేఉంది.

ఇక నారెండో వసతి గురించి మనవి చేస్తూన్నాను. అనగా తాగుడుగురించి. ఇది యిప్పుడు రకరకాలుగా బయలు దేరింది. ఇందులో ముఖ్యమైనరకం పానీయరూపమే. ఇదే నాప్రియవసతి. తక్కినవసతులు పత్రీ, పొగాకు మొదలైనవి. పత్రిఅనేది, నిషాఅలవాటుచేత బొత్తిగా మతిచెడిపోయి, ఉన్నచోట ఉండకుండా, తిన్నచోట తినకుండా, తిరుగులాడే సాధూ - బైరాగులని పేరుపెట్టుకొన్న దేశదిమ్మరులసొమ్ము. ఈ నిర్భాగ్యులు నాకు దాసానుదాసులై ఈ నావసతి స్థలాన్ని తమప్రాణం పోతూన్నావిడువలేక, ఇది తమ వైరాగ్యానికి ముఖ్యసాధనమనిన్ని, తమభక్తికి కల్పవృక్షంలాంటి దనిన్ని, చెప్పుకొని ఆనందిస్తూ ఉంటారు. కాని నిజమైన సాధువులు నా సంగతి వెంటనే గ్రహించి తమపొలిమేరకైనా నన్ను రానివ్వరు. ఈ నావసతిని తంత్రశాస్త్రాలు ఏలాగు వర్ణిస్తున్నాయో మనవిచేస్తున్నాను వినండి. "తమలపాకూ, పోకచెక్క,

పొగాకూ, గంజాయి, సారాయి మొదలైనవి మనిషికి పరమార్థ దృష్టి ఎన్నటికీ పుట్టనివ్వవు. ఇవి సేవిస్తూఉన్న కొద్దీ ఇంకా సేవించాలనే బుద్ధి కలుగుతూనే ఉంటుంది. పూర్తిగా సేవించినప్పుడు భరించరాని కామోద్రేకం కలుగుతుంది. తాంబూలం వేసుకోవడంవల్ల మనస్స్థిమితం ఉండదు. పొగాకు సేవించడంవల్ల సోమరితనమూ, ఉన్న తెలివి ఊడిపోవడమూ, దేవుడంటే తలనొప్పీ, మొదలైనవి కలిగితీరుతవి. గంజాయికి మనిషియొక్క తెలివితేటలను నిర్మూలంచేసే మహాశక్తి ఉంది. నల్లమందు, భంగు మొదలైన నిషావస్తువులను సేవించేవాడు రెండుకాళ్ళ మనిషి అయినా, నాలుగుకాళ్ళ పశువుకంటె ఏమాత్రమూ తక్కువవాడుకాడు. బహిర్ముఖులైన జీవులకు ఎన్నటికీ దైవచింత కలగకుండా ఉండేటందుకు కలిపురుషుడే వీటిని నిర్మించాడు."

నా రెండోవసతి కథ పూర్తిఅయింది. ఇక నా మూడో వసతిఅయిన ఆడదాన్ని గురించి మనవి చేస్తున్నాను. ఆడదంటే ఏతన్మాత్రమైన వస్తువుకాదు. లోకాన్నంతటినీ ఆకర్షించే మహాశక్తి దానికుంది. నాస్వాధీనంలో ఉండే వ్యసనాల నన్నిటినీ ఒక్కచోటచేర్చి, వాటితో స్త్రీవ్యక్తిని తయారుచేశాడుబ్రహ్మ. ఈస్త్రీ పురుషునియొక్క పదకొండింద్రియములకున్నూ పూర్తిగా పనికలిగిస్తూ ఉంటుంది. విధివిహితంగా వివాహమాడి తమ ధర్మపత్నులతో శాస్త్రసమ్మతమైన జీవనంచేస్తూఉన్న మహనీయుల చెంతకు నేనుపోలేనుగాని

స్త్రీలోలులుమాత్రం నాస్వాధీనంలోనే వుంటారు. ఇంద్రియాల కెప్పుడూ సంతర్పణచేస్తూఉండే గృహస్థులు తమ స్త్రీలోలత్వాన్ని సమర్థించుకోవడానికి ఏవోకొన్ని అబద్ధాలు కల్పించి చెప్పుతూనే ఉంటారు. వేశ్యలకొంపలూ, నాటకశాలలూ నాకు ప్రియమైన వసతిగృహాలు. నా అనుచరులందరితోగూడా నేను వాటిలో కాపరంచేస్తూఉంటాను. మాదకవస్తువులను సేవించడంవల్ల, కామోద్రేకం భరించలేని సాధూబైరాగులైన లెక్కలేని కౌపీన ధారులు పైని జెప్పిన రెండు వసతి స్థలాలలోనున్నూ కాలుగోసుకొని కాపరం చేస్తూ ఉంటారు. వారు ఆ స్థలాలనున్నూ, అందులోఉండే ఆడపడుచుల నున్నూ విడువలేక వేశ్యల కొంపలకు వెళ్ళడం తమ మతధర్మం గనుక తమకు తప్పనిపని అని సమర్థిస్తారు. నాకు గులాములైన మరికొందరు వేశ్యలకొంపలకు తాము వెళ్ళకపోతే వాళ్లు తిండిలేక చస్తారనిన్నీ, అందుచేత తమకు పాపంవస్తుందనిన్నీ చెప్పి, వాళ్ళకొంపలను మరి విడవరు. మఱికొందరు సమదర్శనులైన పండితులు శుష్కవేదాంతం ప్రారంభించి అన్నిటి యందూ సమబుద్ధి ఉండాలని గీతాచార్యుడు చెప్పే ఉన్నాడు గనుక, వేశ్యలనేకాక ప్రపంచములో ఏ వస్తువును కూడా తృణీకరించడానికి వీలులేదనిన్నీ, ఏ మట్టితో దుర్గామందిరం కట్టేరో ఆ మట్టితోనే వేశ్యామందిరం కూడా కట్టేరనిన్నీ, చెప్పి, తాము వేశ్యామందిరానికి వెళ్ళినప్పుడు

ఎవరున్నా ఆక్షేపణ చేయగూడదని వాదిస్తారు. మరి కొందరు రామానందరాయలు, చండీదాసు, విద్యాపతి అనే వాళ్ల పేళ్ళు చెప్పి వాళ్లవలెనే తమకుగూడా వేశ్యాసంబంధం పరమార్థసాధన మేలకాకూడదని వాదిస్తారు. మరికొందరు పరమ రసాస్వాదన కొఱకు ఆడవాండ్లను పోగుచేసి రసకీర్తనలు వారిచేత పాడిస్తారు. మరికొందరు అద్వైత, నిత్యానంద, శ్రీవాస ప్రభువుల పేళ్లు చెప్పి తా మేలవారివలె నలుగురాడవాండ్లను గట్టుకోకూడదని వాదిస్తారు.

ఇక నా నాలుగోవసతి స్థలంగురించి చెప్పవలసిఉంది. దీనిని పరహింసే అనండి, జీవహింసే అనండి, నా కేమీ అభ్యంతరం లేదు. దీనిని సమస్తమైన వారున్నూ సమాన ప్రతిపత్తితో గౌరవిస్తూఉన్నారు. దీనికిలోబడి నప్పుడే రాజులకూ, రాజులకూ కలహంపుట్టడమున్నూ వారు ఒకరినొకరు చంపుకోడమున్నూ తటస్థిస్తూఉన్నది. మాంసంరుచి మరిగిన వారు ఈ నావసతిని విడువనే విడువరు. నవనాగరికతా శిరోమణులు క్లబ్బులు వగైరాలలో అందరితోపాటు మాంసాహారం తినడం చేతనే నలుగురిలో తమ గౌరవం కాస్త నిలబడుతూఉన్నది. తిలకమూ, మాలికలూ ధరించే బ్రాహ్మణ నామకులు కూడా దీనికి కక్కూర్తిపడేవారే. మత్స్యావతారాలను, వరహావతారాలను, కడుపారా గౌరవించడమే తమ మతధర్మమని వారు వాదిస్తారు. మాంసము తింటేనేకాని

శరీరానికి బలమేలాగు వస్తుందని వారడుగుతారు. కాళీపూజ చేసేవారికికూడా నా ఈవసతిమీద చాలాప్రీతి. తాముతమ తల్లిపేరుచెప్పి రకరకాలు మాంసాలు ఆరగిస్తారు. ఈ కపట వర్తనమంతా సాధుపురుషులు సులభంగా తెలుసుకోంగారు గాని, నాచేత చిక్కిఉన్న చచ్చుపీనుగులకు తెలివి తెల్లారి పోవడంవల్ల వారేమిన్నీ తెలుసుకోజాలరు.

పైని జెప్పిన నాలుగు వసతులకేంగాని నాఅయిదో వసతే చాలాదివ్యమైనది. ధనవంతుల యిళ్లంటే నాకు చాలా యిష్టం. అచ్చట నేను ప్రవేశించి, "నిత్యకళ్యాణం పచ్చతోరణం" గా ఎప్పుడూ కాపురం చేస్తూఉంటాను. పరీక్షిన్మహారాజుగారి ఆశీర్వచనంబట్టి పైనిజెప్పిన నాలుగున్నూ డబ్బునాశ్రయించుకొనే ఉంటవిగనుక ధనికుల యిండ్లలోఉండే, నేను సమస్తం సాధిస్తూ ఉంటాను. కాని సాధుపురుషులపేరు చెప్పితే మాత్రం నాకుభయం. వారి నాశ్రయించిన వారి దగ్గరకుకూడా నేను పోలేను. పరీక్షిన్మహారాజుగారి పేరంటే నాకెంతభయమో మీకు తెలుసునుగదా? ఇదేవిధంగా అంబరీషుడు, ప్రహ్లాదుడు ఏలే రాజ్యముల పొలిమేరకు కూడా నేను వెళ్ళలేను. ఇప్పుడు పెద్దపెద్ద పట్నాలలో నాకు దివ్యమైన వసతులేర్పడ్డాయి. కాని ఆచుట్టుపట్లనే భగవత్ప్రార్థన సమాజాలులేచి అందులో ఉండే గురుశిష్యులున్నూ వారిగాలి తగిలినవారున్నూ తమ పవిత్ర జీవనాలచే ఇతరులను

కూడా పవిత్రంచేస్తా నన్నాపట్నాలలోనుంచి సాగనంపడానికి కంకణాలు కట్టుకొని కూర్చున్నారు. నేనుగాని, నాఅనుచరులుగాని దూరంలో కనబడినప్పటికీ మమ్మల్ని నిలవనియ్యకుండా తరుముతున్నారు. నేను వారివద్దకు పోలేను. నా వసతిస్థలాలు వారు కన్నెత్తిచూడరు. మీదిమిక్కిలి నా సంగతి అందరికీ చెప్పి నామొగమెక్కడా చెల్లకుండా చేసేశారు. కాబట్టి యిప్పుడు నా దినములేమీ బాగులేవు.

కాని నేను మాత్రం ఊరుకోలేదు. నా శిష్యులద్వారా వారి నడవడి గురించి వారిమీద అపవాదాలు కల్పించి నేనుకూడా వారికి నలుగురిలో మొగం చెల్లకుండా చేస్తున్నాను. తమకు దేవుడి వాక్యాలు ప్రమాణాలంటూ వారు నా శిష్యులతో, "మీరు చాలా తెలివైనవారు. మీ తెలివి మావద్ద ఉన్నా మేము దాన్ని ఉపయోగించలేము, మేము నిజంగా తెలివి తక్కువ వాళ్ళమే. మమ్మల్ని దేవుడు ఆలాగు చేశాడు" * అని మొండిబడి చెప్తారు. ప్రేమచూపడమే కాని వారికి కోపినా కోపంలేదే. ఇదో పాపం గూడా నేనున్నూ, నా శిష్యులున్నూ నడుములు విరిగేటట్టూ మోయవలసి వచ్చింది.

---

* If any man among you seemeth to be wise in this world, let him become a fool that he may be wise. For, the wisdom of this world is foolishness with God (Bible).

Corinthians III — 18 & 19

ఇంతవరకూ నాసంగతిన్నీ, ఏవిలాసముతో నాకు జాబులువ్రాస్తే నాకుతప్పకుండా అందుతవో ఆస్థలాల సంగతిన్నీ, క్లుప్తంగా మనవిచేశాను. ఇప్పుడు నాప్రభావం గురించి కొంచెము చెప్పాలని ఉంది. పెద్దపెద్దవారంతా నన్ను మెచ్చుకొని ఎటువంటి యోగ్యతాపత్రాలు ఇచ్చారో మీకునేను చెప్పితే నమ్మకం ఉండదు. ఒకటిరెండైనా మీ కళ్లతోచూడాలి. ఇదిగో ఒకహిందూస్థానీకవి నన్ను మెచ్చుకొని చెప్పినపాట——

"సాచకహేతో, మారేలాతా, ఝూటా జగత భలాయి
గోరస గలిగలి ఫిరే, సురాబైఠ బికాయి
చోర్కుఛోడే. సాధుకుబాంధే, పథికకులగావే ఫాసీ
ధన్యకలియుగ। తేరి తమాషా, దుఃఖలాగే అవుర్ హాసీ

"ఓహో కలియుగంగారూ! షెబాష్ షెబాష్! ఏమిటండీ మీతమాషాలు! అవితలచుకొంటే ఒకప్పుడు దుఃఖమొస్తుంది; ఒకప్పుడు నవ్వొస్తుందినాకు. ఏమంటే మీ హయాంలో నిజంచెప్పేవారికి దుడ్డుదెబ్బలు, అబద్ధాన్నే లోకమంతా మెచ్చుకొంటారు. పాలూ, పెరుగూ, ఇంటింటికి పోయి అమ్మినా కొనేవారులేరు. షాపులోకూర్చుండి అమ్మినా సారాయికి గొప్ప చలామణి. దొంగలకాటవిడుపు. నిర్దోషులకు ఖైదు. దారిబోయేవారికి ఉరికొయ్యా."

ఈ కవిగారే మరొకస్థలంలో నన్ను ఇంకోలాగు వర్ణించారు.

"గయ్యామాదరు కుత్తాపావే, ఉసాకేబచడా భూకా
స్యాలేకు ఉత్తమ ఖిలావే, బాపనె పావేగూఖా
ఘరకి నారీప్రీతి నపావే, చిత్తచురావే దాసీ
ధన్యకలియుగ! తేరి తమాషా, దుఃఖిలాగే సునుర్ హాసీ"

"ఓహో కలియుగంగారూ! మీరెంత వారండీ! మీప్రజ్ఞావిశేషాలు నేనెంతని మెచ్చుకోనేదండీ! మీతమాషాలు చూస్తే నాకొకప్పుడు నవ్వొస్తుంది; ఒక్కొక్కప్పుడు ఏడుపొస్తుంది. యేమంటే మీహయాంలో దూడలికితల్లిపాలు లేవు. కుక్కలికి ఆవుపాలు. కన్నతండ్రికి కడుపుమాడ్చి బావమఱదులకు పరమాన్నం. ఇంట్లోపెళ్ళాలు ఏడుస్తూవుంటే పట్నం వేశ్యలతో పరియాచకం".

చూశారుగదా నాప్రభావం? నాప్రభావం జోరుగా ఉండేరోజులలో చాలామంది అసుర సంపత్తువారు లోకంలో అవతరించి భక్తిమార్గాన్ని పాడుచేశారు. అప్పుడు దేవుడికి కూడా వెట్టపుట్టింది. అప్పుడు తాను ఈరాక్షసుల నందరినీ మోహపెట్టడానికిన్నీ, జయించడానికిన్నీ, ప్రపంచం అంతా మిథ్యఅనే మతమొకటి లోకంలో ప్రచారం చేయించినాడు. ఆప్రచారంలో నేనుకూడా చాలా సాయంచేసి ఆఒక్క మతాన్నే అనేక రూపాలతో ప్రపంచమంతా వ్యాపింప

చేశాను. నాప్రభావానికి లోబడి బ్రాహ్మణకులంలో పుట్టిన
వారు తాము ఉత్తమ కులస్థులమని గర్వించి యితరకులస్థు
లను పీడించడానికి మొదలుపెట్టేరు. ఇంతటితో ఆగక వాళ్ళ
పైని వైరమున్నూ, మాత్సర్యమున్నూ వహించి వాళ్ళలో
యోగ్యులైన వారిని తమలో చేర్చుకోవడం మానేశారు.
నాప్రభావంచేతనే ప్రజలు భగవంతుని కొలవడం మానేశి
దేవతల్ని పట్టుకొని దేవులాట ప్రారంభించారు. సాక్షాత్తూ
నిత్యలోకంనుంచి దిగబడిన సాధుపురుషులు వచ్చి హితం
చెప్పినా ప్రజలు నాకు గులాములై ఉన్నందున వారిమాటలు
వారు వినిపించుకోవడంలేదు. జీవుడు నాచేతిలో చిక్కకుండా
ఉండడానికి శాస్త్రకారులు అనేక ఉపాయాలు వ్రాశారు.
కాని ఆఉపాయాలు నాదగ్గర ఏమీ పనికిరాలేదు. జీవుడు
నాచేతిలో పడకుండా చేయడానికి శాస్త్రాలలో నిగూఢంగా
చెప్పబడిన అమోఘమైన ఔషధరాజం ఒకటి లేకపోలేదు.
కొంతకాలం క్రిందట ఈఔషధాన్నే భగవంతుడు స్వయంగా
భూలోకమం దవతరించి యింటింటికీ వెళ్ళి పంచిపెట్టేడు.
ఆ ఔషధాన్ని భగవన్నామం అంటారు. నేనుకూడా ఊరు
కోకుండా బాగా ఆలోచించి నాసహచరులూ, నేనూ కలిసి
నకలుమందులు తయారుచేసి మాకు దొరికిన వారికందరికీ
పంచిపెట్టేము. మహామేధా సంపన్నులైన పెద్దతలకాయ

లందరూ దేవుడిచ్చినమందు అనతలపాశేసి నేను తయారు చేసిన నకలు మందులనే వాడడం ప్రారంభించారు.

ఎవరైనా పెద్ద తలకాయలవారు దేవుడిచ్చిన మందు పారమార్థచేత పుచ్చుకొన్నా, నేనున్నూ, నాప్రతినిధులున్నూ వెంటనే వాళ్ళవద్దకు పోయి వారా ఔషధాన్ని ఆత్మ శ్రేయస్సుకొఱకు ఉపయోగించకుండా చేసి, వాంతిభేది, మహామారి, స్ఫోటకం మొదలైన రోగాలు రాకుండా చేయడానికి ఉపయోగించవచ్చునని ముఖ్యముగా సలహాలు చెప్తూ ఉంటాము. ముఖ్యంగా పెద్దపెద్ద పండితులు మా మాటలే వింటారుగాని ప్రజల కొరకవతరించిన దేవుని మాటలు వినరు. ఆ అవతారపురుషుడు తాను పంచిపెట్టిన నామౌషధాన్ని వినయం, సహనం, గర్వరాహిత్యం, సర్వజన సన్మానబుద్ధిఅనే నాలుగూ కలిసిన అనుపానంతో పుచ్చుకొని* ఆడదీ, డబ్బూ, ప్రతిష్ఠా అనే మూడు అపథ్యాహారాలని వర్జించమని నొక్కినొక్కి చెప్పేడు పాపం. కాని కొందరికి అనుపానమే కుదిరిందికాదు. కొందరు పథ్యం చేయలేక పోయేరు. కాబట్టి మందుగుణ మిచ్చిందికాదు. ఆసమయం కనిపెట్టి నేను వెంటనేవారి వద్దకు పోయి, "ఔషధం అమ్ము కొండి, బోలెడు డబ్బువస్తుంది"అని సలహాచెప్పేను. నామాట

* తృణాదపి సునీచేన, తరోరపి సహిష్ణునా
అమానినా మానదేన, కీర్తనీయ స్సదాహరిః.

ప్రకారం వాళ్లు నాఔషధాన్ని అమ్మడం మొదలు పెట్టేరు. కొన్నవాళ్లకందరికీ పథ్యంచేయక పోయినా మందు గుణ మిస్తుందని చెప్పడం ప్రారంభించారు; అప్పటినుంచీ ఆమందు సీసాలు లెక్కలేకుండా చెల్లుతూ వచ్చినవి. కాని వాళ్ళ మాటలు నమ్ముకొని ఔషధసేవ చేసినవారు నా వలలో చిక్కుకొంటున్నామని మాత్రం తెలుసుకోలేకుండా ఉన్నారు. ఇంకా నేను కొత్తకొత్తవలలను తయారుచేయించి రకరకాల మనుష్యుల్ని రకరకాల వలల్లో పట్టి తెప్పించి నా పార్టీని బలపర్చుకొందామని చూస్తున్నాను.

నాప్రభ వెలుగుతూ ఉంటే దేవుడెక్కడ ? గురువెక్కడ?

నేను ఎంత కలిపురుష్ణుణ్ణయినా నాఅద్భుత శక్తులను నేను ఆశ్టే వర్ణించడం నాకే బాగున్నట్టు కనబడలేదు. కాబట్టి సెలవు పుచ్చుకొంటాను. ఓ ! లేదులేదు. మీరు నన్ను సాగనంపేవఱకూ మీావద్దనే ఉంటాను.

శ్లో. ఇదం శరీరం పరిణామపేశలం
పతత్యవశ్యం శతసంధిజర్జరం
కి మౌషధైః క్లిశ్యసి మూఢ ! దుర్మతే !
నిరామయం కృష్ణరసాయనం పిబ.

ఓమ్ తత్సత్ బ్రహ్మార్పణమస్తు.

అర్థసూచిక.

1 అంశవైభవము (పుట 8)—భగవంతుని పూర్ణాంశవిలాసము. Full subjective portion.

2 అచింత్య భేదాభేద తత్త్వము (4) చూడు. పీఠిక పుట. 3.

3 అద్వయజ్ఞాన తత్త్వము (1) చూడు. పీఠిక పుట 2.

4 అధ్యక్షజజ్ఞానము (63) ఇంద్రియముల మూలమునఁ గలిగెడి జ్ఞానము. as opposed to. అధోక్షజ జ్ఞానము.

5 అనుప్రవేశము (113) లోనికిఁ జొరఁబడుట.

6 అనుభవజ్ఞానము (24) లౌకిక విషయానుభవమునకు సంబంధించిన జ్ఞానము.

7 అప్రాకృతనామరూప విశిష్టుఁడు (2)—ప్రకృతి సంబంధము ఇంచుకయు లేని నామరూపములతో నొప్పువాఁడు.

8 అభినివేశము (169)—పట్టు విడువకుండుట, Leech - like clinging.

9 అవినాభావ సంబంధము (102)—ఒకదాని నొకటి విడువకయుండుట, inextricable interrelation.

10 అసంప్రజ్ఞాత సమాధి (88)—ఎట్టి చిత్తవృత్తియు లేని స్థితి.

11 ఆత్మశేషభూతులు (181)—తనకు ఉపకరించువారు.

12 ఆత్మసమర్పణము (7)—ఆత్మస్వరూపుఁడను తనను గా భగవంతుని కర్పించుకొనుట.

13 ఆత్మోపలబ్ధి (26)—మఱచిన తన రూపమును మఱలఁ బడయుట, లేక తెలిసికొనుట.

14 ఆశ్రయము (178)—ఆధారమగునది, Support.

15 ఈశ్వరవాదులు (1) చూ. పీఠిక. పుట 3.

16 ఏకవాక్యత (18)—ఒక్కమాటయే యగుట, Reconciliation.

17 ఐక్యానుసంధానము (1)-ఒక్కటియే అనుటను భావించుట.

18 ఐశ్వర్య స్వరూపుఁడు (179)-భయముతోఁగూడిన భక్తితోఁ గొలువఁదగిన స్వరూపము గలవాఁడు, Form full of majesty and grandeur.

19 ఐహిక భోగాన్వేషణము (110)-ప్రపంచభోగములకై వెదకులాడుట.

20 కర్మవిముల ప్రేమ (91)-భగవంతుని ప్రేమించుటే జీవాత్మయొక్క ప్రధాన వ్యాపారము.

21 కార్యకారణశృంఖల (100)-"ఇది కార్యము, దీని కిది కారణము" అను మొదలగు గొలుసు, Chain of causes and effects.

22 కైశోరమాధుర్య స్వరూపము (186)-చిఱుతప్రాయముతోఁ గూడిన మనోహర రూపము, Juvenile form of mellowed sweetness.

23 గణేశ, శివ, శక్తి, సూర్య, విష్ణువులు (2)-ధర్మమును గూర్చి దేవత సూర్యుఁడు; అర్థమునుగూర్చి దేవత గణేశుఁడు; కామమును గూర్చి దేవత శక్తి; మోక్షమునుగూర్చి దేవత శివుఁడు; భక్తిని గూర్చి దేవత విష్ణువు.

24 గౌరవ సఖ్యము (188)-గౌరవ మిశ్రితమగు సఖ్యము. కృష్ణునియెడ పాండవులకుఁగల స్నేహభావము దీని కుదాహరణము.

25 జ్ఞాత జ్ఞాతృజ్ఞేయములను త్రిపుటి (4)-తెలివి, తెలిసికొనువాఁడు, తెలియఁదగినదియు నను మూఁడు.

26 జ్ఞానము సారభూతము (91)-భగవంతునిఁ దెలిసికొనుటయే జీవాత్మ యొక్క తాత్త్వికస్థితి.

27 చరమ ప్రయోజనము (58)-కట్టకడపటి కృత్యము, Ultimate purpose.

28 చిత్తైకాగ్రత (1)-చిత్తము (వాసనారూపమగు మనస్సు) ను ఒకదాని యందు నిలుపుట, Concentration.

29 చిత్ప్రకాశము (8)-భగవంతుని తనుకాంతి, Effulgence aspect of God head.

30 చిన్మయ విగ్రహుఁడు (1)-రక్తమాంసమయము కాని నిత్య (చిత్) తత్త్వమే రూపముగా గలవాఁడు, Having a spiritual body.

31 జలతత్త్వము, ఆత్మతత్త్వముల సమ్మేళనము (25)-ఆత్మతత్త్వమున కంటియున్న ప్రకృతిదోషము నశించుటకు జ్ఞానోదక (Baptismal water) మని చెప్పఁబడు జలతత్త్వముయొక్క సంబంధము దానికిఁ గలుగుట.

32 తన తత్త్వరూపములగు చిత్కార్యములు (111)-తన వస్తుతత్త్వమునకు అనుగుణములగు ఆత్మవ్యాపారములు.

33 తర్కమయ వేదాంతులు, తర్కాతీత వేదాంతులు (4)-చూ. పీఠిక. పుట 3, 4.

34 దృశ్యవర్గ విచారము (2)-చర్మనేత్రమునకుఁ గనఁబడెడి సృష్టియందలి పదార్థములను బరిశీలించుట.

35 దైవోపహతులము (170)-దేవుని దండనకుఁ బాత్రులైన వారము.

36 ధర్మబోధప్రచారము (126)-మతమును బోధించుట, వ్యాపింపఁ జేయుట.

37 ధర్మాధికారి (131)-స్వధర్మము నాచరింపఁ జేసెడివాఁడు.

38 నామరూపగుణ లీలాపరికర వైశిష్ట్యము (60)-ప్రకృతి సంబంధములు కాని నామము, రూపము, గుణములు, లీలలు, పరిజనము మున్నగునవి, Spiritual name, form, Attributes, Pastimes & Paraphernalia.

39 నిత్యలోకారోహణ దినము (34)-నిత్యలోకమును జేరుకొన్న దినము, Ascension Day.

40 నిత్యస్వరూప ధర్మాచరణము (7)—నిత్య (భగవత్సేవా)రూపమగు తన ధర్మము నాచరించుట.

41 నిత్యసిద్ధరూపము (23)—నిత్యమును, స్వతస్సిద్ధమును అగు ఆకారము.

42 నిర్గుణుడు (4)—ప్రకృతి సంబంధములగు గుణములు లేనివాఁడు.

43 నేతి నేతి ప్రక్రియ (64)—"ఇది కాదిది కా"దను ప్రణాళిక, Process of negation.

44 పరమరసాస్వాదనము (200)—భగవంతునికి సంబంధించిన ఉత్కృష్టరసమును జవిఁగొనుట.

45 పరోత్కర్ష (94)—ఉత్కృష్టస్థితి; పరమోత్కృష్టము, Acme.

46 పరోక్షవస్తుజ్ఞానము (62)—ఇంద్రియములకు గోచరముకాని తెలివి, అనఁగా ఆత్మజ్ఞానము.

47 ప్రకృతి సీమయందు యథాదృష్టములుగ నెలకొల్పుట (60)—తాము (సహజ సమాధియందు) జూచిన విధమునఁ ప్రకృతి సంబంధములగు విగ్రహాదులయందు నిలుపుట.

48 ప్రత్యక్షవస్తుజ్ఞానము (62)—ఇంద్రియములకు గోచరమగు తెలివి.

49 ప్రత్యధిదేవతలు (58)—అవయవభూతములగు దేవతలు.

50 ప్రతీత స్వరూపములు (2)—భగవంతునికి అవయవములవంటివారు; దేవతలు.

51 పారమార్థిక క్షేమము (42)—ఆత్మసంబంధియగు శ్రేయస్సు, Spiritual welfare.

52 పార్థక్యత (108)—వేఱుపాటు.

63 ప్రేమానుశీలనము (180)—ప్రేమను అనుసరించెడి స్వభావము, Cultivation of love.

54 ప్రాతిమికతకును, శ్రీవిగ్రహారాధనమునకును గల భేదము (20)—చూ. పుట 80.

55 బులాక్ (6)— దీనినే వాడుకలో "బులాకి పిట్ట" అందురు. ఇది గాడిదకంటె యెత్తగునది; కంచరి గాడిదకంటె చిన్నది. దీని కాళ్లు గుఱ్ఱపు కాళ్లు; డెక్కలు గుఱ్ఱపుడెక్కలు; మెడకుఁ గ్రింది భాగముకూడ గుఱ్ఱపురూపమే. దీనిమెడ నెమలిమెడ; ముఖము మనుష్య స్త్రీముఖము; తోఁక నెమలితోఁక; ఱెక్కలు నెమలి ఱెక్కలు.

56 బ్రహ్మవాదులు (1)—చూ. పీఠిక. పుట 3.

57 భగవదధికార ప్రాప్తజీవులు (185)—భగవంతునిచే అధికారపదవిని పొందిన జీవులు (బ్రహ్మాదులు) Gods with delegated powers.

58 భగవన్మార్గాన్వేషకులు (165)—భగవంతునిఁ జేరుటకు అనువగు త్రోవను వెదకువారు.

59 భాగవత ధర్మము (4)—పరమపురుషారాధన రూపమగు ధర్మము (మతము).

60 భిన్నదృక్పథములు (18)—వేఱువేఱుగఁ గన్పట్టు త్రోవలు, Different aspects.

61 మాయ, ప్రకృతి (2)—భగవంతుని బహిరంగశక్తి, external potency of God.

62 మేదశ్ఛేదము (108)—క్రొవ్వును కరిగించెడిది; ఒకని యభిప్రాయము వేఱొకనికిఁ బొందకుండుట, Nerve - racking.

63 యౌగపద్యము (3)—రెండు ఏకకాలమునందు సంభవించుట, Simultaniety

64 వ్యతిరేకచింత (2)—తాను ఆత్మపదార్థమయ్యును, అనాత్మనుండి వేఱు పడుటచే "నేను అనాత్మకాను" అనెడి యెడతెగనిచింత. ఈ చింతయందు అనాత్మ (ప్రకృతి) సదా స్మరింపఁబడుచునేయున్నది.

65 వృత్తివ్యాప్యము (58)—చిత్తవృత్తిచే వ్యాపింపఁబడినది.

66 వాస్తవచిన్మయ విగ్రహుఁడు (7)–సత్యమగు చైతన్య స్వరూపుఁడు.

67 వాస్తవ వస్తువు (5)–సత్యపదార్థము.

68 విచార జనితము (2)–ఆత్మ (Spirit) యొద్దియో, అనాత్మ (Matter) యొద్దియో పరిశీలించుటచేఁ దేలినది.

69 విప్రలంబ శృంగార చేష్ట (172)–ప్రియురాలికిని, ప్రియునకును ఎడఁబాటు వలనఁ గలిగెడి విలాసవ్యాపారము.

70 విశ్వసమ్మత మతము (4)–ఎల్లరచే నొప్పుకొనఁదగిన మతము.

71 విషయము (178)–గోచరమగునది, Target.

72 విస్రంభ సఖ్యము (188)–స్వేచ్ఛామయమగు సఖ్యము. శ్రీకృష్ణుని యెడ గోపబాలకులకు గల స్నేహభావము దీని కుదాహరణము.

73 శక్తిసంచారము (139)–తనకుఁగల సామర్థ్యమును శిష్యులకుఁగలిగించుట.

74 శాఖామతము (4)–అవాంతర భేదముగల మతము, Sectarian religion.

75 శిక్షాప్రణాళిక (18)–మతోపదేశ సరణి, Method of (religious) instruction.

76 సంప్రజ్ఞాత సమాధి (58)–చిత్తవృత్తితోఁ గూడుకొన్న సమాధి.

77 సగుణోపాసకులు (4)–గుణపూజ చేయువారు; సగుణబ్రహ్మము నుపాసించువారు.

78 సచ్చిదానంద లక్షణము (1)–చూ. పీఠిక. పుట 2.

79 సమంజసతా లాభము (3)–లెస్సయగు నునికిని బొందుట, Harmonisation.

80 సర్వంకషము (3)–సమగ్రము, All – embracing.

81 సర్వాంశి (5)–ఎల్ల అంశములు గలవాఁడు, One who comprehends or embraces all parts.

82 సర్వాత్మత్వము (173)-సమస్తమును దనను గా దలఁచుట.

83 స్వధర్మపద్ధతి (99)-భగవత్సేవారూపమగు సరణి.

84 స్వయంబ్రహ్మ (3)-తానే బ్రహ్మమనువాఁడు.

85 స్వస్వరూపానుసంధానము (58)-తనయొక్క వాస్తవస్థితిని దెలిసి కొనుట.

86 సాక్షాద్వ్యాపారము (8)-ప్రత్యక్షముగాఁ గలసి మెలసి మెలఁగుట, Direct dealing.

87 స్థానిక సుఖములు (115)-తన యిల్లు వాకిలి మొదలగువాని వలనఁ గలిగెడి సుఖములు.

88 స్వాత్మతత్త్వానుసంధానము (58)-తనయొక్క వాస్తవస్థితిని దెలిసి కొనుట.

89 సూక్ష్మతాపరాకాష్ఠ (89)-అత్యంత సూక్ష్మత్వమును బొందుట.

28.	తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29.	శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30.	శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31.	లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32.	శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33.	శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34.	కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35.	శివపూజ	10-00
36.	వీరభద్ర పూజ	10-00
37.	ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38.	నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39.	సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40.	రామదేవుని కథ	10-00
41.	శివదేవుని కథ	10-00
42.	లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43.	వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44.	బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45.	సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46.	నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47.	రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48.	ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49.	శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50.	16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51.	పార్వతీకల్యాణం	25-00
52.	సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53.	పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54.	అష్టనాగపూజ	36-00
55.	పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56.	ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57.	ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58.	ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59.	ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60.	హనుమద్ వ్రతం	36-00
61.	పంచాయతన పూజ	63-00
62.	28 వ్రతములు	120-00

63.	కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64.	కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65.	హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66.	గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1.	శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4.	స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5.	లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6.	స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రౌన్‌సైజు)కేస్‌బైండ్	108-00
7.	సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	24-00
9.	విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	25-00
10.	లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	36-00
11.	లలితా సహస్రనామములు	24-00
12.	లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13.	దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14.	ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15.	శివ సహస్రనామములు	24-00
16.	విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17.	గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18.	సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19.	గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21.	శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22.	సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23.	సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24.	శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25.	మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26.	సంధ్యావందనం	24-00
27.	మంత్రపుష్పమ్	....
28.	త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	15-00
29.	హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30.	మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31.	ఆరు చాలీసాలు	10-00
32.	శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33.	వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34.	ఆరుదండకాలు	5-00
35.	వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36.	అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37.	దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38.	సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39.	భగవద్గీత మూలం	27-00
40.	రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41.	స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42.	పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43.	పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44.	పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45.	పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46.	మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47.	శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48.	కుజదోషం	10-00
49.	కాలసర్ప దోషం	10-00
50.	మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51.	దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52.	పంచసూక్తములు	10-00
53.	సంధ్యావందనం	10-00
54.	రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55.	గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56.	హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57.	దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58.	ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59.	శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60.	నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61.	మహాన్యాసమ్	36-00
62.	సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63.	గోమాతపూజావిధానము	10-00
64.	ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65.	ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66.	ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67.	శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68.	అర్చన	40-00
69.	నిత్యదేవతార్చన	40-00
70.	సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71.	శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72.	చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73.	శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74.	వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75.	శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1.	శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2.	సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3.	శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4.	శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
5.	శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
6.	నవనాధ చరిత్ర	99-00
7.	శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8.	శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9.	సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10.	అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11.	భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12.	శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13.	శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14.	శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15.	శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16.	శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17.	"శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18.	"శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19.	శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20.	శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21.	శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22.	శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23.	హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24.	శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25.	ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26.	షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27.	సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28.	సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29.	నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30.	శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31.	హృదయంలో సాయి	15-00
32.	శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్ఛరిత్ర)	120-00
33.	గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1.	'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2.	గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3.	ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	12.00
6.	కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7.	గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8.	శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	25.00
9.	సాదా క్యాలండర్	5.00
10.	పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11.	తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12.	కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13.	జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14.	మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15.	వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16.	వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17.	సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18.	శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19.	పూర్వ పరాశరి	100-00
20.	పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21.	ప్రశ్న సింధు	99-00
22.	నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23.	సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24.	దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25.	ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26.	జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27.	జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28.	జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29.	ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30.	జాతక మకరందం	63-00
31.	జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32.	మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33.	ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34.	జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35.	శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36.	నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37.	పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38.	సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39.	ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40.	నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41.	శుభశకునాలు	30-00
42.	హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43.	సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44.	ముహూర్త దీపిక	99-00
45.	పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46.	కలలు ఫలితాలు	30-00
47.	జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48.	మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49.	జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50.	గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51.	ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52.	ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53.	జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54.	అంగసాముద్రికం	36-00
55.	హస్త సాముద్రికం	63-00
56.	లాల్ కితాబ్	99-00
57.	శకునశాస్త్రం	63-00
58.	ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59.	పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిధున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీలికలేఖికాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్థరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతిః	75-00

129.	జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130.	ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131.	ముహూర్తం	75-00
132.	విశిష్ట జాతకములు	125-00
133.	భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134.	300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135.	జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140.	భావార్థరత్నాకరము	100-00
141.	ముహూర్త చింతామణి	100-00
142.	ముహుర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143.	స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144.	శతయోగమంజరి	50-00
145.	వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146.	దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147.	వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152.	అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153.	అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154.	పంచాంగ వివేకము	99-00
155.	వశిష్ఠ సంహిత	360-00
156.	పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1.	40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3.	వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4.	మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6.	వాస్తు పూజ	63-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	63-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18.	గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19.	వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22.	వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23.	వాస్తుశిరోమణి ,,	120-00
24.	వాస్తుసంగ్రహమ్ ,,	63-00
25.	పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	120-00
26.	వాస్తుడిండిమమ్ ,,	63-00
27.	వాస్తుదుందిభి ,,	120-00
28.	విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్‌బైండ్)	250-00
29.	కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30.	జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31.	మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120-00
32.	వాస్తు జ్యోతి	63-00
33.	మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34.	వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35.	వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1.	మంత్రసాధన	63-00
2.	తంత్రజాలం	63-00
3.	మంత్రశక్తి	63-00

4.	దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5.	దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6.	తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7.	యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8.	మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9.	సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10.	మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11.	సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12.	సదాచార దీపిక	63-00
13.	యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14.	ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15.	బదనిక తంత్రమ్	63-00
16.	ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17.	గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18.	గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19.	సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20.	యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21.	పాశుపత తంత్రం	99-00
22.	పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23.	రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24.	మంత్రసిద్ధి	120-00
25.	పరశురామతంత్రమ్	108-00
26.	శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27.	శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28.	గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29.	మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30.	శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31.	మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32.	సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33.	హవన తంత్రం	250-00
34.	షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35.	శాక్తేయతంత్రం	250-00
36.	రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37.	లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38.	హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00

39.	మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40.	శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41.	స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42.	కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43.	శాంతితంత్రమ్	250-00
44.	యంత్రసిద్ధి	360-00
45.	శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46.	మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
47.	మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
48.	మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49.	ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50.	కామధేనువు తంత్రం	360-00
51.	శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52.	శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53.	కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54.	ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55.	సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1.	భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2.	భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3.	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2.	గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3.	గణేశోపాసన 2	99-00
4.	నవగ్రహవైభవం	99-00
5.	నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6.	నవగ్రహ వేదం	99-00
7.	శనిగ్రహారాధన	99-00
8.	ఆదిత్యారాధన	99-00
9.	సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10.	శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11.	లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12.	హనుమదారాధన	99-00
13.	లలితారాధన	99-00
14.	శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15.	గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16.	వీరభద్రారాధన	99-00
17.	కుజగ్రహారాధన	99-00
18.	భైరవారాధన	99-00
19.	దైవారాధన	99-00
20.	గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21.	శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22.	హయగ్రీవారాధన	99-00
23.	లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24.	శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25.	దేవీ లీలామృతం	99-00
26.	పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27.	పురాణపండ రామాయణం	99-00
28.	పురాణపండ భారతం	99-00
29.	పురాణపండ భాగవతం	99-00
30.	(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31.	కాలసర్ప యోగం	99-00
32.	నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33.	నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34.	వేదసూక్తములు	99-00
35.	వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36.	పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37.	సూక్తిరత్నాలు	99-00
38.	హనుమచ్చరిత్ర	99-00
39.	నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40.	నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41.	సాలగ్రామములు	99-00
42.	గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43.	శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44.	జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45.	వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46.	మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	99-00
47.	మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్ ,,	99-00
48.	న్యూమరాలజీ రెమిడీస్	99-00
49.	మూకపంచశతీ	99-00
50.	శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51. రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52. ఉపాసన విధానం	99-00
53. పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55. గణపతిభాష్యం	99-00
56. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57. నవయోగులు	99-00
58. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్‌బైండింగ్)	216-00
61. సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66. శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67. మార్షల్‌ఆర్ట్ స (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68. మ్యాజిక్‌గైడ్	99-00
69. చదరంగం	99-00
70. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71. గరుడపురాణం	40-00
72. మాఘపురాణం	36-00
73. శివపురాణం	36-00
74. వైశాఖపురాణం	36-00
75. కార్తీక పురాణం	36-00
76. కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78. పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79. గాయత్రీ మహిమ	36-00
80. వృక్షదేవతలు	63-00
81. యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83. చతుర్వేదములు	120-00
84. నవగ్రహారాధన	120-00
85. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్‌బైండు)	250-00

87.	మానవధర్మములు		120-00
88.	వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89.	సహస్రలింగార్చన		120-00
90.	శ్రీ శివగీత		120-00
91.	ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92.	పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్‌బైండ్)	250-00
	(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93.	బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94.	బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95.	బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96.	కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97.	దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98.	108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99.	ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)		270-00
100.	భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని		99-00
101.	చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102.	భగవత్‌స్తుతి		63-00
103.	సూర్యోపాసన		36-00
104.	కాశీఖండం		250-00
105.	దేవీభాగవతం		360-00
106.	శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107.	ధర్మసందేహాలు		216-00
108.	ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109.	రామాయణం		600-00
110.	పోతన భాగవతం		900-00
111.	శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1.	ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2.	మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3.	ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4.	గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5.	గృహవైద్యసారం	36-00
6.	హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7.	ప్రకృతివైద్యం	36-00
8.	ఆహారం-వైద్యం	99-00

9.	సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10.	ఆయుర్వేదమ్	36-00
11.	ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12.	దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13.	ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14.	అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15.	రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16.	ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17.	ఒబెసిటి	99-00
18.	హెల్త్‌గైడ్	99-00
19.	ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20.	ఫుడ్‌థెరపి	63-00
21.	న్యాచురల్‌థెరపి	99-00
22.	సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23.	కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24.	యోగామంత్ర	63-00
25.	యోగా మండే టు సండే	63-00
26.	హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	99-00
27.	హెల్త్‌ఫైల్	108-00
28.	వస్తుగుణపాఠం	250-00
29.	రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30.	వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31.	నాటువైద్యం -(కేస్‌బైండ్)	360-00
32.	నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33.	ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1.	శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3.	శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4.	శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5.	హారతిగైకొనుమా	40-00
6.	శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10.	భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11.	దేవీలీలామృతం	99-00
12.	శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13.	దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14.	భవానీదీక్ష P	10-00
15.	దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17.	అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1.	అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2.	శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3.	సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4.	వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5.	సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6.	సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7.	చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8.	జాతీయ గీతాలు	10-00
9.	దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10.	పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11.	గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12.	అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13.	పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14.	భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15.	సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16.	బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17.	అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1.	ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2.	ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3.	ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4.	పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5.	ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6.	ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7.	వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8.	సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	63-00
3.	శాకాహార వంటలు	30-00
4.	మాంసాహారవంటలు	30-00
5.	చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6.	అందానికి చిట్కాలు	30-00
7.	పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8.	పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శారీబోర్డర్స్	36-00
10.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11.	చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12.	పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	30-00
13.	పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	30-00
14.	వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15.	బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16.	పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17.	మైక్రోవోవెన్ వంటలు	99-00
18.	సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19.	పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20.	పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21.	మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22.	మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23.	నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
24.	మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు		63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)		600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు		595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు		
విశ్వకర్మ ప్రకాశము		80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	,,	250-00
నారద సంహిత	,,	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	,,	60-00
మయమతము - వచనము	,,	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	,,	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి		......
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)		....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు	,,	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక	,,	....
మహాదశా పారిజాతం	,,	....
వాస్తు నారాయణీయం	,,	120-00
యోగావళీఖండం	,,	120-00
ముహూర్తసింధువు		150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)		1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)		370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)		590-00
సాయి...	,,	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	,,	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	,,	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)		500-00
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్చరిత్ర		100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చిన్తామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ఠ సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్థంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహుర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00